

စူဠဝေဒလ္လသုတ်တရားတော်

မာတိကာ

တရားပလ္လင်ခံ
 သူတော်၏နိဒါန်း
 တရားနာရင်း သောတာပန် ဖြစ်ကြပုံ
 ဝိသုဒ္ဓိသေဋ္ဌေး အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထူးခြားလာပုံ
 မေတ္တိန္ဒာအား ပဗ္ဗန္ဓမင်္ဂလာ ကံဆောင်ပေးပုံ
 သဒ္ဓါပဗ္ဗန္ဓိတနှင့် ဘယာပဗ္ဗန္ဓိတ
 ရှင်ပြုပေးပုံ
 မေတ္တိန္ဒာ၏ ပါရမီထူး အကျဉ်းချုပ်
 သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာအမေး
 ဒုက္ခသစ္စာအဖြေ
 သက္ကာယကို ဘုရားဟောတော်မူပုံ
 ခွဲလမ်းပုံ ရှင်းပြချက်
 ဖြစ်ဆဲ၌ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး ဆောင်ပုဒ်
 ခန္ဓာငါးပါးကို တဏှာ-ဒိဋ္ဌိဖြင့် ခွဲလမ်းပုံ
 ကြားဆဲ၌ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ
 နံဆဲ၌ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ
 စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ
 ထိသိဆဲ၌ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ
 ဝိပဿနာရှု၍ ဥပါဒါနိကင်းငြိမ်းပုံ
 ကြံသိဆဲ၌ ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ
 ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာ ခွဲပုံ
 သမုဒယသစ္စာ အမေး
 သမုဒယသစ္စာ အဖြေ
 တဏှာသုံးပါး
 ၁။ ကမတဏှာ
 ၂။ ဘဝတဏှာ
 ၃။ ဝိဘဝတဏှာ
 နိရောဓသစ္စာအမေး
 နိရောဓသစ္စာ အဖြေ
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိလုံနှင့် နိဗ္ဗာန်အရတူပင်
 အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်တွေ့ပုံ
 မဂ္ဂသစ္စာ အမေး
 မဂ္ဂသစ္စာ အဖြေ
 မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး
 အရိယမဂ်က နိဗ္ဗာန်မြင်ပုံ
 နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံ
 ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာ အမေး
 ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနုက္ခန္ဓာ အဖြေ
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ အမေး
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ အဖြေ
 သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေတိုင်း ဗောဓိပက္ခိယ တရားများ ပါဝင်ပုံ
 တဝါကျတည်းဆက်၍ အနက်ပြန်ပုံ
 ရုပ်ဆိုင်ရာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်

သက္ကယဒိဋ္ဌိနှင့်ဆယ်မှတ်ပွယ်တနည်း
သက္ကယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အမေး
သက္ကယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေ
အရိယမဂ် အမေး
အရိယမဂ် အဖြေ
သင်္ခတ-အသင်္ခတ အမေး
သင်္ခတဖြစ်ကြောင်း အဖြေ
သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံ အမေး
သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံ အဖြေ
သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ် စသည်အမေး
သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ် စသည်အဖြေ
သင်္ခါရ အမေးနှင့်အဖြေ
နိရောဓသမာပတ် အမေးအဖြေ
ဝေဒနာ အမေးအဖြေ
ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံအမေးအဖြေ
အနုသယ ၂-မျိုးနှင့် ပယ်ပုံ ရှင်းပြချက်
အနုသယပယ်ပုံ အမေးအဖြေ
သင်္ခါရပေက္ခာ၏ ညီမျှမှုဂုဏ် ၃-ပါး
ပုံတူအမေးအဖြေ
ဒိသုတ်၏ အမည်ဆိုင်ရာ ပြဆိုချက်
ဘုရားထံ၌ လျှောက်ထားပုံ
မြတ်စွာဘုရား၏ ချီးကျူးမိန့်ကြားတော်မူပုံ
ဓမ္မဒိန္နာထေရီ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုံ

မာတိကာပြီး၏။

အခြီးနိဒါန်း

ဤနိဒါန်းရေးသူ၏အမြင်

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြား ပြုစုတော်မူသော သုတ္တန်တရားတော်များအနက် ၁၃၃၁-ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူးလမှစ၍ ဟောကြားပြုစုတော်မူခဲ့သော သလ္လေခသုတ်တရားတော်ကြီးကို သေသေချာချာ ဖတ်ရှုလေ့လာကြည့်ခဲ့ရာ ကြားဝင်စရာမရှိလောက်အောင် စေ့စပ်သေချာလှသည်ကို ဤစာရေးသူကိုယ်တိုင်ပင် ထင်ရှားတွေ့ရပါသည်။

ယင်းသလ္လေခသုတ်ဒေသနာတော်မှာ ကိုယ်တိုင်သိနားလည်ရန် ခက်သည့်ပြင် သူတပါးအား နားလည်အောင် ဟောပြောရန်လည်း မလွယ်ကူလှပါ။ သို့သော်လည်း ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရှင်းလင်းတော်မူ၍ ဟောကြားတော်မူနိုင်သဖြင့် ကြားနာကြရ ဖတ်ရှုကြရသူတိုင်းမှာ အလွယ်တကူပင် သိမြင်သဘောပေါက်နိုင်ကြပေသည်။ ဤသို့သဘောပေါက်နိုင်ပုံကို ယင်းသလ္လေခသုတ် တရားတော်ကြီးက ဖတ်ရှုသူတို့အား ထင်ရှားဖော်ပြလျက် ရှိနေပါသည်။

ဤသို့ သလ္လေခသုတ်တရားတော်ကြီးကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုနေခိုက် ၁၃၃၇-ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာဦးသူ ကမ္ဘာဦးသားတို့က အလင်းရောင်ကို မြှော်လင့်တောင့်တနေကြစဉ် နေ-လများထွက်ပေါ်လာသလိုပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင် အပေါင်းတို့က မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်း ဝိပဿနာ အလုပ်စခန်းကို မြှော်လင့်တောင့်တနေကြစဉ်မှာ စကြာရတနာယာဉ် ခေါ်ထိုက်သည့် ဓမ္မစကြာ သုတ်တရားတော်ကြီးသည်လည်း ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကြီးမားသော မေတ္တာ ကရုဏာ စေတနာ အပြည့်အဝနှင့် ပညာတော်စွမ်းရည်ဖြင့် ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။

“ယခင်က ဝိပဿနာအလုပ် တရားတော်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြုရေးသားခြင်း မပြုခဲ့သည့် ယင်းဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်ကြီးကို” ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာပေါင်းများစွာကို အခြေခံသာကေပြုလျက် မဂ်ရောက် ဖိုလ်ဝင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ဘာဝနာလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုင်နိုင်တိကျ ဒေသနာဉာဏ် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်အတွေ့တို့ဖြင့် ဟောဖော် ညွှန်ပြထားနိုင်သည့်အတွက် ကြားနာဖတ်ရှုသူတို့မှာ သံသယကင်း အသိဉာဏ်ရှင်း၍ ထင်လင်းပေါ်လွင်လျက် ရှိပါသည်။

သတိပြု၍ ဖတ်ရှုကြည့်လျှင်

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားပြုစုတော်မူသော သုတ္တန်တရားတော်များမှ ဖတ်ရှုနေရဆဲ တရားတော်ကို အခြားတပုဒ်ထက် ပိုကောင်းသည် ပိုလေးနက်သည်ဟု ထင်မှတ်ကြရပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ယခင်က ဖတ်ရှုခဲ့ဘူးသည့် သလ္လေခသုတ်တရားတော်ကြီး၊ ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်ကြီး စသည်တို့ကို လေးနက်ကောင်းမွန်လှပေသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုခဲ့သော ဤစာရေးသူသည် ဤစုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်ကို ဖတ်ရှုရသည့် အခါ ရေးသားဟောပြောအရအားဖြင့် ဤတရားတော်က ပိုမိုလေးနက်သလို ပိုမိုကောင်းမွန်သလို ထင်မှတ်ရပြန်ပါသည်။

ယင်းသုတ်တရားတော်၏ ဦးတည်ချက်

သာသနာတော်ကို မကြည်ညိုသေးသော သူတို့အား ကြည်ညိုသဒ္ဓါ ဖြစ်လာစေရန်၊ ကြည်ညိုပြီးသူတို့အား သဒ္ဓါတိုးပွား၍ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်သန် ဦးတည်ထားပါသည်။ ယင်း ဦးတည်ချက်ကို အမြွက်မျှ ဖော်ပြရလျှင်-

တရားပလ္လင်ခံ

“ဒီကနေ့ကစပြီး ဟောဘို့တရားကတော့ စုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ်ဆိုတဲ့ တရားတော်ပါဘဲ။ အဲဒီသုတ်က သံဂါယနာတင်ထားတဲ့ နိကာယ်ငါးရပ်ထဲမှာ မဇ္ဈိမနိကာယ်ထဲမှ ပဏ္ဏာသ သုံးကျမ်းထဲက မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှာ မဟာဝေဒလ္လနဲ့ စုဋ္ဌဝေဒလ္လဆိုတဲ့ သုတ် ၂-ခုရှိတယ်။ ဝေဒလ္လဆိုတာက ဝေဒခေါ်တဲ့ ဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားရခြင်းကို စွဲမှီပြီး မေးလို့ ဖြေကြားတဲ့ သုတ်တရားလို့

အနက်ရှိတယ်၊ မဟာဆိုတာက အကြီးစားလို့ အနက်ရှိတယ်၊ စူဠ ဆိုတာက အငယ်စား လို့ အနက်ရှိတယ်”။

ဒါကြောင့် “စူဠဝေဒလ္လသုတ်ဆိုတာ ဝေဒလ္လသုတ်အငယ်စားလို့ အနက်ရှိတယ်၊ ဗမာစကားသက်သက်နဲ့ ပြောရယင်တော့ အသိဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားရကြေနပ်ခြင်းကို စွဲမှီပြီး မေးလို့ ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားငယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ-

“ဘယ်သူကမေးလို့ ဘယ်သူက ဖြေကြားထားတဲ့ တရားလဲဆိုတော့-အနာဂါမ် ဖြစ်တဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးလို့ ဓမ္မဒိန္နာ ဆိုတဲ့ ရဟန္တာထေရီမက ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားတော်ပါဘဲ၊ မှတ်သားစရာလဲ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်၊ အမျိုးသမီးတွေ ဘက်က သဒ္ဓါဆန္ဒတက်ကြွပြီး ဂုဏ်ယူစရာ၊ အတုလိုက်ပြီး ကျင့်စရာလဲကောင်းပါ တယ်။”

“အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တွေကတောင် ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်ကို ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြရ တာ ရှိပါတယ်”-

ဟူ၍ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးက စူဠဝေဒလ္လသုတ်တရားတော်၏ ဂုဏ်ပုဒ်တွေကို တရားဦး- စကားပလ္လင်မှာ ထုတ်ဖော်မြွက်ကြားတော်မူပါသည်။

စေ့စပ်သေချာတော်မူပုံ

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် နှုတ်ဖြင့် တရားကို ဟောသည်ဖြစ်စေ၊ လက်ဖြင့် ကျမ်းစာ ကို ရေးသား ရိုက်နှိပ်သည်ဖြစ်စေ စေ့စပ်သေချာတော်မူလှပါပေသည်။ သိသင့် သိထိုက်တာမှန်သမျှ ကျကျနန သိရအောင် ဓမ္မနှင့် ဝိနယကိုလည်း ဆက်စပ်ပြတော်မူလေ့ရှိပါသည်။ အနည်းငယ် ထုတ်ဖော်ပြရလျှင် ဤသုတ်တရားတော် စာအုပ် (နာ- ၆) ၌--

အခါတပါးမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဝေဠုဝန-ဝေဠုဝန် ခေါ်တဲ့ ကျောင်းတိုက်မှာ သီတင်သုံးနေတော်မူပါတယ်တဲ့။ အဲဒီ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပဌမဝါကျွတ်ပြီးတဲ့နောက် ဥရဝေလ တော အရပ်သို့ ကြွတော်မူပြီးတော့ ဥရဝေလကဿပ အမှူးရှိသော ရသေ့တထောင်ကို ချွတ်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီရသေ့တထောင်မှ ဖြစ်လာတဲ့ ရဟန္တာ တစ်ထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ စောစောကဖိတ်မန်ထားချက်အရ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ကြွတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက အခြွေအရံပရိသတ်တသိန်း နှစ်သောင်းနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ကြိုဆိုပူဇော်ပွဲကြီး ပြုလုပ်တယ်။

“အဲဒီကြိုဆိုပူဇော်ပွဲမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့ တရားတော်ကို နာနေရင်းပင် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးနှင့်တကွ တသိန်းတသောင်းသော အခြွေအရံလူစုဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန်ဖြစ်ကြတယ်။ ကျန်တဲ့လူတသောင်းကတော့ သရဏဂုဏ်တည်တဲ့ ဥပါသကာ ဖြစ်ကြတယ်။” (နာ ၆ - ၇)

“ယခု ပြဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဟာ သောတာပန် ဖြစ်ပြီးနောက် ဝမ်းသာစကားများကို လျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒီလို လျှောက်ထားပြီးတော့ နောက်နေ့ နံနက်မှာ ဆွမ်းဘုဉ်းဘေးကြွလာရန် နောက်ပါသံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား ကို ပင့်လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒီ ပင့်လျှောက်ချက်အရ နောက်နေ့ နံနက်မှာ နောက်ပါ သံဃာတော် တထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ နန်းတော် အိမ်တော်သို့ ကြွတော်မူတယ်။ သံဃာတော် တထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းကပ်ပြီးလို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးတဲ့အခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော် ကြီးကို ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား လှူဒါန်းတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားကလဲ လက်ခံတော်မူပါတယ်။ အဲဒါဟာ ပဌမဆုံး ကျောင်းတိုက်အလှူပါဘဲ”-ဟု

ဤတရားတော်စာအုပ် (နာ ၈) ၌ နိဒါန်းမှာပါရှိတဲ့ ဆဋ္ဌဝန်ကျောင်းတိုက် အကြောင်းအရာများကို ဝိနည်း ပိဋက မဟာဝဂ္ဂ ပါဠိအရ ကျကျနန သိကြရအောင် ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြထားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် ရှင်ပြုပေးခါနီး၌ လိုက်နာ၍ ဆောင်ရွက်သင့်သည့် ညွှန်ကြားချက်ကိုလည်း ဤသို့ သေချာစွာ ဖော်ပြထားပါသည်-

“ရှင်ပြုပေးခါနီး ခေါင်းရိတ်ပေးတဲ့ အခါမှာ ကေသာ-ဆံပင်တွေ၊ လောမာ-မွေးညှင်းတွေ၊ နခါ-လက်သည်းခြေသည်းတွေ၊ ဒန္တာ-သွားတွေ၊ တစော-အရေ ဆိုတဲ့ ဒီငါးမျိုးကို ရှုဆင်ခြင်တဲ့ ညွှန်ကြားပေးရတယ်။ အဲဒါဟာ အရေလျှင် ငါးခုမြောက် ရှိသောကြောင့် တစပဉ္စက-လို့ခေါ်တာဘဲ”။

“ဆံပင်တွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး၊ သဘောတရားမျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ်။ မွေးညှင်းစသည်တွေလဲ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး၊ သဘောတရားမျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ် ဆိုတာကို ညွှန်ကြားသင်ပြပြီးတော့ ခေါင်းရိတ်ပေးရတယ်။ ခေါင်းရိတ်တဲ့ အခါကျတော့ အောက်ကျလာတဲ့ ဆံပင်တွေ မြင်ရတော့ အဲဒီဆံပင်တွေကို ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သိရတယ်။ အဲဒီ ဆံပင်တွေလိုဘဲ ခေါင်းမှာရှိတဲ့ ဆံပင်တွေကိုလဲ ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သဘောပေါက်တတ်တယ်။ ထို့အတူပင် မွေးညှင်းစသည်တွေကိုလဲ ငါ မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သဘောပေါက်တတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သဘောပေါက်ပြီးတော့ အချို့ ပါရမီထူးရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ခေါင်းရိတ်ခံနေရဆဲမှာပင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားကြတာလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ပါက ဖြစ်ရအောင်လို့ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပြီး ခေါင်းရိတ်ပေးရတာပါဘဲ”။ (နာ-၁၂)

ထို့ပြင် သက္ကာယဆိုတာ ဘာလဲ ဆိုတဲ့ အမေးကို ဖွင့်ပြဟောကြားရာမှာလဲ-

သက္ကာယ-ပုဒ်မှာ သ-ဆိုတာက ထင်ရှားရှိသည်လို့ အနက်ရှိတယ်။ ကာယ-ဆိုတာက ရုပ်နာမ်အပေါင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် သက္ကာယ-ဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းလို့ ဆိုတာပါပဲ။ အဲဒါဟာ အမြင်မှား အသိမှား ဒိဋ္ဌိနှင့် တွဲစပ်ပြီးပြောလျှင် ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို ငါကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အမြင်မှား အသိမှားတာကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုတာဘဲ။

“သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားနှင့်ဆက်စပ် ပြောလျှင်တော့ သက္ကာယဆိုတဲ့ ထင်ရှားရှိသည့် ရုပ်နာမ်အပေါင်းဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲအစစ် အမှန် ဒုက္ခသစ္စာတရားဘဲ။” (နာ-၁၃) လို့

နာကြားသူ ဖတ်ရှုသူအများ နားလည်အောင် ရှင်းလင်းပြဆိုထားပါသည်။ ထို့ပြင် ဤသို့လည်း သတိပေး မှာထားတော်မူပါသေးသည်။

“သက္ကာယမေးခွန်းဟာ ဖြေရန် ခက်ခဲ နက်နဲပါတယ်။ တရားအမှန်ကို သိထားတဲ့ သူပေမဲ့ ဗုဒ္ဓစာပေလဲ ကျကျနန မလေ့လာဘူးဘူး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်နဲ့လဲ မပြည့်စုံဘူး ဆိုယင် ဖြေဘို့ခက်ပါတယ်။ စာပေတတ်တဲ့ သူပေမဲ့ တရားသဘောကို ကျကျနန လေ့လာမထားယင် ဖြေဘို့ခက်တာပါဘဲ။” (နာ-၁၃) ဟူ၍--

မဖြေနိုင်တိုင်း မဖြေနိုင်တဲ့သူကို အထင်မသေးကြစေရန် သတိပေးထားပါသည်။ အဲဒါဟာ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ဖြေကြားချက်ကို ချီးမွမ်းရင်း သတိပေးသွားသော စကားဖြစ်ပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ရာ၌ တိကျသေချာလှပေသည်

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ရပ်လုံး၌ ကျွမ်းကျင်တော် မူလှသော ကြောင့် အဆုံးအဖြတ် ပေးသင့်သည့် နေရာများ၌လည်း တိတိကျကျ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိတော်မူကြောင်းလည်း တွေ့နိုင်ပါ သည်။ သာဓကထုတ်ပြရလျှင်-

“ဥပါဒါန-ဥပါဒါန် ဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ တရားဘဲ။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုယင် ဒီသုတ်မှာ ပြဆိုမည့် စကားအရအားဖြင့် ဆန္ဒရာဂခေါ်တဲ့ လိုချင်တပ်မက်မှု တဏှာ ပါဘဲ။

“သုတ္တန်ဒေသနာများမှာ ခန္ဓာငါးပါး စွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါန်ကို ဆန္ဒရာဂလိုသာ ပြဆိုထားပါတယ်။ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာလို့ ဆိုလိုပါ တယ်။

“အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ မှာတော့ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ ဥပါဒါန်ကို ၄-ပါး ခွဲပြထား တယ်။ (၁) ကာမုပါဒါန်က တပါး၊ (၂) ဒိဋ္ဌုပါဒါန်က တပါး၊ (၃) သီလဗ္ဗတု ပါဒါန်က တပါး၊ (၄) အတ္တဝါဒုပါဒါန်က တပါး ဒီ ၄-ပါးပါဘဲ။

“အဲဒီ ဥပါဒါန် ၄-ပါးထဲမှာ အမှတ် (၁) ကာမုပါဒါန် ဆိုတာက တဏှာစွဲဘဲ။ ကျန်တဲ့ ၃-ပါးက ဒိဋ္ဌိစွဲချည်းဘဲ။ ဒါကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းမှုဟာ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိ ဒီ ၂-ပါးပါဘဲ။

“အဲဒီ ၂-ပါးထဲက တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းရာမှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းမှုလဲ ပါဝင်တာ ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် စူဠဝေဒလ္လသုတ်စသော သုတ္တန်ဒေသနာများမှာ ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကို သီးသန့် မပြတော့ပဲ ဆန္ဒရာဂဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ပြတယ်။ သို့သော် အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြီးယူယင် သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာ ညီညွတ်တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ” (နာ ၁၄ - ၁၅)ဟု တိကျ သေချာစွာ ဆုံးဖြတ်ထားပါ သည်။

ထို့ပြင် အခြားသာဓက တခုကို ထုတ်ပြရလျှင်-ဤတရားစာအုပ် (နာ - ၅၀) ၌ “အရိယမဂ်ဟာ သင်္ခတလား အသင်္ခတလား” ဆိုတဲ့အမေးကို ဖြေထားပုံပါဘဲ။ အဲဒီ ဖြေထားပုံကတော့

“စာပေ ကျမ်းဂန်တက် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့် အရိယမဂ်ဟာ ဆိုင်ရာ အကြောင်း များကြောင့် ဖြစ်လို့ သင်္ခတတရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ မေးစရာ တောင် မလိုဘူးလို့ ဆိုရမှာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သုတမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့်တော့ အထင်မှားစရာရှိပါတယ်။ အရိယမဂ်ဟာ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲ ငြိမ်းတဲ့ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တော့ နိဗ္ဗာန်လိုပင် အသင်္ခတလေးလားလို့ ယုံမှားစရာ ထင်မှားစရာ ရှိပါ တယ်။ သမ္မတ္တနိယာမ မည်သောကြောင့် အသင်္ခတလို့ ထင်စရာလဲ ရှိပါတယ်။

“တော်တော်ဆီက လူတယောက်က ဒီမှာလာပြီးတော့ မေးပါတယ်။ ‘အရိယ မဂ်ဟာ အသင်္ခတရားပါလား’တဲ့။ ဘာကြောင့် ဒီလို မေးရတာလဲ ဆိုတော့ ဆရာကြီး တယောက်က သူ့ကျမ်းစာအုပ်ထဲမှာ အရိယမဂ်ကို အသင်္ခတ တရားလို့ ပြဆိုထားတာကို တွေ့ရသောကြောင့်ပါတဲ့ ...။ ဒီလို အယူမှားကို ပယ်ဖျက်နိုင်ရန်အတွက် ‘အရိယမဂ်ဟာ သင်္ခတလား အသင်္ခတလား’လို့ မေးတာလဲ မေးသင့်ပါတယ်။ ‘သင်္ခတပါ’လို့ အဖြေလဲ ဖြေသင့်တာပါဘဲ။

“အသင်္ခတဆိုယင် နိဗ္ဗာန်လိုပင် ချုပ်ပျက်ခြင်းမရှိပဲ အမြဲတည်နေရမှာ။ အရိယ မဂ်ကတော့ အခြားစိတ်များလိုပင် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင် ဆိုတဲ့ ခဏငယ်သုံးချက်မျှသာ တည်ရှိ တယ်။ ဘင်ခဏမှာ လုံးဝချုပ်ပျောက် သွားတယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်လို အမြဲတည်ရှိ နေတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာစသော အကြောင်းများ

ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တဲ့ တရားလဲ ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် သင်္ခတတရား ဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။ (နာ ၅၀-၅၁)

အထက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားပုံဟာ အလွန်ပင် တိကျ သေချာ၍ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလှပါပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍--

- (၁) ပရိယတ္တိစာတွေ့မှ ပဋိပတ္တိဉာဏ်တွေ့သို့ ရောက်လိုသူများ-
- (၂) သာသနဓမ္မတို့ကို မကြည်ညိုတတ်သေးသဖြင့် ကြည်ညိုတတ်လိုသူများ-
- (၃) တရားအားထုတ်ရန် ဆန္ဒနည်းပါးသဖြင့် ဆန္ဒတိုးပွား ထက်သန်လိုသူများ-
- (၄) ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ရှုမှတ်နည်းကို အတိအကျ မှန်ကန်စွာ သိလိုသူများ-
- (၅) မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော အသိထူး ဉာဏ်ထူး ဖြစ်လိုသူများ-

ဤသို့ အလိုဆန္ဒ အမျိုးမျိုးရှိကြသော သူတော်ကောင်းများသည် မိမိတို့ လိုအင်ဆန္ဒအတိုင်း ပြည့်ဝစေနိုင်သော “ဤ စူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်” ကို လေးလေးစားစား ကြည့်ရှုပွားများ ကျင့်သုံးအားထုတ်သောအားဖြင့် လူအများတို့ လိုလား တောင့်တ မြော်လင့်နေကြသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး အစစ်အမှန် မြတ်နိုးဗွာန်သို့ အလျင်အမြန် ဆိုက်ရောက်ကြပါ စေသောဝံ။

၁၃၄၀-ခုနှစ်
တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၁၃) ရက်။
(၁၂-၁၁-၇၈)

အရှင်ပညာသာမိ
(ရွှေရေးဆောင်)
ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ
မဟာစည်သာသနာရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်

စုဥပဒေလွှာသတ်တရားတော်

၁၃၂၆-ခုနှစ်၊ ပဌမဝါဆိုလဆန်း (၈)ရက်နေ့က စ၍ ဟောသည်။

တရားပညာဦးစံ

ဒီကနေ့ ၁၃၂၆-ခုနှစ်၊ ပဌမဝါဆိုလဆန်း (၈) ရက်နေ့ဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့စပြီးဟောဘို့ တရားကတော့ စုဥပဒေလွှာ သတ်တရားတော်ပါဘဲ။ အဲဒီသုတ်က သံဂါယနာတင်ထားတဲ့ နိကာယငါးရပ်ထဲမှာ မဇ္ဈိမနိကာယထဲမှ ပဏ္ဏာသသုံးကျမ်း ထဲက မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်မှ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှာ မဟာဝေဒလ္လနဲ့ စုဥပဒေလွှာဆိုတဲ့ သုတ် ၂-ခု ရှိတယ်။ ဝေဒလ္လဆိုတာက ဝေဒခေါ်တဲ့ ဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားရခြင်းကို စွဲမိပြီးမေးလို့ ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားလို့ အနက် ရှိတယ်။ မဟာဆိုတာက အကြီးစားလို့ အနက်ရှိတယ်။ စုဥဆိုတာက အငယ်စားလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် စုဥပဒေလွှာ သုတ် ဆိုတာ ဝေဒလ္လသုတ် အငယ်စားလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဗမာစကား သက်သက်နဲ့ ပြောရယင်တော့ အသိဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့် အားရ ကျေနပ်ခြင်းကို စွဲမိပြီးမေးလို့ ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားငယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။

ဘယ်သူက မေးလို့ ဘယ်သူက ဖြေကြားထားတဲ့ တရားလဲဆိုတော့ အနာဂါမ်ဖြစ်တဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးလို့ မေဗ္ဗဒိန္နာဆိုတဲ့ ရဟန်းနွှာထေရီမက ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားတော်ပါဘဲ။ မှတ်သားစရာလဲ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေဘက်က သဒ္ဓါဆန္ဒ တက်ကြွပြီး ဂုဏ်ယူစရာ အတုလိုက်ပြီး ကျင့်စရာလဲ ကောင်းပါတယ်။ အဋ္ဌကထာ ဆရာ မြတ်တွေကတောင် ဒီစုဥပဒေလွှာသုတ်ကို ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြရတာ ရှိပါတယ်။ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးနဲ့ မေဗ္ဗဒိန္နာထေရီတို့ အကြောင်းအရာကိုတော့ တော်တော်ကြာမှ ပြောရမယ်။ ယခု သုတ်၏နိဒါန်းကို စပြီး ရွတ်ဆိုဟောပြုရမယ်။

သုတ်၏နိဒါန်း

ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒက နိဝါပေ။

ဘန္တေ-အရှင်မဟာကဿပ၊ မေ-အကျွန်ုပ် အာနန္ဒာသည်။ ဧဝံ သုတံ-ဤသို့ ကြားနားမှတ်သားခဲ့ ရပါသည်။ ဒါက ပဌမ သံဂါယနာတင်စဉ်တုန်းက အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်က မေးလို့ အရှင်အာနန္ဒာကစပြီး ဖြေကြားလျှောက်ထားပုံ ပါဘဲ။ စုဥပဒေလွှာသုတ်ကို ဘယ်အရပ်မှာ ဟောသလဲ၊ ဘယ်သူကဟောသလဲ၊ ဘယ်လိုအကြောင်းကြောင့် ဟောသလဲ၊ ဘယ်သူအား ဟောသလဲလို့ အရှင်မဟာကဿပက မေးတယ်။ အဲဒါကို အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က ဒီလို ကြားနားမှတ်သားဘူး ပါတယ်-စသည်ဖြင့် အခြေတည်ပြီး ဖြေကြားတော်မူပါတယ်။ ရှေ့ဆက်ပြီး ဖြေကြားပုံကတော့-

ဧကံ သမယံအခါတပါး၌၊ ဘဂဝါဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ရာဇဂဟေရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ကလန္ဒက နိဝါပေရ၌နက်တို့အား အစာကျွေးမွေးရာဖြစ်သော၊ ဝေဠုဝနေ-ဝေဠုဝန်မည်သော (ဝါးတောဥယျာဉ်) ကျောင်းတော်၌၊ ဝိဟ ရတိသီတင်းသုံး နေတော်မူပါသည်။

အခါတပါးမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဝေဠုဝန်-ဝေဠုဝန်ခေါ်တဲ့ ကျောင်းတိုက်မှာ သီတင်းသုံး နေတော်မူပါတယ်တဲ့။ အဲဒီ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပဌမဝါကျွတ်ပြီးတဲ့နောက် ဥရုဝေလ တောအရပ်သို့ ကြွတော်မူပြီးတော့ ဥရုဝေလ ကဿပအမှူးရှိသော ရသေ့တထောင်ကို ချွတ်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီရသေ့ တထောင်မှ ဖြစ်လာတဲ့ ရဟန္တာတထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ စောစောက ဖိတ်မန်ထားချက်အရ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ကြွတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက အခြေအရံပရိသတ်ပေါင်း တသိန်းနှစ်သောင်းနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ကြိုဆိုပူဇော်ပွဲ ပြုလုပ်တယ်။ အဲဒီကြိုဆိုပူဇော်ပွဲမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့ တရားတော်ကို နာနေရင်းပင် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးနှင့်တကွ တသိန်းတသောင်းသော အခြေအရံလူစုဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန် ဖြစ်ကြတယ်။ ကျန်တဲ့ လူတသောင်းကတော့ သရဏဂုံတည်တဲ့ ဥပါသကာ ဖြစ်ကြတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို ဝိနည်းမဟာဝါ (နာ ၄၇) မှာ ဒီလိုပြထားတယ်။

တရားနာရင်း သောတာပန်ဖြစ်ကြပုံ

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒွါဒသနဟုတားနံ တသိန်း နှစ်သောင်းကုန်သော၊ မာဂဓိကာနံ-မဂဓတိုင်းပြည်သား (ရာဇဂြိုဟ်မြို့သား) ဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ ထိုပုဏ္ဏား လူမျိုးများနှင့် သာမန်အိမ်ရှင်လူများတို့အား၊ စေတသာ စေတော ပရိဝိတက္ကမညာယ မိမိ၏စိတ်ဖြင့် သူတို့၏ စိတ်အကြံကို သိပြီး၍၊ အနုပုဗ္ဗိကထံ-အစဉ်အတိုင်းသော တရားစကားကို၊ ကထေသိ ဟောကြားတော်မူလေသည်။ သေယျထိဒံ-ယင်းတရားက ဘယ်လိုဟာလဲဆိုလျှင်၊ ဒါနကထံ-ဒါနတရားကို၎င်း၊ သီလကထံ-သီလတရားကို၎င်း၊ သဂ္ဂကထံ-ဒါန သီလကုသိုလ်ကြောင့် ရောက်ရခံစားရသော နတ်ပြည်ချမ်းသာ တရားကို၎င်း၊ ကာမာနံ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာဟူသော ကာမဂုဏ်အာရုံတို့၏ အာဒိနဝံ အပြစ်ကို၎င်း၊ ဩကာရံ ယုတ်ညံ့ခြင်းကို၎င်း၊ သံကိလေသံ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်းစသော ညစ်ညူးခြင်းကို၎င်း၊ နေက္ခမ္မေ-ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်သော သမာဓိ ပညာအကျင့်တရား၌၊ အာနိသံသံ အကျိုးအာနိသင်ကို၎င်း၊ ပကာသေသိ ထင်ရှားပြတော်မူလေသည်။

ဒီစကားရပ်ဖြင့် သိစေတာကတော့ ဒါန သီလ ပြုသင့်ပုံ၊ အဲဒီ ဒါန သီလကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ပြည်ရောက်ပြီး နတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေကို ခံစားရပုံ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ နတ်ချမ်းသာနှင့် လူ့ချမ်းသာဆိုင်ရာ ကာမဂုဏ်တွေကို မက်မောနေခြင်းကြောင့် အပါယ်ဆင်းရဲ အို နာ သေ စသော သံသရာ ဆင်းရဲတွေနဲ့ တွေ့ကြုံခံစားနေကြပုံ၊ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်တဲ့ သာမာဓိဈာန် အကျင့်ဖြင့် ဗြဟ္မလောက ရောက်ပြီး ချမ်းသာရပုံ၊ ပညာအကျင့်ဖြင့် အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာ ဆင်းရဲတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီး ချမ်းသာရပုံတွေကို အများနားလည်အောင် ဖော်ပြပြီး သိနားလည်စေတာပါ။ အဲဒီတရားကို နာကြားနေရင်း နိဝရဏကင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

ယဒါ အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝါမြတ်စွာဘုရားသည်၊ တေ-ထိုသိန်းနှစ်သောင်းသော တရားနာနေသူတို့ကို၊ ကလ္လစိတ္တေ ခန့်ကျန်းသော စိတ်ရှိနေကြသည်တို့ကို၊ ဝါ ခန့်ကျန်းသော စိတ်ရှိနေကြပြီဟူ၍၎င်း၊ (ပါဠိသဒ္ဓါနည်းအတိုင်း မဟုတ်ပဲ နားလည်လွယ်အောင် ပြန်ချက်ဖြစ်သည်) မုဒုစိတ္တေ နူးညံ့သော စိတ်ရှိနေကြပြီ ဟူ၍၎င်း၊ ဝိနိဝရဏစိတ္တေနိဝရဏ ကင်းသော စိတ်ရှိနေကြပြီ ဟူ၍၎င်း၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂစိတ္တေ တက်ကြွသော စိတ်ရှိနေကြပြီ ဟူ၍၎င်း၊ ပသန္နစိတ္တေ ကြည်လင်သည့် ယုံကြည်သည့် စိတ်ရှိနေကြပြီ ဟူ၍၎င်း၊ အညာသိသိတော်မူ၏၊ အထ ထိုသို့သိတော်မူသောအခါ၌၊ ဗုဒ္ဓါနံ မြတ်စွာဘုရားတို့၏၊ သာမုက္ကံ သိကာ ကိုယ်တိုင်သိပြီး၍ ထုတ်ပြအပ်သော၊ ယာ ဓမ္မဒေသနာ အကြင်တရားစကားသည် ရှိ၏၊ ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂဒုက္ခ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂဟူသော၊ တံ ထိုသစ္စာလေးပါးတရားကို၊ ပကာသေသိ ထင်ရှားပြတော်မူလေသည်။

အဲဒီစကားရပ်ထဲမှာ တရားနာနေသူများ ခန့်ကျန်းသော စိတ်ရှိကြကြောင်း စသည်ဖြင့် နိဝရဏကင်း၍ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပုံကို ပြတာဘဲ၊ ရှုသင့်ရာကို ရှုနိုင်အောင် စိတ်ခန့်ကျန်းခြင်းဖြင့် ကာမစ္ဆန္ဒကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ စိတ်နူးညံ့ခြင်းဖြင့် ဗျာပါဒ ကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ စိတ်တက်ကြွ ထက်သန်ခြင်းဖြင့် ထိနမိဒ္ဓကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ စိတ်ကြည်လင်ခြင်း ယုံကြည်ခြင်းဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ ဝိနိဝရဏစိတ္တေနိဝရဏ ကင်းသောစိတ်ဖြင့် ဥဒ္ဓဂ္ဂ ကုက္ကစ္ဆ ကင်းပုံကို ပြတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို နိဝရဏကင်းပြီး စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နေစဉ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက သစ္စာလေးပါးကို ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောကြားတော်မူတာပါ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ပေါ်နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ် ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ ခဏမခဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ ဆင်းရဲမျှ ဖြစ်ကြောင်း ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ကြောင်းကိုလဲ ဟောတော်မူတယ်။ အဲဒီ မြင်ရ ကြားရတာ အစရှိသော ဆင်းရဲကိုပင် ချမ်းသာထင်ပြီး နှစ်သက် သာယာနေတာက ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေကို ဖြစ်ပွားစေတတ်လို့ သမုဒယသစ္စာခေါ်တဲ့ ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်း တရားဖြစ်ကြောင်းကိုလဲ ဟောကြားတော်မူတယ်။ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေကို အမှန်အတိုင်းသိယင် အဲဒီဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယတဏှာ ကင်းငြိမ်းပြီး ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတယ်ဆိုတဲ့ နိရောဓကိုလဲ ဟောတော်မူတယ်။ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ရှုသိမှု-ဝိပဿနာနှင့် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲဟူသမျှ လုံးဝငြိမ်းတာကို သိတဲ့ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်းကိုလဲ ဟောတော်မူတယ်။ အဲဒီလို ဟောတဲ့တရားတော်ကို နာကြားနေရင်းပင် အမှန်အတိုင်းသိပြီး တရားထူး ရသွားကြပုံကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ဟောပြတော်မူပါတယ်။

သေယျထာပိ နာမဥပမာဖြင့် ပြရလျှင်၊ အပဂတကာဠုကံ မည်းညစ်ခြင်းကင်းသော၊ သုဒ္ဓံ ဝတ္တံဖြူစင်သော အဝတ်သည်၊ ရဇနံ-အဝါ အနီ အစိမ်းစသော ဆိုးရည်ကို၊ သမ္မဒေဝကောင်းစွာသာလျှင်၊ ပဋိဂ္ဂဏေယျ ခံယူရာသကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝ ဤအတူပင်လျှင်၊ ဗိဗ္ဗိသာရပ္ပမုခါနံ ဗိဗ္ဗိသာရမင်းကြီး အမှူးရှိကုန်သော၊ ဧကာဒသနဟုတားနံ မာဂဓိကာနံ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ-တသိန်း နှစ်သောင်းသော မဂဓတိုင်းသား ပုဏ္ဏားတို့နှင့် သာမန်အိမ်ရှင်လူတို့မှာ၊ တသ္မိံ ယေဝ အာသနေ ထိုတရားနာနေရာ၌ပင်လျှင်၊ ဝိရဇံ ဝိတမလံမြူ အညစ်အကြေးကင်းသော၊ ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိခေါ်သည့် သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်သည်၊ ဥဒပါဒိဖြစ်လေပြီ၊ (ဘယ်လိုဖြစ်သလဲဆိုတော့) ယံ ကိစ္ဆိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မန္တိ ဖြစ်ခြင်းရှိသည့် တရားဟူသမျှ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိသည်ချည်းပင်ဟု သိလျက် ဖြစ်လေသည်။ (ဒါက သောတာပန်ဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြတာဘဲ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ် ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပျက်နေသည့် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ကင်းငြိမ်းနေတာကို တွေ့သိတာပါ။ အထက်မဂ်ဖိုလ်များ

ဖြစ်တဲ့အခါလဲ နည်းတူပင် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ကင်းငြိမ်းနေတာကို တွေ့သိတာချည်းပါဘဲ။ ကျန်တဲ့ လူတသိန်း ဥပါသကာ ဖြစ်ပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။) ဧကနဟုတ်-ကျန်သော လူတသိန်းသည်၊ ဥပါသကာတ္ထံ ဘုရားတရား သံဃာကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သော ဥပါသကာအဖြစ်ကို၊ ပဋိဝေဒေသိ လျှောက်ကြားပေသည်တဲ့။

ယခု ပြဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဟာ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးနောက် ဝမ်းသာစကားများကို လျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒီလို လျှောက်ထားပြီးတော့ နောက်နေ့နံနက်မှာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြွလာရန် နောက်ပါ သံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို ပင်လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒီပင့်လျှောက်ချက်အရ နောက်နေ့နံနက်မှာ နောက်ပါသံဃာတော် တထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ နန်းတော် အိမ်တော်သို့ ကြွတော်မူတယ်။ သံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းကပ်ပြီးလို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးတဲ့အခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ဝေဠုဝန် ဥယျာဉ်တော်ကြီးကို ဘုရားအမှူး ရှိသော သံဃာတော်အား လှူဒါန်းတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကလဲ လက်ခံတော်မူပါတယ်။ အဲဒါဟာ ပဌမဆုံးကျောင်းတိုက် အလှူပါဘဲ။ အဲဒီဝေဠုဝန် ဥယျာဉ်ကြီးထဲမှာ ဘုရင်မင်းကြီး စသည်တို့ အသုံးပြုနေတဲ့ အဆောက်အဦးတွေလဲ ရှိမှာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက လှူပုံနဲ့ အလှူခံပုံကတော့ အာရမာ-အာရာမိဆိုတဲ့ ကျောင်းတိုက်အနေဖြင့် လှူတယ် လက်ခံတော်မူတယ်လို့သာ ထင်ရှားပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက မြတ်စွာဘုရားရှင်က (အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ အာရာမိ) ဘိက္ခုဝေ ရဟန်းတို့၊ အာရာမိ အာရာမိကျောင်းတိုက်မြေကို၊ အနုဇာနာမိလက်ခံရန်၊ ငါဘုရားက ခွင့်ပြုပါသည်လို့ ဒီလိုသာ အမိန့်ရှိပြီး ခွင့်ပြုတော်မူပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တာဟာ စူဠဝေဒလ္လသုတ် နိဒါန်းမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် အကြောင်းကို ကျကျနန သိရအောင်လို့ ပြောခဲ့တာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့်အတူ သောတာပန်ဖြစ်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ **ဝိသာခ** ဆိုတဲ့ သေဋ္ဌေးကြီးလဲပါတယ်။ အဲဒီသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်မှာ မေးခွန်းထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးလဲ ဖြစ်တယ်။ သူကလွန်ခဲ့တဲ့ ၉၂-ကမ္ဘာထက်က ပွင့်တော်မူတဲ့ ဖုဿဘုရား လက်ထက်တော်တုန်းက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အလောင်းလျာ ဖြစ်သူနှင့်အတူ အကြီးအကျယ် ကုသိုလ်ပြုခဲ့သူလဲဖြစ်တယ်။ ယခု ဒီသုတ်မှာ သူက ဓမ္မဒိန္နာထေရီထံ သွားရောက်ပြီး မေးမြန်းပုံကို ဒီလိုပြဆိုထားတယ်။

အထခေါ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား သီတင်သုံးနေတော်မူစဉ် အခါ၌၊ ဝိသာခေါ-ဝိသာခ အမည်ရှိသော၊ ဥပါသကော-ရတနာသုံးရပ်ကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်နေသည့် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ဥပါသကာသည်၊ (ဗုဒ္ဓသရဏံ ဂစ္ဆာမိစသည်ဖြင့် သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ထားတဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်အမျိုးသားကို ပါဠိလို ဥပါသကော-ဥပါသကာလို့ ဗမာလို ဥပါသကာလို့ခေါ်တယ်။ အမျိုးသမီးကိုတော့ ဥပါသိကာလို့ခေါ်တယ်။ ရှေးဟောင်း ဗမာစာပေများမှာတော့ ဥပါသကာလို့လဲ ရှိတယ်။ ယခုဖော်ပြတဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးကတော့ ဥပါသကာ သာမန်တောင် မဟုတ်ပါဘူး၊ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း ဘုရား၏တရားတော်ကို စပြီး နာရကတည်းက သောတာပန် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ နောက်ကျတော့ အနာဂါမ်တောင် ဖြစ်နေပါပြီ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးပါဘဲ။) ယေန ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ထေရီမရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ ဓမ္မဒိန္နံ ဘိက္ခုနီ ဓမ္မဒိန္နာ မည်သော အမျိုးသမီး ရဟန်းထေရီမကို၊ အဘိဝါဒေတွာ ရိသေစွာ ရှိခိုးပြီး၍၊ (ဒီဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ ဆိုတာက မူလကတော့ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီး၏ အိမ်သူဇနီးဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဘိက္ခုနီ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက အရိအသေရှိခိုးပါသတဲ့၊ အမျိုးသမီးများအတွက် ဂုဏ်ယူစရာပါဘဲ။) ဧကမန္တံ နိသီဒိ သင့်လျော်သောနေရာ၌ ထိုင်နေသည်၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိ သင့်လျော်သော နေရာ၌ ထိုင်နေပြီးသော၊ ဝိသာခေါ ဥပါသကောဝိသာခမည်သော ဥပါသကာ သေဋ္ဌေးကြီးသည်၊ ဓမ္မဒိန္နံဘိက္ခုနီ ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ဘိက္ခုနီကို၊ ဧတံ-ဤသို့သော မေးခွန်းကို၊ အဝေါစပြောဆို မေးမြန်းလေသည်တဲ့။

မေးပုံကတော့ **သက္ကာယ** ဆိုတာ ဘာလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒီမေးပုံနဲ့ ဖြေပုံကိုတော့ တော်တော်ကြာမှ ပြောရမယ်။ ယခုတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး အနာဂါမ်ဖြစ်ပုံနဲ့ ဓမ္မဒိန္နာဆိုတဲ့ သူ့ဇနီးသေဋ္ဌေးကတော် ဘိက္ခုနီပြုပြီး ရဟန္တာဖြစ်ပုံကို ထုတ်ဖော်ပြရဦးမယ်။

ဝိသာခသေဋ္ဌေး အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထူးခြားလာပုံ

ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးဟာ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့်အတူ တရားနာစဉ်က သောတာပန်ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီက နောက်လဲ မြတ်စွာဘုရားထံ သွားရောက်ပြီး တရားနာနေပါတယ်။ အခွင့် ရသလောက် တရားလဲ ရှုမှတ်ပွားများနေတာ ဖြစ်မှာပါ။ အဲဒီလို တရားနာနေရင်း တနေ့မှာတော့ သကဒါဂါမ်မိမိဖိုလ်ကို ရောက်ပြီး သကဒါဂါမ်ဖြစ်သွားတယ်။ သကဒါဂါမ်မှာ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ ဆိုတဲ့ ကိလေသာ ၂-ပါးက အားနည်းရုံမျှပါ။ လုံးလုံးတော့ မကင်းသေးဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက သူ့ဇနီးဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာနဲ့ဆက်ဆံပုံဟာ သိပ်ထူးပုံမရသေးပါဘူး။

အဲဒီနောက် တနေ့သောအခါမှာတော့ မြတ်စွာဘုရားထံမှ တရားနာနေရင်း အနာဂါမ်မိမိဖိုလ်ရောက်ပြီး အနာဂါမ် ဖြစ်သွားတယ်။ အနာဂါမ်မှာတော့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒဆိုတဲ့ ကိလေသာ ၂-ပါးက လုံးဝကင်းသွားပြီ။ ဒါကြောင့် အဖိုအမနဲ့ စပ်တဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ အခြားကာမအာရုံတွေကိုလဲ နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝ မရှိတော့ပါဘူး။ စိတ်ဆိုးခြင်း စိတ်ပျက်ခြင်း နှလုံးမသာခြင်း ရှံ့ရှာခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်းဆိုတာတွေလဲ လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ အင်မတန် ချမ်းသာတာပါ။ ဒါကြောင့် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးဟာ ကျောင်းတော်မှ အိမ်ပြန်လာတဲ့အခါ အယင်နေ့များကလို ဟိုဟိုဒီဒီ ကြည့်ရှုခြင်းမရှိတော့ပဲ ဝိနည်းကိုရိုသေတဲ့ ရဟန်းတော်များလိုပင် သွားရမည့်လမ်းလောက်သာ ကြည့်ရှုပြီး ဣန္ဒြေ ရရနဲ့သာ သွားလာနေပါသတဲ့။ ယခု ဒီက ရိုရိုသေသေနဲ့ ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီများလိုနေမှာပေါ့။ အဲဒီလိုပြန်လာနေတာဟာ အယင်နေ့က သီတင်းနေ့ဖြစ်လို ရှစ်ပါးသီလ ဥပုသ်စောင့်လျက် ကျောင်းတော်မှာ တရားနာရင်း ညဉ့်အိပ်ပြီး နံနက်ခင်း ပြန်လာတာ ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို ခန့်မှန်းရသလဲဆိုတော့ အိမ်ရောက်တဲ့အခါ နံနက်စာစားကြောင်း ပြဆိုချက် ရှိသောကြောင့်ပါ။ နောက်ပြီးတော့ ဘုရားလက်ထက်တော်က ဥပုသ်စောင့်တဲ့သူတွေဟာ ညဉ့်အခါ ကျောင်းတွင်းပဲ အိပ် နေပြီး နံနက်ကျမှ အိမ်ပြန်ကြတဲ့ အလေ့ရှိပါတယ်။ ယခု ဗမာပြည်မှာလဲ တချို့အရပ်မှာ အဲဒီလိုအလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒါမျိုးလဲ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ပါ။

သေဋ္ဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာက ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး ပြန်လာချိန်မှာ လာမည့်လမ်းဆီကို ပြုတင်းပေါက်က မျှော်ကြည့် နေတယ်။ အခါတိုင်းဆိုယင် သေဋ္ဌေးကြီးကလဲ သေဋ္ဌေးကတော်ရှိရာ ပြုတင်းပေါက်ဆီကို မျှော်ကြည့်တယ်။ သေဋ္ဌေးကတော် နှင့် မျက်နှာချင်းဆုံးမိတဲ့အခါ နှစ်ယောက်လုံး ပြီးပြီး နှုတ်ဆက်ကြတယ်။ ဒီကနေ့တော့ သေဋ္ဌေးကြီးက မျက်လွှာချပြီး ဣန္ဒြေ ကြီးနဲ့ လမ်းကိုသာကြည့်ပြီး လာနေတာမြင်ရတော့ “ဘာဖြစ်လာပါလိမ့်မလဲ” လို့ သေဋ္ဌေးကတော်ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်သွားပါသတဲ့။

သေဋ္ဌေးကတော်က အခါတိုင်းလိုပင် တိုက်အိမ်ပေါ်မှ ဆင်းပြီး သေဋ္ဌေးကြီးကို ကြိုဆိုတယ်။ အခါတိုင်းလိုပင် လက်တွဲပြီး အတူတတ်ရအောင် လှေကားရင်းမှာ သေဋ္ဌေးကတော်က လက်ကို လှမ်းပြီး ပေးလိုက်တယ်။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မိမိလက်ကို အတွင်းဘက် ပြန်ရုတ်သိမ်းလိုက်တယ်။ အခါတိုင်းလို နှုတ်လဲမဆက် အတူလဲ တွဲ၍မတတ်ပဲ တကိုယ်တည်းသာ ဣန္ဒြေရရနဲ့ အိမ်ပေါ်တတ်သွားပါသတဲ့။ အဲဒီလို ရှေးကနဲ့မတူပဲ ထူးခြားတာတွေကို တွေ့ရတော့ သေဋ္ဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာက ဘာကြောင့် ဒီလိုထူးခြားလာပါလိမ့်မလဲလို့ စဉ်းစားမိတယ်။ နံနက်စာစားတဲ့အခါကျတော့ သိရမှာပါလို့လဲ မြှော်တွေးမိ တယ်။

အခါတိုင်းတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သူ့ဇနီး ဓမ္မဒိန္နာနှင့်အတူပင် စကားပြောလျက် စားလေ့ရှိတယ်။ အချို့အချဉ် စသည်ကိုလဲ ပြောဆိုလျက် ဂရုတစိုက်စားလေ့ရှိတယ်။ အဲဒီနေ့နံနက်ကတော့ ဓမ္မဒိန္နာကို အတူစားဘို့လဲ မဖိတ်ခေါ်ပဲ သူတယောက်တည်း ဣန္ဒြေရရနဲ့ စားနေတယ်။ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းကိုလဲ ပြောဆိုခြင်း မရှိဘူး။ ယခုဒီမှာ ရိုရိုသေသေ နဲ့ ရှုမှတ်ပြီးစားနေတဲ့ ယောဂီများလိုနေမှာပေါ့။ အဲဒီတော့ ဓမ္မဒိန္နာမှာ “ဒီကနေ့ ဘာများဖြစ်လာပါလိမ့်မလဲ” လို့ စဉ်းစား ပြီးတော့ သာပြီးစိတ်ပူသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ “အဲလေ ညနေချမ်းကျတော့ သိရမှာပေါ့” လို့ မြှော်လင့်ပြီး ဓမ္မဒိန္နာက စောင့်ကြည့် နေတယ်။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အဲဒီနေ့ညဉ့်မှာ အခါတိုင်း နှစ်ယောက်အတူ အိပ်နေကျအခန်းကို မဝင်တော့ဘူး။ တခြား အခန်းကို ရှင်းလင်းပြီး ရှစ်ပါးသီလထဲက ဥစ္စာသယနသိက္ခာပုဒ်နှင့်လျော်တဲ့ ခုတင်ကို ခင်းစေပြီးတော့ သူတယောက်တည်း အိပ်နေတယ်။ အဲဒီမှာ ဥစ္စာသယနသိက္ခာပုဒ်နှင့် လျော်တဲ့ခုတင်ဆိုတာ ဝိနည်းပညတ်တော်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်သစ် ဖြင့် ရှစ်လက်သစ်ထက် မမြင့်တဲ့အခြေရှိသော ခုတင်ပါ။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရှစ်လက်သစ်က အလတ်စားလူ၏ တတောင် ရှိတယ်လို့ အဋ္ဌကထာများမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ တတောင်ကလဲ ပကတိပုရိသခေါ်တဲ့ သာမန်လူ၏ တတောင့်ထွာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုလဲ ပြဆိုထားပါတယ်။ ယခုနေအခါဆိုယင်တော့ တတောင့်ထွာထက် မြင့်တဲ့ခုတင်က အရှားသားပါ။ နောက်ပြီးတော့ ဘုရား၏ ရှစ်လက်သစ်ပမာဏဟာ ယခုလူတွေ၏ တတောင့်ထွာ ရှိတယ် ဆိုတာလဲ စဉ်းစားစရာပါ။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားတဲ့အတိုင်းပင် အများက အသိအမှတ်ပြုထားကြပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သူတယောက်တည်း သီးသန့်အိပ်နေတာကို တွေ့ရတော့ ဓမ္မဒိန္နာမှာ သာပြီး စိတ်မချမ်းသာစရာဖြစ်တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ၂-ရက်လောက်တော့ သည်းခံပြီး စောင့်ကြည့်နေပါ သေးတယ်။ ၃-ရက်

မြောက်ညဉ့်ကျတော့ သည်းမခံနိုင်တော့ဘူး။ သေဋ္ဌေးကြီးထံ ဝင်ရောက်ပြီးတော့ ရှိခိုးလျက် ရပ်တည်နေပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ သေဋ္ဌေးကြီးက “ဓမ္မဒိန္နာရေ၊ အချိန်အခါမဟုတ်ပဲ ဘာကိစ္စအတွက် လာတာလဲကွယ်” လို့ မေးတယ်။ အချိန်အခါ မဟုတ်ပေမဲ့ လာရတာပေါ့ အရှင်သေဋ္ဌေးကြီး၊ ရှင်က အယင်ကလိုမှ မဟုတ်တော့ပဲဟာကိုး၊ ဘယ်နယံလဲ ရှင့်မှာ အခြားမိန်းမကို လိုချင် တောင်းတခြင်း ရှိနေပါသလား။ မရှိပါဘူး ဓမ္မဒိန္နာရယ်၊ ဒါဖြင့် ကျမအပေါ်မှာ တခြားလူကများ ဂုံးတိုက်ထားပါသလား၊ အဲဒီလို ဂုံးတိုက်တာလဲ မရှိပါဘူးကွယ်။ ဒီလိုဆိုယင်တော့ ကျမမှာ အပြစ်တခုခုရှိလို့ ဖြစ်မှာပေါ့။ သင့်မှာလဲ အပြစ်မရှိပါဘူး ကွယ်။ ဒါဖြင့် ကျမနှင့် ရှေးကလို နှုတ်ဆက်ပြောဆိုခြင်းတောင် မပြုပဲနေတာက ဘာကြောင့်ပါလဲလို့ ဓမ္မဒိန္နာက ဒဲ့ဒုံးကြီး မေးပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို စဉ်းစားဆင်ခြင်တယ်။ အင်း-ဒီကိစ္စက မပြောပဲနေလို့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ မပြောပဲနေယင် ဓမ္မဒိန္နာမှာ အကြီးအကျယ် စိတ်ဆင်းရဲပြီး သေသွားနိုင်စရာ အကြောင်းရှိနေတယ်။ ငါရထားတဲ့ တရားထူး ကတော့ မပြောပဲ လျှို့ဝှက်ထားသင့်တဲ့ တရားဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကို ထုတ်ဖော်ပြီး ပြောပြမှ ဒီကိစ္စက ပြေလည်မှာလို့ ဆင်ခြင် ပြီးတော့ ဒီလို ပြောပြပါတယ်။ “ဓမ္မဒိန္နာရေ ငါဟာ မြတ်စွာဘုရားတရားကို နာပြီး လောကုတ္တရာတရားထူးကို ရလာပါတယ်။ ပဌမအကြိမ် ဒုတိယအကြိမ် ရစဉ်တုန်းကတော့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေနဲ့ စပ်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု မကင်းခဲ့သေးဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းကတော့ သင်နှင့်ငါ သမီးခင်ပွန်း ဆက်ဆံရေး မူမပြောင်းခဲ့သေးဘူး။ ယခု တတိယအကြိမ် ရလာတဲ့ လောကုတ္တရာ တရားကတော့ အင်မတန် ထူးခြားပါတယ်။ ကာမအာရုံတွေကို နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ရှေးကလို ကာမအာရုံ ခံစားလိုတဲ့စိတ် လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ငါက တကိုယ်တည်း သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနေတာပါကွယ်။ အခြားအကြောင်း ကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ အကယ်၍ သင်က အလိုရှိယင် သင်ပိုင်တဲ့ဥစ္စာက ကုဋေလေးဆယ်၊ ငါပိုင်တဲ့ဥစ္စာက ကုဋေလေးဆယ် နှစ်ရပ်ပေါင်း ကုဋေရှစ်ဆယ်ရှိတဲ့ ဥစ္စာတွေသင်ပဲ ပိုင်ရှင်အဖြစ်နဲ့ သိမ်းပိုက်ထားပါ။ သင်က ငါ၏အမိရင်း နှမရင်းလို သဘော ထားပြီးနေပါ။ သင်က ပေးသမျှ ကျွေးသမျှ ထမင်းဟင်း စားသောက်ဖွယ်ဖြင့် ငါက မျှတနေထိုင်ပါမည်။ ဒီလိုမဟုတ်ယင်လဲ ဒီဥစ္စာတွေကို ယူပြီး သင့်မိဘအိမ်သွားလိုက သွားပါ။ အကယ်၍ သင့်မှာ အပြင်ပဉ္စ တောင့်တခြင်းမရှိလို့ ဒီမှာပဲ နေမြဲနေမယ် ဆိုယင် ငါက သင့်ကို နှမရင်းလို သမီးရင်းလို သဘောထားပြီး ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သွားပါ့မယ်”လို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သာယာပျော့ပျောင်းသော စကားဖြင့် ရှင်းလင်းပြောပြပါတယ်။

အဲဒီလို အလွန်ထူးခြားတဲ့စကားကို ကြားရတော့ ဓမ္မဒိန္နာက ဒီလို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိတယ်။ “သာမန်ရိုးရိုးလူ ဆိုယင် တော့ ဒီလိုစကားမျိုးကို မပြောနိုင်ဘူး။ အစ်ကို ဝိသာခဟာ ကာမအာရုံတွေ နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝကင်းတဲ့ လောကုတ္တရာ တရားထူးရလာတယ် ဆိုတာ ဧကန်ဟုတ်မှာဘဲ”လို့ စဉ်းစားမိတယ်။ အဲဒါဟာ ယောနိသောမနသိကာရတဲ့၊ ပါရမီရှင်မို့ ဒီလို အသင့်အမှန်အတိုင်း နှလုံးသွင်းမိ စဉ်းစားမိတာ။ သို့မဟုတ်ယင်တော့ အလွဲလျှောက်ပြီး ကြံမိမှာ “သူက ငါ့အပေါ်မှာ ဒါလောက် စိတ်ပြတ်နေယင် ငါကလဲ သူ့အပေါ် စိတ်ပြတ်လိုက်မယ်။ လောကမှာ ယောက်ျားဆိုတာ မရားပါဘူး”လို့ ဒီလိုများ အလွဲလျှောက်ကြံမိယင် အကျိုးမဲ့တွေ အများကြီး ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ ဓမ္မဒိန္နာကတော့ ပါရမီရှိသူမို့ “အစ်ကိုဝိသာခမှာ တရား ထူးရလာလို့ ရှေးက အင်မတန် ခင်မင်မြတ်နိုးနေတဲ့ ကာမဂုဏ်တွေကို နှစ်သက်သာယာမှု မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ သူရလာတဲ့ တရားဟာ အင်မတန်ကောင်းတဲ့တရားဘဲ၊ ငါလဲ ဒီတရားကို ရချင်တယ်”လို့ ယောနိသောမနသိကာရဖြင့် သင့်လျော်စွာ ကြံပြီး တော့ “အရှင် သေဋ္ဌေးကြီး၊ ရှင်ရလာတဲ့ တရားက ယောက်ျားများသာ ရနိုင်တဲ့တရားပါလား၊ သို့မဟုတ် ကျမတို့ မိန်းမများ လဲ ရနိုင်ပါသလား”လို့ မေးပါတယ်။

ဓမ္မဒိန္နာရေ၊ ဘယ်နယံပြောတာလဲကွယ်။ ယောက်ျားဖြစ်ဖြစ် မိန်းမဖြစ်ဖြစ် ကျင့်လဲ ကျင့်မယ်၊ ပါရမီအကြောင်း အထောက်အခံလဲ ရှိမယ်ဆိုယင် ဒီလောကုတ္တရာ တရားထူးကို ရနိုင်တာချည်းပါဘဲလို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဖြေကြားလိုက် တယ်။ ဒါဖြင့် ကျမကို ရဟန်းပြုရန် ခွင့်ပြုပါရှင်-လို့ ဓမ္မဒိန္နာက ခွင့်တောင်းတယ်။ ဓမ္မဒိန္နာရေ ကောင်းလိုက်တာကွယ် သာဓု သာဓုပါဘဲ။ ငါကလဲ သင့်ကို အဲဒီလို အကျင့်လမ်းမှာပဲ ပို့ပေးချင်နေတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သင့်စိတ်အလိုကို မသိရလို့ အဲဒီလို ကျင့်ဘို့ စောစောက မပြောခဲ့တာပါ။ ဝမ်းမြောက်စွာနဲ့ အခွင့်ပြုပါတယ်လို့ ပြောပြီးတော့ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးထံသွားပြီး ရှိခိုးလျက် ရပ်တည်နေတယ်။ အချိန်အခါ မဟုတ်ပဲ ဘာကြောင့် လာသလဲလို့ မင်းကြီးက မေးတယ်။ ကျွန်ုပ်၏ ဇနီးဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာ ရှင်ရဟန်းပြုရေးမင်္ဂလာ ကိစ္စအတွက် ရွှေထမ်းစင်ရလိုပါတယ်။ မြို့လမ်းတလျှောက်လဲ သုတ်သင် ရှင်းလင်းပေးစေလိုပါတယ်-လို့ တင်ပြတယ်။ မင်းကြီးက ရွှေထမ်းစင်ကို ပေးပြီးတော့ မြို့လမ်းတလျှောက်ကိုလဲ သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေပါတယ်။

ဓမ္မဒိန္နာအား ပဗ္ဗဇ္ဇမင်္ဂလာ ကံဆောင်ပေးပုံ

ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သူ့ဇနီးဓမ္မဒိန္နာကို နံ့သာရေဖြင့် ရေချိုးစေပြီးတော့ အမျိုးသမီးတို့၏ အဆင်းတန်ဆာမျိုးစုံဖြင့် ခမ်းနားတင့်တယ်စွာ ဆင်ယင်စေပြီးလျှင် ရွှေထမ်းစင်ပေါ်၌ ထိုင်နေစေလျက် ဆွေမျိုးအပေါင်းဖြင့်လဲ ခြံရံစေပြီး ပန်းနံ့သာ တို့ဖြင့်လဲ ပူဇော်လျက် ကြီးကျယ်သော အခမ်းအနားဖြင့် ဘိက္ခုနီကျောင်းသို့ ပို့ဆောင်ပါသတဲ့။ အဲဒီလို ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးတဲ့ အခမ်းအနားကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ယခုအခါ တောရွာများမှာ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကို အကြီးအကျယ် တခမ်းတနာကြီး ပြုလုပ်နေကြတာဘဲ။

ဘိက္ခုနီကျောင်း ရောက်တဲ့အခါကျတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက “အယျေ-အမျိုးသမီး ရဟန်းအရှင်မတို့၊ ဓမ္မဒိန္နံ ကျွန်ုပ်၏ ဇနီးဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာကို၊ ပဗ္ဗာဇေထ ရှင်ရဟန်းပြုပေးကြပါ”လို့ တောင်းပန် လျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဘိက္ခုနီမများက “ဂဟပတိ အိမ်ရှင်သေဋ္ဌေးကြီး၊ ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ဒေါသေ အပြစ်တခု နှစ်ခုတို့ကို၊ ဝါ အပြစ်တခု နှစ်ခု လောက်တော့၊ သဟိတုံ ဝဇ္ဇတိ သည်းခံရန် သင့်ပါသည်”လို့ ဆိုကြတယ်။ သူတို့ ထင်မြင်တာက ဓမ္မဒိန္နာကို ချွတ်ယွင်းချက် ရှိလို့ သေဋ္ဌေးကြီးက ကျောင်းလာပြီး ပို့တယ်လို့ ထင်ကြတဲ့အတွက် တောင်းပန်ကြတဲ့ သဘောပါဘဲ။ အဲဒီတုန်းက ဓမ္မဒိန္နာကလဲ အရွယ်အားဖြင့် သိပ်ကြီးပုံ မရသေးပါဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက သက်တော် ၃၆-နှစ်အတွင်းမှာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဆိုတာလဲ မြတ်စွာဘုရားအောက် ငါးနှစ်ငယ်ဆိုတော့ အသက် ၃၁-နှစ်အတွင်း ရှိမှာပါဘဲ။ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီး ဆိုတာကလဲ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့် ရွယ်တူလောက် ရှိပုံရပါတယ်။ အဲဒီတော့ သူ့ဇနီး ဓမ္မဒိန္နာကလဲ အဲဒီတုန်းက အသက် ၃၁-ထက် ကြီးပုံမရသေးပါဘူး။ ဘိက္ခုနီ သာသနာစပြီး ခွင့်ပြုစဉ်တုန်းက မြတ်စွာဘုရား၏ ငါးဝါမြောက် အသက်တော် ၄၀-ခန့်မှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ ယခု ဓမ္မဒိန္နာ ရှင်ရဟန်းပြုတဲ့ အချိန်ဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ သက်တော် ၄၀-သို့မဟုတ်၊ ၄၁-နှစ်အတွင်းလောက် ဖြစ်ဖွယ် ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအခါက ဓမ္မဒိန္နာ ဟာ အသက်အရွယ်အားဖြင့် ၃၅-နှစ်ထက် ကြီးပုံမရသေးပါဘူး။ အဲဒီတုန်းက ၃၅-နှစ် အရွယ် ဆိုတော့ ယခုအနေနဲ့ဆိုယင် အသက် နှစ်ဆယ်အရွယ်၊ နှစ်ဆယ့်ငါးနှစ်အရွယ်လိုပင် နုပျိုလျက် ရှိနေမှာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို နုပျိုငယ်ရွယ်တဲ့ သေဋ္ဌေး ကတော်ဟာ သူ့အလိုလို ရှင်ရဟန်းပြုချင်လိမ့်မယ်လို့ မထင်ပဲ သေဋ္ဌေးကြီးက စွန့်လွှတ်သည့် အနေဖြင့် လာပို့တယ်လို့ ထင်ကြတာနဲ့ တောင်းပန်ကြဟန် တူပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အယျေ-အရှင်မတို့၊ ကောစိ ဒေါသော နတ္ထိ အပြစ်တစုံတခုမျှ မရှိပါ။ သဒ္ဓါယ သာသနာဓမ္မကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇေတိ ရှင်ရဟန်း ပြုလိုပါသည်”လို့ ဖြေရှင်းလျှောက်ထားပါတယ်။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတနှင့် ဘယာပဗ္ဗဇိတ

အဲဒီမှာ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုတာပါ ဆိုတဲ့စကားဟာ အင်မတန် လေးနက်ပါတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ဝင်ပြီး ရှင်ရဟန်း ပြုကြတာဟာ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတလဲ ရှိတယ်။ ဘယာပဗ္ဗဇိတလဲ ရှိတယ်။ ဘယာပဗ္ဗဇိတ ဆိုတာကတော့ လူ့ဘောင်မှာနေလျှင် လောကဘေးရန်တခုခု ရှိနေတဲ့အတွက် အဲဒီဘေးရန်မှ လွတ်မြောက်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး ရှင်ရဟန်းပြုတာပါပဲ။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ လူ့ဘောင်မှာနေယင်း စားဝတ်နေရေး အဆင်မပြေလို့၊ မပြည့်စုံလို့ ရှင်ရဟန်းပြုတာလဲ ရှိတယ်။ ရှေးခေတ်တုန်းကတော့ မင်းအမှုထမ်း စစ်အမှုထမ်း စသည်မှ ကင်းလွတ်ရအောင် ရည်ရွယ်ပြီး ရသေ့ရဟန်းပြုကြတာလဲ ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒါတွေဟာ တွေ့ကြုံရမည့် ဘေးရန်မှ လွတ်ဖို့လောက်သာ ရည်ရွယ်ပြီး ရှင်ရဟန်း ပြုကြတာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘယာပဗ္ဗဇိတလို့ ဆိုရတယ်။ ယခုနေအခါမှာ စားဝတ်နေရေး အကြောင်းပြုပြီး သင်္ကန်းဝတ် နေကြတာတွေ ရှိကြပါတယ်။ တချို့က နေ့ခင်းမှာ သင်္ကန်းဝတ်ပြီး အလှူခံနေတယ်။ ညဉ့်ကျတော့ သူ့အိမ်သူပြန်ပြီး လူဝတ်နဲ့ နေနေတာတောင် ရှိတယ်လို့ ကြားသိရတယ်။ အဲဒါကတော့ အပြစ်အကြီးဆုံး ဘယာပဗ္ဗဇိတလို့ ဆိုရမှာဘဲ။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဆိုတာကတော့ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ရှင်ရဟန်းပြုပြီး တရားကျင့်ယင် မဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ရနိုင်တယ်။ အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဆင်းရဲမှ လွတ်နိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရှင်ရဟန်း ပြုတာပါဘဲ။ ဘုရားလက်ထက်တော် ကာလကဆိုယင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီး ဘဝအသစ်မဖြစ်ရတော့ပဲ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အပြီးတိုင် ငြိမ်းနိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုကြရတယ်။ ရဟန်းပြုပြီးတော့ သီလ သမာဓိ ပညာအကျင့်ကို အပြည့်အစုံ ကျင့်ကြတဲ့အတွက် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြတာတွေ အများကြီး ရှိခဲ့ ကြပါတယ်။ တချို့ မင်းတွေ မင်းသား မင်းသမီးတွေ သေဋ္ဌေးတွေ သေဋ္ဌေးသား သေဋ္ဌေးသမီးတွေ သေဋ္ဌေးကတော်တွေ ဒီလို အထက်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ သူတို့မှာ ပြည့်စုံနေတဲ့ လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်ပစ္စည်းတွေကို စွန့်ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုကြတယ်။ ရဟန်းပြုပြီး တရားကို ပြည့်စုံစွာ ကျင့်ကြတယ်။ အဲဒီလိုကျင့်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်ကြတာတွေလဲ တော်တော်များ ပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ အမြင့်အမြတ်ဆုံး ပဌမတန်း သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတတွေပေါ့။

ယခုနေအခါမှာ တချို့ကတော့ ရဟန်းပြုပြီး သီလစသည်ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ရောက်ကြောင်း ပါရမီကုသိုလ် ဖြစ်တယ်လို့ ပါရမီကုသိုလ်လောက်သာ ရည်ရွယ်ပြီး ရဟန်းပြုတာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ ရဟန်းပြုပြီး သီလစသည်ကို ရှိရှိသေသေ ကျင့်ယင် ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း ပါရမီကုသိုလ်ဖြစ်ပြီး နောက်ဘဝတခုခုမှာ မဂ်ဖိုလ်ကို ရမှာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒါမျိုးကို ဓမ္မဒါယာဒသုတ် အဋ္ဌကထာမှာ တရားအမွေတုကို ခံယူတာလို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါကတော့ ဒုတိယတန်းစား သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတလို့ ဆိုရမှာဘဲ။

တချို့ကတော့ သာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုပြီး ကျင့်ခြင်းဖြင့် နောက်ဘဝများမှာ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာများကို ရနိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး ရဟန်းပြုတာလဲရှိတယ်။ ဒီလိုဟာကိုတော့ ဓမ္မဒါယာဒသုတ်အဋ္ဌကထာမှာ အာမိသအမွေအတုကို ခံယူတဲ့ အာမိသဒါယာဒလို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါကတော့ တတိယတန်းစား သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ မြတ်စွာဘုရားက ဒီအာမိသ အမွေခံမျိုး မဖြစ်ကြဘို့ ညွှန်ကြားထားပါတယ်။

ယခု ပြောပြနေတဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ အမျိုးသမီး ရဟန်းပြုတာကတော့ ဝိသာခသဋ္ဌေးကြီး ရထားတဲ့ လောကုတ္တရာတရားထူး ကို ရလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး ရဟန်းပြုတာ ဖြစ်သောကြောင့် အမြင့်အမြတ်ဆုံး ပဋ္ဌမတန်း သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတပါဘဲ။ ဒါကြောင့် သဒ္ဓါယ သာသနာဓမ္မကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇတိ-ရှင်ရဟန်းပြုပါမည်-ရှင်ရဟန်းပြုရန် ဖြစ်ပါသည်လို့ ဝိသာခသဋ္ဌေးကြီးက ရှင်းပြတာပါဘဲ။ အဲဒီတော့ ရှင်ပြုပေးပုံကို ဒီလိုဆက်ပြီး အဋ္ဌကထာမှာ ပြထားပါတယ်။

ရှင်ပြုပေးပုံ

အထ-ထိုသို့ ဝိသာခသဋ္ဌေးကြီးက သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောပြသောအခါ၌၊ ဗျတ္တာ ရှင်ပြုပေးရန် ကျွမ်းကျင်သော၊ ဧကာ ထေရီ ထေရီမတပါးက၊ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန် အာစိက္ခိတွာ အရေလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောကြား၍၊ ကေသေ ဩဟာ ရေတွာ ဆံပင်တို့ကို ချထား၍-ဝါ ခေါင်းရိတ်၍၊ ပဗ္ဗာဇေတိ ရှင်ပြုပေးလေသည် တဲ့။

ရှင်ပြုပေးခါနီး ခေါင်းရိတ်ပေးတဲ့အခါမှာ ကေသာဆံပင်တွေ၊ လောမာ မွေးညှင်းတွေ၊ နခါ-လက်သည်း ခြေသည်း တွေ၊ ဒန္တာ သွားတွေ၊ တစော-အရေဆိုတဲ့ ဒီငါးမျိုးကို ရှုဆင်ခြင်ဘို့ ညွှန်ကြားပေးရတယ်။ အဲဒါဟာ အရေလျှင် ငါးခုမြောက် ရှိသောကြောင့် တစပဉ္စကလို့ ခေါ်တာဘဲ။ ဆံပင်တွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်း ရမယ်။ မွေးညှင်း စသည်တွေလဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ် ဆိုတာကို ညွှန်ကြား သင်ပြပြီးတော့ ခေါင်းရိတ်ပေးရတယ်။ ခေါင်းရိတ်တဲ့ အခါကျတော့ အောက်ကျလာတဲ့ ဆံပင်တွေ မြင်ရတော့ အဲဒီ ဆံပင်တွေကို ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သိရတယ်။ အဲဒီ ဆံပင်တွေလိုဘဲ ခေါင်းမှာရှိနေတဲ့ ဆံပင်တွေကိုလဲ ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သဘောပေါက်တတ်တယ်။ ထို့အတူပင် မွေးညှင်းစသည်တွေကိုလဲ ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သဘောပေါက်တတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သဘောပေါက်ပြီးတော့ အချို့ပါရမီထူးရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ခေါင်းရိတ်ခံနေရဆဲမှာပင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားကြတာလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ပါက ဖြစ်ရ အောင်လို့ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပြီး ခေါင်းရိတ်ပေးရတာပါဘဲ။

သေဋ္ဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာကတော့ ပါရမီထူး ရှိပေမဲ့ ခေါင်းရိတ်နေတုန်းမှာတော့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မရသေးပါဘူး။ ခေါင်းရိတ်ပြီးတဲ့နောက် ရှင်ပြုပေးတယ်။ သာမဏေရီလို့ ခေါ်ရတဲ့ အမျိုးသမီးသာမဏေ ပြုပေးတာပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်ပြီး ဘိက္ခုနီပြုပေးတာလဲ ရှိပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ ဥပသမ္ပဒကံဆောင်ပေးပုံကိုတော့ အဋ္ဌကထာမှာ ပြမထား ဘူး။ ရှင်ပြုပေးပြီးတဲ့နောက် ဝိသာခသဋ္ဌေးကြီးက “အယျေ ရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာရေ၊ အဘိရမ-ပျော်မွေ့လျက် ကျင့်သုံးရစ်ပါကွယ်၊ ဓမ္မော-တရားတော်ဟာ၊ သွာက္ခာတောထိ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တိုင်တွေ့သိပြီးမှ ကောင်းစွာဟောထားသည့် တရားတော်ဖြစ် ပါသည်”ဟု အားပေးလျက် (ဝန္တိတွာ) ရှိခိုးပြီး၍ (ပက္ကာမိ) အိမ်သို့ ပြန်လည်ထွက်ခွါသွားပါသည်တဲ့။

အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာက သေဋ္ဌေးကတော်အဖြစ်က ရဟန်းပြုလာတာဆိုတော့ သူ့ဆီကို လာရောက်ပြီး လျှာကြ ပူဇော်ကြတဲ့ လူတွေက အလွန်များပါသတဲ့။ ဟုတ်မှာပါဘဲ။ သူ့မိတ်ဆွေ သေဋ္ဌေးကတော်တွေကလဲ လာကြမှာဘဲ။ သူ့အသိ မိတ်ဆွေ အမျိုးသမီးတွေကလဲ လာကြမှာဘဲ။ သူ့ဆွေမျိုးထဲကလဲ လာကြမှာဘဲ။ အဲဒီလို စပ်ရာ စပ်ရာတွေက လာကြတော့ လက်ခံ စကားပြောနေရတာနဲ့ တရားအားထုတ်ဖို့ အချိန်မရပဲရှိနေပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ အရှင်မဓမ္မဒိန္နာက စဉ်းစားတယ်။ ငါရဟန်း ပြုလာတာဟာ သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်အောင် တရားကျင့်ဘို့ဘဲ။ ယခုတော့ လာကြတဲ့ အသိမိတ်ဆွေတွေကို ဧည့်ခံ စကားပြောနေရတာနဲ့ တရားကျင့်ဘို့ အချိန်မရဘူး။ အသိမိတ်ဆွေတွေ မလာနိုင်တဲ့ တောရွာကျောင်းတခုမှာ သွားပြီး တရားအားထုတ်မှ တော်မယ်လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ သူ့ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်များကိုလဲ အတူခေါ်သွားတယ်။ တောရွာက ကျောင်း တခုမှာ နေပြီး တရားအားထုတ်နေတယ်။ အဲဒီလို ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ ကျောင်းမှာ တရားအားထုတ်နေတော့ ပါရမီထူးရှိတဲ့အတွက်

(ကတိပါဟေနေဝ) နှစ်ရက်သုံးရက် မျှဖြင့်ပင်လျှင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာ ထေရီမ ဖြစ်သွားပါသတဲ့၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်ထူး လေးပါးနှင့်လဲ ပြည့်စုံသွားပါသတဲ့။

ဓမ္မဒိန္နာ၏ ပါရမီထူးအကျဉ်းချုပ်

ပါရမီထူးရှိပုံကတော့ လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပွင့်တော်မူခဲ့တဲ့ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော် ကာလတုန်းက အဂ္ဂသာဝကဖြစ်တဲ့ အရှင် သုဇာတမထေရ်အား လှူဒါန်းပြီး ဆုထူးကို ပန်ခဲ့တယ်။ ၉၂-ကမ္ဘာ ထက်က ဖုဿ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်ကလဲ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး၏ အလောင်းအလျာဖြစ်သော ဘဏ္ဍာစိုးဝန်ကြီး၏ ဇနီးဖြစ်ပြီးတော့ အဲဒီ ဘဏ္ဍာစိုးဝန်ကြီးနှင့်အတူ ဘုရားအမှုရှိသော သံဃာတော်အား လှူဒါန်းရာမှာ ပါဝင်ပြီး ကုသိုလ်ကို အကြီးအကျယ်ပြုခဲ့တယ်။ ဒီကမ္ဘာမှာ တတိယပွင့်တော်မူသော ကဿပမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က ကိင်္ဂီမင်းကြီး၏ သမီးတော် ခုနစ်ယောက်ထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး အနစ်နစ်သောင်း ကာလပတ်လုံး ဗြဟ္မစရိယအကျင့်ကို ကျင့်လာခဲ့တယ်။ အဲဒီလို ကျင့်ခဲ့တဲ့ ပါရမီကုသိုလ် အထူးကြောင့် နှစ်ရက် သုံးရက် အတွင်းမှာ ရဟန္တာ ထေရီမ ဖြစ်တာပါဘဲ။

အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ပြီး တရားကျင့်မှု ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက “ကိုယ့်နေရပ်ဌာနသို့ ပြန်မှ စပ်ဆိုင်ရာ ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေတွေလဲ အကျိုးများမယ်၊ အတူနေ ထေရီတွေမှာလဲ လာဘ်လာဘ ပိုပြီးပြည့်စုံမယ်”လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ မူလကျောင်းသို့ ပြန်လာတယ်။

အဲဒီအခါ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက “ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီဟာ တရားအားထုတ်ဖို့ သွားတယ်ဆိုပြီးတော့ ပြန်လာတာ မြန်လှ ပါကလား၊ သာသနာ့ဘောင်မှာ မပျော်မွေ့လို့ ပြန်လာတာများ ဖြစ်လေသလား”လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ စုံစမ်းရန်အတွက် ဓမ္မဒိန္နာ ထံ သွားပါတယ်။ အဲဒီကျောင်း ရောက်တဲ့အခါကျတော့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကို ရှိခိုးပြီးနောက် တရားမေးခွန်းကို မေးပါတယ်။ အဲဒီ လို တရားမေးခွန်း မေးတာကလဲ “သာသနာ့ဘောင်မှာ ပျော်ရဲ့လား၊ မပျော်ဘူးလား”လို့ မေးယင် ပညာရှိ မေးခွန်းမဟုတ်ပဲ ပညာမဲ့မေးခွန်း ဖြစ်နေမှာကြောင့် ပညာရှိမေးခွန်းဖြစ်အောင် တရားမေးခွန်းကို မေးတာပါဘဲ။ မေးပုံကတော့-

သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာအမေး

သက္ကာယော သက္ကာယောတိ အယျေ ဝုစ္စတိ၊ ကတမော နုခေါ အယျေ သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယော သက္ကာယောတိ-သက္ကာယ သက္ကာယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ပြောဆို ခေါ်ဝေါ်အပ်၏။ ဝါ-ပြောဆို ခေါ်ဝေါ် နေကြပါသည်။ အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမော အဘယ်အရာ အဘယ်တရားကို သက္ကာယော သက္ကာယဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားက၊ ဝုတ္တော နုခေါ - ဟောအပ်ပါသနည်းတဲ့။

သက္ကာယပုဒ်မှာ သ-ဆိုတာက ထင်ရှားရှိသည်လို့ အနက်ရှိတယ်။ ကာယ-ဆိုတာက ရုပ်နာမ်အပေါင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် သက္ကာယဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းလို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ အမြင်မှား-အသိမှား ဒိဋ္ဌိနှင့် တွဲစပ်ပြီး ပြောလျှင် ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ် အပေါင်းကို ငါကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အမြင်မှားအသိမှားတာကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုတာဘဲ။ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားနှင့် ဆက်စပ်ပြောလျှင်တော့ သက္ကာယဆိုတဲ့ ထင်ရှားရှိသည့် ရုပ်နာမ် အပေါင်းဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲအစစ်အမှန် ဒုက္ခသစ္စာတရားဘဲ။ ယခု ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး၏ မေးခွန်း ကတော့ ဒီဒုက္ခသစ္စာကိုပဲ ရည်ရွယ်ပြီး မေးတာပါဘဲ။ ဒီသက္ကာယမေးခွန်းဟာ ဖြေရန် ခက်ခဲနက်နဲပါတယ်။ တရားအမှန်ကို သိထားတဲ့ သူပေမဲ့ ဗုဒ္ဓစာပေလဲ ကျကျနန မလေ့လာဘူးဘူး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်နဲ့လဲ မပြည့်စုံဘူးဆိုယင် ဖြေဘို့ခက်ပါတယ်။ စာပေတတ်တဲ့သူပေမဲ့ တရားသဘောကို ကျကျနနလေ့လာ မထားယင် ဖြေဘို့ ခက်တာပါဘဲ။ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီကတော့ ရဟန္တာ လဲ ဖြစ်နေတယ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်ထူးနဲ့လဲ ကောင်းကောင်းပြည့်စုံနေတယ်။ ဒါကြောင့် ချက်ခြင်းပင် ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

ဒုက္ခသစ္စာအဖြေ

ပဉ္စ ခေါ ကုမေ အာဝုသော ဝိသာခ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။ သေယျထိဒံ၊ ဂူပုပါဒါနက္ခန္ဓော ဝေဒနုပါဒါ နက္ခန္ဓော သညုပါဒါ နက္ခန္ဓော သင်္ခါရု ပါဒါနက္ခန္ဓော ဝိညာဏုပါဒါ နက္ခန္ဓော။ ကုမေ ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ ပဉ္စပါ ဒါနက္ခန္ဓော သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ (အာဝုသော-ပုဒ်ကို ငါ့ရှင်လို့ မြန်မာပြန်ရိုး ပြန်စဉ် ရှိပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ထေရီမက ဥပါသကာကြီးကို ငါ့ရှင်လို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုပုံကိုတော့ ဗမာစကားအနေနဲ့ သင့်လျော်ပုံ မရပါဘူး၊ ဒါကြောင့် အာဝုသော ပုဒ်ကို ဒါယကာလို့ (ဒကာလို့) ပဲပြန်ပါတယ်။) ပဉ္စ ငါးပါးကုန်သော၊ ဣမေ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့ကို၊ သက္ကာယော-သက္ကာယုၤ၊ ဝါ ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းဟူၤ၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တောမြတ်စွာဘုရားက ဟောအပ်ပါ သည်တဲ့။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို သက္ကာယလို့ ဟောထားပါတယ်တဲ့။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ ဥပါဒါန၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ် တရားတွေပါဘဲ၊ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို မရှုလို့ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် မသိယင် အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကို မြတ်အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် အနေဖြင့် စွဲလမ်း တယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ် အစုတွေ၊ စွဲလမ်းစရာတွေ၊ အစွဲလမ်းခံ ရုပ်နာမ်အစုတွေလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို သက္ကာယဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါတယ်တဲ့။ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၏ သရုပ်ကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ဖော်ပြပါတယ်။

သေယျထိဒံ ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေက ဘာတွေလဲဆိုယင်၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာ-ရုပ်ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါ စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော (စွဲလမ်းစရာ) ရုပ်အဖို့ အစုကတပါး၊ ဝေဒန ပါဒါနက္ခန္ဓာ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါ စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာအဖို့အစုက တပါး သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သညာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကတပါး၊ ဝါ-စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော သညာ အဖို့အစုကတပါး၊ သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓာ-သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါစွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော ပြုလုပ်အားထုတ်မှု ဆိုတဲ့ သင်္ခါရအဖို့အစုကတပါး၊ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဝိညာဏ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါ-စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော စိတ်ဝိညာဏ် အဖို့အစုက တပါး။ အာဝုသော ဝိသာခဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣမေ ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-ဤဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို၊ သက္ကာယော-သက္ကာယ ဟူၤ၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါသည်တဲ့။

သက္ကာယကို ဘုရားဟောတော်မူပုံ

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို သက္ကာယလို့ မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူပုံကတော့ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိ (၁၂၉)မှာ ရှိပါတယ်။

ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော၊ ပဉ္စပါဒါ နက္ခန္ဓာတိဿ
 ဝစနိယံ။ ကတမေ ပဉ္စ၊ သေယျထိဒံ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော။ပ။ ဝိညာဏုပါ
 ဒါနက္ခန္ဓော။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော။

ဘိက္ခဝေ ရဟန်းတို့၊ သက္ကာယော-သက္ကာယဟူသည်၊ ကတမော စ အဘယ်ပါနည်းဟူမူ၊ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာတိ-ငါးပါး သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ဟူၤ၊ ဝစနိယံဖြေဆိုအပ်သည်၊ အဿဖြစ်ရာ၏။ ကတမေ ပဉ္စ အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူ၊ သေယျ ထိဒံ ဤငါးပါး၏ သရုပ်မှာ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာ-ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါးစသည်ဖြင့် နည်းတူပင် ဟောထားပါတယ်။

အဲဒီမှာ သက္ကာယဆိုတာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း တွေ့ထိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ထင်ရှားတွေ့နေရတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေပါဘဲ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ မသိယင် အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကို အမြဲတည်နေတယ်လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြတယ်၊ ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ် လှပတယ်လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြတယ်၊ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင် သူကောင်လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြတယ်၊ အဲဒီလို ထင်မှတ်စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် အဲဒီထင်ရှား ရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တာဘဲ၊ ဥပါဒါန-ဥပါဒါနဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ တရားဘဲ၊ အဲဒါက ဘာလဲ ဆိုယင် ဒီသုတ်မှာ ပြဆိုမည့် စကားအရအားဖြင့် ဆန္ဒရာဂခေါ်တဲ့ လိုချင်တပ်မက်မှု တဏှာပါဘဲ၊ သုတ္တန်ဒေသနာများမှာ ခန္ဓာငါးပါး စွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါနကို ဆန္ဒရာဂလို့သာ ပြဆိုထားပါတယ်။ လိုချင်နှစ်သက်တပ်မက် သာယာပြီး စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မှာတော့ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ ဥပါဒါနကို ၄-ပါး ခွဲပြထားတယ်၊ (၁) ကာမုပါဒါနက တပါး၊ (၂) ဒိဋ္ဌပါဒါနက တပါး၊ (၃) သီလဗ္ဗတုပါဒါနက တပါး၊ (၄) အတ္တဝါဒုပါဒါနက တပါး ဒီ ၄-ပါးပါဘဲ။ အဲဒီ လေးပါး ထဲက အမှတ် (၁) ကာမုပါဒါနဆိုတာ လိုချင်စရာကို လိုချင်နှစ်သက်တဲ့ တဏှာဘဲ၊ အဲဒါဟာ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတာနဲ့ အတူတူပါ ဘဲ။ အမှတ် (၄) အရ အတ္တဝါဒုပါဒါန ဆိုတာကတော့ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တကောင် ငါကောင် သူကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ ဒိဋ္ဌိပါဘဲ။ အမှတ် (၃) အရ သီလဗ္ဗတုပါဒါန ဆိုတာကတော့ သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမပါပဲ အလေ့အကျင့် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ အကျင့်ဆိုင်ရာ အယူမှားပါဘဲ၊ ဘယ်လိုလဲဆိုယင် ဂင်္ဂါမြစ်ရေဖြင့် ရေချိုးရုံနဲ့ အကုသိုလ်အပြစ်ကင်းပြီး ချမ်းသာသွားနိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတာ၊ အဝတ် မဝတ်ပဲ အစားမစားပဲ ကျင့်ရုံနဲ့ ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယူဆတာ၊ ဗြဟ္မာစသည်ကို ကိုးကွယ်နေရုံနဲ့ ဆင်းရဲမှ

လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယူဆတာ၊ အကုသိုလ်စိတ် မဖြစ်ရအောင် ဆင်ခြင်နေရုံမျှနဲ့၊ သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်ကို ဆင်ခြင်ပြီး ပယ်ရုံမျှနဲ့၊ သို့မဟုတ် စိတ်ကို ငြိမ်းအေးရာ ပို့ထားရုံမျှနဲ့ ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတာ၊ အတိုချုပ်အားဖြင့် ပြောရလျှင် အရိယမဂ်ဖိုလ်ရအောင် ဝိပဿနာမရှုပ် အကျင့်တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတာ ဟူသမျှဟာ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ဘဲ။

အမှတ် (၂) အရ ဒိဋ္ဌပါဒါန် ဆိုတာကတော့ ယခုပြောခဲ့တဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိ သီလဗ္ဗတဒိဋ္ဌိတို့မှ တပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူသမျှကို ဒိဋ္ဌပါဒါန်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကတော့ ကံကံ၏အကျိုးမရှိဘူးလို့ ယူဆတာ၊ သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ဘူးလို့ ယူဆတာ၊ အတ္တကောင်က ဘယ်တော့မှ မပျက်ပဲ အမြဲတည်ရှိနေတယ်လို့ ယူဆတာ-ဒီလိုအယူအစွဲတွေပါဘဲ။ အဲဒီဥပါဒါန် ၄-ပါးထဲမှာ အမှတ် (၁) ကာမုပါဒါန် ဆိုတာက တဏှာစွဲဘဲ၊ ကျန်တဲ့ ၃-ပါးက ဒိဋ္ဌိစွဲချည်းဘဲ၊ ဒါကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းမှုဟာ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိဒီ ၂-ပါးပါဘဲ။ အဲဒီ ၂-ပါးထဲက တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းရာမှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းမှုလဲ ပါဝင်တာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်စသော သုတ္တန်ဒေသနာများမှာ ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကို သီးသန့်မပြောဘဲ ဆန္ဒရာဂဆိုတဲ့ တဏှာ ဥပါဒါန်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ပြတယ်၊ သို့သော် အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြီးယူယင် သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာ ညီညွတ်တယ်လို့ ဆိုရမှာပါဘဲ။

စွဲလမ်းပုံ ရှင်းပြချက်

ယခု ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အဖို့အစုတွေမှာ တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းပုံတွေကို ရှင်းလင်းပြောပြမယ်၊ မြင်ဆဲခဏ၌ မျက်စိ ရှိလို့လဲ မြင်တယ်၊ မြင်စရာအဆင်းရှိလို့လဲ မြင်တယ်၊ အဲဒီတော့ မျက်စိရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊ မြင်ရတဲ့အဆင်းလဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊ အဲဒီ မျက်စိနဲ့ အဆင်းက ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ရုပ်တရားဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ မြင်သိတာကလဲ ထင်ရှား ရှိနေတာဘဲ၊ မြင်သိယင် မြင်လို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊ အဲဒါက အကောင်းအဆိုးကို ခံစားမှု ဝေဒနာဘဲ၊ မြင်လို့ ကောင်းမကောင်း ဆိုတဲ့ ခံစားမှုထဲမှာ မကောင်းမဆိုး အလယ်အလတ်လဲ ပါပါတယ်၊ များသောအားဖြင့် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ထင်ရှားနေတဲ့ ခံစားမှုဟာ အဲဒီ မကောင်းမဆိုး ခံစားမှုကပဲ များပါတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ မြင်ရတဲ့ အဆင်းကို မှတ်သားတာလဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ။ အဲဒါက သညာဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ မြင်မှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ ထင်ရှားရှိတာပဲ၊ အဲဒါတွေက စေတနာနဲ့ မနသိကာရ ဆိုတဲ့ သင်္ခါရတွေဘဲ၊ မြင်သိရုံမျှ သဘောကတော့ စိတ်ဝိညာဏ်ဘဲ၊ အဲဒါတွေဟာ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ရုပ်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးတွေ ဘဲ၊ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိပြီးမှတ်သားရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

မြင်ဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးဆောင်ပုဒ်

- ၁။ မြင်ဆဲခဏ၌ မျက်စိနဲ့ အဆင်းက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
  - ၂။ မြင်လို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
  - ၃။ မြင်ရတဲ့ အဆင်းကို မှတ်သားတာက သညာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
  - ၄။ မြင်မှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
  - ၅။ မြင်သိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- မြင်ဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ခန္ဓာငါးပါးကို တဏှာ-ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းပုံ

ဝိပဿနာရှုမှု မရှိသော ပကတိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အဆင်းကောင်းကို မြင်ရတဲ့အခါ မြင်ရတဲ့အဆင်းကိုလဲ နှစ်သက် သာယာပြီး စွဲလမ်းနေကြတယ်၊ အဲဒါက တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းတာဘဲ၊ မိန်းမဘဲ ယောက်ျားဘဲလို့လဲ ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းနေ ကြတယ်၊ အဲဒါက ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းတာပဲ၊ မျက်စိကြည့်တာ ကောင်းတာကိုလဲ သာယာနှစ်သက်ပြီး စွဲလမ်းတယ်၊ တဏှာစွဲဘဲ၊ ငါအနေဖြင့်လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ၊ ထို့အတူပင် မြင်လို့ ကောင်းတာကိုလဲ နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်၊ မြင်လို့ မကောင်းယင်လဲ ကောင်းတာကို မြှော်လင့် တောင့်တပြီး စွဲလမ်းတယ်။ တဏှာစွဲဘဲ၊ အဲဒီမြင်လို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာကို ငါလိုလဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ။ မြင်ရတာကို မှတ်သားမိတာလဲ နှစ်သက်စွဲလမ်းတယ်၊ တဏှာစွဲဘဲ၊ အဲဒီ မှတ်မိတာ ကို ငါလိုလဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ၊ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ကြည့်မိတာ နှလုံးသွင်းမိတာကိုလဲ နှစ်သက်စွဲလမ်းတယ်၊ တဏှာစွဲဘဲ၊ အဲဒါကို ငါလိုလဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ၊ မြင်သိတာကိုလဲ နှစ်သက်စွဲလမ်းတယ်၊ တဏှာစွဲဘဲ၊ ငါက မြင်တယ်လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ၊ ဒါတွေက မြင်ရာမှာ တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းပုံတွေပါဘဲ၊ ပကတိ လူတွေဟာ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ဒီပုံဒီနည်းဖြင့် စွဲလမ်းနေကြတာဘဲ၊ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် အဲဒီ မြင်ဆဲမှာထင်ရှားတဲ့

ရုပ်နာမ်တွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ကြားဆဲ စသည်မှာလဲ စွဲလမ်းပုံတွေကတော့ နည်းတူပါဘဲ။ အဲဒါတွေကိုတော့ အကျဉ်းချုပ်လောက် ပြောရမှာဘဲ။

ကြားဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

ကြားဆဲ၌ နားရုပ်ရှိလို့လဲ ကြားတယ်။ ကြားစရာအသံရှိလို့လဲ ကြားတယ်။ အဲဒီ နားနဲ့ အသံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒါကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ကြားသိတယ် ဆိုတာက ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဘဲ။ အဲဒါတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် ကြားဆဲ၌ ထင်ရှားတဲ့ ရုပ်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ကြားဆဲဓဏ၌ နားနဲ့ အသံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ ကြားလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ ကြားရတဲ့အသံကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ ကြားမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ ကြားသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။ ကြားဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော

ဤရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

နံဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

နံဆဲ၌ နှာခေါင်းရုပ်ရှိလို့လဲ နံတယ်။ နံစရာအနံ့ရှိလို့လဲ နံတယ်။ အဲဒီနှာခေါင်းနဲ့အနံ့က ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒါကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ နံသိတယ် ဆိုတာက ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဘဲ။ အဲဒါတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့ လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် နံဆဲ၌ ထင်ရှားတဲ့ ရုပ်ဝေဒနာစသည်တို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြ ရမယ်။

- ၁။ နံဆဲဓဏ၌ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့က ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ နံလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ နံရတဲ့အနံ့ကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ နံမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ နံသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။ နံဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော

ဤရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

စားသိဆဲ၌ လျှာရုပ်ရှိလို့လဲ အရသာသိတယ်။ သိစရာအရသာ ရှိလို့လဲ အရသာသိတယ်။ အဲဒီ လျှာနဲ့ အရသာက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒါကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အရသာသိတယ် ဆိုတာက ဝေဒနာစသော နှာမိခန္ဓာ ၄-ပါးဘဲ။ အဲဒါတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် စားသိဆဲ၌ ထင်ရှားတဲ့ရုပ် ဝေဒနာစသည်တို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ စားသိဆဲခဏ၌ လျှာနဲ့ အရသာက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ စားလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ စားသိရတဲ့အရသာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ အရသာသိမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ အရသာသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

စားသိဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နှာမိ ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ထိသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

ထိသိတယ် ဆိုတာကတော့ အင်မတန် ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ တကိုယ်လုံးတွင် အသွေးအသားကောင်းတဲ့ နေရာတိုင်း၌ ထိစရာအာရုံကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့ ကိုယ်အကြည်ရုပ်ဆိုတာရှိတယ်။ အပြင်ပက အရေထဲမှာရော အတွင်းက အသား အသွေး အကြောစသည်တွေထဲမှာရော အနံ့အပြားတည်ရှိနေတယ်။ အပံဖျားတနေရာစာလောက်တောင် ကိုယ်အကြည်ရုပ်ကင်းတဲ့နေရာ ရယ်လို့ မရှိဘူး။ ထိသိတိုင်း ထိသိတိုင်း အဲဒီ ထိသိရာဌာနကိုယ် အကြည်ရုပ်ဟာ ထင်ရှားနေတာဘဲ။ အဲဒီကိုယ်အကြည်ရုပ် ရှိလို့ ထိသိတာပဲ။ နောက်ပြီးတော့ ထိသိစရာအာရုံတွေကလဲ ကိုယ်တွင်းကရော ကိုယ်ပကရော အမြဲရှိနေတာဘဲ။ ပထဝီ အတွေ့လဲ ရှိတယ်။ တေဇောအတွေ့လဲ ရှိတယ်။ ဝါယောအတွေ့လဲ ရှိတယ်။ ခက်မာတယ်၊ ကြမ်းတမ်းတယ်၊ နူးညံ့တယ်၊ ချောညက်တယ်လို့ သိရတာဟာ ပထဝီအတွေ့အထိဘဲ။ ပူတယ်၊ နွေးတယ်၊ အေးတယ်လို့ သိရတာဟာ တေဇော အတွေ့အထိ ဘဲ။ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ လျော့တယ်၊ တွန်းကန်တယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်လို့ သိရတာဟာ ဝါယောအတွေ့အထိဘဲ။ အဲဒီ တွေထိစရာရှိလို့လဲ ထိသိရတယ်။ အဲဒီကိုယ်အကြည့်နဲ့ တွေ့ထိစရာဟာ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒီ ကိုယ်ရုပ်နဲ့ တွေ့ထိရတာ ကို နှစ်သက်သာယာ ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်း နိုင်လို့ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ တွေ့ထိလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီမှာ တွေ့ထိလို့ ကောင်းတာက ကုသိုလ် ၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ သုခဝေဒနာတဲ့။ တွေ့ထိလို့ မကောင်းတာ ဆင်းရဲတာက အကုသိုလ်၏အကျိုး ဒုက္ခဝေဒနာတဲ့။ အဘိဓမ္မာ နည်းအရအားဖြင့် တွေ့ထိရာမှာ သုခနဲ့ဒုက္ခဆိုတဲ့ ဒီဝေဒနာ ၂-ပါးသာ ရှိတယ်။ သုတ္တန်ဒေသနာနည်းအရ အားဖြင့်တော့ မဆိုး မကောင်း အလယ်အလတ် ခံစားမှုလဲ တွေ့ထိရာမှာ ထင်ရှားရှိတာပါဘဲ။ ယခု ကျန်းမာနေတဲ့ လူတွေမှာ အများအားဖြင့် မကောင်းမဆိုး အတွေ့အထိ ထင်ရှားနေတဲ့ အချိန်က များတာပါဘဲ။ မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ၊ နံဆဲ၊ စားသိဆဲခဏတွေမှာလဲ အဘိ ဓမ္မာနည်းအရအားဖြင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုသာ ပြထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကောင်းတဲ့ အဆင်းအသံ စသည်ကို တွေ့ရတဲ့အခါ ကောင်းတဲ့အနေနဲ့ ခံစားမှု ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါကို ကုသိုလ်၏ အကျိုးထူးလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ မကောင်းတဲ့ အဆင်းအသံစသည်ကို တွေ့ရတဲ့အခါ ဆင်းရဲတဲ့အနေနဲ့ ခံစားမှု ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါကို အကုသိုလ်၏ အကျိုးအထူးလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးအဆင်းအသံ စသည်ကို တွေ့ရတဲ့အခါမှာတော့ မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးခံစားမှု ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါကိုတော့ အားနည်းတဲ့ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ရိုးရိုးခံစားမှုလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ၊ နံဆဲ၊ စားသိဆဲ၌ ခံစားမှုဝေဒနာကို ယခုပြောခဲ့တိုင်းအတိုင်း သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာ သုံးမျိုးစလုံးဖြင့် သုတ္တန်ဒေသနာတော်မှာ ခွဲပြထားတယ်။ ထိဆဲ၌လဲ နည်းတူပင် ခွဲပြထားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီသုတ္တန်ဒေသနာနည်းအရဖြင့် ဝိပဿနာဆိုင်ရာမှာ ဝေဒနာကို သုံးမျိုးလုံးပင် ခွဲပြရပါတယ်။ အဲဒီ သုံးမျိုးထဲက အကောင်းကို ခံစားရတာကို အထူးနှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်။ ရိုးရိုးခံစားရတာကိုလဲ အနည်းငယ်မျှ နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်။ မခံသာတဲ့ အဆိုးဝေဒနာကို တွေ့ရတဲ့အခါမှာတော့ အကောင်းဝေဒနာကို လိုချင်တောင့်တ ပြီး စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီ ခံစားမှုသုံးမျိုးလုံးကိုပင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီခံစားမှုကိုလဲ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ တွေထိရတာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ ထိသိမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ ထိသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဉ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒါတွေ ဆိုင်ရာဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ထိသိဆဲ၌ ကိုယ်အကြည့်နဲ့ ထိသိရတာက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ တွေထိလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ ထိသိရတဲ့ အတွေ့ကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ ထိသိမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ ထိသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဉ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ထိသိဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ဝိပဿနာရှု၍ ဥပါဒါန်ကင်းငြိမ်ပုံ

ထိသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ထိသိတာကိုရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိသိသွားယင် စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါဖြစ်ခွင့် မရှိပဲ ကင်းငြိမ်း ကင်းငြိမ်း သွားတယ်။ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ကင်းငြိမ်းတော့ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန်ကို မှီပြီးဖြစ်မည့် ကမ္မဘဝဆိုတဲ့ အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံလဲ မဖြစ်ရဘူး။ ကံ၏အကျိုး ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး။ အိုခြင်း၊ သေခြင်း စသော ဆင်းရဲတွေလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် တဒင်္ဂအားဖြင့် ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲ ကင်းငြိမ်းပုံဘဲ။ အဲဒီလို ဆင်းရဲငြိမ်းရအောင်လို့ ဝိပဿနာ ရှုကြရတာဘဲ။

အဲဒီလို ဝိပဿနာရှုပုံကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) သွားနေဆဲမှာလဲ သွားတယ်လို့သိဘို့၊ ရပ်နေဆဲ၊ ထိုင်နေဆဲ၊ လျောင်းနေဆဲများမှာလဲ ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ လျောင်းတယ်လို့ သိဘို့ ညွှန်ပြ ထားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်အမူအရာ တစုံတခု ပြုဆဲ၊ ဖြစ်ဆဲ မှာလဲ အဲဒီ ကိုယ်အမူအရာကို သိဘို့ညွှန်ပြထား ပါတယ်။ အဲဒါဟာ သွားဆဲစသည်၌ ကိုယ်ထဲကသိမှုကို ရှုမှတ်ပြီး သိဘို့ ညွှန်ပြတာပါဘဲ။ အဲဒီ ညွှန်ပြချက်အတိုင်း သွားတယ်၊ ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ လျောင်းတယ်၊ ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ်၊ လှုပ်တယ်၊ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ယင် ထိသိမှု၌ ပါဝင်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှဘဲလို့လဲ အမှန်အတိုင်းသိရတယ်။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှဘဲလို့ သိရတယ်။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကိုလဲ သိရတယ်။ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျက်ပျက် သွားလို့ မမြဲဘူးလို့လဲ သိရတယ်။ ဆင်းရဲဘဲ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တဘဲလို့လဲ သိရတယ်။

အဲဒါဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို အမှန်တိုင်း သိတာဘဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ သက္ကာယကိုလဲ အမှန်အတိုင်း သိတာဘဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုတဲ့ သက္ကာယဟာ ဒုက္ခသစ္စာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို အမှန်အတိုင်း သိခြင်းကိစ္စလဲ ပြီးစီး ပြည့်စုံသွားတာဘဲ။ အဲဒါဟာ “ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စာကို၊ ပရိညေယျံ ပိုင်းခြားသိရမည်”လို့ ဟောထားတဲ့ ဓမ္မ စကြာသုတ်တရားတော် စသည်နှင့်အညီ အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြားသိပုံပါဘဲ။

အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြားပြီး သိသင့်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့၊ သက္ကာယလို့ခေါ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို အမှန်အတိုင်း သိအောင် ရှုဘို့ရာ ဘုန်းကြီးတို့က ညွှန်ပြနေပါတယ်။ အားထုတ်ခါစမှာတော့ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာသမျှတွေကို သူ့ဖြစ်စဉ်အတိုင်း အကုန်လုံး စေ့ငံအောင် လိုက်ပြီး မရှုနိုင်သေးဘူး။ ဒါကြောင့် ထင်ရှားတဲ့ ထိသိမှုကစပြီး ရှုဘို့ညွှန်ပြကြား နေပါတယ်။ အဲဒီထိသိမှုတွေထဲမှာလဲ အလွယ်တကူ ရှုမှတ်နိုင်ပြီး သမာဓိလဲ ဖြစ်လွယ်အောင် ထိုင်နေစဉ်မှာဆိုယင် ဝမ်းဗိုက် ဖောင်းတာ ပိန်တာကစပြီး ရှုဘို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်။ အဲဒီလို ဖောင်းတာပိန်တာကို ရှုနေယင်း စိတ်ကူးကြံသိမှုဖြစ်ယင် အဲဒီ ကြံသိမှုကိုလဲ ရှုဘို့၊ အဆိုးအကောင်းခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒါကိုလဲ ရှုဘို့၊ လှုပ်ရှားပြုပြင်မှု ပေါ်လာယင် အဲဒါကိုလဲ ရှုဘို့၊ ကြားယင် မြင်ယင် အဲဒါကိုလဲရှုဘို့၊ အနံ့နံ့ယင်လဲ ရှုဘို့၊ စားသိတဲ့အခါ လဲရှုဘို့၊ သတိ သမာဓိဉာဏ် အားကောင်း လာတဲ့ အခါကျတော့ ပေါ်လာသမျှကို ရှုဘို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်။

အဲဒီ ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း ရိုရိုသေသေ လိုက်နာပြီး ရှုကြတဲ့ ယောဂီများဟာ ထိသိဆဲ၌ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ သက္ကာယကို ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ ဆင်းရဲအနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိကြပါတယ်။ အဲဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတာဘဲ။ ထို့အတူပင် ကြံသိဆဲ ကြားဆဲ မြင်ဆဲ နံဆဲ စားသိဆဲ တို့၌လဲ ထင်ရှားရှိတဲ့ သက္ကာယကို ဆင်းရဲအနေဖြင့် အမှန် အတိုင်း သိကြပါတယ်။ ဒါလဲ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတာဘဲ။

အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိရမည့် ဒုက္ခသစ္စာကို သက္ကာယဆိုတဲ့အမည်နဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးတာဘဲ။ ဓမ္မဒိန္နံ ထေရိကလဲ အဲဒီဒုက္ခသစ္စာကိုပင် ရည်ရွယ်၍ “သက္ကာယ ဆိုတာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးပင် ဖြစ်ကြောင်း” ဖြေကြားတာပါဘဲ။

အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးအကြောင်းကို မျက်စိ နား နှာခေါင်းလျှာ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ငါးခွါရ၍ ထင်ရှားပုံဖြင့် ဖော်ပြပြီးခဲ့ပါပြီ။ ယခု မနောဒွါရဖြင့် ကြံဆသိဆဲ၌ ထင်ရှားပုံကို ဖော်ပြမယ်။

ကြံသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးထင်ရှားပုံ

ကြံသိဆဲ၌ ဘဝင်စိတ်နဲ့ ဆင်ခြင်စိတ် ဆိုတဲ့ မနောဒွါရကလဲ ရှိလို့ သိစရာအာရုံကလဲရှိလို့ ကြံသိမှုဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ ဘဝင်စိတ် ဆင်ခြင်စိတ်ဆိုတာရော ကြံသိတယ်ဆိုတာရော နာမ်တရားချည်းဘဲ။ သိစရာအာရုံကတော့ ရုပ်လဲ ရှိတယ်။ နာမ်လဲ ရှိတယ်။ အမည်ပုံသဏ္ဍာန်စသော ပညတ်လဲ ရှိတယ်။ စိတ်ကူးထဲမှာ အဆင်းအသံ စသော ရုပ်ပေါ်လာယင် အဲဒီရုပ်ကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ထင်မှတ်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ရုပ်အာရုံကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကြံသိတာကိုရော ဘဝင်စိတ် ဆင်ခြင်စိတ်ကိုရော နှစ်သက်သာယာ ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ကြံသိနေတာငါဘဲ။ ငါက ကြံသိနေတာဘဲ စသည်ဖြင့် ငါကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်းတာဟာ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီကြံသိမှု စိတ်နာမ်တရားတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒီ စိတ်နာမ်တရားတွေဆိုတာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီကြံသိမှု စိတ်နာမ်တွေ ဆိုတာက မိမိတို့၏ ရုပ်ကိုယ်ကို မှီပြီးဖြစ်နေတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီကြံသိမှု၏ တည်ရာ မှီရာ ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကိုလဲ နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်လို့ ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီတည်ရာ မှီရာ ရုပ်ကိုလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတယ်။ ယခု အဲဒီ ကြံသိမှုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုင်ရာဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ကြံသိဆဲခဏ၌ ကြံသိစိတ်၏ တည်ရာ မှီရာရုပ်က ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ ကြံလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ ကြံသိရတဲ့အာရုံကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ ကြံမှု ပြောမှု ပြုမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ ကြံသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ကြံသိဆဲခဏ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခွဲပုံ

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဆိုတာ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာက တမျိုး၊ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ ခန္ဓာက တမျိုး၊ ဒီလို ၂-မျိုးရှိတယ်။ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ ခန္ဓာဆိုတာက အရိယမဂ်ဖိုလ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးဘဲ။ အဲဒီ အရိယမဂ်ဖိုလ်တရားတွေကို တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့် အာရုံမပြုနိုင်ဘူး။ မစွဲလမ်းနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီလောကုတ္တရာ ခန္ဓာတွေကိုတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ မဆိုရဘူး။ ဒုက္ခသစ္စာလို့လဲ မဆိုရဘူး။ သက္ကာယလို့လဲ မဆိုရဘူး။ ယခု ထုတ်ဖော်ပြီး ပြောလာခဲ့တဲ့ လောကီ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ တွေကိုသာ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံဖြစ်လို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဒုက္ခသစ္စာလို့လဲ ဆိုရတယ်။ သက္ကာယလို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဒိန္နာထေရီက-

ဒါယကာ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ်လို့ ဖြေကြားတာပါဘဲ။

အဲဒါကို အတိုချုပ်မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။
- ၂။ ဘာကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်သနည်း။
- ၃။ တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။
- ၄။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်သော ရုပ်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို သက္ကာယဟုခေါ်သည်။
- ၅။ သက္ကာယ ဆိုတာ ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းပင် ဖြစ်သည်။
- ၆။ သက္ကာယ ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်ဟူ၍လဲ ခေါ်သည်။

သမုဒယသစ္စာ အမေး

ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတဲ့ သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာအဖြေကို ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက နှစ်သိမ့်အားရ သဘောကျပြီး “အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သာဓု-ကောင်းပါစွ”လို့ သာဓု ခေါ်ပြီးနောက် သမုဒယသစ္စာကိုလဲ ဒီလို မေးပါတယ်။

သက္ကာယသမုဒယော သက္ကာယ သမုဒယောတိ အယျေ ဝုစ္စတိ၊ ကတမော န ခေါ အယျေ သက္ကာယသမုဒယော ဝုတ္တော ဘဂဝတော။

အယျေ-အရှင်ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယသမုဒယော သက္ကာယ သမုဒယောတိ-သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဖြစ်ကြောင်း သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ပြောဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ပြောဟောနေကြပါသည်။ အယျေ-အရှင်ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမော-အဘယ်တရားကို၊ သက္ကာယသမုဒယော-သက္ကာယ သမုဒယဟူ၍၊ ဝါ-သက္ကာယ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားက၊ ဝုတ္တော နုခေါ-ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။

သက္ကာယ-ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ် အပေါင်းလို့လဲ ဆိုရတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲအစစ်အမှန်၏ ဖြစ်ကြောင်းက ဘယ် တရားပါလဲ-ဘယ်တရားကို သမုဒယသစ္စာလို့ ဆိုရပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါ တယ်။

သမုဒယသစ္စာ အဖြေ

ယာယံ အာဝုသော ဝိသာခ တဏှာ ပေါနောဗ္ဗဝိကာ နန္ဒီရာဂသဟဂတာ တတြ တတြာဘိနန္ဒီနိ။ သေယျထိဒံ၊ ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ၊ အယံ ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ သက္ကာယသမုဒယော ဝုတ္တောဘဂဝတော။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ယာ အယံ တဏှာ-အကြင် ဆာလောင်မှု တဏှာသည်၊ ပေါနောဗ္ဗဝိကာ တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ (ပေါနောဘဝိကာဟူသော ပါဠိကသင့်ကြောင်း ဓမ္မစကြာတရားတော် စာအုပ်၌ ဖော်ပြထား ပြီး ရှိပါသည်။) နန္ဒီရာဂသဟဂတာ နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏၊ ဝါ-နှစ်သက်တပ်စွဲသော သဘောဖြစ်၏၊ တတြ တတြာဘိနန္ဒီနိ-ထိုထိုရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ရှိ၏၊ (အယံ-ဤဆာလောင်မှု တဏှာကို၊ သက္ကာယ သမုဒယော-သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာတရား ဖြစ်ပွားကြောင်းဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါသည် တဲ့။)

အတိုချုပ် သိစေလိုတာကတော့ နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာနေတဲ့ တဏှာဟာ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ပွားခြင်း၏ အကြောင်းပါဘဲလို့ သိစေလိုတာပါဘဲ။ တဏှာဆိုတဲ့ ပါဠိက ဆာတယ်လို့ အနက်ရှိတယ်။ ဆာတယ်ဆိုတာ စားချင်ပြီးဆာတာ သောက်ချင်ပြီး ဆာတာမျိုးပါဘဲ။ နှစ်သက်သာယာတာလဲ ဆာတဲ့သဘောဘဲ။ လိုချင်တာ တောင့်တရတာ ရချင်တာ ခံစားချင်တာတွေလဲ ဆာတဲ့သဘောဘဲ။ ယခု လူတွေဟာ အကောင်းတွေကို မြင်လို့လဲ အားမရဘူး ထပ်ကာထပ်ကာ မြင်ချင်နေတာဘဲ။ ကြားလို့လဲ အားမရဘူး ထပ်ကာ ထပ်ကာ ကြားချင်နေတာဘဲ။ နံ့လို့လဲ အားမရဘူး ထပ်ကာထပ်ကာ နံချင်နေတာဘဲ။ စားလို့လဲ အားမရဘူး ထပ်ကာ ထပ်ကာ စားချင်နေတာဘဲ။ တွေ့ထိလို့လဲ အားမရဘူး၊ ထပ်ကာထပ်ကာ တွေ့ထိပြီး ခံစားချင်နေတာဘဲ။ အာရုံကောင်းတွေကို စိတ်ကူးကြံစည်လို့လဲ အားမရဘူး ထပ်ကာ ထပ်ကာ ကြံချင်နေတာဘဲ။ အဲဒီလို အားမရနိုင်တာဟာ ဆာနေတဲ့သဘောဘဲ။

မျက်စိနဲ့ အမြင်ကို အမြဲရှိနေစေချင်တာဘဲ အဲဒီလို အမြဲရှိနေစေချင်တဲ့ တဏှာကြောင့် ဘဝသစ်တွေ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်ပြီး မြင်မှုဆိုင်ရာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ ထို့အတူပင် နားနှင့် ကြားတာလဲ အမြဲရှိနေစေချင်တယ်။ နှာခေါင်းနဲ့ နံတာလဲ အမြဲရှိနေစေချင်တယ်။ လျှာနဲ့ စားသိတာလဲ အမြဲရှိနေစေချင်တယ်။ ကိုယ်နဲ့ တွေ့ထိတာလဲ အမြဲရှိနေစေ ချင်တယ်။ ဒါကြောင့် ကြားမှု နံမှု စားသိမှု တွေထိမှုဆိုင်ရာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ဘဝသစ်အနေဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်နေ တာဘဲ။ အဲဒီလို နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာလောင်နေကြသောကြောင့် တချို့က အနံ့ကိုလဲ မနံရ အရသာကိုလဲ မစားရ အတွေ့ အထိကိုလဲ မခံစားရတဲ့ ဗြဟ္မာလောကကို မကြိုက်ကြဘူး။ မနံရ မစားရ မတွေ့ထိရပဲနဲ့ ဆင်းရဲနေရသလို ထင်နေကြတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆေးလိပ်ကြိုက်နေတဲ့လူက ဆေးလိပ်မသောက်ရတဲ့ နေရာမှာ မနေချင်ဘူး။ ကွမ်းကြိုက်နေတဲ့လူက ကွမ်းမစား ရတဲ့ နေရာမှာ အနေချင်ဘူး။ သေရည်သေရက် ကြိုက်နေတဲ့လူက သေရည်အရက် မသောက်ရတဲ့ နေရာမှာ မနေချင်ဘူး။ အဲဒီလိုဘဲ မျက်စိနှင့် အမြင်၊ နားနှင့်အကြား စသည်ကို ကြိုက်နေကြတဲ့အတွက် သတ္တဝါတွေက မြင်မှု ကြားမှု စသည်ကင်းတဲ့

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာကို အလိုမရှိကြဘူး။ အဲဒီလို သတ္တဝါတွေကပဲ များနေတယ်။ ကြံစည်ရတာကိုလဲ ကြိုက်နေကြတဲ့အတွက် ကြံစည်မှု ကင်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိကြဘူး။

အဲဒါဟာ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာလောင်နေကြသောကြောင့် ပါဘဲ။ အဲဒီလို နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာလောင်တဲ့တဏှာ ရှိနေသောကြောင့် သေခါနီး၌ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဆိုတာကို စွဲလမ်းပြီး စုတိစိတ်ချုပ်၍ သေသွားတဲ့အခါ ဘဝအသစ်တွေ ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်နေကြရတာဘဲ။ ဘဝသစ်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ လဲ တခြားဟာ မဟုတ်ဘူး။ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်နေတာဘဲ။ တဏှာက အဲဒီလိုဘဝအသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကြောင့် ပေါ့နော့ဗ္ဗဝိကာ-တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်လို့ ဖော်ပြထားပါဘဲ။ နန္ဒီရာဂ သဟဂတာ နှစ်သက်တပ်မက် သော သဘောဖြစ်သည် ဆိုတာကတော့ နှစ်သက်တပ်မက်သောအားဖြင့် အားမရနိုင်ပဲ ဆာလောင်နေတာလို့ သိစေတာပါဘဲ။ တကြာ တကြာဘိနန္ဒီနိ-ထိုထိုရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ ပျော်မွေ့လေ့ရှိသည် ဆိုတာကလဲ တဏှာက ရောက်ရာဘဝ ရရာ အာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လို့ အားမရဘဲ ပျော်မွေ့နေတတ်တယ် ဆိုတာကို ဖော်ပြတာပါဘဲ။

ပျော်မွေ့ပုံကတော့ လူ့ဘဝရောက်နေယင် ကိုယ်တွင်းက ရရှိနေတာကိုရော၊ ကိုယ်ပက အသုံးအဆောင်တွေ အခြေအရံ အပေါင်းအသင်းတွေကိုရော အရပ်ဒေသတွေကိုရော ရရှိနေတဲ့ အဲဒါတွေ အကုန်လုံးကို နှစ်သက်အားရ သဘောကျပြီး ပျော်မွေ့ နေတယ်။ တချို့ဌာနတွေဟာ အထက်တန်းစား လူတွေရဲ့ အမြင်နဲ့ဆိုယင် ဘာမျှ ပျော်မွေ့စရာ မရှိဘူး။ ပျင်းရိငြီးငွေ့စရာသာ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဌာနမှာ မွေးဖွားပြီး နေထိုင်ကြတဲ့ လူတွေကတော့ သူတို့အရပ် သူတို့အခြေအနေနဲ့ ပျော်မွေ့ နေကြတာဘဲ။ နတ်ပြည်လောက၌ ပျော်မွေ့နေကြပုံကိုတော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး။ တိရစ္ဆာန်တွေလဲ လူ့ဘဝနဲ့သူ သူ့ အခြေအနေနဲ့သူ ပျော်မွေ့နေကြတာဘဲ။ နွားတွေ ကျွဲတွေ မြင်းတွေဟာ မြက်သစ်ရွက်ကိုသာ စားပြီး သူ့ဘဝနဲ့သူ ပျော်မွေ့ နေကြတာဘဲ။ ထို့အတူပင် ခွေးတွေ ဝက်တွေ ကြက်တွေ ငှက်တွေ ဒီလို အကောင်တွေလဲ သူတို့ အခြေအနေနဲ့သူတို့ ပျော်မွေ့ နေကြတာဘဲ။ အညစ်အကြေးထဲက ပိုးကောင်ကလေးတွေလဲ သူတို့အခြေအနေနဲ့ သူတို့ ပျော်မွေ့နေကြတာဘဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်ရာဘဝတွေမှာ ပျော်မွေ့နေကြတဲ့အတွက် အဲဒီလိုဘဝတွေမှာလဲ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နေကြရတာဘဲ။ ဒါကြောင့်-

ယာ အယံ တဏှာ-အကြင် ဆာလောင်မှု တဏှာသည်။ ပေါ့နော့ဗ္ဗဝိကာ တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ နန္ဒီရာဂ သဟဂတာ နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏။ ဝါ နှစ်သက်တပ်စွဲသော သဘောဖြစ်၏။ တကြာ တကြာဘိနန္ဒီနိ- ထိုထို ရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ရှိ၏-လို့ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။ အဲဒီ တဏှာ၏ သရုပ်ကိုလဲ ဒီလိုပြဆို တားတယ်။

တဏှာသုံးပါး

သေယျထိဒံ ဤတဏှာကား အဘယ်နည်းဟူမူ၊ ကာမတဏှာ လိုချင်စရာ ကာမဂုဏ်၌ ဖြစ်သော ဆာလောင်မှု တဏှာက တပါး၊ ဘဝတဏှာ အမြဲရှိနေသည်ဟု ထင်လျက် ဆာလောင်မှု တဏှာကတပါး၊ ဝိဘဝတဏှာ-သေပြီးလျှင် မရှိတော့ဟု ထင်လျက် ဆာလောင်မှုက တပါးတဲ့။

၁။ ကာမတဏှာ

အဲဒီ တဏှာသုံးပါးထဲက ကာမတဏှာဆိုတာ နှစ်သက်လိုချင်စရာတွေကို နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ သဘောပါဘဲ။ မိမိ သန္တာန်က ဖြစ်စေ၊ သူတပါးသန္တာန်က ဖြစ်စေ၊ သုံးဆောင်စရာပစ္စည်းများထဲက ဖြစ်စေ နှစ်သက်လိုချင်စရာကို နှစ်သက် လိုချင်ယင် အဲဒါဟာ ကာမတဏှာဘဲ။

လှပတဲ့အဆင်းကို မြင်ရလို့ နှစ်သက်လိုချင်တာဟာ ကာမတဏှာပါဘဲ။ အဆင်းလို့ဆိုပေမဲ့ အဆင်းသက်သက် တွင်တော့ မဟုတ်ဘူး။ အဆင်း၏တည်ရာဖြစ်တဲ့ မိန်းမ တကိုယ်လုံး၊ ယောက်ျား တကိုယ်လုံး၊ အင်္ကျီလုံချည် အစရှိတဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထုတရားလုံး သိမ်းကျုံးပြီး နှစ်သက်လိုချင်တာပါဘဲ။ ထို့အတူပင် တည်ရာပုဂ္ဂိုလ် ဝတ္ထုများနှင့်တကွ အသံကောင်း အနံ့ ကောင်းတွေ၊ အရသာကောင်းတွေ၊ စားစရာပြုပြင်ပေးတဲ့ မိန်းမ ယောက်ျားတွေ၊ အတွေ့အထိ ကောင်းတွေ၊ သုံးဆောင်ဘွယ် ပစ္စည်းတွေ ဒီလိုဟာတွေကို နှစ်သက်လိုချင်တာလဲ ကာမတဏှာဘဲ။

လူဖြစ်ဖို့ နတ်ဖြစ်ဖို့ ယောက်ျားဖြစ်ဖို့ မိန်းမဖြစ်ဖို့၊ လူဖြစ်ပြီး နတ်ဖြစ်ဖို့ ကာမဂုဏ်တွေကို ခံစားဖို့ လိုချင် နှစ်သက်တာလဲ ကာမတဏှာဘဲ။ ဒါကြောင့် “ကာမတဏှာ၊ ကောင်းနိုးရာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု”လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ ကာမတဏှာ၊ ကောင်းနိုးရာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု။

မြင်ရတာဖြစ်စေ၊ ကြားရ နံရ စားသိရ ထိသိရတာ ဖြစ်စေ ကောင်းတယ် ထင်ယင် သာယာနှစ်သက်တယ်။ အဲဒီမှာ ကောင်းတယ် ထင်တာက အဝိဇ္ဇာဘဲ။ အဝိဇ္ဇာ ဆိုတာ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဖုံးကွယ်ပြီး အလွဲအမှားကို သိတဲ့ သဘောဘဲ။ မမြဲတာကို မြဲတယ်လို့ သူက ထင်တယ်။ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိတဲ့ ဆင်းရဲသဘောကို ချမ်းသာလို့ထင်တယ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ အတ္တကောင် မဟုတ်တာကို အတ္တလို့ထင်တယ်။ မတင့်တယ်တဲ့ ကိုယ့်ကိုယ် သူ့ကိုယ်ကို တင့်တယ်တယ်လို့ ထင်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်တာတွေချည်းဘဲ။ အဲဒီလို ကောင်းတယ်ထင် တော့ နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ ကာမတဏှာဖြစ်တယ်။ နှစ်သက်လိုချင်တော့ စွဲလမ်းတယ်။ စွဲလမ်းတော့ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ပြီးစီး ပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကံကြောင့် ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ဆိုတဲ့ သက္ကာယ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ ကာမတဏှာ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ဆိုတဲ့ သက္ကာယကို ခံယူနေသည်မည်တော့။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီတဏှာမှ အရှိန်အဝါ ရလာတဲ့အတွက် အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ မရဏသန္ဓဇော စိတ်ဟာ သေခါနီးမှာ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံကို ဆုပ်ကိုင်ထားသလိုပင် စွဲစွဲမြဲမြဲ အာရုံပြုနေတယ်။ ဒါကြောင့် စုတိစိတ်၏ အခြာမဲ့၌ အဲဒီ အာရုံကို ယူပြီး ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်သွားရတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကာမတဏှာကို ပေါ့နော့ဗွတ်ကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်လို့ ပြဆိုထားတာဘဲ။ သက္ကာယ သမုဒယ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်း ဖြစ်ပွားကြောင်းလို့လဲ ဆိုရတာဘဲ။

၂။ ဘဝတဏှာ

ဘဝတဏှာဆိုတာ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာလို့ အဋ္ဌကထာများမှာ ပြဆိုထားတယ်။ ဘဝတဏှာ ပုဒ်ထဲက ဘဝဆိုတာက ဖြစ်နေတယ် ရှိနေတယ်လို့ အနက်ရတယ်။ ဒါကြောင့် အမြဲရှိနေတယ်-မြဲတယ်လို့ ထင်ပြီးဖြစ်တဲ့ နှစ်သက်သာယာမှုကို ဘဝတဏှာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ သဿတဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ “အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ဟာ ဘယ်တော့မှ မသေမပျက်ဘူး၊ ရုပ်ကိုယ်ကြမ်းကြီးက ပျက်စီးသွားပေမယ့်လို့ အဲဒီ အတ္တကောင်ကတော့ မပျက်ဘူး၊ တခြား ရုပ်ကိုယ်အသစ် ထဲမှာ ဝင်ပြီးတည်ရှိနေတယ်။ ကမ္ဘာပျက်သော်လဲ သူကတော့ မပျက်ဘူး၊ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေတယ်”လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ အယူပါဘဲ။

အဲဒီ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်တဲ့ တဏှာကို ဘဝတဏှာခေါ်တယ်။ ဒီတဏှာက အတ္တကောင် ငါကောင် အမြဲ တည်ရှိနေတယ် ဆိုတာကိုလဲ နှစ်သက်သဘောကျတယ်။ “ရှေးကတည်းက တည်မြဲ တည်ရှိလာတဲ့ ငါကပင် ယခုလဲ ခံစားရ တယ်။ နောင်လဲ ခံစားသွားရမယ်”လို့ ယုံကြည်ယူဆပြီးတော့ မြင်ကြားရ တွေ့ရ သိရတဲ့ အာရုံတွေကိုလဲ နှစ်သက်လိုချင် တယ်။ နောင်အခါမှ ရမယ်လို့ ထင်ရတာတွေကိုလဲ နှစ်သက်လိုချင်တယ်။ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေမည့် မိမိကိုယ်အတွက် ယခုရော နောင်ကာလပါ ကောင်းစား ချမ်းသာသွားစေချင်တယ်။ ဘဝကောင်းတွေမှာ ဖြစ်ချင်တယ်။ နောက်နောက် ဘဝတွေ မှာ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်။ တချို့က ယောကျ်ားဘဝချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်။ တချို့က မိန်းမဘဝ ချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဘဝတဏှာတွေချည်းဘဲ။

ဒီဘဝတဏှာဖြင့် နှစ်သက်လိုချင်တိုင်း မြှော်လင့်တောင့်တတိုင်း ဘဝသစ်ဖြစ်ဖို့ရာ အရှိန်အဝါ အထောက်အပံ့ကို ရရသွားတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာကိုလဲ ပေါ့နော့ဗွတ်ကာ တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်နေတယ်လို့ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။ ဒီတဏှာ အတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “ဘဝတဏှာ၊ သဿတာ၊ ထင်ကာနှစ်သက်မှု”တဲ့။ အဲဒီမှာ “သဿတာ၊ ထင်ကာနှစ်သက်မှု” ဆိုတာ အမြဲတည်ရှိနေတယ်ထင်ပြီး နှစ်သက်တာကို ဆိုတာဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ ဘဝတဏှာ၊ သဿတာ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု။

၃။ ဝိဘဝတဏှာ

ဝိဘဝတဏှာ ဆိုတဲ့ပုဒ်ထဲက ဝိဘဝဆိုတာက “အဖြစ် အရှိကင်းခြင်း၊ ဘဝပြတ်ခြင်း”လို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် “မသေခင်သာ ရှိတယ်။ သေပြီးယင် မရှိတော့ဘူး”လို့ ထင်မြင်ယူဆပြီး နှစ်သက်လိုချင်တာကို ဝိဘဝတဏှာလို့ ခေါ်တယ်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာပါဘဲ။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုတာ “သတ္တဝါဟာ သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ဘူး၊ လုံးဝပျောက်ကွယ် ပြတ်စဲသွားတယ်”လို့ ထင်မြင်တဲ့အယူပါဘဲ။ အဲဒီအယူရှိတဲ့သူက “မသေခင်သာ ရှိတယ်။ မသေခင်သာ ခံစားရတယ်”လို့ ထင်မြင်နေသောကြောင့် မသေခင်ခံစားရန် မြှော်လင့်တောင့်တတယ်။ ခံစားရသမျှကိုလဲ နှစ်သက်တယ်။ မသေပဲလဲ ရှိနေချင် တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဝိဘဝတဏှာတွေဘဲ။ ဆင်းရဲဒုက္ခ အကြီးအကျယ်ရောက်နေယင် သေသွားခြင်းကိုလဲ တောင့်တတယ်။ ဒါလဲ ဝိဘဝတဏှာဘဲ။ အဲဒီ ဝိဘဝတဏှာ ဖြစ်တိုင်း သေခါနီး၌ ထင်ပေါ်လာသော အာရုံကို စွဲလမ်းဘို့ အရှိန်အဝါရသွား တယ်။ ဒါကြောင့် သေခါနီး၌ ထင်ပေါ်လာသော အာရုံတခုခု ကို စွဲပြီး သေသွားတဲ့အခါ အဲဒီ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ အာရုံကိုယူပြီး

ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာကိုလဲ ပေါ်နောဗ္ဗဝိကာ-တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်လို့ ပြဆိုထားတာပါ။ ဒီတဏှာအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “ဝိဘဝမှာ၊ ဥစ္ဆေဒါ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု”တဲ့။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ ဝိဘဝမှာ၊ ဥစ္ဆေဒါ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု။

ဝိဘဝတဏှာဆိုတာ သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ပဲ ဥစ္ဆေဒဖြစ်သွားတယ်၊ လုံးဝပြတ်စဲသွားတယ်လို့ ထင်ပြီး နှစ်သက်တဲ့ တဏှာဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီလို သေပြီးယင် အကောင်းအဆိုး ဘာကိုမျှ မခံစားရတော့ဘူးလို့ ထင်မြင်တဲ့ အတွက် မကောင်းကျိုး ပေးတတ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေလဲ မရှောင်ဘူး၊ ကုသိုလ်လဲမပြုဘူး၊ မသေခင် ခံစားဘို့ရာ ရနိုင်တဲ့ နည်းဖြင့် ရှာကြံပြီး ခံစားနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဥစ္ဆေဒအယူရှိတဲ့သူမှာ ဘဝကောင်းမှာ ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ကောင်းမှုကံက မရှိ သလောက်ပင် နည်းပါးတယ်။ မကောင်းမှုကံကတော့ အလွန်ပင်များဘို့ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေခါနီးမှာ သူပြုထားတဲ့ အကုသိုလ်ကံရယ်၊ အကုသိုလ်ကံမုန်မိတ်ရယ်၊ ဖြစ်ရမည့် အပါယ်ဘဝက အခြေအနေ ဂတိန်မိတ်ရယ် အဲဒီအာရုံ သုံးခုထဲက တခုခုကို စွဲပြီး အပါယ်ပဋိသန္ဓေစိတ် စသည်ဖြစ်ဖို့ဘဲရှိတယ်။

ယခု ဖော်ပြခဲ့တဲ့ တဏှာသုံးပါးကြောင့် ဖြစ်ရာရာဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေမှစ၍ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတွေ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွားနေတာ။ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာသုံးပါးကို သက္ကာယ သမုဒယ သက္ကာယဖြစ်ကြောင်း တရားလို့ ဆိုရတာ။ သမုဒယသစ္စာဆိုတာလဲ ဒီတဏှာသုံးပါးပါ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ဖြစ်ပုံကို “သက္ကာယဖြစ်ရန်၊ အကြောင်းမှန်၊ သုံးတန် တဏှာစု”လို့ အတိုချုပ် မှတ်ထားကြရမယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ သက္ကာယဖြစ်ရန်၊ အကြောင်းမှန်၊ သုံးတန် တဏှာစု။

အဲဒီ တဏှာသုံးပါးကို သက္ကာယသမုဒယဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူကြောင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို နိဂုံးချုပ်ပြီး ဖြေကြားပါတယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အယံ ခေါ ဤတဏှာသုံးပါးကို၊ သက္ကာယ သမုဒယော-သက္ကာယ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားက၊ ဝုတ္တော ဟောတော်မူအပ်ပါသည်တဲ့။ (အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပုံကတော့ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ နှာ ၁၂၉-မှာ ထင်ရှားရှိပါတယ်။) ဒီသမုဒယသစ္စာ တဏှာသုံးပါးအကြောင်းကို ဒါထက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိချင်ယင်တော့ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကြီး စာအုပ်မှာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီ သမုဒယသစ္စာအဖြေကို ကြားရတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ကျေနပ်သဘောကျပြီးတော့ သာဓုခေါ်ပြီး နိရောဓ သစ္စာကို ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

နိရောဓသစ္စာ အမေး

သက္ကာယနိရောဓော သက္ကာယနိရောဓောတိ အယျေဝုစ္စတိ၊
ကတမော နုခေါ အယျေ သက္ကာယနိရောဓော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယနိရောဓော သက္ကာယနိရောဓောတိ သက္ကာယခေါ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာ)၊ သက္ကာယခေါ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာ) ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ပြောဆိုအပ်၏။ ဝါ-ပြောဟောကြေပါသည်။ အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမော အဘယ်တရားကို၊ သက္ကာယနိရောဓော သက္ကာယနိရောဓမဟူ၍၊ ဝါ-သက္ကာယ ချုပ်ခြင်း သဘော (ချုပ်ရာ) ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ မြတ်စွာဘုရားက၊ ဝုတ္တော နုခေါ-ဟောတော်မူအပ်ပါသည်တဲ့။

သက္ကာယနိရောဓဆိုတဲ့ ဆင်းရဲချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာသဘော)က ဘယ်တရားပါလဲ၊ ဘယ်တရားကို နိရောဓ သစ္စာကို ဆိုရပါသလဲလို့ မေးတာပါ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

နိရောဓသစ္စာ အဖြေ

ယော ခေါ် အာဂုသော ဝိသာခ တဿာ ယေဝ တဏှာယ
အသေသဝိရာဂ နိရောဓော စာဂေါ ပဋိ နိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။
အယံ ခေါ် အာဂုသော ဝိသာခ သက္ကာယနိရောဓော ဝုတ္တောဘဂဝတာ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ တဿာ ယေဝ တဏှာယ- ထိုဆာလောင်မှု တဏှာ၏ပင်လျှင်၊ ဝါ (ကာမ တဏှာစသော) ထိုသုံးပါးသော တဏှာ၏ပင်လျှင်၊ ယော အသေသဝိရာဂ နိရောဓော အကြင် အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းသည်၊ ယော စာဂေါ-(ထိုတဏှာကို) အကြင် စွန့်ခြင်းသည်၊ ယော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ-အကြင် ဝေးစွာစွန့်ခြင်းသည်၊ ယာ မုတ္တိ-(ထိုတဏှာမှ) အကြင် လွတ်ခြင်းသည်၊ ယော အနာလယော အကြင် မတွယ်တာခြင်းသည်၊ အတ္တိ ရှိ၏၊ အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အယံခေါ် တဏှာ အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းစသည်ဖြင့် ပြဆိုအပ်သော ဤသဘောကို၊ သက္ကာယ နိရောဓော သက္ကာယ ချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာသဘော)ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော် မူအပ်ပါသည်။

နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားက အသိခက်တယ်၊ အပြောရလဲခက်တယ်၊ မိမိတို့သန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့ ရုပ်နာမ်များလို မိမိတို့ မျက်မှောက်မှာ ရှိနေတဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုများလို သိဘို့လဲ မလွယ်ဘူး၊ ပြောဘို့လဲ မလွယ်ဘူး၊ သက္ကာယနိရောဓ ဆိုတာကို ဒဲ့ဒိုးပြောမယ်ဆိုရင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်း ကင်းငြိမ်းခြင်းလို ပြောရမှာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်တာကလဲ ဖြစ်ပြီးတော့ ချုပ်ပျက်သွားတာကို ဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်နေကျ ရုပ်နာမ်တွေ အကြောင်းမရှိလို့ လုံးလုံး မဖြစ်တော့ပဲ ချုပ်ခြင်း ကင်းငြိမ်းခြင်းကိုသာ ဆိုလိုတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ သမုဒယတဏှာ၏ ချုပ်ခြင်းဖြင့် ဖော်ပြထားတာပါ။

အဲဒီမှာ တဏှာ အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်တယ် ချုပ်တယ် ဆိုတာ အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ပြတ်စဲကင်းငြိမ်း သွားတာကိုဆိုတာပါ။ အဲဒါဟာ ရဟန္တာ၏ သန္တာန်၌ နှစ်သက်သာယာတဲ့ တဏှာလုံးဝ မဖြစ်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှား သိရတယ်၊ ရဟန္တာမှာ ဘယ်လို နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံကိုမျှ နှစ်သက်သာယာမှု မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် စုတေခါနီး နောက်ဆုံးအချိန်၌လဲ ဘယ်အာရုံကိုမျှ မစွဲလမ်းတော့ဘူး၊ အဲဒီလို အစွဲအလမ်းကင်းသောကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိ စိတ်ချုပ် သွားသည့် နောက်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ ဘဝသစ်ရုပ်နာမ် တွေဟာ လုံးဝမဖြစ်လာတော့ပဲ ပြတ်စဲကင်းငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒါဟာ သက္ကာယလို့ ဒုက္ခသစ္စာလို့ခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ ကင်းငြိမ်းသွားတာဘဲ၊ အဲဒီလို ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေ မဖြစ် လာတော့ပဲ မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်းနေတော့ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းစသော ဆင်းရဲဟူသမျှတွေလဲ အကုန်လုံးအပြီးတိုင် ကင်းငြိမ်း သွားတော့တာဘဲ။

အဲဒီလို အကြောင်း ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်းပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်း ကင်းပြတ်သွားတာကို နိရောဓသစ္စာနိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုတာပါ။ ဥပမာအားဖြင့် လောင်စာ မရှိလို့ မီးငြိမ်းသွားတာမျိုးပါ။ အဲဒါကို အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ပဌမတွဲ (နာ-၁၇၈) မှာ ဒီလိုလဲ ဟောထားပါတယ်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိလုံနှင့် နိဗ္ဗာန်အရတူပင်

(ကမတဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ) ရဟန်းတို့ ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာက ဘယ်ဟာလဲ၊ (အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓော သင်္ခါရနိရောဓော) တဏှာဖြစ်ကြောင်း အဝိဇ္ဇာ၏ပင်လျှင် အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း ကြောင့် သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ (သင်္ခါရ နိရောဓော ဝိညာဏ နိရောဓော) သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ် ဝိပါကံ ဝိညာဏ် ချုပ်ခြင်းပြီးစီးသည်၊ [ဤမှ နောက်၌ ပါဠိမပြပဲ မြန်မာပြန်သက်သက်ပြသွားမည်။] ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် မျက်စိနားစသော အာယတနချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ အာယတနချုပ်ခြင်း ကြောင့် ဖဿ-အတွေ့ချုပ်ခြင်းပြီးစီးသည်၊ ဖဿချုပ်ခြင်းကြောင့် ခံစားမှုဝေဒနာချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ ဝေဒနာချုပ်ခြင်းကြောင့် တဏှာချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ တဏှာချုပ်ခြင်းကြောင့် စွဲလမ်းမှုဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်၊ ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်ကြောင်းကံနှင့် ဘဝသစ်ဖြစ်မှုချုပ်ခြင်းပြီးစီးသည်၊ ဘဝချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်မှု ဇာတိချုပ်ခြင်းပြီးစီးသည်၊ ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် အိုခြင်း သေခြင်း ချုပ်သည်၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ကိုယ်ဆင်းရဲမှု စိတ်ဆင်းရဲမှု စိတ်ပြင်းစွာ ပူပန်မှုတို့လဲ ချုပ်ကြသည်၊ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤဆင်းရဲ အစုသက်သက်၏သာလျှင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဖြစ်သည်၊ (အတ္တ ကောင်၏ ချုပ်ခြင်း မဟုတ်ဟု ဆိုလို၏။) ရဟန်းတို့ ယခုပြဆိုခဲ့သော ဤဆင်းရဲအစုသက်သက်၏ ချုပ်ခြင်းကို ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။

အဲဒါဟာ ဘုရားဟောပါဠိကို အတိအကျ မြန်မာပြန်ဆိုချက်ပါဘဲ။ အဲဒါပါဠိမှာ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ် သည်။ သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ချုပ်သည် စသည်ဖြင့် တခုချင်း တခုချင်း ချုပ်ပုံကို အသီးအသီး ပြတာကတော့ ဆိုင်ရာ အကြောင်းချုပ်ယင် သူဆိုင်ရာ အကျိုးချုပ်တယ် ဆိုတာကို သိနားလည်ရအောင်လို့ ပြတာပါဘဲ။ စင်စစ် သိစေလိုတာ ကတော့ အဝိဇ္ဇာချုပ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတွေ အကုန်လုံး တပါတည်း ချုပ်သွားကြတယ်ဆိုတာကို သိစေလိုရင်းပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ အထူးသတိပြုစရာကတော့ နိရောဓေ-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ နိရောဓေ-ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်-ဆိုတဲ့ ပြန်ဆိုချက်ဟာ အတိအကျ ပြန်ဆိုချက်ပဲ။ နိရောဓာနှင့် နိရောဓေ-ပုဒ်တို့ကို ချုပ်ရာ-လို့တော့ အနက်ပြန်ရန် ဖွင့်ပြချက်လဲ မရှိဘူး။ အဲဒီလို အနက်ပြန်ရန်လဲ လုံးဝမသင့်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် နိရောဓေတို့ကို အကြောင်းကိလေသာနှင့် အကျိုးရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းသဘောပဲ ဆိုတာဟာ အတိအကျ အနက်မှန်ဖြစ်ကြောင်း မြဲမြံစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။ ကိလေသာချုပ်ရာ ဆင်းရဲချုပ်ရာလို့ ပြန်ဆိုချက်ကတော့ ချုပ်ခြင်းကိုပင် ချုပ်ရာလို့ တင်စားပြီး ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်ကြောင်းလဲ သိနားလည်ထားကြရမယ်။

အဲဒီ အကြောင်း ကိလေသာအကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓေတို့ နိဗ္ဗာန်ကို တဿာ ယေဝ တဏှာယ-ထိုတဏှာ၏ ပင်လျှင်၊ အသေသဝိရာ နိရောဓေ-အကြွင်းမဲ့ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း ယခုပြဆိုဆဲပါဠိမှာရော ဓမ္မစကြာသုတ် ပါဠိ စသည်မှာရော ဖော်ပြထားတယ်။ အဲဒီလို အကြောင်းကိလေသာ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ယင် သူဆိုင်ရာအကျိုး ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေ လဲ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းတယ် ဆိုတာကိုလဲ သိစေပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် မီးလောင်စာလုံးဝ မရှိတော့ဘူးဆိုယင် မီးလဲ လုံးဝ မရှိတော့ဘူးဆိုတာ သိရသလိုပါဘဲ။

အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်တွေ့ပုံ

အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ကို အရိယမဂ်ဖြင့် အာရုံပြုပုံ ပြသော ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပါဠိ (၄၁၁) ၌-

ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ နိရောဓော နိစ္စံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။

ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ-ခန္ဓာငါးပါးတို့၏။ နိရောဓေ-ချုပ်ခြင်းသည်။ နိစ္စံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ- မြဲသော နိဗ္ဗာန်ဟု သိမြင်လျက် အရိယမဂ်ရောက်သည်တဲ့။ အဲဒီမှာ နိစ္စံ-မြဲသော ဆိုတဲ့ ဝိသေသနကတော့ ရှေ့ပိုင်း ဝိပဿနာက အနိစ္စ-မမြဲဘူးလို့ ရှုမြင်လာခဲ့တဲ့အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်တဲ့အခါ မြဲတဲ့အနေဖြင့် တွေ့မြင်ပုံကို ပြတာပါဘဲ။ လိုရင်းကတော့ အရိယမဂ်ဖိုလ်ခဏ၌ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ချုပ်ခြင်း ကင်းဆိတ်ခြင်းကို တွေ့မြင်တယ် ဆိုတာက လိုရင်းပါဘဲ။ အဲဒီ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် အရအားဖြင့် ဝိပဿနာရှုဆဲ၌ မြင်မှု ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ် အပျက်ကို တွေ့သိနေတယ်။ အရိယမဂ်ဖိုလ် ခဏကျတော့ အဲဒီဖြစ်ပျက်နေတဲ့ မြင်မှုကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ ချုပ်ခြင်း ကင်းဆိတ်နေတာကိုသာ တွေ့သိရတယ်။ အဲဒီ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ် ချုပ်ငြိမ်းတာဟာ မဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အဲဒီသာမညနိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်တဲ့ အရိယမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် အကြောင်းကိလေသာနှင့် အကျိုးရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ချုပ်ငြိမ်းတာက ဝိသေသနိဗ္ဗာန်ဘဲ။

အဲဒီ ဝိသေသနိဗ္ဗာန်က အရိယမဂ်လေးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာနှင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာချုပ်ငြိမ်းခြင်း လေးပါး ရှိတယ်။ အဲဒီလေးပါးထဲက သောတပတ္တိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းပုံကတော့ အပါယ်လေးပါး ကျရောက်စေတတ်တဲ့ တဏှာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်။ ခုနစ်ဘဝထက်ပိုလွန်ပြီး ကာမသုဂတိဘဝတွေကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ တဏှာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်။ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် သောတာပန်မှာ အပါယ်ဘဝ ရုပ်နာမ်တွေ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်တဲ့ ကာမသုဂတိ ဘဝ ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းကင်းရှင်းသွားတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကြမ်းတမ်းသော ကာမတဏှာ နဲ့ ဗျာပါဒ ချုပ်ငြိမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် ၂-ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ကာမသုဂတိဘဝတွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းကင်းရှင်း သွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ သကဒါဂါမိမဂ် ခဏမှာတော့ အဲဒီကိလေသာတွေ ချုပ်တာနဲ့ ဘဝရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်တာကိုတော့ မတွေ့သိနိုင်ပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဲဒီဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာတွေနဲ့ ဘဝရုပ်နာမ်တွေက ထင်ရှား ရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး။ ဖြစ်ခွင့်ရှိရှိမျှသာ ရှိနေတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ထင်ရှားရှိတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေ ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့အနေဖြင့် တွေ့သိရတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ကိုသာ အရိယမဂ်ခဏ၌ ထင်ရှားတွေ့သိရပါတယ်။

အနာဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကာမတဏှာနဲ့ ဗျာပါဒါတွေ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကာမဘဝ ရုပ်နာမ်တွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီကာမတဏှာ ဗျာပါဒနဲ့ ကာမဘဝရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုတော့ အဲဒီမဂ်ခဏမှာ တွေ့သိရတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တွေ့နေရတဲ့ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်တွေ

အားလုံး ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ကိုသာ အဲဒီမဂ်ဇာတိ တွေသိရတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ မဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီးတဲ့နောက် ပြန်လည်ဆင်ခြင်မိတဲ့အခါမှာတော့ ကာမတဏှာနဲ့ ဗျာပါဒ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းနေတာကိုလဲ သိရပါတယ်။ ကာမဘုံ၌ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့တာကိုလဲ သိရပါတယ်။

အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာစသော ကိလေသာတွေ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ ဘဝ၌ တပ်မက်သာယာတဲ့ တဏှာ မရှိတော့သောကြောင့် ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါကိုလဲ မဂ်ဇာတိမှာတော့ တွေ့သိတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မပြတ်တွေ့သိနေရတဲ့ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းရှင်း တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ကိုသာ မဂ်ဇာတိ တွေ့သိရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိလေသာ ချုပ်ငြိမ်းတာရော ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်း တာရော အဲဒီချုပ်ငြိမ်းခြင်းအထူးဟာလဲ သာမညနိဗ္ဗာန်ထဲမှာ အတွင်းဝင်နေတာမို့ နိဗ္ဗာန်ကို တပါးတည်းလို့သာ ဆိုရပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ကား ကိလေသာမျှသာငြိမ်းတဲ့ သဗ္ဗပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်နဲ့ ဘဝသစ်ခန္ဓာပါ ငြိမ်းတဲ့ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်တို့ကို မဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်နှင့် အတူတူပင် ဆိုရတာလိုပါဘဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ငြိမ်းခြင်းသဘောအားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်နေသောကြောင့်ပါဘဲ။

သက္ကာယနိရောဓကို ပြဆိုရာမှာ သမုဒယသစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုခဲ့တဲ့ ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင် (အသေသဝိရာဂ နိရောဓော) အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း ဆိုတဲ့စကားဖြင့် သိစေတာကတော့ ဖြစ်ခွင့်လုံးဝမရှိတော့ပဲ တဏှာကင်းငြိမ်း သွားတာကို ဘဝသစ်ရုပ်နာမ် လုံးဝကင်းငြိမ်းကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် သက္ကာယနိရောဓလို့ သိစေတာပါ။ အဲဒါဟာအခိုက် အတန့်မျှ ချုပ်ငြိမ်းတာ မဟုတ်ဘူး။ ဘယ်တော့မှ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ အပြီးတိုင် ချုပ်ငြိမ်းတာကိုသာ ဆိုတာပါ။ ထို့အတူပင် (စာဂေါ) ထိုတဏှာကို စွန့်ခြင်း၊ (ပဋိနိဿဂေါ) ဝေးစွာစွန့်ခြင်းလို့ ဆိုရာမှာလဲ အကြွင်းမဲ့စွန့်ခြင်းကို ဆိုတာပါ။ (မုတ္တိ) ထိုတဏှာမှ လွတ်ခြင်းလို့ဆိုရာမှာလဲ အဲဒီတဏှာဖြစ်ခွင့် မရှိတော့သောကြောင့် အဲဒီတဏှာမှ အစဉ်ထာဝရ လွတ်မြောက်တာ ကင်းတာကို ဆိုတာပါ။ (အနာလယော) မတွယ်တာခြင်း ဆိုရာမှာလဲ အတွယ်အတာ လုံးဝကင်းခြင်းကို ဆိုတာပါ။ အဲဒီ စာဂစသည်ဟာ အမည်ဝေါဟာရကွဲသော်လဲ အနက်အဓိပ္ပါယ်အရအားဖြင့် နိရောဓနဲ့ အတူတူပါ။ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေဟာ တဏှာရှိနေလို့ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပြီး ရှိနေတာဘဲ။ တဏှာ လုံးဝမရှိတော့ဘူးဆိုတော့ အဲဒီ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ဒုက္ခသစ္စာတွေလဲ လုံးဝချုပ်ငြိမ်း ပြတ်စဲသွားတယ်။ ဒါကြောင့် "တဏှာချုပ်က၊ သက္ကာယ၊ ဒုက္ခအငြိမ်းမှန်"လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

တဏှာချုပ်က၊ သက္ကာယ၊ ဒုက္ခ အငြိမ်းမှန်။

ဒါလောက်ဆိုယင် သက္ကာယနိရောဓ ဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာ အကြောင်း ကောင်းကောင်း နားလည်လောက်ပါပြီ။

မဂ္ဂသစ္စာအမေး

ဓမ္မဒိန္နာ၏ နိရောဓသစ္စာအဖြေကို နှစ်သက် သဘောကျသဖြင့် သာဓုခေါ်ပြီးနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးမြန်းပါတယ်။

သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ သက္ကာယနိရောဓ ဂါမိနီ
ပဋိပဒါတိ အယျေ ဝုစ္စတိ၊ ကတမာ နုခေါ အယျေ သက္ကာယ နိရောဓ
ဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယ.....ပဋိပဒါတိ သက္ကာယ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့် သက္ကာယချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ပြောဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ပြောဟော နေကြပါသည်။ အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမာအဘယ်တရား အဘယ်အကျင့်ကို၊ သက္ကာယ နိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါသက္ကာယ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ-မြတ်စွာ ဘုရားက ဟောအပ်ပါသနည်းတဲ့။

မဂ္ဂသစ္စာအကျင့်ဟာ သက္ကာယချုပ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်တယ်။ သက္ကာယချုပ်ခြင်းကို ပြီးစေသော အားဖြင့် ကျင့်သူကိုလဲ ရောက်စေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် သက္ကာယချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်သော အကျင့်၊ တနည်းအားဖြင့် ရောက်စေတတ်သောအကျင့်၊ တနည်းအားဖြင့် ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကိုလဲ ဆိုရပါတယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂသစ္စာက ဘယ်ဟာလဲလို့ မေးတာပါ။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာက ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

မဂ္ဂသမ္ဘာအဖြေ

အယမေဝ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ အရိယော အဋ္ဌဂီကော
မဂ္ဂေါ သက္ကာယ နိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။
သေယျထိဒံ၊ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ သမ္ဘာသင်္ကပ္ပေါ သမ္ဘာဝါစာ သမ္ဘာကမ္မန္တော
သမ္ဘာ အာဇီဝေါ သမ္ဘာဝါယာမော သမ္ဘာသတိ သမ္ဘာသမာဓိ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အရိယော ဖြူစင်မြင့်မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ ဤမဂ်ကိုပင်လျှင်၊ သက္ကာယနိရောဓ ဂါမိနိ ပဋိပဒါ သက္ကာယချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့်ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါသည်။ သေယျထိဒံ ဤမဂ်က ဘယ်ဟာလဲ ဆိုလျှင်၊ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ မှန်စွာမြင်ခြင်း၊ သမ္ဘာသင်္ကပ္ပေါ -မှန်စွာကြံခြင်း၊ သမ္ဘာဝါစာ-မှန်စွာပြောခြင်း၊ သမ္ဘာကမ္မန္တော-မှန်စွာပြုခြင်း၊ သမ္ဘာအာဇီဝေါ မှန်စွာအသက်မွေးခြင်း၊ သမ္ဘာ ဝါယာမော မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊ သမ္ဘာသတိမှန်စွာအမှတ်ရခြင်း၊ သမ္ဘာသမာဓိ မှန်စွာစူးစိုက် တည်ကြည်ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါ သည်တဲ့။

သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ကိုပင် သက္ကာယ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကတော့ တရားစာပေ လေ့လာနေတဲ့သူတွေမှာ နှုတ်တက် ရနေကြမှာပါ။ ဒီကယောဂီတွေလဲ မကြာမကြာ ကြားနာနေကြရလို့ နှုတ်တတ်ရနေသူတွေက များမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ နှုတ်တက်မရမတဲ့သူလဲ ရှိမယ်၊ အလွန်အလေးပြုအပ်တဲ့ အကျင့်တရားလဲ ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒါတွေကို လိုက်ဆို ကြရမယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး

- ၁။ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာမြင်ခြင်း၊
- ၂။ သမ္ဘာသင်္ကပ္ပ-မှန်စွာကြံခြင်း၊
- ၃။ သမ္ဘာဝါစာ-မှန်စွာပြောခြင်း၊
- ၄။ သမ္ဘာကမ္မန္တ-မှန်စွာပြုခြင်း၊
- ၅။ သမ္ဘာအာဇီဝ-မှန်စွာအသက်မွေးခြင်း၊
- ၆။ သမ္ဘာဝါယာမ-မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊
- ၇။ သမ္ဘာသတိ-မှန်စွာအမှတ်ရခြင်း၊
- ၈။ သမ္ဘာသမာဓိ-မှန်စွာ စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်း၊

သမ္ဘာဒိဋ္ဌိပုဒ်ကို အများအားဖြင့် ကောင်းစွာမြင်ခြင်းလို့ ပြန်ဆိုကြတာကဘဲ များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ယင် မှန်စွာမြင်ခြင်းလို့ ပြန်ဆိုတာက သာပြီးပေါ်လွင် ထင်ရှားပါတယ်။ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ မိစ္ဆာနဲ့ သမ္ဘာက ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက မှားစွာမြင်ခြင်း မှားသော အသိအမြင် ဆိုတော့ သမ္ဘာ ဒိဋ္ဌိက မှန်စွာမြင်ခြင်း မှန်သော အသိအမြင်လို့ ဆိုမှ ပိုပြီးပေါ်လွင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ မှန်စွာ မြင်ခြင်း စသည်ဖြင့် သမ္ဘာပုဒ်ကို မှန်စွာလို့ ပြန်ဆိုထားတာပါ။ အဲဒီ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိကို အဋ္ဌကထာများမှာ ငါးပါးခြောက်ပါး ဝေဘန် ပြထားပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-

(၁) ကမ္မဿကတာ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ၊ (၂) ဈာန သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ၊ (၃) ဝိပဿနာ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ၊ (၄) မဂ္ဂသမ္ဘာဒိဋ္ဌိ၊ (၅) ဖလသမာ ဒိဋ္ဌိတဲ့။ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္ဘာဒိဋ္ဌိပါ ပြထားတာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒါပါဆိုယင် သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ ၆-ပါး ရှိတယ်။ အဲဒီ ၆-ပါးထဲမှ ပစ္စဝေက္ခ ဏာ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီးတဲ့နောက် ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး သိတဲ့ဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒါအတွက်တော့ အထူးအားထုတ်စရာ မလိုပါဘူး။ အရိယမဂ်ဖိုလ်ရောက်ယင် သူ့အလိုလို ဆင်ခြင်တော့တာပါ။ နောက်ပြီးတော့ ဖလသမ္ဘာ ဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကလဲ အရိယမဂ်၏ အခြားမဲ့မှစပြီး သူ့အလိုလို ဖြစ်သွားတာဘဲ။ အဲဒီဖလ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိအတွက်လဲ သီးခြားအားထုတ် စရာ မလိုပါဘူး။ ကျန်တဲ့ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိလေးပါးအတွက်ကတော့ သီးခြားအားထုတ်ရတယ်။

အဲဒီလေးပါးထဲမှ ကမ္မဿကတာ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ “ကုသိုလ်ကံက ကောင်းကျိုးပေးတယ်၊ အကုသိုလ်ကံက မကောင်းကျိုးပေးတယ်” လို့ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး သိတဲ့ဉာဏ်ပါ။ အဲဒါက ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်များလို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သဒ္ဓါမူလိကာလို့ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြထားတဲ့အတိုင်း သဒ္ဓါဖြင့် ယုံကြည်ပြီး သိတဲ့ ဉာဏ်ပညာပါ။ ဒီကမ္မဿကတာ သမ္ဘာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ပညာကတော့ သုတမယဉာဏ်ပညာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒီဉာဏ်ပညာ

ကလဲ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး သိမြင်သဘောကျမှ မကောင်းမှုကို မပြုပဲ ကြံ့ရှောင် တယ်။ အဲဒီလို ကြံ့ရှောင်မှ သီလပြည့်စုံတယ်။ သမထဘာဝနာအလုပ်ကို လုပ်ယင် ဈာန်ရပြီး ဗြဟ္မာ့လောကမှာ ဖြစ်နိုင်တယ် ဆိုတာ ယုံကြည်မှ သမထဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ်တယ်ဆိုတာ ယုံကြည်မှ သမထဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ်ပြီး ဈာန် ကုသိုလ်ကို ရနိုင်တယ်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကိုရှုယင် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် များကို ရနိုင်တယ်ဆိုတာ ယုံကြည်မှ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်များကို ရနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ ဝိပဿနာရှုရာ၌ အခြေခံဖြစ်တဲ့ မူလမဂ္ဂင်ဘဲ။ ထို့အတူပင် သီလမဂ္ဂင်နှင့် သမာဓိမဂ္ဂင် များလဲ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံမူလ မဂ္ဂင်တွေဘဲ။

ဒါကြောင့် ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြည့်စုံပြီးတော့ သီလနှင့်လဲ ပြည့်စုံရတယ်။ သမာဓိကိုလဲ ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီမှာ သီလနှင့်ပြည့်စုံတယ်ဆိုတာ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတာပါဘဲ။ သမ္မာဝါစာ ဆိုတာ (မုသာဝါဒ) လိမ်ပြောခြင်း၊ (ပိသုဏဝါစာ) ဂုံးတိုက်ခြင်း၊ (ဖရသဝါစာ) ဆဲရေး ကြိမ်းမောင်းခြင်း၊ (သမ္ပပုလ္လာပ) အနှစ်မဲ့ အပြိန်အဖျင်းစကား ပြောခြင်းဆိုတဲ့ မိစ္ဆာဝါစာမှ ကြံ့ရှောင် ခြင်းပါဘဲ။ သမ္မာကမ္မန္တ ဆိုတာ (ပါဏာတိ ပါတာ) သတ္တဝါကို သတ်ခြင်း၊ (အဒိန္နာဒါန) သူတပါးဥစ္စာကို လုယက်ခိုးယူ ခြင်း၊ (ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ) မပိုင်မဆိုင်သော အမအဖိုကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းကျူးလွန်ခြင်းဆိုတဲ့ မိစ္ဆာကမ္မန္တမှ ကြံ့ရှောင် ခြင်းပါဘဲ။ မိစ္ဆာအာဇီဝ ဆိုတာကတော့ ခိုးခြင်း လိမ်ခြင်း သတ်ခြင်း စသော မတရားသည့်နည်းဖြင့် ပစ္စည်းရှာပြီး အသက် မွေးခြင်းပါဘဲ။ လူဝတ်ကြောင်များမှာ ဆိုယင် ငါးပါးသီလကို ရှိရှိသေသေဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် သီလပြည့်စုံ စင်ကြယ်ပါတယ်။ ငါးပါးသီလကို ရှိရှိသေသေ ကျင့်နေယင် ပိသုဏဝါစာ စသည်မှလဲ ကြံ့ရှောင်ရတာဘဲ။ ဒါကြောင့် မုသာဝါဒမှ ကြံ့ရှောင်ပါ၏လို့ ဆောက်တည်ပြီး ရှိရှိသေသေကျင့်နေယင် အဲဒီပိသုဏ ဝါစာစသည်မှ ကြံ့ရှောင်ခြင်း ကိစ္စလဲ ပြီးတာပါဘဲ။ ရဟန်းများမှာတော့ ပါတိမောက် သိက္ခာပုဒ်များနှင့်အညီ အပြည့်အစုံကျင့်ဘို့ လိုပါတယ်။ အဲဒီလို ကျင့်နေယင် သီလမဂ္ဂင် ပြည့်စုံနေတာပါဘဲ။

သမာဓိမဂ္ဂင်တော့ တက်နိုင်ယင် ဈာန်တပါး ဖြစ်စေ၊ နှစ်ပါး သုံးပါး လေးပါး ဖြစ်စေ၊ အရူပဈာန်များပါ ဖြစ်စေ ရှေးဦးစွာ ရအောင်ထုတ်တာက အကောင်းဆုံးဘဲ။ အဲဒီသမထဈာန်များကို ရအောင် အားမထုတ်နိုင်ယင်တော့ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်လျက် ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိ ကောင်းကောင်းဖြစ်အောင် အားထုတ်ရတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ ဒွါရ ၆-ပါးက ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရုပ်နာမ်တွေကို မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုနေရာတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ စပြီး ရှုခါစ မှာတော့ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်က အားမရှိသေးသောကြောင့် မြင်တိုင်းကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်းကို သူ့ဖြစ်စဉ်အတိုင်း အကုန်လုံးလိုက်ပြီး ရှုမှတ် လို့တော့ မဖြစ်သေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ဓာတ်တပါးပါးက စပြီး ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ဖို့ရာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ရှုမှတ်ဖို့ရာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ စသည်ဖြင့်) သွားဆဲစသည်မှာ သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် လျောင်းတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားထားပါတယ်။

အဲဒီ ညွှန်ကြားတော်မူတာကို မှီပြီးတော့ ဘုန်းကြီးတို့က ထိုင်နေဆဲမှာ ထိုင်တယ် ထိတယ်လို့ ယင်လဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ဝမ်းမိုက်က လှုပ်ရှားတာကို ဖောင်းတယ် ပိန်းတယ်လို့ယင်လဲ ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်။ ဖောင်းတယ် ပိန်းတယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ကူးကိုလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားတိုင်းလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ညောင်းမှု ပူမှုစသော ဝေဒနာ ကိုလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ကြားတာ မြင်တာစသည်ကိုလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ သွားဆဲမှာ သွားတာကို ရှုမှတ်ဖို့ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြနေပါတယ်။ အဲဒီလို ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း ရှိရှိသေသေ ရှုမှတ်ကြတဲ့ သူတွေမှာ ခဏိက သမာဓိအားရှိလာတဲ့ အခါကျတော့ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိစရာရပ်နဲ့ သိတဲ့နာမ် ဒီ ၂-ပါးကိုလဲ ပိုင်းခြားပြီး ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိကြပါတယ်။ လှုပ်ချင်မှု သွားချင်မှု စသော အကြောင်းနဲ့ လှုပ်ရပ် သွားရပ်စသော အကျိုးကိုလဲ ပိုင်းခြားပြီး ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိကြပါတယ်။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိစရာရော သိတာရော ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားတာကိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိကြရပါတယ်။ အဲဒီလိုသိပြီးတော့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့လဲ သိကြပါတယ်။ အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိသိသွားတာဟာ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ။ အဲဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်အောင် အမှန်သဘောဆီကို စိတ်ဦးညွှတ်ပေးတာက သမ္မာသင်္ကပ္ပဘဲ။ အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာပညာမဂ္ဂင် ၂-ပါး ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။

ဘုရားအလောင်းတော်များ ဘုရားဖြစ်အောင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၏ အဖြစ်အပျက်ကို ရှုနေတယ် ဆိုတာဟာ ဒီလို ရှုနေတာမျိုးပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ကြောင့်ကြစိုက်ပေးတာက သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ဘဲ။ အမှန်တိုင်း အမှတ် ရတာက သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်ဘဲ။ ရှုမိတဲ့အာရုံ၌ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်တည်နေတာက သမ္မာသမာဓိဘဲ။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဒီသမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးလဲ ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ ဒီ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးနဲ့ ခုတင်က ပညာမဂ္ဂင် နှစ်ပါးကို ကာရက မဂ္ဂင် ၅-ပါးလို့ အဋ္ဌကထာက ပြဆိုထားတယ်။ အလုပ်သမားမဂ္ဂင်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ လူငါးယောက် တပေါင်းတည်း လုပ်ရမည့် အလုပ်ဆိုယင် လူငါးယောက် အညီအညွတ်လုပ်မှ ကိစ္စပြီးတယ်။ အဲဒါလိုပဲ ဝိပဿနာ ရှုရာမှာလဲ ဒီမဂ္ဂင်ငါးပါး အညီအညွတ်ဖြစ်မှ သမာဓိဉာဏ် တိုးတက်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ငါးပါးကို ကာရကမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ဆိုထားတာပါဘဲ။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးကတော့ သီလဆောက်တည်ကတည်းက ပြည့်စုံလာခဲ့ပါပြီ။

ရှုမှတ်နေတုန်းမှာလဲ ပြည့်စုံနေတာပါ။ ရှုမှတ်နေဆဲမှာ သီလက ပိုပြီးတော့တောင် စင်ကြယ်ပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးဆိုလျှင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း မဂ္ဂင်ရစ်ပါး ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါဟာ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်လို့ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်တွေဘဲ။ အရိယမဂ်၏ ရှေ့သွားမဂ္ဂင်တွေလို့ ဆိုလိုတာပါ။

ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ငါးပါး ခြောက်ပါးထဲမှ ဈာန်သမာဓိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ ဉာဏ်ပါ ဘဲ။ အဲဒီဉာဏ်က ရှေးဘဝဟောင်းတွေကိုသိတဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်၊ သတ္တဝါတွေ သေပြီး ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ကြတာကို သိမြင်တဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဆိုယင်တော့ ဝိပဿနာ ရှုမှုကို အားပေးတဲ့ အခြေခံမဂ္ဂင် ဖြစ်ပါတယ်။ ဈာန်နဲ့ယှဉ်တဲ့ အခြား ဉာဏ်တွေကတော့ ဝိပဿနာနှင့် သိပ်မဆိုင်လှပါဘူး။ အဲဒီ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့ ဈာန်သမာဓိကသာ ဝိပဿနာ၏ ပါဒကဈာန် ဆိုတဲ့ အခြေခံ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဈာန်သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်နဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရယ် ဈာန်သမာဓိရယ် အဲဒီ သုံးပါးကို ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ မူလမဂ္ဂင်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဈာန်ရတဲ့သူဟာ အဲဒီဈာန်သမာဓိကို အခြေခံပြုပြီးတော့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရတယ်။ ဈာန်မရတဲ့သူမှာတော့ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာ ခဏ်ကသမာဓိကို မှီပြီး ဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေကို ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေက သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အနုလောမဉာဏ်အထိ ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ပုံကို ဆောင်ပုဒ် ၂ခုစီထားတယ်။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- (၁) မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။
- (၂) ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

မူလမဂ္ဂင်ဆိုတာ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံမဂ္ဂင်ဘဲ။ အဲဒါက ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကံကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိရယ်၊ ဈာန်သမာဓိနှင့် အဘိညာဉ် ၂ပါးရယ်၊ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးရယ်၊ ဈာန်မရသူမှာ ဝိပဿနာခဏ်က သမာဓိမဂ္ဂင်ရယ် ဒီမဂ္ဂင်တွေပါဘဲ။ အဲဒီ အခြေခံမဂ္ဂင်တွေကို မှီပြီးတော့ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုပြီး ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ပွားစေလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်တဲ့အခါမှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဆိုတဲ့ အရိယ မဂ္ဂင်ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်အာရုံထဲသို့ ပြေးဝင်သွားတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ဟုတ်တယ် တင်းတင်းရင်းရင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှုမှတ် နေတဲ့သူဟာ ဖြစ်ပျက်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုသိနေရင်း ရုပ်ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲသို့ ကျရောက်သွားတယ်။ အဲဒါဟာ တကယ်အားထုတ်ကြည့်ယင် ကိုယ်တိုင်ပင် တွေ့နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို တွေ့ပုံကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော် (၄၁၁)မှာ ဒီလို ပြထားပါတယ်။

အရိယာမဂ်က နိဗ္ဗာန်မြင်ပုံ

ပဉ္စက္ခန္ဓေ အနိစ္စတော ပဿန္တော အနုလောမိကံ ခန္တိံ
ပဋိလဘတိ၊ ပဉ္စန္ဒံ ခန္ဓာနံ နိရောဓော နိစ္စံ နိဗ္ဗာ နန္တိ ပဿန္တော
သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။

ပဉ္စက္ခန္ဓေ-ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို၊ အနိစ္စတော ပဿန္တောမမြဲဟု ရှုမြင်လျက်၊ အနုလောမိကံခန္တိ-မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သော အနုလောမ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို၊ ပဋိလဘတိရ၏။ (ဒါက ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။ ဩမကနည်းအားဖြင့် သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည်ကိုလဲ ပြန်ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အခြားမဲ့၌ အရိယမဂ်သို့ ရောက်ပုံကို ပြထားသောကြောင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော အနုလောမဝိပဿနာဉာဏ်ဟာ အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။) ပဉ္စန္ဒံ ခန္ဓာနံ နိရောဓော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းသည်၊ နိစ္စံ နိဗ္ဗာန် ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူ၍၊ ပဿန္တော-မြင်လျက်၊ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ အရိယမဂ်သို့ သက်ရောက်သည်တဲ့။

အတိုချုပ်ဆိုလိုတာကတော့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို မမြဲဘူးလို့ ရှုမြင်လျက် အနုလောမ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပြီးလျှင် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တာကို မြဲတဲ့ နိဗ္ဗာန်အနေဖြင့် တွေ့မြင်လျက် အရိယမဂ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ထို့အတူပင် ရုပ်နာမ်တွေကို ဆင်းရဲလို့ ရှုမြင်ပြီးလျှင် ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တာကို ချမ်းသာတဲ့ နိဗ္ဗာန်အနေဖြင့် တွေ့မြင်လျက် အရိယမဂ်ဖြစ်ပုံကိုလဲ ပြဆိုထားတယ်။ ရုပ်နာမ်တွေကို အနတ္တလို့ ရှုမြင်ပြီးလျှင် ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်း ကင်းဆိတ်တာကို (ပရမတ္ထ) အမြတ်ဆုံးသဘော နိဗ္ဗာန်အနေဖြင့် တွေ့မြင်လျက် အရိယမဂ်ဖြစ်ပုံကိုလဲ ပြထားတယ်။ အဲဒီ ပြဆိုချက်ဟာ မိလိန္ဒပဉ္စက ပြဆိုပုံနှင့် ထပ်တူပါ။ မိလိန္ဒပဉ္စက ဒီလိုပြထားပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံ

တဿ တံ စိတ္တံ အပရာပရံ မနသိ ကရောတော ပဝတ္တံ
သမတိက္ကမိတွာ အပ္ပဝတ္တံ ဩက္ကမတိ၊ အပ္ပဝတ္တမနပ္ပတ္တော မဟာရာဇ
သမ္မာပဋိပန္နော နိဗ္ဗာန် သစ္စိကရောတိတိ ဝုစ္စတိ။ (မိလိန္ဒ- ၃၁၁)

အပရာပရံ တမှတ်ပြီးတမှတ် အဆင့်ဆင့်၊ မနသိ ကရောတော နှလုံးသွင်း ရှုသိနေသော၊ တဿ ထိုယောဂီ၏၊ တံ စိတ္တံ ထိုရှုသိနေသောစိတ်သည်၊ (အပရာပရံ မနသိ ကရောတော တမှတ်ပြီးတမှတ် အဆင့်ဆင့် နှလုံးသွင်း ရှုသိနေစဉ်၊) ပဝတ္တံ သမတိက္ကမိတွာ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်ကို ကျော်လွန်၍၊ အပ္ပဝတ္တံ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောသို့၊ ဩက္ကမတိ- သက်ဝင်၍ သွားလေတော့သည်တဲ့။

ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရိယမဂ် မရောက်ခင်ကဆိုယင် ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း မပြတ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ကို ချည်း တွေ့သိနေရတယ်၊ အဲဒီလို သိနေရင်းထဲက ရုပ်နာမ်တွေလုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သဘောထဲကို ရောက်သွားတယ်၊ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်တွေ့သိသွားတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

မဟာရာဇ မြတ်သော မိလိန္ဒမင်းကြီး၊ သမ္မာပဋိပန္နော နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ ဉာဏ်မှစ၍ သင်္ခါရပေက္ခာ အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင် မှန်စွာကျင့်ခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ အပ္ပဝတ္တ မနပ္ပတ္တော မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ချုပ်ငြိမ်း ပြတ်စဲခြင်းသဘောသို့ အသိဉာဏ်ဖြင့် ရောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိဗ္ဗာန် သစ္စိကရောတိတိ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ပြောဆိုရပါသည်တဲ့။

အဲဒီမှာ သမ္မာပဋိပန္နော-မှန်စွာကျင့်ခဲ့တယ် ဆိုတာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို မပြတ်ရှုမှတ်နေရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေရင်း သမာဓိအားရှိလာတဲ့အခါ ကျတော့ ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီကနောက် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီကနောက် ရှုမှတ်မိသော ရုပ်နာမ်၏အဖြစ်အပျက်ကို သိရတဲ့အတွက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ချည်းဘဲလို့ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ သမ္မသနဉာဏ်အခိုက်၌ အဖြစ်အပျက် သိတာကတော့ သန္တတိ အားဖြင့် သိတာဘဲ၊ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်တဲ့ ခဏအားဖြင့် သိတာတော့ မဟုတ်သေးဘူး၊ အဲဒီကနောက် ခဏအားဖြင့် လျင်မြန်စွာ အဖြစ်အပျက်ကိုသိတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါမှာ အရောင်အလင်းတွေကိုလဲ ထူးခြားစွာတွေ့ရတယ်၊ အလွန်အကဲ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွတဲ့ ဝိတိတွေလဲ အထင်အရှားဖြစ်တယ်၊ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်တွေလဲ ထူးခြားစွာဖြစ်တယ်၊ ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းအေးမှု ပဿဒ္ဓိ-စသည်တွေလဲ ထင်ရှားစွာဖြစ်တယ်။

အဲဒီကနောက် ဖြစ်မှု အစပိုင်းကို မတွေ့ရတော့ပဲ လျင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားတဲ့ အဆုံးပိုင်းကိုသာ တွေ့ရတဲ့ ဘင်္ဂ ဉာဏ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါ ပုံသဏ္ဍာန် အထည်ခြိမ်လဲ မထင်ရှားတော့ဘူး၊ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိရတာနဲ့ သိတာဟာ ချက်ခြင်းပင် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားတာကိုချည်း တွေ့နေရတယ်၊ အဲဒီတော့ မမြဲတာချည်းဘဲ ဆင်းရဲချည်းဘဲ အစိုး မရတဲ့ အနတ္တသဘောတရားချည်းဘဲလို့လဲ သိတဲ့ဉာဏ်ဟာ အလွန်ရှင်းလင်းစွာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီကနောက် ကြောက်စရာလို့ ထင်တဲ့ ဘယဉာဏ်ဖြစ်တယ်၊ အပြစ်မြင်တဲ့ အာဒိနဝဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်၊ ငြီးငွေ့တဲ့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို စွန့်လွှတ်လိုတဲ့ မုဉ္ဇိတုကမျတာ ဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေ လုံးဝမရှိပဲ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းသွားမှ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းမယ်လို့လဲ ထင်မြင်တတ် တယ်၊ အဲဒါဟာ နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို မြော်လင့်တဲ့ ဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို မြော်လင့်ပြီး ရုပ်နာမ်တွေကို စွန့်လွှတ်ချင် တော့ စွန့်လွှတ်နိုင်အောင် တဖန်ရှုသိရတယ်၊ အဲဒါက ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒီ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အားပြည့်တဲ့အခါ သင်္ခါရတွေကို လျစ်လျူရှုနိုင်တဲ့ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်က အလွန်ထက်မြက်သိမ်မွေ့ပြီး အလွန်လဲကောင်းပါ တယ်၊ တနာရီ နှစ်နာရီ စသည်ကြာအောင် ထိုင်နေပေမယ့်လို့ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်း မရှိဘူး၊ ၃-နာရီ လောက်ထိုင်ပြီး ရှုမှတ် နေတာကိုလဲ တခဏလေးလို့ ထင်ရတယ်၊ အထူးလဲ ကြောင့်ကြမစိုက်ရပဲ အမှတ်အသိဟာ ကောင်းမြဲကောင်းနေတယ်၊ စိတ်ပျံလွင့်ခြင်းလဲ မရှိဘူး၊ အလွန်ပင် သိမ်မွေ့နူးညံ့ပါတယ်။

အဲဒီသင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်က ရင့်သန်အားပြည့်တဲ့အခါမှာ ရှေ့နားက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်ပြီး အရိယ မဂ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့သဘောထဲသို့ ကျရောက်သွားတာဘဲ။ ယခုပြောခဲ့တာဟာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့၌ ပြထားသည့်အတိုင်း သမ္မာပဋိပန္န-နည်းလမ်းမှန်စွာ ကျင့်ပုံပါဘဲ။ ယခု ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိနှင့် မိလိန္ဒပဉ္စာတို့၌ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံကို ပြထားရာမှာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းကို တွေ့သိပုံသာ ပြထားတယ်၊ အဲဒါဟာ သာမညနိဗ္ဗာန်ကို တွေ့သိပုံဘဲ။ မဂ်လေးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် အသီးအသီး ကိလေသာငြိမ်းပုံတော့ ဝိသေသ

နိဗ္ဗာန်ဘဲ၊ အဲဒီ ဝိသေသနိဗ္ဗာန်တွေသိပုံကိုတော့ ဒီပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နှင့် မိလိန္ဒပဉ္စာတို့မှာ ပြမထားဘူး၊ အဲဒါကို အထူးသတိပြုကြ ရမယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဝိသေသ နိဗ္ဗာန်ဟာ ကိလေသာခန္ဓာတို့၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၍ သာမညနိဗ္ဗာန်၌ အတွင်းဝင်နေသဖြင့် အသီး အခြား နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ကြောင်းကို ရှေ့နားပိုင်းက ရှင်းပြခဲ့ပါပြီ၊ ဒီနေရာမှာ ယခုလို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောဟောနေရတာ ကတော့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သက္ကာယနိရောဓ ခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်-ရောက်စေတတ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာဖြစ်ကြောင်း ဖြေရှင်းပြထားသောကြောင့် ဝိပဿနာမဂ်ကို မှီပြီးတော့ အရိယမဂ်ဖြစ်တဲ့အခါ အဲဒီ နိရောဓသစ္စာခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံ အာရုံပြုပုံကို သိနားလည်ကြရအောင်လို့ ထပ်မံပြီးရှင်းပြရတာပါဘဲ။ ဒါလောက်ဆိုယင် နားလည် လောက်ပါပြီ။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ သစ္စာလေးပါး ဖြေကြားချက်ကို ကြားနားရတဲ့အခါ ဓမ္မဒိန္နာသာသနာတော်၌ ပျော်မွေ့နေကြောင်းကို ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သိသွားပါသတဲ့၊ ဘာကြောင့် သိရသလဲဆိုတော့ သာသနာတော်၌ မပျော်မွေ့တဲ့ သူဆိုယင် ယခု မေးသမျှပြဿနာကို အတိအကျဖြေကြားရန် မတတ်နိုင်ပေဘူး၊ ဓမ္မဒိန္နာကတော့ အတိအကျ ဖြေရှင်းပြနိုင် တယ်၊ ဒါကြောင့် သာသနာတော်၌ ပျော်မွေ့နေပြီလို့ သိရပါသတဲ့။

ဒါပေမဲ့ လောက၌ လ နေများ ထင်ရှားနေသလိုပင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ သစ္စာလေးပါးကလဲ ထင်ရှားနေတယ်၊ ပရိသတ်အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားကရော မဟာထေရ်မြတ်များကရော သစ္စာလေးပါးကိုပင် ဖော်ပြဟောကြားနေကြတယ်၊ ရှင်ရဟန်း ပြုစုကတည်းက လေးခုဆိုတာ ဘာလဲ၊ အရိယသစ္စာလေးပါးဘဲလို့ အမေးအဖြေကို သင်ယူစေတယ်၊ ဓမ္မဒိန္နာကလဲ ဉာဏ်ကောင်းတယ်၊ ကြားနာခြင်းဖြင့်လဲ နည်းယူပြီးဖြေကြားနိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီဖြေကြားချက်မျှဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း သိပြီးဖြစ်တယ်လို့ မဆုံးဖြတ်နိုင်သေးဘူး၊ သစ္စာလေးပါး ခွဲခြားမေးတာ ဖြေနိုင်မှ ဆုံးဖြတ်နိုင်မယ်လို့ ကြံတွေး ပြီးတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါသတဲ့။

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာအမေး

တညေဝ နုခေါ အယျေ ဥပါဒါနံ တေ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ၊
ဥပါဒါဟု အညတြ ပဉ္စဟုပါဒါနက္ခန္ဓေဟိ ဥပါဒါနံ။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ တညေဝ ဥပါဒါနံ-ထိုစွဲလမ်းတတ်သော ဥပါဒါန်သည်ပင်လျှင်၊ တေ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ နုခေါ-ထို ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ကြပါသလော၊ ဥပါဒါဟု-ထိုသို့မဟုတ်လျှင်၊ ဥပါဒါနံ-ဥပါဒါန်သည်၊ ပဉ္စဟိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေဟိ အညတြ-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့မှတပါး တခြား အလွတ်တရား ဖြစ်ပါသလောတဲ့။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရာမှာ ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတာ အတူတူဘဲလား၊ တခြားစီလားလို့ မေးတာပါဘဲ။ ဒီ အမေးကို ဖြေဖို့ရာ မလွယ်ပါဘူး ခက်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကတော့ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ထူးများနဲ့ ပြည့်စုံနေတဲ့ ရဟန္တာမ အထူးဖြစ်တဲ့အတွက် ချက်ခြင်းပင် ဒီလို ဖြေကြားလိုက်ပါတယ်။

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာအဖြေ

န ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ တညေဝ ဥပါဒါနံ တေ
ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ နာပိ အညတြ ပဉ္စဟုပါဒါ နက္ခန္ဓေဟိ ဥပါဒါနံ။
ယော ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဆန္ဒရာဂေါ၊
တံ တတ္ထ ဥပါဒါနံ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ တညေဝ ဥပါဒါနံ ထိုဥပါဒါန်သည်ပင်လျှင်၊ တေ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ထိုငါးပါး သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်၊ နုခေါ-မဟုတ်ကြပါ။ ဥပါဒါနံ ဥပါဒါန်သည်၊ နာပိ ပဉ္စဟိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေဟိ အညတြ ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့မှ တခြားတပါး အလွတ်တရားလဲ မဟုတ်ပါ။

ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ အရတူလဲ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဥပါဒါန်က တခြား၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တခြား ဒီလို လုံးလုံး ကွဲပြားနေတာလဲ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုပါလဲလို့ မေးစရာရှိတဲ့အတွက် ဒီလိုဆက်ပြီး ဖြေရှင်းပြပါတယ်။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓေတို့၌၊ ယော ဆန္ဒရာဂေါ အကြင် လိုချင်တပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂရှိပါသည်။ တံ ထိုလိုချင်တပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂသည်၊ တတ္ထ ထိုခန္ဓာငါးပါး၌၊ ဥပါဒါန် စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ဖြစ်ပါသည်။

ဆန္ဒရာဂဟာ ဥပါဒါန်ဘဲတဲ့၊ ဆန္ဒဆိုတာ လိုချင်နှစ်သက်တဲ့ တဏှာဘဲ၊ ရာဂ ဆိုတာလဲ တပ်မက်တဲ့ စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာဘဲ၊ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာကို ဥပါဒါန်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒီ စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာက ဘယ်ဟာကို စွဲလမ်းပြီး ဖြစ်တာလဲ ဆိုတော့ (ပဉ္စသု ခန္ဓေသု) ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး၌ လိုချင်တပ်မက်ပြီး စွဲလမ်းတာပါဘဲတဲ့။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ (၈၁) ပုဏ္ဏမသုတ်မှာလဲ ရဟန်းတပါးကမေးလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားထားတာရှိပါတယ်။ ဒီသုတ်က မေးပုံဖြေပုံနဲ့ ထပ်တူပါဘဲ။ ဒါကြောင့် သုတ္တန်ဒေသနာတော်အရအားဖြင့် ဥပါဒါန် ဆိုတာ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန် တပါးတည်းသာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဥပါဒါန်သည်ပင် ဥပါဒါန်နက္ခန္ဓာ ဖြစ်တယ် ဆိုယင် စွဲလမ်းတတ်တဲ့ တဏှာသာလျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ မည်တယ်လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ ဝိညာဉ်တွေဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာမမည်ပဲ ရှိလိမ့်မယ်။ နောက်ပြီးတော့ တဏှာမှတပါးသော သင်္ခါရခေါ်တဲ့ စေတသိက် ၄၉-ပါး ဟာလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာမမည်ပဲ ရှိလိမ့်မယ်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည်ပင် ဥပါဒါန်ဘဲလို့ ဆိုယင်လဲ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးလုံး ဥပါဒါန်မည်တယ်လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ အရတူတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဥပါဒါန်ဟာ ခန္ဓာငါးပါးမှ အလွတ်လို့ ဆိုယင်လဲ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ဟာ ခန္ဓာမမည်ဘူးလို့ ဆိုရ လိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုလဲ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ အတူတူဘဲလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းကိုလဲ ပယ်ခဲ့တယ်။ တခြားစီလား ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကိုလဲ ပယ်ခဲ့တယ်။

အမှန်တော့ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ဟာ သင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာထဲ အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တဏှာမှ တပါးသော သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ (၄၉)ပါးကတော့ ဥပါဒါန်မဟုတ်ဘူးလို့ ဒီသုတ္တန်ဒေသနာအရ ဆိုရမှာဘဲ။ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာအရ ဆိုယင်တော့ အဲဒီ ၄၉-ပါးထဲက ဒိဋ္ဌိလဲဥပါဒါန် မည်တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ အဲဒီ အဘိဓမ္မာဒေသနာနှင့် သုတ္တန် ဒေသနာ ညီညွတ်အောင် ယူချင်ယင်တော့ ပြဇာန်းတဲ့ တဏှာကို ဥပါဒါန်ဟု ဆိုယင် မပြဇာန်းတဲ့ ဒိဋ္ဌိလဲပါဝင်တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ အဲဒီ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ၌ ပြထားတဲ့ ဥပါဒါန် ၄-ပါး အကြောင်းကိုတော့ နှာ (၁၃) ၌ ရှင်းပြခဲ့ပါပြီ။

ယခု ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ စွဲလမ်းမှု ဆန္ဒရာဂသည် ဥပါဒါန်မည်သည်ဆိုတဲ့ ဖြေကြားချက်အရ ထပ်မံပြီး ရှင်းပြပါဦး မယ်။ အဘိဓမ္မာဒေသနာအရ ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြီး ပြရမှာဘဲ။ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ မရူမမှတ်လို့ ထင်ရှားတဲ့ မျက်စိရုပ် အဆင်းရုပ်စသည်ကို နှစ်သက်တပ်မက်ပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ အတ္တကောင် ငါကောင်အနေဖြင့် ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ မြင်လိုကြားလို ကောင်းတာ မကောင်းတာ စသော ခံစားမှုကို နှစ်သက် သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက ခံစားတယ်လို့ ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ။ မှတ်သားမှုသညာကို နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက မှတ်သားတယ်လို့ ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကတော့ အလွန်များပြား ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ တရားကိုယ်ပေါင်း ငါးဆယ်ရှိပါ တယ်။ ထင်ရှားတာတချို့လောက် ဖော်ပြရမှာဘဲ။ မြင်ခိုက် ကြားခိုက်စသည်မှာ ထင်ပေါ်တဲ့ အဲဒီသင်္ခါရတွေထဲက သိမှု ကြံမှု ပြောမှု ပြုမှုပြီးအောင် လှုံ့ဆော်ပေးတဲ့ စေတနာကို ဖြစ်စေ၊ နှလုံးသွင်းမှု မနသိကာရကို ဖြစ်စေ၊ လိုချင်နှစ်သက်တာ စိတ်ဆိုး တာ ထင်မြင်ယူဆတာ စသည်ကိုဖြစ်စေ၊ မလိုချင်တာ ချမ်းသာစေချင်တာ သနားတာ ကြည်ညိုတာ စသည်ကိုဖြစ်စေ နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက လှုံ့ဆော်ပေးတယ် ငါက လိုချင်တယ် ငါက စိတ်ဆိုးတယ် ငါက မလိုချင်ဘူး စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ မြင်သိတာ ကြားသိတာ စသည်ကို နှစ်သက် သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာ ဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက မြင်တယ် ကြားတယ်၊ မြင်တာ ကြားတာ ငါဘဲ စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ ဒါက ခန္ဓာငါးပါး၌ စွဲလမ်းမှုဖြစ်ပုံဘဲ။

အဲဒီလို တဏှာဖြင့် နှစ်သက်သာယာ ပြီးတော့ ဖြစ်စေ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အထင်မှား အယူမှားပြီးတော့ ဖြစ်စေ အစွဲလမ်းခံရတဲ့ ရုပ်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ စိတ်ဝိညာဏ် ဆိုတာတွေက ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဘဲ။ အဲဒီလို တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် အစွဲလမ်း မခံရ စေကာမူ စွဲလမ်းစရာဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါးကိုလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ရတာဘဲ။ ဝိပဿနာရူပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု အမှန် တိုင်း သိရတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကိုလဲ မရူမိပါက တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ရတာပါဘဲ။ အဲဒီ ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ်စီထားတာ ရှိတယ်။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

၁။ ထင်လွဲ၊ သာယာ၊ စွဲလမ်းတာ၊ နှစ်ဖြာ ဥပါဒါန်။

အထင်လွဲပြီး စွဲလမ်းတာက ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်၊ နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတာက တဏှာဥပါဒါန်လို့ ဆိုလိုတယ်။ နောက်တပုဒ်ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၂။ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ စွဲနိုင်တာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ငါကောင်အနေဖြင့် အထင်အမြင်မှားပြီး စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ၊ ငါ့ဥစ္စာအနေဖြင့် နှစ်သက်သာယာ သိမ်းပိုက်ပြီး စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ နောက်တပုဒ်ကိုလဲ ဆိုကြရ မယ်။

၃။ ရုပ်၊ ဝေ၊ သညာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာ ဤငါးတန်း။

(၁) ရုပ်၊ (၂) ဝေဒနာ၊ (၃) သညာ၊ (၄) သင်္ခါရာ၊ (၅) ဝိညာဏခေါ်တွဲစိတ်=ဒီငါးပါးကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မြင်ခိုက်စသည်မှာ မရှုနိုင်လို့ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီရုပ် ဝေဒနာ စသည်ကို ငါအနေ၊ ငါ့ဥစ္စာအနေဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို အစွဲလမ်းခံရမည့် တရားများဖြစ်သောကြောင့်ပါ။ ဒါလောက် ဆိုယင် ဥပါဒါနံနဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို နားလည်လောက်ပါပြီ။ အထူးမှတ်စရာကတော့ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိဟာ စွဲလမ်းတက်လို့ ဥပါဒါနံလဲ မည်တယ်။ အစွဲလမ်းခံရလို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလဲမည်တယ်။ အဲဒီ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိဟာ သင်္ခါရာဥပါဒါနက္ခန္ဓာထဲမှာ ပါဝင်နေတယ်ဆိုတာကိုလဲ သိနားလည်ထားကြည့်ပါ။

ဥပါဒါနံနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အဖြေကို ကြားရတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဓမ္မဒိန္နာကို ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ထူးများနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ ရဟန္တာမ ဖြစ်နေကြောင်း ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ပြီး သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိအကြောင်းကို ဆက်မေးပြန်ပါတယ်။ မေးပုံကတော့-

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံအမေး

ကထံ ပနာယျေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိတဲ့။

အယျ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်။ ငါ ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အတ္တကောင် ငါကောင်ဟု ထင်မှားသော အယူသည်။ ကထံ ပန ဟောတိ အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါသနည်း။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိက ဘယ်လို ဖြစ်ပါသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်ယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါသလဲလို့ မေးတာပါ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ တကယ်ထင်ရှားရှိတဲ့ သက္ကာယဘဲ။ အဲဒီ တကယ် ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင်အနေနဲ့ ထင်မှတ်တာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ အဲဒီ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကို မေးတာပါ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံအဖြေ

ဣဓာဂုသော ဝိသာခ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ အရိယဓမ္မေ အဝိနီတော သပ္ပရိသာနံ အဒဿဝီသပ္ပရိသ ဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ သပ္ပရိသ ဓမ္မေ အဝိနီတော ရူပံ အတ္တတော မသနုပဿတိ၊ ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ၊ ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ သညံ...၊ သင်္ခါရေ...၊ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ဧဝံ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ ဤလောက၌၊ အဿုဘဝါ အကြားအမြင် မရှိသော၊ ပုထုဇ္ဇနော လူများစုထဲ အပါအဝင် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော အတ္တကောင် ငါကောင်ဟု၊ သမနုပဿတိ-ထင်မှတ်၏- တဲ့။

အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံပါ။ လောကမှာ ပုဂ္ဂိုလ်က နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ပုထုဇဉ်ခေါ်တဲ့ လူများစု ဝင်ကတမျိုး၊ အရိယာခေါ်တဲ့ ဘုရားတပည့်သာဝက-ကတမျိုး ဒီလို နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ပုထုဇဉ်နဲ့ အရိယာပေါ့၊ ပုထုဇဉ်ထဲမှာလဲ အကြားအမြင် သုတမရှိတဲ့ အန္ဓုပုထုဇဉ်ကတမျိုး၊ အကြားအမြင် သုတရှိတဲ့ ကလျာဏပုထုဇဉ်ကတမျိုး ဒီလို နှစ်မျိုးကွဲသေးတာဘဲ။ အဲဒီ နှစ်မျိုးထဲမှ ယခုပြောတဲ့ ပုထုဇဉ်ကတော့ အကြားအမြင် မရှိတဲ့ အန္ဓုပုထုဇဉ်ဘဲ။ အဲဒါက ဘယ်လိုဟာလဲ ဆိုယင်။

အာဂမာဓိဂ မာဘာဝါ၊ ဧညယျော အဿုတဝါက္ကတိ။

အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ-ဘုရားဟော တရားကို မကြားဘူးခြင်း၊ ဉာဏ်ထူးတရားထူးကို မရခြင်းကြောင့်၊ အဿုတဝါ က္ကတိအကြားအမြင် မရှိသူဟူ၍၊ ဧညယျော သိအပ်၏လို့ ဆိုထားတဲ့အတိုင်း ရုပ်နာမ်မျှ အကြောင်း အကျိုးမျှသာ ရှိတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ရယ်လို့ မရှိဘူးဆိုတဲ့ ဘုရားဟော တရားကို မကြားဘူးယင် သုတ-ဆိုတဲ့ ကြားနာဘူးခြင်း မရှိတဲ့သူဘဲ။ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားမထုတ်ဘူးသေးလို့၊ အားထုတ်ပေမဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို မရောက်သေးလို့ ဝိပဿနာဉာဏ်ထူးနှင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ထူးကို မရသေးယင် အမြင်ဆိုတဲ့ သုတမရှိတဲ့သူဘဲ။ အဲဒီလို အကြားအမြင် သုတ မရှိတဲ့ ပုထုဇဉ်က ရုပ်ကို အတ္တကောင်လို့ ထင်မှတ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်ကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်တာဘဲ။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-မြင်တဲ့အခါ မျက်စိနဲ့ အဆင်းဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ။ ကြားတဲ့အခါ နားနဲ့ အသံဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ။ နံတဲ့အခါမှာ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့ဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ။ စားသိတဲ့အခါ လျှာနဲ့ အရသာဟာ တကယ် ရှိတာဘဲ။ ထိသိတဲ့အခါ ကိုယ်အကြည့်နဲ့ ထိစရာဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ။ အဲဒီ တကယ်ရှိနေတာတွေက ရုပ်တရားဘဲ။ အဲဒီ ရုပ်တရားကို အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်တာဟာ အထင်မှား အယူမှားဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို အထင် မှား အယူမှားကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုရတာဘဲ။ အကြမ်းအားဖြင့် ပြောရယင် ရုပ်ကိုယ်ကြီးကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်နေတာပါဘဲ။

အဲဒီလို အထင်အမြင် မှားတာက ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် အကြားအမြင်ဆိုတဲ့ သုတ မရှိလို့ပါဘဲ။ သုတဆိုတာ ကြားတယ်လို့သာ မူလရင်းအနက်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ အာဂမသုတနဲ့ အဓိဂမသုတလို့ ၂-မျိုး ခွဲပြားထားတယ်။ အာဂမသုတ ဆိုတာ ဘုရားဟော တရားစကားကို ကြားနာ မှတ်သားဘူးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို အကြားလို့ အနက်ပြန်ဆိုထား ကြပါတယ်။ အဓိဂမသုတ ဆိုတာတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ထူး မဂ်ဉာဏ်ထူးကိုရပြီး အမှန်ကို သိမြင်တာပါဘဲ။ အဲဒါကို အမြင်လို့ အနက်ပြန်ဆိုထား ကြပါတယ်။ သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ပြီးဖြစ်ယင်တော့ ဒီသက္ကာယဒိဋ္ဌိ-က လုံးလုံး မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိမြင်ယင်လဲ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိဟာ မဖြစ်ပဲ ကင်းဝေနေတတ် ပါတယ်။ ယခုဖော်ပြတဲ့ ပုထုဇဉ်ကတော့ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်ထူးများ မရသေးလို့ အမြင်သုတလဲ မရှိဘူး။ “ရုပ်နာမ်မျှသာ ရှိတယ်။ အတ္တဆိုတာ မရှိဘူး”လို့ ဟောထားတဲ့ ဘုရားတရားကို ကြားနာမှတ်သားဘူးတဲ့ သုတကလဲ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ရုပ်ကိုယ်ကြီး တခုလုံးကိုလဲ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှားတယ်။ မျက်စိနဲ့ အဆင်း စသော အသေးစိတ် ရုပ်ကိုလဲ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှားတယ်-လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အတ္တလို့ ထင်မှားခြင်း၏ အကြောင်းက အကြား အမြင် မရှိတာမျှပဲလား ဆိုတော့ ဒီပြင် အကြောင်းတွေလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် .....

အရိယာနံ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အဒဿာဝီ-မမြင်သေးသည်ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ ထင်မှားပါတယ်တဲ့။ ပကတိမျက်စိနဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်တွေ့နေပေမယ်လို့ အရိယာတို့၏ ဉာဏ်ဖြင့် မသိမမြင် သေးယင် အရိယာကို မမြင်ဘူးလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ကိုယ်တိုင်က အရိယာ မဖြစ်သေးယင် အရိယာကို မမြင်သေးဘူးလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ မြတ်စွာဘုရားဟာ တရားဦးဟောဘို့ရာ ဥရုဝေလတောအရပ်မှ ဗာရာဏသီမြို့သို့ ကြွသွားတဲ့အခါ လမ်းခရီးမှာ ဥပကဆိုတဲ့ တက္ကတွန်းနဲ့ တွေ့တယ်။ တက္ကတွန်းဆိုတာ အဝတ်မဝတ်ပဲကျင့်တဲ့ ရသေ့တမျိုးပါဘဲ။ ယခုအခေါ်နဲ့ဆိုယင် ဂျိန်းရသေ့လို့ ဆိုရမှာပေါ့။ အဲဒီ ဥပကတက္ကတွန်းက အနန္တဇီန လို့ အခေါ်ခံထိုက်ပါရဲ့လားလို့ မြတ်စွာဘုရားကို မေးတယ်။ အနန္တဇီနဆိုတာ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ အကုန်လုံးအောင်နိုင် ဘူးလို့ အနက်ရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက အာသဝေါကုန်ရာသို့ ရောက်ပြီးတော့ အကုသိုလ် ကိလေသာ ဟူသမျှကို အကြွင်းမဲ့ အောင်နိုင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဇီန-လို့ အခေါ်ခံထိုက်ကြောင်း ဖြေကြားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဥပကတက္ကတွန်းက မြတ်စွာဘုရား မှန်း အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှန်း မသိဘူး။ ဒါကြောင့် (ဟုပေယျပါဝုသော) သင်ပြောတဲ့အတိုင်း ဟုတ်သော်လဲ ဟုတ်ရာ၏-လို့ ဒါလောကံသာ ထောက်ခံပြောကြားပြီးတော့ လမ်းရှောင်ပေးပြီး သူ့လမ်း သူ့သွားတာဘဲ။ အဲဒါဟာ ဘုရားကို သူကိုယ်တိုင်လဲ ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်တယ်။ ဇီနမည်ကြောင်း ပြောတာကိုလဲ ကြားရတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူက အရိယာဉာဏ် အမြင်မရှိလို့ ဘုရားမှန်း အရိယာမှန်း မသိဘူး။

ဗာရာဏသီမြို့ မိဂဒါဝုန်တောအရပ် ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေထံ ရောက်တော့ မြတ်စွာဘုရားက အမြိုက်တရားကို ရလာပြီ၊ ငါဟော တဲ့ တရားကို နာကြလို့ ဖိတ်မန်တိုက်တွန်းတဲ့အခါ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက မယုံကြဘူး။ ဘုရားဖြစ်လာကြောင်း အရိယာဖြစ်လာကြောင်း မသိကြဘူး။ အစာမစားပဲ ကျင့်နေတာတောင် တရားထူးကို မရပါပဲနဲ့ အစာကြမ်းတွေ စားပြီး ကျင့်မှ တရားရလာတယ်ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့တောင် ငြင်းနေကြသေးတယ်။ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ငြင်းပယ်နေကြတယ်။ ရှေးက ဒီလို ငါက ပြောတာကို ကြားဘူးရဲ့လားလို့ သတိပေးလိုက်တော့မှ ဟုတ်လောက်တယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး တရားကို နာကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ ဓမ္မစကြာသုတ်တရားကို နာနေရင်း ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးပါးထဲက အရှင်ကောဏ္ဍညဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန် အရိယာဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီတော့မှ အရှင်ကောဏ္ဍညက ကိလေသာကင်းတဲ့ ဘုရားအစစ်ဖြစ်ကြောင်းသိပြီး ဘုရားတပည့် ရဟန်းအဖြစ် တောင်းပန်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဧဟံဘိက္ခု-လို့ခေါ်ပြီး ရဟန်းပြုပေးတော်မူတယ်။ အဲဒါဟာ-

ဓမ္မံ ပဿန္တော မံ ပဿတိ။ ဓမ္မံ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားကို၊ ပဿန္တော-ဉာဏ်ဖြင့် မြင်သော သူသည်။ မံ ငါဘုရားကို၊ ပဿတိ-မြင်သည်လို့ ဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း တရားသိလို့ ဘုရားကို မြင်သိတာဘဲ။ အဲဒီလို တရားမသိယင်တော့ ဘုရားကို လဲ မမြင်ဘူး၊ အရိယာကိုလဲ မသိမမြင်ဘူး၊ အဲဒီလို အရိယတရားကို မရသေးလို့ အရိယာကို မမြင်သေးယင် အတ္တစွဲက ရှိနေ သေးတာဘဲ။ အရိယာနံ အဒဿဝီ-အရိယာတို့ကို မမြင်သေးဘူး ဆိုတာနဲ့ အသုတဝါ-တရားထူးကို မြင်တဲ့သုတ မရှိဘူး ဆိုတာဟာ သဘောအားဖြင့် အတူတူပါဘဲ။ ပိုပြီးပေါ်လွင်အောင်လို့ ဒီဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် ထပ်ပြီးပြဆိုထားတာပါဘဲ။ နောက်ပြီး တော့-

အရိယဓမ္မဿ-အရိယာတရား၌၊ အကောဝိဒေါ-မကျွမ်းကျင်သေးသော ဆိုတဲ့ ဝိသေသန ပုဒ်ဟာလဲ အရိယာတို့ကို မမြင်သေးဘူး ဆိုတာနဲ့ အရတူပါဘဲ။ အရိယာတို့၏ တရားဆိုတာက သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၅-ပါး၊ ဗိုလ် ၅-ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါးဆိုတဲ့ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး ပါဘဲ။ အဲဒီ အရိယာ တရားတွေမှာ ကျွမ်းကျင်တယ်ဆိုတာကလဲ အဲဒီတရားတွေ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်အောင်ကျင့်မှ ကျွမ်းကျင်တာ။ စာပေကျန်းဂန် လေ့လာလို့ နှုတ်တတ်ရပြီး ဒိုင်းဒိုင်းပြေး ကျေပြန်နေပေမယ်လို့ မကျင့်ယင်တော့ ကျွမ်းကျင်တယ်လို့ မဆိုရဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီတရားတွေမှာ ကျွမ်းကျင်စေလိုလျှင် သတိပဋ္ဌာန်စသည်တွေကို မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားအောင် ကျင့်တို့လိုပါတယ်။ သတိ ပဋ္ဌာန်လေးပါး ဖြစ်ပွားအောင် ကျင့်နေယင် သမ္မပ္ပဓာန်စသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတွေ အားလုံးပင် မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပြီးတော့ အဲဒီတရားတွေမှာ ကျွမ်းကျင်တာပါဘဲ။

ယခု ဒီမှာ တရားအားထုတ် နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဟာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ် တရားတော်နှင့်အညီ သွားယင် သွားတယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ ရပ်ယင် ထိုင်ယင် လျောင်းယင် ကွေးယင် ဆန့်ယင် ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ လျောင်းတယ်၊ ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ ဝမ်းဗိုက်က ဖောင်းတိုင်း ပိန်တိုင်း ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ အဲဒါဟာ ကိုယ်အမူအရာကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေကြတာဘဲ။ အဲဒါကို အတိုချုပ်မှတ်ရအောင် (ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်လို့) ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်။

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာကို ရှုမှတ်နေရင်း လိုချင်နှစ်သက်မှုစသော စိတ်ကူးကြံစည်မှု ဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒါကိုလဲ စိတ်ကူးတယ် ကြံစည်တယ် လိုချင်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ အဲဒါဟာ (သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ) တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ကိုလဲ တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဟု သိ၏ စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ်တရားတော်နှင့်အညီ စိတ်အမူအရာကို ရမှတ်ပြီးသိတဲ့ စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ကို ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ စိတ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာ သိရမည်။

ကိုယ်ထဲမှာ ညောင်းမှု ပူမှု နာကျင်မှုစသော မခံသာတဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ညောင်းတယ် ပူတယ် နာတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ စိတ်ပျက်မှု ဝမ်းသာမှု စသော ခံစားမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့အခါလဲ စိတ်ပျက်တယ် ဝမ်းသာတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ အဲဒါဟာ (သုခံ ဝါ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိတိ ပဇာနာတိ) ချမ်းသာတဲ့ ခံစားမှုကို ခံစားနေလျှင်လဲ ချမ်းသာတဲ့ ခံစားမှုကို ခံစားသည်ဟု သိ၏။ ဆင်းရဲတဲ့ ခံစားမှုကို ခံစားနေလျှင်လဲ ဆင်းရဲတဲ့ခံစားမှုကို ခံစားသည်ဟု သိ၏-စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ် တရားတော် နှင့်အညီ ခံစားမှုဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး သိတဲ့ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ ကောင်း၊ ဆိုး၊ လတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာ သိရမည်။

ကောင်းတဲ့ခံစားမှု၊ ဆိုးတဲ့ခံစားမှု၊ အလတ်စားခံစားမှုဆိုတဲ့ ဝေဒနာ သုံးပါးထဲက ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး သိရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်းလဲ မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ် နေကြရတယ်။ အဲဒါဟာ (စက္ခုဉ္စ ပဇာနာတိ၊ ရူပေ စ ပဇာနာတိ) မျက်စိကိုလဲ သိ၏။ အဆင်းတို့ကိုလဲ သိ၏-စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ် တရားတော်နှင့်အညီ သဘောတရားကို ရှုမှတ်ပြီးသိတဲ့ ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြားသိရမည်။

မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရားတွေ ထင်ပေါ်ယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုမှတ်ပြီး ပိုင်းခြားသိရမယ်လို့ ဆိုလိုတာ ပါဘဲ။ ဒီပြင်လဲ ကာမအာရုံကို လိုချင်နှစ်သက်မှု စိတ်ဆိုးမှုစသော နီဝရဏ သဘောတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကို ရှုမှတ်ပြီး သိရမယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါတွေကို ရှုမှတ်ပြီး သိတာကတော့ ကြံသိမှုသဘောကို ရှုမှတ်သိတာထဲ အတွင်းဝင်နေတယ် လို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေတိုင်း ဗောဓိပက္ခိယတရားများ ပါဝင်ပုံ

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကို ပွားစေယင် သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးလဲ ပါဝင်တာဘဲ။ ပါဝင်ပုံကတော့ ရှုမှတ်မှုဖြစ်အောင် အားထုတ်တာဟာ သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လဘဲ။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း မဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ် မဖြစ်ရအောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ် (၁) အဖြစ်ဘူးတဲ့အကုသိုလ် မဖြစ်ရအောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ်။ (ဥပ္ပန္န) ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ် လို့ဆိုရတဲ့ အာရမ္မဏာနုဿအကုသိုလ် ဖြစ်ခွင့်မရအောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ် (၂) မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်နဲ့ အရိယမဂ်ကုသိုလ် ဖြစ်အောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ် (၃) ဖြစ်ပြီး ဝိပဿနာကုသိုလ် တည်တဲ့အောင် တိုးတက်အောင် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်မှုလဲ ရှုမှတ်တိုင်း ပြီးစီးတယ် (၄) ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးလဲ ပါဝင်ပြီးဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးထဲကလဲ တခု တခု ပါဝင်ပြီးစီးတာဘဲ။ ပါဝင်ပုံကတော့ ထက်သန်တဲ့ လိုလားမှုကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့ အခါ ဆန္ဒဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၁)။ ထက်သန်တဲ့ အားထုတ်မှုကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ ဝီရိယဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၂) ထက်သန်တဲ့ စိတ်ကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၃)။ ထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်ကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၄) ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဣဒ္ဓိပါဒ်တပါးပါး ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ရှုမှတ်တိုင်းတရားကို ယုံမှု စိတ်ကြည်လင်မှု ပါဝင်နေတယ်။ အဲဒါက သဒ္ဓါန္တေဘ (၁)။ ရှုမှတ်မှု ဖြစ်အောင် အားထုတ်တာက ဝီရိယန္တေဘ (၂)။ အမှတ်ရတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်က သတိန္တေဘ (၃) ရှုမှတ်မိတဲ့ အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် ကပ်ပြီး စိတ်တည်တာက သမာဓိန္တေဘ (၄) ရှုမှတ်မိတဲ့ သဘောအာရုံကို အမှန်အတိုင်း သိတာက ပညိန္တေဘ (၅) ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဣန္ဒြေငါးပါး ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ဗလကို ဗိုလ်လို့ အနက်ပြန်ထားကြတယ်။ ဘာဝနာကိစ္စ၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်တဲ့ ခွန်အားပါဘဲ။ အဲဒီ သဒ္ဓါ ဝီရိယသတိ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ ဗိုလ်ငါးပါးကတော့ ဣန္ဒြေငါးပါးနဲ့ အတူတူပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဗိုလ်ငါးပါး ပါဝင် ကြောင်းလဲ ထင်ရှားပါတယ်။

ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးထဲက သတိသမ္မောဇ္ဈင် ဆိုတာ သတိပဋ္ဌာန်နဲ့ အတူတူဘဲ။ ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင် ဆိုတာက ပညိန္တေနဲ့ အရတူပါဘဲ။ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်ဆိုတာ ဝီရိယိန္တေနဲ့ အရတူပါဘဲ။ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင် ဆိုတာ သမာဓိန္တေနဲ့ အရတူပါ ဘဲ။ ထူးခြားတာကတော့ ပီတိပဿဒ္ဓိ ဥပေက္ခာ ဆိုတဲ့ ဒီဗောဇ္ဈင် သုံးပါးသာရှိတယ်။ အဲဒီ သုံးပါးထဲကလဲ ပီတိနှင့် ပဿဒ္ဓိက ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ခိုက်မှာ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဥပေက္ခာဟာလဲ အထူးကြောင့်ကြမစိုက်ရဘဲ အမှတ်ကောင်းနေတဲ့ အတွက် ထင်ရှားတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကျတော့ သူက အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေရာ၌ ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါးလဲ ပါဝင် ပြည့်စုံကြောင်း ထင်ရှားတာပါဘဲ။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ ၄-ပါးကတော့ သတိပဋ္ဌာန် သမ္မပ္ပဓာန် သမာဓိန္တေ ပညိန္တေစသည်တို့နှင့် အရတူပါဘဲ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဆိုတာကလဲ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် တပါတည်းဖြစ်မြဲ မဂ္ဂင်မို့ ပညိန္တေ စသည်နှင့် တပါတည်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးကတော့ ရှုမှတ်ခိုက်၌ တရားကိုယ်အဖြစ်ဖြင့် မပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သီလဆောက်တည် ကျင့်သုံးကတည်းက ပြည့်စုံလာခဲ့တယ်။ ရှုမှတ်ခိုက်မှာလဲ သီလက ပြည့်စုံမြဲပြည့်စုံ စင်ကြယ် နေတယ်။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်ခိုက်၌ သမ္မာဝါစာ စသည်လဲ ပြည့်စုံနေတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ဆိုယင် အရိယ မဂ်ခဏ၌ သီလပျက်ကြောင်း သန္တာနာနုဿ ကိလေသာတွေကို ပယ်ရှင်းနိုင်တဲ့ သမ္မာဝါစာစသည် ပါရှိတာကို ဝိပဿနာ ရှုခိုက်၌လဲ သီလပျက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏာနုဿ အခြေခံ ကိလေသာတွေကို ပယ်ရှင်းနိုင်သောကြောင့် သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးလဲ တဒင်္ဂပဟာန်ကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် ပါဝင်ပြည့်စုံတယ်လို့ ဆိုသင့်တာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ ရှုမှတ်ဆဲ၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပါဝင်ပြီးစီးပုံပါဘဲ။

ယခု ပြောပြခဲ့တဲ့အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ပွားစေလျှင် အရိယာဖြစ်ကြောင်း အရိယဓမ္မဆိုတဲ့ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးလုံး မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားတယ်။ ဖြစ်ပွားတော့ အဲဒီ အရိယဓမ္မ၌ ကျွမ်းကျင်တယ်။ ကျွမ်းကျင်တော့ အဲဒီ အရိယဓမ္မ၏ အစွမ်းဖြင့် ရှုမှတ်မိတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိရတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်ကို မပွားစေတဲ့ သူမှာ တော့ အရိယာဖြစ်ကြောင်း တရား၌ မကျွမ်းကျင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ မသိဘူး။ နိစ္စ

သုခ အတ္တလိုသာ ထင်နေတယ်။ အဲဒီလို အတ္တလို ထင်မှားခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေလိုသဖြင့် “ပုထုဇဉ်ဟာ အရိယမဗ္ဗ၌ မကျွမ်းကျင်သည်ဖြစ်၍ အတ္တဟု ထင်မှတ်နေတယ်” ဆိုတာကို ဖော်ပြတာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ အရိယာမဗ္ဗ-အရိယဖြစ်ကြောင်း တရား၌၊ အဝိနိတော-မဆုံးမရသေးသည်ဖြစ်၍လဲ အတ္တဟု ထင်မှားနေပါတယ်တဲ့။ အဲဒီမှာ အဝိနိတော မဆုံးမရသေးဘူး ဆိုရာတွင် သံဝရဝိနည်းငါးပါး၊ ပဟာနဝိနည်း ငါးပါးတို့ဖြင့် မဆုံးမရသေး၍ မယဉ်ကျေးသေးကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒါကိုတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေကျမှ ရှင်းပြမယ်။ အဲဒီက နောက် သပ္ပရိသာနံ အဒဿာဝီ-သူတော်ကောင်းတို့ကို မမြင်သေး မသိသေး၍လဲ အတ္တဟု ထင်မှားတယ် စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားပုံကတော့ အရိယာနံ အဒဿာဝီစသည်နဲ့ အတူတူပါဘဲ။ သူတော်ကောင်းဆိုတာ အရိယာကို ဆိုတာပါ ဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒါတွေကိုတော့ အကျယ်ချဲ့ပြီး ဖွင့်ပြပြောဟောစရာ မလိုပါဘူး။ ယခု အဲဒီစကားရပ်ကို တဝါကျတည်း အနေဖြင့် နားလည်ရအောင် တဆက်တည်း အနက်ပြန်ပြပါ ဦးမယ်။

တဝါကျတည်းဆက်၍ အနက်ပြန်ပုံ

အာပုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ လူအများဟု ဆိုအပ်သော ဤလောကထဲ၌၊ အသုတဝါ အကြား အမြင် မရှိသော၊ ပုထုဇ္ဇနောသူကန်းသဖွယ် အန္တပုထုဇဉ်သည်၊ အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယာတို့ကို မသိမမြင်သေးသည် ဖြစ်၍၊ အရိယမဗ္ဗဿ အကောဝိဒေါ-အရိယာ ဖြစ်ကြောင်းတရား၌ မကျွမ်းကျင်သေး မသိသေးသည် ဖြစ်၍၊ အရိယမဗ္ဗ အဝိနိတော အရိယာဖြစ်ကြောင်းတရား၌ မဆုံးမရသေးသည်ဖြစ်၍၊ သပ္ပရိသာနံ အဒဿာဝီအရိယာ သူတော်ကောင်းတို့ကို မသိမမြင် သေးသည်ဖြစ်၍၊ သပ္ပရိသာမဗ္ဗဿ အကောဝိဒေါ သူတော်ကောင်းတရား၌ မကျွမ်းကျင်သေး မသိသေးသည်ဖြစ်၍၊ သပ္ပရိသာမဗ္ဗအဝိနိတော သူတော်ကောင်းတရား၌ မဆုံးမရသေးသည်ဖြစ်၍ ရူပံ ရုပ်ကို အတ္တတော အတ္တကောင် ငါကောင်ဟု သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏တဲ့။

အဲဒီမှာ အနက်ပြန်ရိုး ပြန်စဉ်ကတော့ အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယာတို့ကို မသိမမြင်သေးသော၊ ...သပ္ပရိသာမဗ္ဗ အဝိနိတော သူတော်ကောင်းတရား၌ မဆုံးမရသေးသော ပုထုဇ္ဇနော ပုထုဇဉ်သည်လို့ ဝိသေသန ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့် ပြန်ရပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝိသေသနတွေက များနေတော့ ဆက်စပ်ယူဘို့ ခက်ခဲနေမှာ စိုးလို့ ဒီမှာတော့ အဲဒီဝိသေသနပုဒ်တွေကို အကြောင်းပြအနေဖြင့် အနက်ပြန်ဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဆိုလိုရင်း အတိုချုပ်ကတော့ အကြားအမြင် မရှိသေးတဲ့ အန္တပုထုဇဉ်ဟာ အရိယာ သူတော်ကောင်းတွေကိုလဲ မသိ မမြင်သေးဘူး။ အရိယာ သူတော်ကောင်း တရား၌လဲ မကျွမ်းကျင်သေးဘူး။ အရိယာသူတော်ကောင်း တရား၌လဲ မဆုံး မရသေးလို့ မယဉ်ကျေးသေးဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီအန္တပုထုဇဉ်က ရုပ်ကို အတ္တလို့ ထင်မှားနေတယ်။ အဲဒီလို ထင်မှားတာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

သက္ကာယဆိုတာ ရှေ့နားပိုင်းက ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းဘဲ။ ပုဒ်ပြီးပုံကတော့ သန္တော-ထင်ရှား ရှိသော၊ ကာယော-အပေါင်းသည်၊ သက္ကာယော-သက္ကာယ မည်၏။ သန္တမှ ဖြစ်လာတဲ့ သ-က ထင်ရှားရှိသည်တဲ့ ကာယက အပေါင်းတဲ့။ သနဲ့ကာယ ၂-ခု တွဲလိုက်တော့ ထင်ရှားရှိတဲ့အပေါင်းလို့ အနက်ရတယ်။ အဲဒီမှာ အပေါင်းဆိုတာက ရုပ်နာမ် အပေါင်းကို ဆိုတာဘဲ။ ဒါကြောင့် သက္ကာယဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အထင်အမြင်မှားတဲ့ အခါမှာတော့ ရုပ်သက်သက်ကို အထင်အမြင်မှားတာလဲ ရှိတယ်။ နာမ်သက်သက်ကို အထင်အမြင်မှားတာလဲ ရှိတယ်။ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အထင်အမြင်မှားတာလဲ ရှိတယ်။ ယခု ပြဆိုခဲ့တဲ့စကားဖြင့် ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တဟု အထင်အမြင် မှားပုံကို ပြဆိုတာပါဘဲ။

ရုပ်ဆိုင်ရာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး

အဲဒါဟာ ရုပ်ကိုယ်ကြီးတခုလုံးကို အတ္တဟု ထင်မှားတာလဲ ရှိပါတယ်။ မျက်စိအဆင်းစသော အသေးစိတ် ရုပ်အသီး အသီးကို အတ္တဟု ထင်မှားတာလဲ ရှိတယ်။ ကိုယ့်လက်ခြေစသည်ကို မြင်တဲ့အခါ မျက်စိရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ ငါလို့ အထင်မှား တယ်။ မြင်ရတဲ့ အဆင်းရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ ငါလို့အထင်မှားတယ်။ ကြားတဲ့အခါ ထိုသိရတဲ့အခါ စသည်၌လဲ နားရုပ် ကိုယ် အကြည်ရုပ် ထိသိရတဲ့ ရုပ်စသည်ကို အတ္တလို့ ငါလို့ အထင်မှားတယ်။ အဲဒီ မျက်စိရုပ် အဆင်းရုပ် နားရုပ် ကိုယ်အကြည်ရုပ် ထိသိရတဲ့ ရုပ်စသည်ကို တပေါင်းတည်း ပြုပြီး တကိုယ်လုံးကိုလဲ အတ္တလို့ ငါလို့ အထင်မှားတယ်။

ကိုယ့်ကိုယ်ထဲက ရုပ်ကို အထင်မှားသလိုပင် သူတပါးကိုယ်ထဲက မြင်ရတဲ့အဆင်းရုပ် ထိသိရတဲ့ အတွေ့ရုပ်တို့ကိုလဲ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အထင်မှားတယ်။ သူတပါး၏ ရုပ်ကိုယ်ကြီးတခုလုံးကိုလဲ အတ္တကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အထင်မှားတယ်။

ဓာတ်ကြီးလေးပါးအရ ဆိုယင် ကြမ်းတမ်း နူးညံ့ချောညက်တဲ့ ပထဝီရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်၊ ပူနွေးအေးတဲ့ တေဇောရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်၊ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်၊ စိုထိုင်းနေတဲ့ အာပေါရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ အဲဒီဓာတ်လေးပါးကို အစွဲပြု၍ မိမိ၏ကိုယ်ရုပ် သူတပါး၏ကိုယ်ရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ ဒါလောက် ဆိုယင် ရှုပ် အတ္တတော သမနုပဿတိ ရုပ်ကို အတ္တဟု ထင်မှတ်၏ ဆိုတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိခေါ်တဲ့ (အတ္တလို့) အထင်အမြင်မှားပုံကို နားလည်လောက်ပါပြီ။

ယခုပြောခဲ့တာဟာ ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ ထင်မှားပုံဘဲ။ အဲဒါဟာ ရုပ်ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁) ပဲ။ အဲဒီလို ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တော့ မြင်သိမှု ကြားသိမှု ကြံသိမှု ခံစားမှုစသော နာမ်တရားတွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်၏ စွမ်းရည်လို့ ထင်မှတ်တယ်။

ရုပ်ခန္ဓာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တာနံ အတ္တကို၊ ရူပဝန္တံ ဝါ ရုပ်ရှိသည်ဟူ၍ မူလည်း၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏တဲ့။ အတ္တမှာ ရုပ်ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်တဲ့။ အဲဒါကတော့ ကြံသိမှု မြင်သိမှုစသော နာမ်တရားကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်ပြီးရုပ်ကိုတော့ အဲဒီနာမ်အတ္တနဲ့ ပူးတွဲပြီး ဖြစ်နေတဲ့ အရှိန်အဝါလို့ ထင်မှတ်တယ်။ ဘာကိုလဲ ဆိုယင် သစ်ပင်ကို မှီပြီး အရိပ်ရှိတာလို့ အဲဒီနာမ်အတ္တကို မှီပြီး ရုပ်ကိုယ်ကြီးတည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မြင်တာပါဘဲ။ အတ္တကို မှီပြီး ရုပ်ကိုယ်ကြီးဖြစ်လာပုံဟာ ပကတိဝါဒရှိသူ၏ အယူနှင့် ခပ်တူတူပင်။ ပကတိဝါဒကို အကျယ်သိလိုပါက ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနိဿယ စတုတ္ထတွဲ (၂၁၁) စသည်မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအမှတ် (၂) သက္ကာယဒိဋ္ဌိကတော့ အတ္တမှာ ရုပ်ရှိတယ်လို့ အယူအစွဲပါဘဲ။

ရုပ်နဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၃) ကတော့-အတ္တနိ ဝါ အတ္တ၌မူလည်း၊ ရှုပ်-ရုပ်ကို၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏တဲ့။ ဒါက ရုပ်ကိုယ်ကြီးဟာ အတ္တကိုမှီပြီး တည်နေတယ်လို့ ထင်မှတ်တဲ့ အယူပါဘဲ။ ဘာလို့တုန်းဆိုယင် ပန်းပွင့်ထဲ၌ အနံ့တည်နေသလိုပါဘဲတဲ့။ ဒါကလဲ ကြံသိမှုစသော နာမ်ကို အတ္တလို့ယူပြီး ရုပ်က အဲဒီအတ္တကို မှီပြီး တည်ရှိနေတယ်လို့ ယူဆတာပါဘဲ။ ဒီအယူကို ပေါ်လွင်အောင် ပြောကတော့ မလွယ်ပါဘူး။

အမှတ် (၄) အယူဖြစ်ပုံကတော့ ရူပသ္မိံ ဝါ ရုပ်၌မူလည်း အတ္တာနံ အတ္တကို၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏တဲ့။ ကြံသိမှု စသော နာမ်ကို အတ္တလို့ ယူပြီး အဲဒီ အတ္တက ရုပ်ကိုယ်ထဲမှာ တည်နေတယ်လို့ ယူဆထင်မှတ်တာပါဘဲ။ ဒီလို ယူဆထင်မြင်တာကတော့ များပုံပေါ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်တွေ ထဲမှာတောင် တရားတော်အကြားမမြင် မရှိတဲ့ သူတွေက အဲဒီအတိုင်း ထင်နေကြတယ်။ သေတဲ့အတ္တကောင်က ကိုယ်ထဲမှ တခြားထွက်သွားလို့ ထင်နေကြတယ်။ ဘဝသစ်မှာ ဖြစ်တဲ့ အခါလဲ အဲဒီအတ္တကောင်က အမိဝမ်းတွင်း ဝင်ပြီးတည်နေတယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ အဲဒါဟာ ရုပ်ကိုယ်ကို မှီပြီး စိတ်နာမ်အတ္တကောင် တည်နေတယ်လို့ ယူဆပုံပါဘဲ။

အမှန်ကတော့ ဗုဒ္ဓတရားတော်အရအားဖြင့် အတ္တကောင်ရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ရုပ်နာမ်တွေ မပြတ်ဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ်မျှသာ ရှိပါတယ်။ သေခါနီးမှာ ကိလေသာမကင်းသေးယင် ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် ဆိုတဲ့ အာရုံသုံးခုထဲက တခုခုကို စွဲမှတ်ပြီးနေရင်း နောက်ဆုံးစိတ် ချုပ်သွားတယ်။ နောက်ထပ်ရုပ်နာမ်အသစ်လဲ အဲဒီသန္တာန်မှာ မဖြစ်လာတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် သေတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ လုံးလုံးပြတ်စဲသွားတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ အာရုံကို အာရုံပြုလျက် ကံအားလျော်စွာ ဌာနအသစ်မှာ စိတ်နာမ်အသစ်ဖြစ်တယ်။ စိတ်နာမ်၏ မှီရာရုပ်အသစ်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအစဆုံး ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်သွားတဲ့အခါ နောက်နောက် ရုပ်နာမ်အသစ်တွေလဲ ဆက်ကာ ဆက်ကာ မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ကံအကြောင်းကြောင့် ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်ပုံဘဲ။ နောက်ဆုံး စိတ်ချုပ်သွားတဲ့အခါလဲ အကောင်လိုက် ပျောက်ပျက်သွားတော့ မဟုတ်ဘူး။ အကောင်လိုက် အခြားဌာနသို့ ရွှေ့သွားတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓတရားတော်အရ သေပုံနဲ့ ဘဝအသစ်ဖြစ်ပုံပါဘဲ။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို တရားကို မကြားရသေးတဲ့ သူတွေ၊ ကြားရသော်လဲ သဘောမပေါက်သေးတဲ့ သူတွေကတော့ မှီရာဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကိုယ်ကြီး ပျက်စီးသွားတဲ့အခါ သိတတ်တဲ့ အတ္တကောင်က တခြားထွက်သွားတယ် စသည်ဖြင့် ထင်မြင်ယူဆနေကြတာဘဲ။ အဲဒါဟာ အတ္တကောင် ငါကောင်က ရုပ်ကိုယ်ကြီးကို မှီပြီး တည်နေတယ်လို့ ထင်မှတ်တဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိပါဘဲ။ ရုပ်ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်ပုံကတော့ ပြည့်စုံသွားပါပြီ။ တိုတိုနဲ့ မှတ်သိရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်

- ၁။ ရုပ်ကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၂။ အတ္တကောင်မှာ ရုပ်ရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၃။ အတ္တကောင်၌ ရုပ်တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၄။ ရုပ်ကိုယ်ထဲ၌ အတ္တကောင်တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား ရုပ်ခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

ရုပ်နဲ့စပ်ပြီး အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးဖြစ်သလိုပင် ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးနဲ့ စပ်ပြီးတော့လဲ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကို ၄-ပါးစီပင် ပြဆိုထားပါတယ်။ ဝေဒနာနဲ့ စပ်ပြီး ဖြစ်ပုံကတော့-

ဝေဒနံ ခံစားမှုဝေဒနာကို၊ အတ္တတော အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏။ အတ္တာနံ အတ္တကို၊ ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ-ဝေဒနာ ရှိသည်ဟူ၍လည်း၊ ထင်မှတ်၏။ အတ္တနိ ဝါ အတ္တ၌ မူလည်း၊ ဝေဒနံ ဝေဒနာကို၊ ထင်မှတ်၏။ ဝေဒနာယ ဝါ ဝေဒနာ၌မူလည်း၊ အတ္တာနံ အတ္တကို ထင်မှတ်၏တဲ့။

ခံစားမှု ဝေဒနာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒါက ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲကောင်းတာ ချမ်းသာတာကိုလဲ ငါလို့ ထင်တယ်။ မကောင်းတာ ဆင်းရဲတာကိုလဲ ငါလို့ထင်တယ်။ မကောင်းမဆိုး နေသာ ထိုင်သာ အလယ်အလတ်ဖြစ်နေတာကိုလဲ ငါလို့တယ်ထယ်။ အဲဒါဟာ ဝေဒနာသုံးပါးကို ငါကောင် အတ္တကောင်လို့ အထင်မှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ အဲဒီလိုထင်တဲ့ အယူက ဝေဒနာမှတစ်ပါးသော စိတ်နာမ်တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး။ ရုပ်တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး။ ခံစားမှုသက်သက်ကိုသာ ငါလို့ထင်တာတဲ့။ အဲဒါက ဝေဒနာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံအမှတ် (၁)ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ ခံစားမှု ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး ခံစားမှု ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၄) ကတော့ ဝေဒနာကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒီ အမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ ဝေဒနာကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ကျန်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တာပါဘဲ။ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ဝေဒနာကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၂။ အတ္တကောင်မှာ ဝေဒနာရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၃။ အတ္တကောင်၌ ခံစားမှုဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၄။ ခံစားမှု၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။

ဤသည်ကား ဝေဒနာခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

သညာနဲ့စပ်ပြီး ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကတော့ သညာ မှတ်သားမှု သညာကို၊ အတ္တတော အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏။ အတ္တာနံ အတ္တကို၊ သညာဝန္တံ ဝါ သညာရှိသည်ဟူ၍မူလည်း၊ ထင်မှတ်၏။ အတ္တနိ ဝါ အတ္တ၌မူလည်း၊ သညာ-သညာကို ထင်မှတ်၏။ သညာယ ဝါ-သညာ၌မူလည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို ထင်မှတ်၏တဲ့။

မှတ်သားမှု သညာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ မြင်ရ ကြားရတာ တွေ မှတ်မိတာလဲ ငါဘဲ။ နံရု စားသိရတာတွေ မှတ်မိတာလဲ ငါဘဲ။ တွေ့ထိတာ ကြံသိတာတွေ မှတ်မိတာလဲ ငါဘဲ။ ဘာမဆို မှတ်မိတာဟာ ငါဘဲ။ တွေ့သိရတာတွေကို မမေ့အောင် မှတ်ထားနိုင်တာ ငါဘဲ။ စာပေသင်ယူလေ့လာရာမှာ မမေ့အောင် မှတ်ထားနိုင်တာ ငါဘဲ။ အစစ အရာရာ မမေ့အောင် မှတ်ထားနိုင်တာဟာ ငါဘဲလို့ ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒါဟာ မှတ်သားမှု သညာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ အထင်မှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ ဒီလို ထင်တဲ့အယူက သညာမှတစ်ပါးသော စိတ်နာမ် တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး။ ရုပ်တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး။ မှတ်သားမှု သက်သက်ကိုသာ ငါလို့ထင်တာဘဲ။ အဲဒါက သညာနဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁) ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ မှတ်သားမှုရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး မှတ်သားမှု ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၄) ကတော့ သညာကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်

တယ်။ အဲဒီ အမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ သညာကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ကျန်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တာပါ။ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ သညာကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၂။ အတ္တကောင်မှာ သညာရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၃။ အတ္တကောင်၌ မှတ်သားမှု ဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၄။ မှတ်သားမှု၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတပါး။

ဤသည်ကား သညာခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကတော့ သင်္ခါရ-ပြုလုပ်အားထုတ်မှု သင်္ခါရတို့ကို၊ အတ္တတော အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏။ အတ္တာနံ အတ္တကို၊ သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ သင်္ခါရတွေရှိသည် ဟူ၍လည်း၊ ထင်မှတ်၏။ အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌လည်း၊ သင်္ခါရ-သင်္ခါရတို့ကို၊ ထင်မှတ်၏။ သင်္ခါရေသု ဝါ-သင်္ခါရတို့၌လည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ထင်မှတ်၏-တဲ့။

သင်္ခါရ ဆိုတာ သံနဲ့ ကရ-မှ ဖြစ်လာတာ။ ပြီးစီးအောင်ကောင်းစွာ ပြုတယ်လို့ အနက်ရှိတယ်။ ကြံမှု ပြောမှု ပြုလုပ်မှု မြင်မှု ကြားမှု နံသိမှု စားသိမှု ထိသိမှုတွေ ပြီးစီးအောင် လှုံ့ဆော်ပေးတဲ့ စေတနာနှင့်တကွ ဖဿ ဧကဂ္ဂတာ မနသိကာရ ဝိတက် ဝိစာရ လောဘ ဒေါသ မောဟ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ သဒ္ဓါ သတိစသော နာမ်တရားတွေပါ။ အဲဒါတွေဟာ စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီး တပေါင်းတည်း ဖြစ်သောကြောင့် စေတသိက်လို့ ခေါ်တယ်။ အရေအတွက်အားဖြင့် (၅၀) ရှိတယ်။ အဲဒီစေတိသက် (၅၀) ထဲမှာ စေတနာက ပြဇာန်းလို့ စေတနာကို သင်္ခါရလို့ ကံလို့ ဟောပြထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လောဘ စသည်နှင့်တကွ ဖြစ်တဲ့အခါ လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာစသည်ကလဲ ထင်ရှားတယ်။ အလောဘ အဒေါသ အသိဉာဏ် သဒ္ဓါ သတိစသည်ကလဲ ထင်ရှားတယ်။ ဝိတက် ဝိစာရ ဝီရိယ ပီတိ စသည်ကလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီ ထင်ရှားတဲ့ သင်္ခါရတွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်။ ထင်မှတ်ပုံကတော့ စေတနာ ထင်ရှားတဲ့အခါ လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းတာကို ငါလို့ ထင်တယ်။ လောဘစသည် ထင်ရှားတဲ့အခါ လိုချင်တာ စိတ်ဆိုးတာစသည်ကို ငါလို့ ထင်တယ်။ အလောဘစသည် ထင်ရှားတဲ့အခါ မလိုချင်တာ သည်းခံတာ သိမြင်တာ ကြည်ညိုတာ စသည်ကို ငါလို့ ထင်တယ်။ ဝိတက်စသည် ထင်ရှားတဲ့အခါ ကြံတွေးတာ ဆင်ခြင်တာ အားထုတ်တာ ဝမ်းမြောက်တာစသည်ကို ငါလို့ ထင်တယ်။ အဲဒါဟာ သင်္ခါရတွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်ပုံ ပါ။ အဲဒီလို ထင်မှတ်တာဟာ သင်္ခါရတွေကို အတ္တလို့ ထင်မှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ အဲဒီလိုထင်တဲ့အယူက ဝေဒနာသညာ စိတ်ဆိုတာတွေကိုလဲ ငါလို့ မထင်ဘူး၊ ရုပ်တွေကိုလဲ ငါလို့ မထင်ဘူး၊ ကြံစည် ပြောဆို ပြုလုပ်မှုဆိုတဲ့ သင်္ခါရတွေကိုသာ ငါလို့ ထင်တာတဲ့။ အဲဒါက သင်္ခါရက္ခန္ဓာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁)ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ ကြံစည်မှု ပြောဆိုမှု ပြုလုပ်မှု သင်္ခါရတွေ ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး သင်္ခါရတွေ ဖြစ်ကြတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၄) ကတော့ သင်္ခါရတွေကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒီအမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ သင်္ခါရတွေကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ကျန်တဲ့ ဝေဒနာ သညာ စိတ်နဲ့ ရုပ်တရားတွေကိုသာ အတ္တလို့ ထင်မှတ်တာ။ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ သင်္ခါရတွေကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၂။ အတ္တကောင်မှာ သင်္ခါရတွေရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပါး။
- ၃။ အတ္တကောင်၌ ကြံမှု ပြောမှု ပြုမှု ဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၄။ ကြံပြောပြုမှုတွေ၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့်စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ ဝိညာဏံ ဝိညာဏံခေါ်သည့် စိတ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ ထင်မှတ်၏။ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ-စိတ်ဝိညာဏံ ရှိသည်ဟူ၍လည်း၊ ထင်မှတ်၏။ အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌လည်း၊ ဝိညာဏံ-စိတ်ဝိညာဏံကို၊ ထင်မှတ်၏။ ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ စိတ်ဝိညာဏံ၌လည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ထင်မှတ်၏-တဲ့။

ဝိညာဏံဆိုတာ စိတ်ပါ။ စိတ် ဆိုတာကတော့ ဗမာစကားလို ဖြစ်နေပါပြီ။ ကလေးသူငယ်ကစပြီး နားလည်နေတဲ့ အမည်ပါ။ အဲဒီ စိတ် ဝိညာဏံက မြင်သိတာ ကြားသိတာ နံသိတာ အရသာသိတာ ထိသိတာ ကြံသိတာကို ၆-ပါးရှိတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ကြံသိတယ် ဆိုတာကတော့ အင်မတန် ကျယ်ပြန့် များပြားပါတယ်။ အဲဒီ မြင်မှု စသော စိတ်ကို အတ္တကောင်လို့

ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ မြင်သိတာကို ငါလိုထင်တယ်၊ ငါက မြင်တယ်လို့ ထင်တယ်၊ ထို့အတူပင် ကြားသိတာ နံသိတာ စားသိတာ ထိသိတာတွေကိုလဲ ငါလို ထင်တယ်၊ စိတ်ကူးကြံသိတာကိုလဲ ငါလိုထင်တယ်၊ ငါက ကြံနေတယ်လို့ ထင်တယ်၊ အဲဒါဟာ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ အထင်မှားတဲ့ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိဘဲ၊ ဒီလို ထင်တဲ့အယူက ရုပ်ကိုယ်ကြီး တခုလုံးကို အတ္တဟု မထင်ဘူး၊ စိတ်နဲ့ ပူးတွဲပြီး ဖြစ်တဲ့ ဖဿ ဝေဒနာစသော စေတသိက် (၅၂) ပါး နာမ်တရားတွေကိုလဲ အတ္တဟု မထင်ဘူးလို့ပဲ ကျမ်းဂန်အရအားဖြင့် မှတ်သားရပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ လူအများ၏ အယူအဆ ကတော့ အဲဒီ ဖဿ ဝေဒနာစသည့် တွေကိုလဲ စိတ်လို့ပဲ မှတ်ယူထားလျက် ရှိနေကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် စိတ်ကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်ရာမှာ ဖဿ ဝေဒနာ စသော နာမ်တရားတွေကိုလဲ အတ္တလို့ ထင်မှတ်နေကြမှာပါဘဲ၊ သို့သော်လဲ ကျမ်းဂန်အရ အားဖြင့်တော့ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တဲ့ အယူက စိတ်သက်သက်ကိုသာ ငါလို့ ထင်မှတ်တာပါဘဲ၊ ဒါဟာ စိတ်ဝိညာဏ်နဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁)ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ မြင်သိမှုစသော စိတ်ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး မြင်သိမှုစသော စိတ်ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အမှတ် (၄) ကတော့ စိတ်ကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ် လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အဲဒီ အမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကတော့ စိတ်ကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ရုပ်ကိုယ်ကြီးနဲ့ ဖဿ စသော စေတသိက်နာမ်တွေကိုသာ အတ္တလို့ ထင်မှတ်မိတာဘဲ၊ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ စိတ်ကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၂။ အတ္တကောင်မှာ စိတ်ရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၃။ အတ္တကောင်၌ စိတ်ဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၄။ စိတ်၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးဖြစ်သည်။

ယခု ဟောပြောခဲ့တာဟာ ဘုရားဟော ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံတွေ ပါဘဲ၊ အဲဒီမှာ ခန္ဓာငါးပါးတွင် တပါးတပါး၌ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ ၄-ပါးစီရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် (၅×၄=၂၀) ငါးပါးလေးလီ ၂၀-ရှိတယ်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ဆိုတာ ဒီဟာတွေပါဘဲ၊ အဲဒါကို သာပြီး လွယ်လွယ်နဲ့ မှတ်ချင်ယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါးတပါး ဖြစ်ပုံကို ခန္ဓာ ၅-ပါးနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးတော့လဲ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ် မှတ်ဖွယ်တနည်း

အမှတ် (၁) ရုပ်ကို အတ္တလို့ ထင်သည်၊
ဝေဒနာကို အတ္တလို့ ထင်သည်၊
သညာကို အတ္တလို့ ထင်သည်၊
သင်္ခါရတို့ကို အတ္တလို့ ထင်သည်၊
ဝိညာဏ်ကို အတ္တလို့ ထင်သည်၊
ပေါင်း ၅-ပါး။

အမှတ် (၂) အတ္တမှာ ရုပ်ရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တမှာ ဝေဒနာရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တမှာ သညာရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တမှာ သင်္ခါရတွေ ရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တမှာ ဝိညာဏ်ရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
ပေါင်း ၅-ပါး။

အမှတ် (၃) အတ္တ၌ ရုပ်တည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တ၌ ဝေဒနာတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တ၌ သညာတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တ၌ သင်္ခါရတွေ တည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
အတ္တ၌ ဝိညာဏ်တည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
ပေါင်း ၅-ပါး။

အမှတ် (၄) ရုပ်၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ဝေဒနာ၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 သညာ၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 သင်္ခါရ၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ဝိညာဏ်၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ပေါင်း ၅-ပါး။

ယခု ခွဲပြတ်နည်းတွင် အမှတ် (၁) အရ ၅-ပါးထဲမှ ပဌမဒိဋ္ဌိက ရုပ်သက်သက်ကို စွဲလမ်းတယ်၊ ကျန် ၄-ပါးက နာမ်သက်သက်ကို စွဲလမ်းတယ်၊ အမှတ် (၂-၃-၄) တို့၌ အစဒိဋ္ဌိ တပါးတပါးကလဲ နာမ်သက်သက်ကို စွဲလမ်းတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတဲ့ သက္ကာဒိဋ္ဌိက ၁-ပါးသာ ရှိတယ်၊ နာမ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိက ၇-ပါးရှိတယ်၊ ကျန်တဲ့ ၄-ပါး ၃-လီ ၁၂-ပါးကတော့ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးလုံးကို ပေါင်းပြီး စွဲလမ်းတာတွေဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အမှတ် (၂-၃-၄) တို့၌ ပြဆိုထားရာမှာတော့ ရုပ်ကို၊ နာမ်ကို၊ ရုပ်နာမ်ကို အတ္တဟု စွဲလမ်းတယ်လို့ အတိအကျ ဖော်ပြ မထားသောကြောင့် အဲဒီ အတ္တစွဲပုံ ၁၅-ပါးမှာ ပညတ်ကို အတ္တဟု စွဲလမ်းတာလဲ ပါတယ်လို့ ဆိုနိုင်ဘွယ် ရှိပါတယ်။ ပညတ်စွဲလမ်းပုံကို ဘာကြောင့် ထည့်သွင်းပြောရပါသလဲ ဆိုတော့ ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ကသိုဏ်း ရုပ်ကို အတ္တဟု စွဲလမ်းကြောင်း ဖွင့်ပြထားတာလဲ ရှိတယ်၊ အိန္ဒိယက ဘာသာဝါဒ ကျမ်းတွေထဲမှာ အတ္တကို ခန္ဓာငါးပါးမှ အလွတ်လို့ ပြဆို ထားတာလဲ ရှိပါတယ်၊ ဒါကြောင့်ပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အတ္တက ပညတ်သက်သက်ဆိုယင် မြင်ကြားသိမှု မရှိသင့်သောကြောင့် စွဲလမ်းရန် မဖြစ်နိုင်ပေဘူး၊ အဲဒီ အတ္တက မြင်တယ် ကြားတယ် သိတယ် စွဲလမ်းတယ် ဆိုယင်လဲ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ငါးပါးနှင့် မကင်းဘူးလို့ ဆိုရမှာဘဲ၊ ဒါကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကို ပြရာမှာ ပညတ်သက်သက်၌ အတ္တစွဲပုံကို မပြပဲ ခန္ဓာငါးပါး စွဲပုံကိုသာ ပြထားတယ်လို့ ယူဆရမှာဘဲ။ ဘုရားလက်ထက်တော် တုန်းက သစ္စက ဆိုတဲ့ ပရိပိုဇ်က ခန္ဓာငါးပါးကို အတ္တလို့ ယုံကြည်ယူဆတဲ့ အကြောင်း ဝန်ခံပြောဆိုထားတာ ရှိပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ခန္ဓာတပါးတပါးကို ဖြစ်စေ၊ ၂-ပါးကို ၃-ပါး ၄-ပါးကို ဖြစ်စေ၊ ငါးပါးကိုဖြစ်စေ၊ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မြင်တာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပါဘဲ၊ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ထင်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်ကို ငါလို့ ထင်မှတ်သည်ဖြစ်စေ၊ သက်သက် ကြံစည်တွေးဆပြီးတော့ ကိုယ်ရုပ်နဲ့ စိတ်စေ တသိက်တွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်သည် ဖြစ်စေ အဲဒီလို ထင်မှတ်တာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပါဘဲ။ အဲဒီ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အကြောင်းကို အကျယ်ပြဆိုပြီးတော့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို နိဂုံးချုပ်ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။

အာဂုဿော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဧဝံ ခေါ ရုပ်နာမ်ကို အတ္တဟု ထင်မှတ်သည် စသည်ဖြင့် ပြဆိုခဲ့သော ဤပုံ ဤနည်းဖြင့်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အတ္တဟု ထင်မှားသော အယူသည်၊ ဟောတိ ဖြစ်ပါသည်တဲ့။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းပုံကိုလည်း ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါသတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းပုံ အမေး

ကထံ ပနာယျေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်၊ န ဟောတိ ပန မဖြစ်ပဲ ကင်းရှင်းပါသနည်းတဲ့၊ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟာ မဖြစ်ပဲ ကင်းရှင်းပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေ

ဣဓာဂုဿော ဝိသာခ သုတဝါအရိယသာဝကော အရိယာနံ ဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ အရိယ ဓမ္မေ သုဝိနိတော သပ္ပရိသာနံ ဒဿာဝီ သပ္ပရိသ ဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ သပ္ပရိသာဓမ္မေ သုဝိနိတော န ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ န ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ န အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ န ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ၊ န ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ...၊ န သညံ...၊ န သင်္ခါရေ...၊ န ဝိညာဏံ...၊ န ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ၊ ဧဝံ ခေါ အာဂုဿော ဝိသာခ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣမ ဤဘုရားသာသနာတော်၌၊ သုတဝါ-အကြားအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ အရိယသာဝကော ဘုရားတပည့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပ ရုပ်ကို အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုဿတိ-မထင်မှတ်ဘူးတဲ့။

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ဘုရားတပည့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့သိတဲ့ အမြင်နှင့် ပြည့်စုံနေတယ်။ အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ပြီး ဖြစ်ယင် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ မမြဲဘူး ဆင်းရဲချည်းဘဲလို့လဲ သိပြီးဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှဟာ သူ့အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘောတရားမျှဘဲ၊ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ဖြစ်အောင်လဲ မတတ်နိုင်ဘူး၊ မပျက်အောင်လဲ မတတ်နိုင်ဘူး၊ အစိုးရသည့် အတ္တ ကောင်မဟုတ်တဲ့ အနတ္တတရားမျှဘဲလို့လဲ သိတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်၌ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းခြင်း မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒီလို အတ္တစွဲ ကင်းနေပါတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ သောတာပန်မှာ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တကောင်အနေဖြင့် ယူမှားစွဲလမ်းတဲ့ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသလဲ ကင်းတယ်၊ အသိမှားတဲ့ စိတ္တဝိပလ္လာသလဲ ကင်းတယ်၊ အမှတ်မှားတဲ့ သညာဝိပလ္လာသလဲ ကင်းတယ်လို့ အဋ္ဌကထာများမှာ ပြဆိုထားပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီလို အတ္တစွဲကင်းတာဟာ ဝိပဿနာရှုဆဲ ယောဂီနဲ့လဲ ဆိုင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီဟာ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်နေလျှင် အထူးအားဖြင့် ဘင်္ဂဉာဏ်သို့ ရောက်နေလျှင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း အနိစ္စ ဒုက္ခလို့ သိတဲ့အပြင် အနတ္တလို့လဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိသိသွားတယ်။ အဲဒီတော့ အဲဒီလို သိရတဲ့ အာရုံတိုင်း၌ အတ္တလို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှု ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းရှင်း ကင်းရှင်းသွားပါတယ်။ အဲဒါလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အနတ္တလို့သိတဲ့ အတွက် အတ္တလို့ ထင်မှတ်မှု ကင်းတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ မရှုမမှတ်မိတဲ့ ရုပ်နာမ်အာရုံတွေမှာတော့ အတ္တစွဲ မကင်းသေးပါဘူး၊ နောက်ပြီးတော့ ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ တရားချည်းဘဲလို့ ဟောကြားထားတဲ့ တရားတော်ကို ကြားနားပြီး သဘောကျနေတဲ့ သူကိုလဲ အကြားသူတနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီလို အကြားသူတနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ သူကိုလဲ ကလျာဏပုထုဇဉ်လို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အခိုင်အမြဲစွဲလမ်းတဲ့ အတ္တစွဲကတော့ ကင်းတန်သလောက် ကင်းနေတယ်လို့ ဆိုရတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကင်းတာမျိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

ယခု ဒီမှာ သိစေလိုရင်းတော့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရုပ်နာမ်ကို အတ္တလို့ မထင်မှတ်တော့ဘူးဆိုတာက သိစေလိုရင်း ပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာယောဂီမှာ ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခလို့ သိရတဲ့ ရုပ်နာမ်ကို အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူး ဆိုတာလဲ သိထားဘို့ပါဘဲ။ အဲဒီလို သိမှတ်ထားပြီးတော့ အဲဒီ အတ္တစွဲကင်းအောင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ပေါ်လာ သမျှ ရုပ်နာမ်ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိနေရအောင် မပြတ်ရှုမှတ်နေရမယ် ဆိုတာလဲ သိစေလိုပါဘဲ။

အဲဒီလို ရှုနေလို့ဖြစ်စေ၊ အရိယမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီးဖြစ်လို့ ဖြစ်စေ အတ္တလို့ မထင်ခြင်း၏ အခြားအကြောင်းများလဲ ရှိတယ်။ အဲဒါတွေကိုလဲ အရိယာနံ ဒဿာဝီ-အရိယာတို့ကို သိမြင်သည်ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးတဲ့။ ဒါကတော့ ရှေ့နားပိုင်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မိမိကိုယ်တိုင်က အရိယာဖြစ်နေလို့ အရိယာကို သိမြင်တာဘဲ။ ဒါကြောင့် အရိယာမဂ်ကို ရပြီးတော့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်အမြင် သုတနဲ့ ပြည့်စုံတယ် ဆိုတာနဲ့ အရတူပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အရိယမဓမ္မသု ကောဝိဒေါ အရိယာဖြစ်ကြောင်း ဗောဓိပက္ခိယတရား၌ ကျွမ်းကျင်သိမြင်သည် ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးတဲ့။ ဒါကလဲ အရိယာ ဖြစ်နေသောကြောင့်၊ သို့မဟုတ် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ သိနေသောကြောင့်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဒါလဲ အရိယာတို့ကို မြင်တယ်ဆိုတာနဲ့ သဘောအားဖြင့် အတူတူပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အရိယမဓမ္မ သုဝိနီတော အရိယာတရား၌ ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီး ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးပြီးဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးတဲ့။ ဒါလဲ အရိယာ ဖြစ်ပြီး ယဉ်ကျေး နေသောကြောင့် အတ္တလို့ မထင်မှတ်တာပါလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ရှေ့နားက ပြခဲ့တဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေနဲ့ သဘောအားဖြင့် အတူတူပါ ဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားတဲ့ သံဝရဝိနည်းနဲ့ ပဟာန ဝိနည်းဖြင့်ဆုံးမ၍ ယဉ်ကျေးနေပုံကိုတော့ ဒီနေရာကျမှ ပြောပြမယ်လို့ ရှေ့ပိုင်းက ဖော်ပြထားခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအကြောင်းအရာများကို ပြောပြပါဦးမယ်။

အဲဒီမှာ သံဝရဝိနယ- သံဝရဝိနည်းဆိုတာ အကုသိုလ်ကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်လျက် ဆုံးမခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ (ဝိနယကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းလို့လဲ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပဟာန ဝိနယ ဆိုရာကျတော့ ပယ်ခြင်းနဲ့ ပယ်ဖျောက်ခြင်း ဆိုတာ ထပ်တူဖြစ်နေလို့ မချောမောဘူး။ နောက်ပြီးတော့ ဆုံးမခြင်းဆိုမှ ဝိနီတပုဒ်အနက်ကျတော့ ယဉ်ကျေးတယ် ဆိုတာနဲ့ လျော်ပါတယ်။) အဲဒီ သံဝရဝိနည်းက သီလသံဝရ သီလဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း (၁)၊ သတိသံဝရ-သတိဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း (၂) ဉာဏ သံဝရ ဉာဏ်ဖြင့်ပိတ်ဆို့ခြင်း (၃)၊ ခန္တိသံဝရ သည်းခံခြင်း (၄)၊ ဝီရိယသံဝရ-လုံ့လဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း (၅)လို့ ၅-ပါးရှိပါတယ်။ အဲဒီငါးပါးကို “သီလ သတိ၊ ဉာဏ် ခန္တိ၊ ဝီရိ သံ ငါးဖြာ”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

သီလ သတိ၊ ဉာဏ် ခန္တိ၊ ဝီရိ သံ-ငါးဖြာ။

အဲဒီ ငါးပါးထဲက သီလသံဝရ ဆိုတာ ရဟန်းများမှာ ပါတိမောက်သီလဖြင့် ကိုယ်နှုတ် ကျူးလွန်မှုတွေ စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့ခြင်းပါဘဲ။ လူဝတ်ကြောင်များမှာတော့ ငါးပါးသီလဖြင့် သတ်မှု၊ ခိုးမှု၊ လိမ်မှုစသည်ကို ပိတ်ဆို့နေခြင်းပါဘဲ။ ရှစ်ပါး

သီလဖြင့် ပိတ်ဆိုတာက ပိုပြီးလိုခြံတာပေါ့။ ဒါကြောင့် ယခု သီလကို ရိုသေစွာ ကျင့်နေကြတဲ့ သူတွေဟာ ကိုယ်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့် ကျူးလွန်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ပိတ်ဆိုတားမြစ်နေကြတာတဲ့။ အဲဒီလို ပိတ်ဆိုပြီး မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမနေယင် အရိယဓမ္မ သုဝိနီတောအရ အရိယာအကျင့်တရား၌ ဆုံးမပြီးဖြစ်နေတာပါ။

သတိသံဝရ ဆိုတာ မြင်ရ ကြားရတဲ့ အာရုံ စသည်နှင့်စပ်ပြီး လောဘ ဒေါသ မဖြစ်ရအောင် သတိဖြင့် ပိတ်ဆို စောင့်စည်းခြင်းပါ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်းစသည်မှာ မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး မြင်ရုံမျှ ကြားရုံမျှစသည်ဖြင့် တည်စေတာဟာ ဒီသတိ သံဝရ အရမှာ အကောင်းဆုံးပါ။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု သိသိသွားတဲ့ ဉာဏ်ဖြင့် “မြဲတယ်စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီးဖြစ်မဲ့” အကုသိုလ်တွေကို ပိတ်ဆိုတားမြစ်ခြင်းဟာ ဉာဏသံဝရပါ။ ယခု ဒီက ယောဂီတွေ ရှုမှတ်နေကြတာဟာ အဲဒီဉာဏသံဝရဖြင့် အကုသိုလ်တွေကို ဖြစ်ခွင့်မရအောင် ပိတ်ဆိုတားမြစ်နေကြတာပါ။ ဒီလိုရှုမှတ်နေယင်း ဝိပဿနာဉာဏ် ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်မယ်။ အဲဒီအခါ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အကုသိုလ်တွေကို အမြစ်ပြတ် ပယ်ခြင်းဟာလဲ ဒီဉာဏသံဝရပါ။ ယခု ရှုမှတ်အားထုတ်နေကြရတာဟာ အဲဒီ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သံဝရဝိနည်း ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်နေကြရတာပါ။

သီတဿ အအေးကို၊ ဥဏှဿ-အပူကို၊ ခမော သည်းခံသည်။ ဟောတိ ဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ ဒေသနာ တော်နှင့်အညီ အအေး အပူ စသော ဒုက္ခဝေဒနာတွေ သူတပါးက မတော်မသင့် ပြောတာ၊ ပြုတာတွေကို သည်းခံတာဟာ ခန္တိသံဝရတဲ့။ ယခု ယောဂီတွေ ညောင်းတာ ပူတာ စသည်ကို သည်းခံပြီး အားထုတ်နေကြတာဟာ အဲဒီ ခန္တိသံဝရပါ။

ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကုသိုလ် စိတ်ကူး အကြံအစည် တွေကို ရှုမှတ်ပြီး လက်မခံပဲ ပယ်နေတာဟာ ဝီရိယသံဝရတဲ့။ မဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ် မဖြစ်ရအောင်၊ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်တွေလဲ ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ပြီး ရှုမှတ်နေကြတာလဲ အဲဒီ ဝီရိယသံဝရပါ။

အဲဒီ သံဝရဝိနည်း ငါးပါးဟာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဘင်္ဂဉာဏ်လောက် ရောက်ယင် ပြည့်စုံတန်သမျှ ပြည့်စုံနေပါပြီ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ်များနဲ့ ပြည့်စုံနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရိယာတို့၏ အကျင့်တရားဖြင့် ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီး ဖြစ်သင့်သလောက် ဖြစ်နေလို့ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေကို အတ္တလို့မထင်ပဲ အနတ္တလို့သာ အမှန်အတိုင်း သိသိနေတာ။ ဒီလိုသိနေရင်း နောက်ဆုံး တချိန်ကျတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာမယ်။ အဲဒီအခါ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်မှု လုံးဝကင်းသွား တော့တာ။ အဲဒီလိုဖြစ်ပုံကို ရည်ပြီးတော့ “အရိယဓမ္မ သုဝိနီတော အရိယာတို့၏ အကျင့်တရား၌ ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီး ဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးသော အရိယာသာဝကသည် ရုပ်ကို အတ္တဟု မထင်မှတ်ဘူး” စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားတာပါ။

နောက်ပြီးတော့ ပဟာနဝိနယ ပဟာနဝိနည်းဆိုတာ အကုသိုလ်တွေကို ပယ်လျက် ဆုံးမခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ (ဒီနေရာမှာ ဝိနယကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းလို့ အနက်ပြန်လျှင် ပယ်ခြင်းဟူသော ပယ်ဖျောက်ခြင်းလို့ ဆိုရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ဆိုတော့ အနက်တပ်တူဖြစ်နေလို့ စကားမချောပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဆုံးမခြင်းလို့ အနက်ပြန်တာပါ။) အဲဒီ ပဟာနဝိနည်း ကလဲ တဒင်္ဂပဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ သမုစ္ဆေဒပဟာနံ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာနံ နိဿရဏ ပဟာနံအားဖြင့် ငါးပါး ရှိပါတယ်။ အဲဒါ ကိုလဲ “တဒင် ဝိက္ခမံ၊ သမုစ္ဆေဒံ၊ တဖန်ငြိမ်းတာ ထွက်မြောက်ပါ” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

တဒင် ဝိက္ခမံ၊ သမုစ္ဆေဒံ၊ တဖန် ငြိမ်းတာ ထွက်မြောက်ပါ။

အဲဒီ ပဟာနံငါးပါးထဲမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တစ်ခုဖြင့် အာရမ္မဏာနုဿယ ခေါ်တဲ့ ကိလေသာ တစ်ခုကို ပယ်တာဟာ “တဒင်္ဂေန တဒင်္ဂဿ ပဟာနံ တဒင်္ဂပဟာနံ”လို့ ပြဆိုထားတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂-၃၃၅) စသည်နှင့်အညီ တဒင်္ဂပဟာနံ မည်ပါ တယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကို အတိုချုပ်ပြသည်။ အဲဒါဟာ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သိရတဲ့ အာရုံမှာ နိစ္စ စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီးဖြစ်မည့် ကိလေသာတစ်ခုကို ရှုသိတဲ့ ဉာဏ်တစ်ခုဖြင့် ပယ်တာပါ။

ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ ဆိုတာကတော့ ဥပစာသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာအကြမ်းစာတွေ မဖြစ်ပဲ အတော်အတန်ကြာအောင် ကင်းနေတာကို ဆိုတာပါ။

သမုစ္ဆေဒပဟာနံ ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ငြိမ်းသင့်တဲ့ ကိလေသာတွေ အမြစ်ပြတ် ကင်းငြိမ်း နေတာကို ဆိုတာပါ။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသရယ်၊ အပါယ်ကျစေ နိုင်တဲ့ လောဘ ဒေါသ စသည်ရယ်၊ သုဂတိ၌ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ လောဘရယ် ဒီလို ကိလေသာတွေ

လုံးဝမဖြစ်တော့ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတာဟာ သမုဇ္ဈေဒ ပဟာန်ဘဲ။ သကဒါဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကာမရာဂ ဗျာပါဒ အကြမ်းစာတွေ လုံးဝပြတ်ငြိမ်းသွားတာ၊ အနာဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကာမရာဂနှင့် ဗျာပါဒတွေ လုံးဝပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း သွားတာလဲ အဲဒီ သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ပဲ။ အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ မာန စသော ကိလေသာ ဟူသမျှ လုံးဝ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းသွားတာလဲ အဲဒီ သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဘဲ။ ယခု ဒီမှာ ယောဂီတွေ ရှုမှတ်အားထုတ်နေကြရတာဟာ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် တဒဂ်ပဟာန် ပြည့်စုံပြီးတော့ အဲဒီ သမုဇ္ဈေဒပဟာန် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်နေကြရတာဘဲ။

အဲဒီ အရိယမဂ်လေးပါးဖြင့် အမြစ်ပြတ်ပယ်ပြီး ကိလေသာတွေကို အရိယဖိုလ်လေးပါးဖြင့် ထပ်မံပြီး ငြိမ်းစေလာတာ ကတော့ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန်ဘဲ။ အဲဒါကတော့ အထူးပယ်ရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဖလသမာပတ်၏ အဟုန်ကြောင့် ငြိမ်းအေးမြ ငြိမ်းအေးနေတာကိုဆိုတာပါဘဲ။

နိဿရဏပဟာန် ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ် လေးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့တဲ့ ကိလေသာတွေ ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ လုံးဝငြိမ်းတာဟာ အဲဒီ ကိလေသာ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေမှ လွတ်မြောက်နေတဲ့ နိဿရဏခေါ် နိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ဟာ ကိလေသာ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲဟူသမျှမှ ကင်းရှင်းထွက်မြောက်နေလို့ နိဿရဏပဟာန်ခေါ်တယ်။ အရိယမဂ်ဖိုလ် လေးပါး ရောက်ယင် အဲဒီ နိဿရဏပဟာန်လဲ ပြည့်စုံတာပါဘဲ။

ယခုပြောပြခဲ့တဲ့ သံဝရဝိနည်း ငါးပါး၊ ပဟာနဝိနည်းငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသင့်သလောက် ပြည့်စုံနေတဲ့ အရိယာဟာ အရိယမဓ္မေ သုဝိနိတော အရိယာတို့၏ အကျင့်တရား၌ ဆုံးမအပ်ပြီးဖြစ်၍ ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးနေတာပါဘဲ။ အဲဒီလို ယဉ်ကျေးနေတဲ့ အရိယာသာဝကဟာ ရုပ်ကို အတ္တလို့ မထင်မှတ်တော့ပါဘူးတဲ့။ ဒါလောက်ဆိုယင် အတ္တစွဲကင်းတဲ့ ကလျာဏ ပုထုဇဉ်နဲ့ အရိယာသာဝကအကြောင်းကို နားလည်လောက်ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ အဖြေပါဠိကို ပြန်ရိုးပြန်စဉ်အရ အပြည့်အစုံ အနက်ပြန်ပါဦးမယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤဘုရားသာသနာတော်၌၊ အရိယာနံ ဒဿာဝီ အရိယာတို့ကို သိမြင်သော၊ အရိယမဓ္မဿ ကောဝိဒေါ အရိယာတရား၌ ကျွမ်းကျင်သော၊ အရိယမဓ္မေ သုဝိနိတော အရိယာတရား၌ ဆုံးမ အပ်ပြီးဖြစ်၍ ကောင်စွာယဉ်ကျေးသော၊ သပ္ပရိသာနံ ဒဿာဝီ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို သိမြင်သော၊ သပ္ပရိသမဓ္မဿ ကောဝိဒေါ သူတော်ကောင်းတရား၌ ကျွမ်းကျင်သော၊ သပ္ပရိသမဓ္မေ သုဝိနိတော သူတော်ကောင်းတရား၌ ဆုံးမအပ်ပြီး ဖြစ်၍ ကောင်းစွာယဉ်ကျေးသော၊ သုတဝါ-အကြားအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ အရိယသာဝကော အရိယာဖြစ်သော ဘုရားတပည့်သည်၊ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော အတ္တဟု၊ န သမ-နုပဿတိ-မထင်မှတ်ပေ။ ဝါ တနည်းအားဖြင့်၊ အတ္တာနံ အတ္တကို၊ ရူပဝန္တံ ရုပ်ရှိသည်ဟု၊ န-မထင်မှတ်ပေ။ ဝါ တနည်းအားဖြင့်၊ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တနိ အတ္တ၌တည်သည်ဟု၊ န-မထင်မှတ်ပေ။ ဝါ တနည်းအားဖြင့်၊ အတ္တာနံ အတ္တကို၊ ရူပသ္မိံ ရုပ်၌တည်သည်ဟု၊ နမထင်မှတ်ပေ။ (ဝေဒနာစသည်မှာလဲ ပါဠိအနက်က ထပ်တူပါဘဲ။ အစ ၄-ပုဒ်နှင့် နောက်ဆုံးတပုဒ်ကိုသာ ဖော်ပြမည်။) ဝေဒနံ ခံစားမှုဝေဒနာကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ မထင်မှတ်ပေ။ သညံ မှတ်သားမှုသညာကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ-မထင်မှတ်ပေ။ သင်္ခါရေ စေတနာစသော သင်္ခါရတို့ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ မထင်မှတ်ပေ။ ... ဝိညာဏံ စိတ်ဝိညာဏ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ-မထင်မှတ်ပေ။ ... အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ဝိညာဏသ္မိံ စိတ်ဝိညာဏ်၌ တည်သည်ဟု၊ န မထင်မှတ်တော့ပေ။ အာဝုသော ဝိသာခဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဧဝံ ခေါ်ဤပုံ ဤနည်းဖြင့်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အတ္တဟု ထင်မှားသော အယူသည်၊ န ဟောတိ-မဖြစ်ပဲ ကင်းငြိမ်းပါသည်တဲ့။

အတ္တဆိုတာ အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်လို့ ထင်ရတဲ့ဟာ ပါဘဲ။ အဲဒါက ကိုယ်သွားချင်သွား၊ ကိုယ်ရပ်ချင် ရပ်၊ ထိုင်ချင် ထိုင်၊ ကိုယ်အိပ်ချင် အိပ်၊ ကိုယ်ပြောချင် ပြော၊ ကိုယ်လုပ်ချင် လုပ် စသည်ဖြင့် ကိုယ့်အလိုအတိုင်း အစိုးရတယ်လို့ လဲ ထင်ရတဲ့ဟာဘဲ။ အဲဒါကို သာမိအတ္တခေါ်တယ်။ ကိုယ်ထဲမှာ အမြဲတည်ရှိနေတယ်လို့လဲ ထင်ရတယ်။ အဲဒါကို နိဝါသီအတ္တ ခေါ်တယ်။ အတ္တကောင် ငါကောင်ကပင် ကြံတတ်တယ် ပြောတတ်တယ် ပြုတတ်တယ်လို့လဲ ထင်ရတယ်။ အဲဒါကို ကာရက အတ္တ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတာဘဲ။ အကောင်းအဆိုးတွေကို ခံစားနေတာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့လဲ ထင်ရတယ်။ အဲဒါကို ဝေဒကအတ္တလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက ဝေဒနာနက္ခန္ဓာကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတာဘဲ။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်စသည်ကို ရောက်ပြီး ဖြစ်တဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အဲဒီလို အတ္တစွဲဟာ လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားမျှဘဲလို့ အမှန်တိုင်းသာ သိနေတော့တာဘဲ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေရှင်းပြတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀- ကင်းပုံဟာ အဲဒီ သာမိ နိဝါသီ ကာရက ဝေဒကအတ္တစွဲ ၄-ပါးလုံး ကင်းပုံနဲ့ အတူတူပါဘဲ။ အဲဒီ အတ္တစွဲ ၄-ပါးနဲ့ အတ္တစွဲ ကင်းပုံ ဆောင်ပုဒ်များကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- (၁) ကိုယ်ထဲမှာ အလိုအတိုင်း အစိုးရတဲ့ ငါကောင် ရှိသည်ဟု ထင်တာက သာမိအတ္တစွဲ။
- (၂) ကိုယ်ထဲမှာ အမြဲတည်နေတဲ့ ငါကောင်ရှိသည်ဟု ထင်တာက နိဝါသီအတ္တစွဲ။
- (၃) ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမှုအရာဟူသမျှကို ငါကောင်ကပင် ပြုလုပ်သည်ဟု ထင်တာက

ကာရကအတ္တစွဲ။

(၄) အကောင်းအဆိုးဟူသမျှကို ငါကောင်ကပင် ခံစားသည်ဟု ထင်တာက ဝေဒကအတ္တစွဲ။

(၅) သောတာပတ္တိ၊ မဂ်ဖိုလ်၏၊ အသိအမြင်ရှိသူမှာ၊ ရုပ်နာမ်အစု၊ ငါကောင်ဟု ထင်မှု မရှိပါ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အရိယမဂ်ကို မေးပြန်တယ်။ မေးပုံကတော့-

အရိယမဂ် အမေး

ကတမော ပနာယျေ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အဋ္ဌဂီကော-အင်္ဂါ ရှစ်ပါးသော၊ အရိယာ မဂ္ဂေါ-အရိယမဂ်သည်။ ကတမော ပနအဘယ် အရာပါနည်းတဲ့။

ဒါကတော့ ရှေးနားပိုင်းက သက္ကာယ နိရောဓ ဂါမိနီ ပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း မေးတာနဲ့ အရတူပါတဲ့။ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း ဖြေပြီးပါပြီ။ ထပ်ပြီး မေးစရာ မလိုပါဘူးလို့ ပြောသင့်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီ ကတော့ ဒီအရိယမဂ်ကို အခြေခံပြီး ရှေးဆက်မေးလိုသောကြောင့် ဖြစ်မှာဘဲလို့ ဆင်ခြင်ပြီး ပြောသင့်သည့်အတိုင်း ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အရိယမဂ် အဖြေ

အယမေဝ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ အရိယော အဋ္ဌဂီကော
မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ....သမ္မာသမာဓိ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဋ္ဌဂီကော-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယောမဂ္ဂေါ အရိယမဂ်ဟူသည်မှာ၊ အယမေဝ ဤအရာပင်ဖြစ်ပါသည်။ သေယျထိဒံ ဤအရာက အဘယ်နည်းဆိုလျှင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မှန်စွာမြင်ခြင်း၊ ....သမ္မာသမာဓိ မှန်စွာ စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်တဲ့။

ဒီမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးအကြောင်းကတော့ သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း ဟောစဉ်က ဖွင့်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်လို့ ထပ်ပြီး ပြောစရာတော့ မလိုပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ (၁၃၂၆ ခုနှစ်၊ ပဌမဝါဆိုလကွယ်နေ့ ဟောထားခဲ့တဲ့) ပဌမစာမူရင်းမှ တချို့အနည်းငယ်ကို စာကြည့်သူတို့မှာ သုတပွားရအောင် ယခု တရားစာမူသန့်၌ ဖော်ပြရဦးမယ်။

ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ခဏ ခဏဟောနေရတယ်။ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားက အလွန်လဲ လေးနက်ပြီး အလွန်လဲအရေးပါ အရာရောက်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ အနှစ်သာရအစစ်ပဲ။ ဗုဒ္ဓအဆုံးအမသာသနာတော် အစစ်ပဲ။ လေးသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတသိန်း၊ ရှစ်သင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတသိန်း၊ တစ်ဆဲ့ခြောက်သင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ဘုရားဖြစ်ဖို့ရာ ကျင့်ကြရတဲ့ ဘုရားအလောင်းတွေဟာလဲ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားပြည့်စုံအောင် ကျင့်ကြရတာ။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်တွေဟာ မိမိတို့၏ အသက်တန်း ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး တရားဟောကြရတာလဲ ဝေနေယျသတ္တဝါတွေမှာ ဒီမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးအကျင့်ကို ပြည့်စုံအောင် ကျင့်နိုင်ဘို့ ဟောတော်မူကြရတာ။ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရား အကြွင်းမဲ့ ပြည့်စုံလျှင် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ရောက်တော့တာ။ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။

(ကမ္ဘာဦးမှစ၍ လောကရေးအတွက် ချမ်းသာအောင် ကြံဖန်တီထွင်လာကြပုံနှင့် မွေးသည်မှစ၍ လူ့ဘဝ ဆင်းရဲကြရပုံ များကို ဟောထားသည်မှာ လက်နှိပ်စက်ရိုက် ၄-မျက်နှာကျော်ကျော်ရှိ၏။ ယင်းကို ဤ၌မပြတော့ပဲ ချန်ထားခဲ့သည်။)

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိ မှန်စွာမြင်ခြင်းဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်အရ မှန်စွာမြင်အောင် အားထုတ်ဖို့ လိုပါတယ်။ လောက ဘက်က အမှန်တွေဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ ဒီအရိယမဂ္ဂင်နဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ ဆိုင်တာကတော့ မိမိတို့သန္တာန်က ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အမှန်တိုင်းသိဘို့လဲ လိုပါတယ်။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း တွေ့ထိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အမှန်အတိုင်းသိအောင် အားထုတ်ဖို့ပါ။ ဒွါရ ၆-ပါးက ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့သိပြီး ဆင်းရဲတွေဘဲဆိုတာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဆုံးဖြတ်နိုင်ဘို့ လိုပါတယ်။ ရှုမှတ်ခြင်း မရှိတဲ့ ပကတိပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ အမြင်ကောင်း အကြားကောင်း စသည်တွေကို ရအောင် အမြဲကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ဆင်းရဲ နေကြရတယ်။ အဲဒီလို အဆင်းရဲခံပြီး ကြောင့်ကြစိုက်လို့ အမြင်ကောင်းစသည်တွေကို ရလာတော့လဲ မကြာခင် ကုန်ဆုံး သွားတာ။ အဲဒီလို ကုန်ပျောက် လွယ်တာဟာ အရသာကောင်း စားရတဲ့အခါ ပိုပြီး ထင်ရှားပါတယ်။ လျှာပေါ်မှာ အရသာ

ကောင်းကလေးဟာ ပေါ်လာပြီး တခဏကလေးအတွင်းမှာ ပျောက်သွားတာတဲ့။ ဒီပြင်ဟာတွေလဲ ဒီလိုချည်းပါဘဲ။ အဲဒီ အကောင်းကလေးတွေကို ခံစားရအောင် ရှာရလုပ်ကိုင်ရတာတွေကတော့ အင်မတန် ပင်ပန်းဆင်းရဲပါတယ်။ တသက်လုံး ရှာကြံနေကြရတာတဲ့။ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း ဒီလိုချည်း ရှာကြံပြီး ဆင်းရဲနေကြရတယ်။ အပါယ်လေးပါး ရောက်နေတဲ့အခါ ပိုပြီးဆင်းရဲကြရတာတဲ့။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီကတော့ မြင်မှု ကြားမှု စသော ရုပ်နာမ်တွေ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကို တွေ့သိရတယ်။ အဲဒီလို ခဏမစဲ လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျောက် သွားတာတွေချည်း တွေ့သိနေရတော့ ဘာမှ အားကိုးစရာမရှိတဲ့ ဆင်းရဲတရားတွေချည်းဘဲ။ ရုပ်နာမ်အသစ် မဖြစ်လာယင် ဘယ်အချိန်မဆို သေနိုင်သောကြောင့် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတရားတွေချည်းဘဲလို့ သိရတယ်။ အဲဒါဟာ အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ။ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့ ဆင်းရဲအမှန်ကို သိတာတဲ့။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ဖြစ်ပျက်သမျှ၊ သင်္ခါရ၊ ဒုက္ခသစ္စာတည်း။

အဲဒီလို ရှုမှတ်နေရင်း ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာတွေကို ဆင်းရဲလို့ သိတာဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို အမှန်တိုင်းသိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ရှုမိတဲ့ အာရုံလောက်သာ ဆင်းရဲထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု ကင်းတယ်။ မရှုမိတဲ့ အာရုံတွေနဲ့တော့စပ်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု ရှိနေသေးတာတဲ့။ အရိယမဂ်ရောက်မှ နှစ်သက်သာယာမှုက အမြစ်ပြတ် ငြိမ်းတာ။ ဒါတောင်မှ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်လောက်ဆိုယင် ကာမဘဝ ရုပ်နာမ်တွေကို အကောင်းထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာ မှုက လုံးဝမကင်းသေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အိမ်ထောင်ပြုမှုတွေလဲ ရှိနေသေးတာတဲ့။ မိထွေးတော် ဂေါတမီ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးမှာ အရှင်အာနန္ဒာက စိုးရိမ်ပူဆွေးပြီး ငိုကြွေးသေးတယ်လို့တောင် ပြဆိုထားတာရှိနေသေးတာတဲ့။ အဲဒါဟာ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံပဲ ဖြစ်နေတဲ့ရုပ်နာမ်တွေကို အကောင်းထင်ပြီး လိုလားခြင်းရှိနေလို့ပါဘဲ။ အရဟတ္တမဂ်ရောက်မှ အဲဒီလို အကောင်းထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝကင်းတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝငြိမ်းအောင် ရှုမှတ်အားထုတ် နေကြရတာတဲ့။

နှစ်သက်သာယာမှုရှိနေယင် မျက်မှောက်ဘဝမှာလဲ ဆင်းရဲနေကြရတာတဲ့။ သားသမီး အိမ်သူအိမ်သားတွေ ရှိနေတဲ့ သူမှာ အဲဒီ သားသမီးစသည်ကို နှစ်သက်သာယာနေသောကြောင့် သူတို့အတွက် ကြောင့်ကြစိုက်ပြီးတော့လဲ ဆင်းရဲနေကြ ရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ တချိန်က မလ္လတိုင်းပြည်ထဲက ဥရုဝေလကပ္ပဆိုတဲ့ နိဂုံးရွာကြီးမှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူတယ်။ အဲဒီအခါ ဥရုဝေလကပ္ပနိဂုံးရွာထဲက ဘဒြကဆိုတဲ့ ဂါမဏိ -- ရွာလူကြီးက မြတ်စွာဘုရားထံ လာရောက် ရှိခိုးကန်တော့ ပြီးတော့ ဒီလို လျှောက်ထား တောင်းပန်ပါတယ်။ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ငြိမ်းကြောင်းတရား ဟောတော်မူပါတဲ့။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလိုစပြီး အမိန့်ရှိပါတယ်။ ရှေးကာလကိုစွဲပြီး ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ငြိမ်းကြောင်းကို ငါက ဟောလျှင် သင့်မှာ ယုံမှားတွေးတောမှု သံသယဖြစ်နိုင်တယ်။ နောက်ကာလကို စွဲပြီးဟောလျှင်လဲ သင့်မှာ ယုံမှားတွေးတောမှု သံသယဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ယခု တထိုင်အတွင်းမှာပဲ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်းကို ဟောမယ်လို့ မိန့်တော်မူပြီး ဒီလိုမေးတော်မူပါတယ်။

ဥရုဝေလကပ္ပရွာထဲက လူများမှာ အသတ်ခံရခြင်း၊ အချုပ်အနှောင် ခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးခြင်း၊ အကဲ့ရဲ့ ခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ သင့်မှာ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်း၊ စိတ်ပူပန်ခြင်း ဖြစ်နိုင် ပါသလားတဲ့။ ဖြစ်နိုင်ပါတယ် ဘုရားလို့ လျှောက်ပါတယ်။

တချို့လူတွေမှာ အသတ်ခံရခြင်း စသည်ကြောင့် သင့်မှာ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း စသည် မဖြစ်နိုင်တာလဲ ရှိပါသလားလို့ မေးတော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို မဖြစ်နိုင်တာလဲ ရှိပါတယ်လို့ လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒီလို စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းစသည် ဖြစ်နိုင်တာ မဖြစ်နိုင်တာ ဘာကြောင့်ပါလဲလို့လဲ မေးတော်မူတယ်။ ခင်မင်နှစ်သက်တဲ့သူတွေ ဒုက္ခရောက်ယင် စိုးရိမ်ခြင်းစသည် ဖြစ်ရပါ တယ်။ မခင်မင် မနှစ်သက်တဲ့သူတွေ ဒုက္ခရောက်ယင်တော့ စိုးရိမ်ခြင်းစသည် မဖြစ်နိုင်ပါဘူးလို့ လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒါဟာ ဆန္ဒရာဂဆိုတဲ့ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု ရှိသူတွေနဲ့စပ်ပြီး စိုးရိမ်ခြင်းစသည် ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆန္ဒရာဂ မရှိသူတွေနဲ့စပ်ပြီး မဖြစ်နိုင် ဘူးလို့ သဘောပေါက်ပြီး ဖြေတာပါဘဲ။ ဆန္ဒရာဂဟာ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း၊ ဆန္ဒရာဂ ကင်းတာဟာ ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းကြောင်း လို့ သိနားလည်စေတာပါဘဲ။ ရှေးကာလက ဆင်းရဲဖြစ်ခဲ့တာလဲ ဆန္ဒရာဂကြောင့်ဘဲ နောက်ကာလ၌ ဆင်းရဲဖြစ်မှာလဲ ဆန္ဒ ရာဂကြောင့်ဘဲလို့ သိမှတ်ဖို့ရာလဲ မြတ်စွာဘုရားက အမိန့်ရှိပါတယ်။

အဲဒီ ဘုရားစကားတော်ကို နှစ်ခြိုက်သဘောကျပြီးတော့ ဘဒြကဆိုတဲ့ ရွာလူကြီးက ဒီလိုလဲ လျှောက်ပါတယ်။ ဘုရား တပည့်တော်မှာ စိရဝါသီဆိုတဲ့ သားလူငယ်တယောက်ရှိပါတယ်။ အဲဒီသူငယ်ကို ရွာအပြင်က စာသင်ကျောင်းမှာထားပါတယ်။

နေ့စဉ်နေ့တိုင်း စောစောထပြီး စိရဝါသီကို စုံစမ်းရန် လူတယောက်ကို စေလွှတ်ရပါတယ်။ အဲဒီလူ ပြန်ရောက်မလာမချင်း ငါ့သား စိရဝါသီ ကျန်းမာ ချမ်းသာပါစေလို့ တောင့်တပြီး စိတ်ပူနေရပါတယ်ဘုရား လို့ လျှောက်ပါတယ်။

စိရဝါသီသူငယ်မှာ အသတ်ခံရလို့ ဖြစ်စေ၊ အချုပ်အနှောင်ခံရလို့ ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးလို့ အကဲ့ရဲ့ခံရလို့ ဖြစ်စေ သင့်မှာ သောကစသည် ဖြစ်နိုင်ပါသလားလို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူတယ်။ သောကစသည် ဘယ်မှာ မဖြစ်ပဲရှိပါ့မလဲ၊ အသက်တောင်မှ သေနိုင်ပါတယ် ဘုရားတဲ့၊ ဒါကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခဟာ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု ဆန္ဒကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သိ ရမယ်လို့ မိန့်တော်မူပြီးတော့ ဒီလိုလဲ မေးတော်မူပါတယ်။ စိရဝါသီ၏ မိခင်ကို မမြင်ဘူးသေး မကြားဘူးသေးခင်က အဲဒီ အမျိုးသမီးကို ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ခဲ့ပါရဲ့လားတဲ့။ မဖြစ်ခဲ့ပါဘုရား၊ ဒါဖြင့် ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်းဟာ မြင်ကြားရလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်လား၊ ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား၊ အကယ်၍ စိရဝါသီ၏မိခင် အသတ်ခံရ အချုပ်အနှောင်ခံရယင် ဆုံးရှုံးယင် အကဲ့ရဲ့ခံရယင် သင့်မှာ သောကစသည် မဖြစ်ပေဘူးလားလို့ မေးတော်မူတယ်။ ဘယ်မှာ မဖြစ်ပဲရှိပါ့မလဲ၊ အသက်တောင်မှ သေနိုင်ပါတယ် ဘုရားတဲ့၊ ဒါကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခဟာ ချစ်ခင် နှစ်သက်မှု ဆန္ဒကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သိရမယ်လို့ မိန့်တော်မူတယ်။ မှန်ပါဘုရားလို့ အဲဒီရွာလူကြီးက ဝန်ခံပါသတဲ့။ (သံယုတ်၊ တတိယ၊ ၅၁၀)

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဘဒြက ရွာလူကြီးဝတ္ထုကတော့ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှုကြောင့် မျက်မှောက်မှာပင် ဆင်းရဲဖြစ်ပွားပုံဘဲ။ ထို့ အတူပင် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေကို အကောင်းထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာနေယင် တဘဝပြီး တဘဝ အသစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲနေရတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီနှစ်သက် သာယာမှု တဏှာဟာ သမုဒယသစ္စာဘဲ။ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်ကို သိတိုင်း သိတိုင်း အဲဒီသိရတဲ့ ရုပ်နာမ်အာရုံမှာ နှစ်သက်သာယာမှု တဏှာမဖြစ်ပဲ ကင်းရှင်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် သမုဒယတဏှာကို ပယ်တာဘဲ။ အဲဒါဟာ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သောအားဖြင့် မှန်စွာသိတာဘဲ။

အဲဒီလို သမုဒယတဏှာ ကင်းရှင်းသွားတိုင်း အဲဒီသိရတဲ့ အာရုံနဲ့စပ်ပြီး ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂနိရောဓကို ပြီးစေသောအားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိက အမှန်အတိုင်း သိသည်မည်တာ ဘဲ။

ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ဖြစ်သွားတာက မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိသည်မည်တာဘဲ။ ဒါက ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအရ မှန်စွာသိပုံဘဲ။ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်တွေ သိမြင်ပြီး သစ္စာလေးပါးလုံးကို မှန်စွာသိမြင်တယ်။ အဲဒီအကြောင်းကိုတော့ စာမူမကျယ်ရအောင် ဒီနေရာမှာ မပြော့ပါဘူး။ ယခု သမုဒယသစ္စာဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) သင်္ခါရတွင်၊ အကောင်းထင်၊ ခင်မင် သမုတည်း။

မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေကို မြဲသည့်အနေ ချမ်းသာသည့် လှပသည့်အနေ စသည်ဖြင့် အကောင်းထင်နေယင် နှစ်သက်ခင်မင်တဲ့ တဏှာသမုဒယ ဖြစ်တယ်။ ရှုမှတ်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိနေယင်တော့ အဲဒီတဏှာ ငြိမ်းတယ်။ အဲဒီတဏှာကို ငြိမ်းစေသောအားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိက မှန်စွာ သိမြင်ရတယ်။ အဲဒီလို မှန်စွာ သိရအောင်လို့ မပြတ်ရှုမှတ်နေကြရတာပါဘဲ။ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိက နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်တော့ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ဆင်းရဲလို့ သိနိုင်ပုံ၊ တဏှာကင်းပုံတွေဟာ သာပြီး ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ နိရောဓသစ္စာ အကြောင်းကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

(၃) ရုပ်နာမ်အားလုံး၊ ဖြစ်ပျက်သုဉ်း၊ ချုပ်ဆုံးနိဗ္ဗာန်တည်း။

ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုသိနေရင်းထဲက သိစရာရော သိတာရော လုံးဝချုပ်ငြိမ်း ကင်းရှင်းနေတဲ့ သဘောထဲသို့ ကျရောက်သွားတယ်။ အဲဒီလို ကျရောက်တွေ့မြင်ပုံကို ရှေ့နားပိုင်းက ပြဆိုခဲ့ပါပြီ။ အဲဒါဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိက နိရောဓသစ္စာကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်ပုံပါဘဲ။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုသိသောအားဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားနေရတယ်။ နောက်ဆုံးကျတော့ အဲဒီဖြစ်ပျက် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲ ဟူသမျှ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောကို မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် အရိယာမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် သိတာကို သမ္မာ ဒိဋ္ဌိက မှန်စွာသိမြင်တာလို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂသစ္စာနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) ဆင်းရဲငြိမ်းရာ၊ ဆိုက်ရောက်တာ၊ သစ္စာမဂ္ဂတည်း။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိက-မှန်စွာ သိမြင်တယ်ဆိုတာ ဒုက္ခသစ္စာကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိရတယ်။ အဲဒီလို သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သောအားဖြင့် သိရတယ်။ နိရောဓ ဆင်းရဲငြိမ်းရာကို မျက်မှောက် ပြုပြီး သိရတယ်။ မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေသော အားဖြင့် သိရတယ်။ အဲဒီလို မှန်စွာသိမြင်တာကို သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုရတာဘဲ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ယင် မှန်စွာကြုံတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပကလဲ စိတ်ဦးညွှတ်တဲ့ အနေဖြင့် ပါဝင်တာပါဘဲ။ သမ္မာဝါယာမ ဆိုဆဲ မှန်စွာအားထုတ်မှုလဲ ပါဝင်တာပါဘဲ။ မြင်မှု ကြားမှုစသည်တွေကို အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရပြီး သိရအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ပေး နေတာဟာ သမ္မာဝါယာမဘဲ။ အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရတဲ့ သမ္မာသတိ ပါဝင်တာကတော့ အလွန်ထင်ရှား ပေါ်လွင်နေပါပြီ။ (သမာဟိတော-စိတ်တည်ကြည်သော သူသည်။ ယထာဘူတံ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ပဇာနာတိ သိ၏လို့) ဟောထားတဲ့အတိုင်း သမာဓိရှိမှ အမှန်အတိုင်း သိနိုင်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိက မှန်စွာမြင်ယင် သမ္မာသမာဓိလဲ ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံပါမှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစသော ပညာဝိသုဒ္ဓိငါးပါး ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိက မှန်စွာမြင်တိုင်း သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်များလဲ ပါဝင်ပြည့်စုံကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ဆဲမှာ သမ္မာသင်္ကပ္ပစသော မဂ္ဂင်တွေလဲ ပါဝင်ပါတယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးက အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ အရိယမဂ်ပဲလို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေက အရိယမဂ်၏ ရှေ့ဆောင်ဖြစ်တဲ့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ပဲ။ သောတာပတ္တိမဂ် စသည်ကတော့ အရိယမဂ်ပဲလို့ ဒီလို ခွဲခြားပြီး မှတ်သိထားကြရမယ်။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးတော့ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

သင်္ခတ-အသင်္ခတအမေး

အရိယော ပနာယျေ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ခတော၊ ဥဒါဟု၊
အသင်္ခတော။

အယျေအရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်သည်။ သင်္ခတော န ခေါ အကြောင်းတရားများက ပြုအပ်သော သင်္ခတတရား ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု သို့မဟုတ်၊ အသင်္ခတော မပြုအပ်သော အသင်္ခတရား ဖြစ်ပါသလောတဲ့။

မဂ္ဂရှစ်ပါးတဲ့ အရိယမဂ်ဟာ အခြားနာမ်တရားများလိုပင် အကြောင်းတရားတွေကပြုလို့ ဖြစ်တဲ့ သင်္ခတတရားပါလား။ သို့မဟုတ် နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်လိုပင် အသင်္ခတတရားပါလားလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သင်္ခတဖြစ်ကြောင်း အဖြေ

အရိယော ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ
သင်္ခတော။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်သည်။ သင်္ခတော ဝိပဿနာစသော အကြောင်းတရားက ပြုအပ်-ဖြစ်စေ အပ်သော သင်္ခတတရား ဖြစ်ပါသည်တဲ့။

သူ့ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများက လှုံ့ဆော် ထောက်ပံ့ပြုလုပ်ပေးမှ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သင်္ခတတရားပါတဲ့။ အသင်္ခတတရားဆိုတာ နိဗ္ဗာန် တပါးတည်းသာ ရှိတယ်။ အဲဒီနိဗ္ဗာန်ဆိုတာက အရိယမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာတွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ငြိမ်းခြင်းသဘောဘဲ။ ငြိမ်းတယ်ဆိုတာဖြစ်ပေါ်တာ မဟုတ်လို့ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ မဆိုရဘူး။ အဲဒီ ကိလေသာ အကြောင်းတရားကင်းလို့ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ မဖြစ်တော့ပဲ ကင်းငြိမ်းတာလဲ နိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အဲဒါလဲ ဖြစ်ပေါ်တာ မဟုတ်လို့ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်တဲ့ သင်္ခတလို့ မဆိုရဘူး။ အသင်္ခတသာ မည်တယ်။ အရိယမဂ်တရား ဆိုတာကတော့ ရှေးအဖို့က ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာကြောင့် ဖြစ်တာဘဲ။ အနီးကပ်ဆုံးအားဖြင့် (အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ-အနုလောမ ဝိပဿနာက အခြားမဲ့၌ ဂေါတြဘုကို ဖြစ်စေလျက် ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ ဂေါတြဘုက အရိယမဂ်ကို အခြားမဲ့၌ ဖြစ်စေသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုတယ်လို့) ဟောထားတဲ့ ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်အရ ရှေးအဖို့က ဝိပဿနာအဆင့်ဆင့်ကြောင့် အနီးဆုံးအားဖြင့် ဂေါတြဘုကြောင့်ဖြစ်တယ် ဆိုတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ တည်ရာမှီရာရပ်နဲ့ ယှဉ်ဘက် တရားတွေကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတာလဲ ထင်ရှားပါတယ်။

ဒါကြောင့် စာပေကျမ်းဂန်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့် အရိယမဂ်ဟာ ဆိုင်ရာအကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်လို့ သင်္ခတတရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ မေးစရာတောင် မလိုဘူးလို့ ဆိုစရာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သုတမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့်တော့ အထင်မှားစရာရှိပါတယ်။ အရိယမဂ်က ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲ ငြိမ်းတဲ့ အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တော့ နိဗ္ဗာန်လိုပင် အသင်္ခတ လေလားလို့ ယုံမှားစရာ ထင်မှားစရာ ရှိပါတယ်။ သမ္မတ္တနိယာမမည်သောကြောင့် အသင်္ခတလို့ ထင်စရာလဲရှိပါတယ်။ တော်တော်ဆီက လူတယောက်ကဒီမှာ လာပြီး မေးတယ် “အရိယမဂ်ဟာ အသင်္ခတတရားပါလား”တဲ့။ ဘာကြောင့် ဒီလို မေးရတာလဲဆိုတော့ “ဆရာကြီးတယောက်က သူ့ကျမ်းစာအုပ်ထဲမှာ အရိယမဂ်ကို အသင်္ခတတရား”လို့ ပြဆိုထားတာကို တွေ့ရသောကြောင့်ပါတဲ့။

အဲဒီကျမ်းစာမှာ အရိယမဂ် အသင်္ခတဖြစ်ကြောင်း ကထာဝတ္ထုပါဠိဖြင့် ပြဆိုထားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီကျမ်းစာအုပ်တော့ မတွေ့ဘူးပါဘူး။ ကထာဝတ္ထုကျမ်းထဲက စာပိုဒ် အမှတ် (၄၄၅) စသည်မှာ (နိယာမဟာ အသင်္ခတလား စသည်ဖြင့်) ပြဆိုထားတာကို အမှီပြုပြီး ရေးထားဟန်တူပါတယ်။ ကထာဝတ္ထုကျမ်းမှာ အမှားနဲ့ အမှန် အငြင်းအခုံဖြစ်ပုံတွေကို ပြထားတယ်။ သိနားလည်ရန် မလွယ်လှပါဘူး။ အမှားဘက်က ဝါဒနဲ့ အမှန်ဘက်က ဝါဒကို ခွဲခြားသိရန် မလွယ်လှပါဘူး။ ဗဟုသုတပြည့်ဝတဲ့သူမှ ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာကိုလဲ ကျကျနနလေ့လာကြည့်မှ သိနားလည်နိုင်တယ်။ ကထာဝတ္ထုကျမ်းမှာ တတိယသင်္ဂါယနာ ခေတ်တုန်းက အယူမှားအနဲ့ အယူမှန်ကို စိစစ်ဝေဖန်ပြထားတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်တဲ့သူမှာ ဂတိနဲ့ညဏ်ကို မြဲစေသောကြောင့် အဲဒီမဂ်ကို သမ္မတ္တနိယာမခေါ်တယ်။ အဲဒီမဂ်စိတ် ချုပ်သွားတဲ့နောက်လဲ ဂတိနဲ့ညဏ်က မချွတ်မယွင်းပဲ ခိုင်မြဲနေသောကြောင့် နိယာမကို အသင်္ခတလို့ အယူမှားဖြစ်နေတယ်။ နိယာမဆိုတာ အရိယမဂ်ပဲ။ နိယာမကို အသင်္ခတလို့ ဆိုတော့ အရိယမဂ်ကိုလဲ အသင်္ခတလို့ ဆိုရာရောက်တာပေါ့။ အဲဒါ အမှားစစ်စစ်ပဲ။ အဲဒီ အမှားကို အများအားနားလည်ရအောင်လို့ စိစစ်ဝေဖန်ပြချက်ပါဘဲ။ အဲဒါကို အမှန်ထင်ပြီး ဟိုကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်က ရေးထားဟန်တူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလို အယူမှားကို ပယ်ဖျက်နိုင်ရန်အတွက် “အရိယမဂ်ဟာ သင်္ခတလား အသင်္ခတလား”လို့ မေးတာလဲ မေးသင့်ပါတယ်။ “သင်္ခတပါ”လို့ အဖြေလဲ ဖြေသင်ငဲ့တာပါဘဲ။ အသင်္ခတ ဆိုယင် နိဗ္ဗာန်လိုပင် ချုပ်ပျက်ခြင်း မရှိပဲ အမြဲတည်နေရမှာ။ အရိယမဂ်ကတော့ အခြားစိတ်များလိုပင် ဥပါဒါဒ္ဓိဘင်ဆိုတဲ့ ခဏငယ်သုံးချက်မျှသာ တည်ရှိတယ်။ ဘင်ခဏမှာ လုံးဝချုပ်ပျောက်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်လို အမြဲတည်ရှိနေတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာစသော အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တဲ့တရားလဲဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သင်္ခတတရား ဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံအမေး

အရိယေန န ခေါ အယျေ အဋ္ဌဂိကေန မဂ္ဂေနတယော ခန္ဓာ
သင်္ဂဟိတာ၊ ဥဒါဟု တိဟိ ခန္ဓေဟိ အရိယော အဋ္ဌဂိကော မဂ္ဂေါ
သင်္ဂဟိတာ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အဋ္ဌဂိကေန-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယေန မဂ္ဂေန-အရိယမဂ်ဖြင့်၊ တယော ခန္ဓာ (သီလ သမာဓိ ပညာ-ဟူသော) သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ သင်္ဂဟိတာ နုခေါ-သိမ်းယူအပ်ပါကုန်သလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ် တိဟိ ခန္ဓေဟိ-သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ အရိယော အဋ္ဌဂိကော မဂ္ဂေါ-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ သိမ်းယူအပ်ပါသလောတဲ့။

အရိယမဂ်ဖြင့် သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးကို အတွင်းသွင်းပြီး ယူရပါသလား၊ သို့မဟုတ် ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့် အရိယမဂ်ကို အတွင်းသွင်းပြီး ယူရပါသလားလို့ မေးတာပါ။ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်အကြောင်းနဲ့ သီလက္ခန္ဓာစသည် အကြောင်းမှာ မကျွမ်းကျင် မနိုင်နင်းယင် ဖြေရန်မလွယ်ဘူး၊ ခက်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကတော့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အလွယ်တကူနဲ့ပင် ဒီလို ဖြေကြားလိုက်ပါတယ်။

သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံ အဖြေ

န ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ အရိယေန အဋ္ဌဂိကေန မဂ္ဂေန
တယော ခန္ဓာ သင်္ဂဟိတာ၊ တိဟိ စ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ခန္ဓေဟိ
အရိယော အဋ္ဌဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ဂဟိတာတဲ့။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အရိယေန အဋ္ဌဂိကေန မဂ္ဂေန အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသော အရိယမဂ်ဖြင့်၊ တယော ခန္ဓာ (သီလ သမာဓိ ပညာ ဟူသော) သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ န ခေါ သင်္ဂဟိတာ မသိမ်းယူ အပ်ပါကုန်။ အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ စ အမှန်အားဖြင့်သောကား၊ တိဟိ ခန္ဓေဟိ (သီလ သမာဓိ ပညာ ဟူသော) သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာ တို့ဖြင့်၊ အရိယော အဋ္ဌဂိကော မဂ္ဂေါ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို၊ သင်္ဂဟိတာ သိမ်းယူအပ်ပါသည်တဲ့။

အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ အရိယမဂ် ဆိုတာက ဒီနေရာမှာ လောကုတ္တရာမဂ်ကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးကတော့ လောကီသီလ သမာဓိ ပညာတွေကိုလဲ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီတော့ အရိယမဂ်အရက ကျဉ်းတယ်၊ ခန္ဓာသုံးပါး အရက ကျယ်တယ်၊ အကျဉ်းထဲမှာ အကျယ်ကို သွင်းယူလို့ မရဘူး၊ အကျယ်ထဲမှာသာ အကျဉ်းကို သွင်းယူလို့ရတယ်။ ဥပမာ အားဖြင့် မြို့က ကျဉ်းတယ်၊ တိုင်းပြည်က ကျယ်တယ်၊ မြို့က တိုင်းပြည်ထဲမှာ အတွင်းဝင်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် မြို့ဖြင့် တိုင်းပြည်ကို သိမ်းသွင်းယူလို့ မဖြစ်ဘူး၊ တိုင်းပြည်ဖြင့်သာ မြို့ကို သိမ်းသွင်းယူနိုင်တယ်။ အဲဒါလိုပဲ၊ လောကီသီလ စသည် တွေပါ အကြွင်းမဲ့ပါဝင်နေတဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့်သာ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ကို သိမ်းသွင်းပြီး ယူရပါတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အထူးသိမှတ်စရာကတော့ ရူပက္ခန္ဓာစသော ငါးပါးလိုပင် သီလက္ခန္ဓာစသည်ကလဲ ငါးပါးရှိတယ်။ အဲဒါတွေကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ သီလက္ခန္ဓာ-သီလဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၂။ သမာဓိက္ခန္ဓာ-သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၃။ ပညာက္ခန္ဓာ-ပညာဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၄။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓာ-အရိယဖိုလ် ဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၅။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန က္ခန္ဓာ-ပစ္စဝေက္ခဏာ ဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။

အဲဒီ ခန္ဓာငါးပါးထဲမှာ သီလက္ခန္ဓာဆိုတာ လောကီ လောကုတ္တရာ သီလတွေပါ။ လောကီသီလဆိုတာ ငါးပါးသီလ ရှစ်ပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ ရှင်သာမဏေသီလ ရဟန်းသီလတွေပါ။ လောကုတ္တရာသီလ ဆိုတာကတော့ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ် နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး ပါ။

သမာဓိက္ခန္ဓာဆိုတာ လောကီ လောကုတ္တရာ သမာဓိတွေပါဘဲ။ လောကီသမာဓိ ဆိုတာ ဥပစာသမာဓိ အပွနာဈာန် သမာဓိ ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိတွေပါဘဲ။ လောကုတ္တရာသမာဓိဆိုတာကတော့ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ သမာဓိ မဂ္ဂင်ပါဘဲ။

ပညာက္ခန္ဓာဆိုတာ လောကီ လောကုတ္တရာပညာတွေပါဘဲ။ လောကီပညာဆိုတာ ကမ္မဿကတဉာဏ်ပညာ၊ ရူပဈာန် အရူပဈာန်တို့နှင့် ယှဉ်သောပညာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဒိဗ္ဗသောတ စေတောပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဣဒ္ဓိဝိခေဆိုတဲ့ အဘိညာဉ်ပညာ ဒါတွေပါ ဘဲ။ လောကုတ္တရာပညာ ဆိုတာကတော့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ပါဘဲ။

ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓာဆိုတာ အရိယဖိုလ်တရားပါဘဲ။

ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓာဆိုတာ မဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီးခါစ၌ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်စသည်ကို ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင်တဲ့ဉာဏ် ပါဘဲ။

ယခု ဖော်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အရိယမဂ် ဆိုတာက လောကုတ္တရာ သက်သက်ဆိုတော့ ကျဉ်းတယ်။ သီလက္ခန္ဓာ သမာဓိက္ခန္ဓာ ပညာက္ခန္ဓာ ဆိုတာတွေက လောကီတရားတွေပါ ပါဝင်နေလို့ ကျယ်တယ်။ ကျဉ်းတဲ့အရိယမဂ်ဖြင့် ကျယ်ပြန့်တဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးကို သိမ်းသွင်းပြီး မယူနိုင်ဘူး။ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့်သာ ကျဉ်းတဲ့ အရိယမဂ်ကို သိမ်းသွင်းပြီးယူနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဒိန္နာက အရိယမဂ်ဖြင့် ခန္ဓာသုံးပါးကို မသိမ်းယူအပ်ဘူး။ ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့်သာ အရိယမဂ်ကို သိမ်းယူအပ်တယ် လို့ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုပြီးတော့ သိမ်းယူပုံ အသေးစိတ်ကိုလဲ ဒီလိုရှင်းပြပါတယ်။

ယာ စာဂုသော ဝိသာခ သမ္မာဝါစာ၊ ယော စ သမ္မာကမ္မန္တော၊
ယော စ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ ဣမေ ဓမ္မာ သီလက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ။

ယော စ သမ္မာဝါယာမော၊ ယာ စ သမ္မာသတိ၊ ယော စ
သမ္မာသမာဓိ၊ ဣမေ ဓမ္မာ သမာဓိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ။

ယာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ ဣမေ ဓမ္မာ
ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ယာ စ သမ္မာဝါစာ အကြင် သမ္မာဝါစာသည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာ ကမ္မန္တော အကြင် သမ္မာကမ္မန္တသည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာ အာဇီဝေါ အကြင် သမ္မာအာဇီဝသည်၎င်း၊ အတ္ထိ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်။ ဣမေ ဓမ္မာ-ဤသုံးပါးသော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို၊ သီလက္ခန္ဓေ-သီလက္ခန္ဓေန သီလဂုဏ်အဖို့အစုဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ သိမ်းယူအပ်ပါကုန်၏။

သမာဝါစာ ဆိုတာ မှန်စွာပြောဆိုခြင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာဆိုလိုတာကတော့ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ လိမ်ပြောမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ဝိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိဂုံးတိုက် ပြောဆိုမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ဖရသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိ ကြမ်းသောစကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ သပ္ပပုလ္လာပါဝေရမဏိ-အနုစိမ္မံ အပြိန်အဖျင်း စကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း ဆိုတဲ့ ကြဉ်ရှောင်မှု-ဝိရတီကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် လိမ်စရာရှိတဲ့အခါ စသည်မှာ လိမ်ပြောမှုစသည်မှ ကြဉ်ရှောင်တာကို သမ္မာဝါစာလို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အရိယမဂ်၌ ပါဝင်တဲ့သမ္မာဝါစာကတော့ လိမ်ပြောခြင်းစသည် လုံးဝဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ပယ်ခြင်း ကိစ္စကို ပြီးစေတဲ့ သဘောပါဘဲ။ သမ္မာဝါစာ မဂ္ဂင်က အဲဒီလို ပြီးစေသောကြောင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ လိမ်ပြောခြင်းစသော သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုမှ ကင်းလွတ်ပြီး အစဉ်ထာဝရ ဝစီကံသုစရိုက်နဲ့ ပြည့်စုံလျက် အမြဲတမ်း သီလစင်ကြယ်နေ တယ်။ အဲဒါဟာ ဒီ သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်၏၏ အစွမ်းကြောင့် စင်ကြယ်နေတာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ သမ္မာသမ္မန္တဆိုတာ မှန်စွာပြုခြင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာ ဆိုလိုတာကတော့ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သူ့အသက်သတ်မှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ အဒိန္နာဒါနာဝေရမဏိ- ပိုင်ရှင်က မပေးတဲ့ သူတပါးဥစ္စာကို လုယက် ခိုးယူမှု ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ကာမေသုဓိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ မပိုင်မဆိုင် တရားမဝင်တဲ့ မေထုန်အမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း ဆိုတဲ့ ကြဉ်ရှောင်မှု ဝိရတီကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတ်စရာရှိတဲ့အခါ စသည်မှာ သတ်မှုစသည်မှ ကြဉ်ရှောင်တာကို သမ္မာကမ္မန္တလို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အရိယမဂ်၌ ပါဝင်တဲ့ ဒီသမ္မာကမ္မန္တကတော့ သတ်ခြင်းစသည်ကို လုံးဝ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ပယ်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေတဲ့ သဘောပါဘဲ။ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်က အဲဒီလို ပြီးစေသောကြောင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သတ်ခြင်းစသော သီလ ပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုမှ ကင်းလွတ်ပြီး အစဉ်ထာဝရ ကာယသုစရိုက်နဲ့ ပြည့်စုံလျက် အမြဲတမ်းသီလ စင်ကြယ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဒီသမ္မာကမ္မန္တ မဂ္ဂင်၏ အစွမ်းကြောင့် စင်ကြယ်နေတာပါဘဲ။

သမ္မာအာဇီဝဆိုတာ မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ သတ္တဝါကို သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးဝှက်လုယူခြင်း၊ လိမ်ခြင်းစသည်ကို ပြုပြီး မတရားသဖြင့် ပစ္စည်းရှာလျက် အသက်မွေးခြင်းကို မိစ္ဆာအာဇီဝ မှားယွင်းစွာ အသက်မွေးခြင်းလို့ ဆိုတယ်။ အဲဒီ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ကြဉ်ရှောင်ပြီး တရားသဖြင့် ပစ္စည်းရှာလျက် အသက်မွေးတာကို သမ္မာအာဇီဝလို့ ဆိုတာပါ။ လူဝတ်ကြောင်များမှာဆိုယင် သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုဖြင့် ပစ္စည်းမရှာပဲ တရားသဖြင့်ရှာပြီး အသက်မွေးတာဟာ သမ္မာအာဇီဝပါ။ ရဟန်းများမှာတော့ သစ်သီးပေးခြင်း၊ ပန်းပေးခြင်းစသော ကုလဒူသန အနေသနမျိုးဖြင့်လဲ ပစ္စည်းလာဘ် ရအောင် မလုပ်ရဘူး။ မိမိမှာ မရှိတဲ့ သမာဓိပညာ ဆိုင်ရာဂုဏ်ဖြင့် အထင်ကြီးအောင် ကြည်ညိုအောင် လုပ်ပြီးတော့လဲ ပစ္စည်း မရှာရဘူး။ မပိုင်မဆိုင်တဲ့ ကျောင်းစသည်ကို ရအောင်လဲ မတရားသဖြင့် မပြုလုပ်ရဘူး။ အဲဒီလို မပြုသင့်တဲ့ အမှုဟူသမျှတွေမှ ကြဉ်ရှောင်ပြီး ရိုးရိုးဆွမ်းခံခြင်း စသည်ဖြင့် ဝိနည်းတရားတော်နှင့်အညီ ပစ္စည်းရှာပြီး အသက်မွေးနေတာဟာ သမ္မာအာဇီဝ ပါ။ အရိယမဂ်၌ ပါဝင်တဲ့ ဒီသမ္မာအာဇီဝကတော့ မတရားသဖြင့် ပစ္စည်းရှာမှုတွေကို လုံးဝဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ပယ်ခြင်း ကိစ္စကို ပြီးစေတဲ့ သဘောပါ။ သမ္မာအာဇီဝ မဂ္ဂင်က အဲဒီလို ပြီးစေသောကြောင့် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သီလပျက်ကြောင်း ပစ္စည်းရှာမှုမှ ကင်းလွတ်ပြီး အစဉ်ထာဝရ သမ္မာအာဇီဝနှင့် ပြည့်စုံလျက် အမြဲတမ်း သီလစင်ကြယ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ သမ္မာအာဇီဝ၏ အစွမ်းကြောင့် စင်ကြယ်နေတာပါ။

အရိယမဂ်၌ ပါဝင်သော အဲဒီ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို သီလက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ သီလဂုဏ် အဖို့အစုဖြင့် သိမ်းယူရပါတယ်။ သီလဂုဏ်အဖို့အစုထဲမှာ ပါဝင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒီ သမ္မာဝါစာ စသည်၏ အစွမ်းကြောင့် ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုတွေ အစဉ်ထာဝရ ကင်းရှင်းနေတယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုသဘောပါလဲ ဆိုတော့၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး သိမြင်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ အဲဒီ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးကြောင့် သောတာပန်၏ သန္တာန်မှာ လောဘ ဒေါသ အကုသိုလ်ကြမ်းတွေ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အားလျော့သွား တယ်။ လောကအမြင်နဲ့ ပြောယင်တော့ စိတ်ဓာတ်အား လျော့သွားတယ်လို့ ဆိုစရာပါ။ အဲဒီလို လောဘ ဒေါသ အကုသိုလ် အကြမ်းတွေ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အားလျော့သွားသောကြောင့် သောတာပန်မှာ သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုကို မပြုနိုင် တော့ပဲ အမြဲတမ်း သီလပြည့်စုံသွားတာပါ။ ဒါကြောင့် သောတာပန်ကို သီလေသုပရိပူရကာရီ သီလတို့၌ ပြည့်စုံစွာ ပြုကျင့် လေ့ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူတာပါ။ နောက်ပြီးတော့ သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူပုံကို ဒီလိုပြဆို ထားပါတယ်။

ယော စ သမ္မာဝါယာမော-အကြင် သမ္မာဝါယာမသည်၎င်း၊ ယာ စ သမ္မာသတိ အကြင် သမ္မာသတိသည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာသမာဓိ အကြင် သမ္မာသမာဓိသည်၎င်း၊ အတ္ထိ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ ဣမေ ဓမ္မာ ဤသုံးပါးသော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို၊ သမာဓိက္ခန္ဓေ သမာဓိက္ခန္ဓေန သမာဓိဂုဏ် အဖို့အစုဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူ အပ်ပါကုန်၏ တဲ့။

အဲဒီ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးထဲမှာ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ကိုတော့ သမာဓိက္ခန္ဓာထဲ၌ အမျိုးတူဇာတ်တူ အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းသွင်း ပြီး ယူရတယ်။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်တို့ကိုတော့ သမာဓိအား အကူအညီပြုခြင်းဖြင့် သိမ်းသွင်းပြီး ယူရတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ ဥပမာအားဖြင့် လက်လှမ်းမမှီတဲ့ပန်းကို ခူးမည့်သူကို အဖော်တယောက်က ခါးကုန်းပေးရတယ်။ အဲဒီလူရဲ့ ကျောကုန်းပေါ်တတ်ပြီး ရပ်နေသူမှာ တုန်လှုပ်နေလို့ အခြားတယောက်က ပေးပြီး ကူညီရတယ်။ အဲဒီ အဖော်နှစ်ယောက်၏ အကူအညီကိုမှီပြီး တည်ငြိမ်စွာနဲ့ ပန်းတွေကို ခူးယူနိုင်တယ်။ အဲဒါလိုပင် သမ္မာဝါယာမကလဲ အားထုတ်လျက် ကူညီ ထောက်ပံ့တယ်။ သမ္မာသတိကလဲ အမှတ်ရပြီး ကူညီထောက်ပံ့တယ်။ အဲဒီ အထောက်အပံ့ကိုမှီပြီး သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်က နိဗ္ဗာန် အာရုံ၌ သက်ဝင်စူးစိုက်ပြီးတော့ တည်တံ့နေတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာသမာဓိကိုတော့ သမာဓိနဲ့ အမျိုးတူ ဇာတ်တူအဖြစ်ဖြင့် သမာဓိက္ခန္ဓာထဲမှာ သိမ်းယူရေတွက်ရတယ်။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်များကိုတော့ အကူအညီပြုခြင်းဖြင့် သိမ်းသွင်းပြီး ယူရ ရေတွက်ရတယ်။ သမ္မာဝါစာစသော သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး ကိုတော့ သီလက္ခန္ဓာ၌ အမျိုးတူဇာတ်တူအဖြစ်ဖြင့် သိမ်းသွင်းပြီး ယူရ ရေတွက်ရတာပဲ။ နောက်ပြီးတော့ ပညာမဂ္ဂင်ဖြင့် သိမ်းယူပုံကို ဒီလိုပြဆိုထားပါတယ်။

ယာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အကြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာသင်္ဂဟိ အကြင် သမ္မာသင်္ဂဟိသည်၎င်း၊ အတ္ထိ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ ဣမေ ဓမ္မာ ဤနှစ်ပါးသော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို၊ ပညာက္ခန္ဓေ ပညာက္ခန္ဓေန ပညာဂုဏ် အဖို့အစုဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ-သိမ်းယူအပ် ရေတွက်အပ်ပါကုန်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကတော့ ပညာက္ခန္ဓာနှင့် အမျိုးတူ ဇာတ်တူဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီမဂ္ဂင်ကို အမျိုးတူ ဇာတ်တူ အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ် ရေတွက်အပ်ပါတယ်။ သမ္မာသင်္ဂဟိမဂ္ဂင်ကတော့ အမှန်အတိုင်း သိမြင်ရအောင် စိတ်ဦးညွတ်ပြီး အကူအညီပြုတဲ့ တရားဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီမဂ္ဂင်ကို ပညာက္ခန္ဓာထဲ၌ အကူအညီပြုရတဲ့ တရားအနေဖြင့် သိမ်းယူရ ရေတွက်ရပါတယ်။ အဲဒါဟာ အရိယာမဂ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့် သိမ်းယူပုံ ရေတွက်ပုံပါ။ အဲဒါကို မှတ်မိ အောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို သီလက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရသည်။ အဲဒီသုံးပါးကို သီလက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။
- ၂။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် သုံးပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရသည်။ အဲဒီသုံးပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။
- ၃။ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ကို ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရသည်။ အဲဒီ နှစ်ပါးကို ပညာက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သီလက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ပုံကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည်အမေး

ကတမော ပနာယျေ သမာဓိ၊ ကတမေ ဓမ္မာ သမာဓိနိမိတ္တာ၊
ကတမေ ဓမ္မာ သမာဓိပရိက္ခရာ၊ ကတမာ သမာဓိဘာဝနာ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သမာဓိ စိတ်ကိုတည်ငြိမ်အောင် ကောင်းစွာထားသော သမာဓိသည်။ ကတမော ပန-အဘယ်တရားပါသနည်း။ သမာဓိနိမိတ္တာ-သမာဓိဖြစ်ကြောင်း နိမိတ်တို့သည်။ ကတမေ ဓမ္မာ အဘယ်တရားတို့ပါနည်း။ သမာဓိ ပရိက္ခရာ သမာဓိ၏ အခြေအရံတို့သည်။ ကတမေ ဓမ္မာ-အဘယ်တရားတို့ ပါနည်း။ သမာဓိဘာဝနာ-သမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းသည်။ ကတမာ-အဘယ်အရာပါနည်းတဲ့။

အဲဒီ အမေးပြဿနာ လေးချက်ကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည် အဖြေ

ယာ ခေါ် အာဂုသော ဝိသာခ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ အယံ သမာဓိ။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ သမာဓိ နိမိတ္တာ။ စတ္တာရော သမ္ပပမာနာ သမာဓိပရိက္ခရာ။ ယာ တေသံယေဝ ဓမ္မာနံ အာသေဝနာ ဘာဝနာ ဗဟုလီကမ္မံ၊ အယံ ဧတ္တ သမာဓိဘာဝနာ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ စိတ္တဿ စိတ်၏။ ယာ ဧကဂ္ဂတာ အကြင်တဖို့တည်း တအာရုံတည်းရှိသင့်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ-ရှိ၏။ အယံ-ဤသဘောသည်။ သမာဓိစိတ်ကို တည်ငြိမ်အောင် ကောင်းစွာထားတတ်သော သမာဓိပေတည်းတဲ့။

သမာဓိဆိုတာ တဖို့တည်း တအာရုံတည်း၌ စိတ်တည်တံ့နေကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဧကဂ္ဂတာပါဘဲတဲ့။ ဗမာ အသုံးအနှုံးအားဖြင့် ဆိုယင် စိတ်တည်ကြည်တာဟာ သမာဓိလို့ ပြောရမှာဘဲ။ တရားစာပေအရကတော့ စိတ်ကတခြား+စိတ်တည်ငြိမ်ကြောင်းက တခြားဘဲ။ စိတ်တည်ငြိမ်ကြောင်း ဆိုတာ ဧကဂ္ဂတာဘဲ။ သမထဘာဝနာအရ ဆိုယင် ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ အာပေါကသိုဏ်း နိမိတ် စသည်ထဲက တခုခုဖြစ်ဖြစ်၊ အသုဘနိမိတ် တခုခုဖြစ်ဖြစ်၊ ဝင်သက် ထွက်သက် နိမိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဆံပင် မွေးညှင်းစသော နိမိတ်တခုခုဖြစ်ဖြစ် အဲဒီ သမထနိမိတ် တခုတည်းမှာသာ စိတ်ကို တည်စေတာဟာ ဧကဂ္ဂတာဘဲ။ အဲဒီ သမာဓိ၏ အထည်ကိုယ်သဘောဟာ (အဝိက္ခေပ လက္ခဏော)လို့ ပြဆိုထားတဲ့ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ အာရုံတပါးသို့ မပျံ့လွင့်ပဲ တအာရုံတည်း၌ တည်ငြိမ်နေတဲ့ သဘောလက္ခဏာပါဘဲ။ သမထသမာဓိဆိုယင် ခုတင်ကပြောခဲ့တဲ့ ပထဝီကသိုဏ်း နိမိတ်စသည် တခုတည်း၌ တည်ငြိမ်နေတာပါဘဲ။ သမာဓိအားကောင်းယင် စိတ်က အဲဒီ သမထနိမိတ် အာရုံ၌သာ ငါးမိနစ် ဆယ်မိနစ် စသည် တည်နေတယ်။ ဈာန်သမာဓိဆိုယင် တနာရီ ၂-နာရီ စသည်လဲ တည်နေတာဘဲ။ အထူးအားကောင်းယင်တော့ တနေ့လုံးလဲ တည်နေတာဘဲ။

တချို့က တခုတည်းသော အာရုံအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ဆိုတဲ့ အဲဒီ ဧကဂ္ဂတာခေါ် သမာဓိကိုသာ သဘောကျပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း ပေါ်လာသမျှကို လိုက်ပြီး ရှုနေယင် သမာဓိ မဖြစ်ပဲ စိတ်ပျံ့လွင့်တယ်လို့ ထင်နေကြတယ်။ အဲဒီလိုတော့

မဟုတ်ပါဘူး။ သမထသမာဓိ တည်ကြည်ပုံကတမျိုး၊ ဝိပဿနာ သမာဓိ တည်ကြည်ပုံက တမျိုးဘဲ။ ဝိပဿနာ ဆိုတာ သမ္မုတိတိုင်း ကြားတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ အလုံးစုံကို၊ အဘိညေယျ-ရေးရှုပြု၍ သိအပ်၏။ ပရိညေယျ-ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏-စသည်ဖြင့် သဗ္ဗဒယတနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိ (၂၅၈)၌ ဟောထားသည့်အတိုင်း မြင်မှု ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ် အားလုံးကိုပင် ရှုသိအပ်တာ ချည်းဘဲ။ မရှုအပ်တာရယ်လို့ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ဒွါရ ၆-ပါးက ပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ်တွေကို မပြတ် ရှုနေရတယ်။

အဲဒီလို အာရုံများစွာကို ရှုနေပေမယ့်လို့ ရှုမိတဲ့အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် ကပ်ကပ်ပြီး တည်တည်သွားတာဟာ တခု တည်းသော အာရုံအဖို့၌ တည်သည် မည်တာပါဘဲ။ သမာဓိ အားကောင်းနေတဲ့အခါမှာ ဆိုယင် အာရုံက ပြောင်းလဲနေပေ မယ်လို့ စိတ်တည်ငြိမ်မှုကတော့ တချိုးတစားတည်း တည်ငြိမ်မြဲ တည်ငြိမ်နေတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိလို့ ခေါ်တယ်။ သမာဓိ အားမရှိသေးမီ အားထုတ်ခါစကတော့ ရှုမှတ်နေရင်း တခြားတပါးကို စိတ်က ပျံ့လွင့်ပျံ့လွင့် သွားတာ တွေလဲ ရှိခဲ့တယ်။ သမာဓိ အားရှိလာတဲ့အခါကျတော့ တခြားတပါးကို စိတ်မပျံ့လွင့်တော့ပဲ ရှုသင့်တဲ့အာရုံမှာသာ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ တည်တည်နေတယ်။ အဲဒါဟာ (ဝိက္ခေပဝိဒ္ဓံသနရသော)လို့ ပြဆိုထားတဲ့ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ သမာဓိက စိတ်ပျံ့လွင့် မှုကို ပယ်ဖျက်ခြင်း ကိစ္စရှိပုံ ထင်ရှားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ (အဝိကမ္မန ပစ္စုပဋ္ဌာနော) လို့ ဆိုထားသည့်နှင့်အညီ တခြားအာရုံဆီသို့ ညွတ်ခြင်း လှုပ်ရှားခြင်းမရှိပဲ တည်ငြိမ်သောအားဖြင့် ရှုသိတဲ့ဉာဏ်၌ ထင်ပုံလဲ ထင်ရှားပါတယ်။ သင်္ခါ ရုပေက္ခာဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ အရေးကြီးတဲ့ တခြားအာရုံဆီကို စိတ်ပိုတာတောင် ကြာရှည်စွာ မသွားဘူး။ မကြာခင် ပဲ ရှုမှတ်နေကျ အာရုံကို ပြန်ပြီးရှုမှတ်လျက် တည်ငြိမ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။ အရိယမဂ်ခဏမှာ ဆိုယင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းခြင်း သဘောထဲ၌ စိတ်တခဏကလေးမျှ တည်တာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အငြိမ်းဓာတ်သဘော၌ စူးစူးစိုက်စိုက် တည်ငြိမ် နေလို့ ဧကဂ္ဂတာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဖလသမာပတ်သမာဓိကတော့ တမိနစ် ၂-မိနစ်စသည်၊ ၅-မိနစ် ၁၀-မိနစ် စသည်၊ တနာရီ ၂-နာရီ စသည်လဲ ကြာမြင့်စွာ တည်နေနိုင်ပါတယ်။ တနေ့လုံး တညဉ့်လုံးလဲ တည်နေနိုင်ပါတယ်။

အထူးမှတ်စရာကတော့ သမထသမာဓိက အာရုံနိမိတ်တခုတည်း၌ များစွာသော စိတ်တွေ အစဉ်အတန်းလိုက် တည်နေသောကြောင့် ပဗန္ဓသမာဓိလို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ ဖလသမာပတ် သမာဓိကလဲ နည်းတူပါဘဲ။ ဝိပဿနာသမာဓိကတော့ အဲဒီလို တအာရုံတည်း၌ အစဉ်အတန်းလိုက် တည်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ တအာရုံ တအာရုံ၌ တခဏ တခဏမျှသာ တည်တယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာသမာဓိကို ခဏိက သမာဓိလို့ ခေါ်ရတယ်။ အဲဒါကို ခဏမတ္တဋ္ဌိတိကော-တခဏမျှ တည်ခြင်းရှိသော၊ သမာဓိ-သမာဓိပေတည်းလို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ပဌမတွဲ (၃၄၂)မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ အထူးသတိပြုကြရမယ်။

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် ကြားတယ် မြင်တယ် သိတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမိတဲ့ အာရုံ၌ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ တည်တည်နေတာဟာ ဝိပဿနာ ခဏိက သမာဓိဘဲ။ အဲဒီ သမာဓိအစွမ်းကြောင့် သိစရာ ရုပ်နဲ့ သိတဲ့ နာမ်စသည်ဖြင့် ရုပ်နဲ့ နာမ်ကိုလဲ ခွဲခြားပြီး သိသိသွားတယ်။ ကွေးချင်လို့ ကွေးတယ်၊ မျက်စိရှိလို့ မြင်တယ်၊ မြင်စရာရှိလို့ မြင်တယ်၊ သိစရာရှိလို့ သိတယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုလဲ ခွဲခြားပြီး သိသိသွားတယ်။ ရှုနေရင်း အသစ်အသစ် ဖြစ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက် သွားတာကို တွေ့ရလို့ မမြဲဘူးစသည်ဖြင့်လဲ သိသိသွားတယ်။ အဲဒါ ဟာ ခဏိကသမာဓိကို မှီပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်တာဘဲ။ ယခု အဖြေစကားအရကတော့ နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ သက်ဝင်ပြီး တခဏမျှ တည်နေတဲ့ မဂ်သမာဓိကို ဖြေကြားတာပါဘဲ။ ဒုတိယအဖြေကတော့-

စတ္တာရော-လေးပါးကုန်သော၊ သတိပဋ္ဌာနာ-သတိပဋ္ဌာန်တို့သည်၊ သမာဓိ နိမိတ္တာ-သမာဓိဖြစ်ကြောင်း နိမိတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်တဲ့။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဆိုတာ ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၁) ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ အကောင်းအဆိုး အလတ်စား ခံစားမှု ဝေဒနာကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၂) ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံစည်မှု စိတ်အမူအရာတွေကို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၃) စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရားတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၄) ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဆိုတဲ့ ဒီ ၄-ပါး ပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်တွေကိုတော့ စာမျက်နှာ (၃၉-၄၀)မှာ ဖော်ပြထားခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီ အမှတ်ရမှု သတိပဋ္ဌာန် ၄- ပါးဟာ စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိဖြစ်ကြောင်း တရားတွေပါဘဲတဲ့။ သမာဓိကို ဖြစ်စေပုံကတော့-

အာနာပါနခေါ်တဲ့ ဝင်သက် ထွက်သက်လေကို ဝင်တယ် ထွက်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီ အမှတ်ရတဲ့ သတိကြောင့် ဥပစာ သမာဓိနှင့်တကွ ရူပဈာန် ၄-ပါး ၅-ပါး ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆံပင် မွေးညှင်းစသည်ကို နှလုံးသွင်း ရှုနေယင် အဲဒီသတိကြောင့် ဥပစာသမာဓိနှင့်တကွ ပဌမဈာန် သမာဓိဖြစ်နိုင်တယ်။ သွားဆဲစသည်၌ သွားသည် ရပ်သည် ထိုင်သည် လျောင်းသည် လှုပ်သည် ကွေးသည် ဆန့်သည် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီ အမှတ်ရတဲ့ သတိကြောင့် ဥပစာ သမာဓိ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသမာဓိအားကောင်းတဲ့အခါ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရုပ်နဲ့ နာမ်ကိုလဲ ခွဲခြားပြီး သိတယ်။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုလဲ ခွဲခြားပြီးသိတယ်။ အဖြစ် အပျက် အနိစ္စစသည်ကိုလဲ သိတယ်။ ဒါကြောင့်

သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်မှာ ကာယသို့-ရုပ်အပေါင်းကိုယ်၌၊ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီဝါ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်ကြောင်းကို ရှုမြင်လျက် မူလည်း၊ ဝိဟရတိ-နေ၏။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ-ပျက်ခြင်း၊ ပျက်ကြောင်းကို ရှုလျက်မူလည်း၊ ဝိဟရတိ-နေ၏ စသည်ဖြင့် ဟောထားတာပါ။ ဒါက ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ကြောင့် သမာဓိဖြစ်ပုံ။ အမေးအဖြေကတော့ သမာဓိ ဖြစ်ကြောင်း နှင့်သာ ဆိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သတိနဲ့ သမာဓိကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ပုံကလဲ သိနားလည်ရန် အရေးကြီးလို့ ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြဆိုလိုက်တာပါ။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် ပြည့်စုံတဲ့အခါ သတိသမာဓိကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်လဲ ဖြစ်ပါ တယ်။

ညောင်းခြင်း ပူခြင်း နာကျင်ခြင်း စသော ဝေဒနာကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီ အမှတ်ရတဲ့ သတိကြောင့် ဝိပဿနာဓဏိကသမာဓိဖြစ်တယ်။ စိတ်ကူး ကြံစည်မှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီ သတိကြောင့်လဲ ဝိပဿနာ ဓဏိက သမာဓိဖြစ်တယ်။ မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရား ထင်ခေါ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီ သတိကြောင့်လဲ ဝိပဿနာ ဓဏိကသမာဓိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသမာဓိအား ကောင်းတဲ့အခါ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သဘောတရားတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဉာဏ်ရင့်သန် ပြည့်စုံတဲ့အခါ အရိယမဂ်ဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါက ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်စသည်ကြောင့် ဓဏိက သမာဓိဖြစ်ပုံနှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပုံပါ တဲ့။

တတိယ အဖြေကတော့-စတ္တာရော ၄-ပါး ကုန်သော၊ သမ္မပ္ပဓာနာ-သမ္မပ္ပဓနံတို့သည်၊ သမာဓိ ပရိက္ခရာ သမာဓိ၏ အခြံအရံ ဖြစ်ကြပါသည်တဲ့။

ယခု ဖြေကြားခဲ့တဲ့အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန်ကြောင့် သမာဓိဖြစ်တယ်ဆိုပေမယ်လို့ သတိသက်သက်နဲ့တော့ မပြည့်စုံ သေးဘူး။ အခြံအရံ အကြောင်းကလဲ လိုသေးတယ်။ အဲဒီ အခြံအရံအကြောင်းက ဘာလဲလို့ဆိုတော့ ကိစ္စ ၄-ပါးကို ပြီးစေတဲ့ သမ္မပ္ပဓာန် ဝီရိယပါတဲ့။ အဲဒီ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး ဖြစ်ပုံကတော့ (၁) အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒါယ ဆန္တံ ဇနေတိ ဝါယမတိ-စသည်နှင့်အညီ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ရအောင် အားထုတ်သော အားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။

(၂) ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယဆန္တံ ဇနေတိ ဝါယမတိ စသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ် ကိုပယ်ရန် အားထုတ်သောအားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။

(၃) အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒါယ ဆန္တံ ဇနေတိ ဝါယမတိစသည်နှင့်အညီ မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်သောအားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။

(၄) ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌတိယာ .... ပါရိပုရိယာ ဆန္တံ ဇနေတိ ဝါယမတိ စသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပြီး ကုသိုလ် တည်တဲ့အောင် တိုးပွားအောင် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်သောအားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ သမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယ လေးပါးဖြစ်ပုံ။ ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့ကို ရှုမှတ်မိအောင် အားထုတ်တိုင်း အားထုတ်တိုင်း ဒီသမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး ပါဝင်နေတာ။ ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်တွေကို အမှတ်ရအောင် အားထုတ်တိုင်း အားထုတ်တိုင်း မဖြစ်သေးတဲ့ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ရ အောင်လဲ အားထုတ်သည်မည်တယ်။ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်အောင်လဲ အားထုတ်သည်မည်တယ်။ မဖြစ်သေးတဲ့ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်၊ အရိယမဂ်ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင်လဲ အားထုတ်သည် မည်တယ်။ ဖြစ်ပြီး ဝိပဿနာကုသိုလ် ဖြစ်မြဲ ဖြစ်လျက် တည်တဲ့အောင် တိုးပွားအောင် အရိယဖိုလ်ရောက်လျက် ပြည့်စုံအောင်လဲ အားထုတ်သည်မည်တယ်။ အဲဒီ အားထုတ်မှု သမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လအခြံအရံ ရှိနေလို့ သတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်ပြီးတော့ ဝိပဿနာသမာဓိ ဖြစ်ရတယ်။ အရိယမဂ်ဓဏ၌ ဖြစ်သော ဝီရိယနဲ့ သတိတွေလဲ ဝိပဿနာရှုခိုက်က ဝီရိယနဲ့ သတိကိုမှီပြီး ဖြစ်တာ။ အရိယမဂ် သမာဓိဟာလဲ အဲဒီ အရိယမဂ် ဝီရိယအခြံအရံနဲ့ သတိကြောင့် ဖြစ်တာ။ ဒါကြောင့် သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးကို အရိယမဂ် သမာဓိ၏ အခြံအရံလို့ ဆိုတာပါ။

စတုတ္ထအဖြေကတော့ -- တေသံယေဝ ဓမ္မာနံ ထိုဝီရိယသတိ သမာဓိ တို့ကိုပင်လျှင်၊ ယာ အာသေဝနာ အကြင် မှီဝဲ ခြင်းသည်။ ယာ ဘာဝနာ အကြင် ဖြစ်ပါစေခြင်းသည်။ ယံ ဗဟုလီကမ္မံ အကြင် အကြိမ်များစွာပြုခြင်း၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်။ အတ္ထိရိ၏။ အယံ ဤမှီဝဲခြင်း၊ ဖြစ်ပွားစေခြင်း၊ အကြိမ်များစွာပြုခြင်းသည်။ ဧတ္ထ ဤအရာ၌၊ သမာဓိဘာဝနာ သမာဓိကို ဖြစ်စေခြင်း ပွားစေခြင်းပေတည်းတဲ့။

ဘာဝနာဆိုတာ ၂-မျိုးရှိတယ်။ သမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ သမာဓိ ဘာဝနာက တမျိုး၊ ပညာကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ ပညာဘာဝနာက တမျိုး။ ဒီ ၂-မျိုးပါ။ အဲဒီအထဲမှာ သမာဓိဘာဝနာဆိုတာက သမထ သမာဓိလောက် ဖြစ်ပွားစေတာလဲ ရှိတယ်။ ဝိပဿနာသမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေတာလဲရှိတယ်။ အရိယမဂ် သမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေတာလဲ ရှိတယ်။ ယခုမေးတဲ့ သမာဓိ

ဘာဝနာကတော့ အရိယမဂ်ကို မေးရာမှ ဆက်ပြီး မေးလာတာမို့ အရိယမဂ်သမာဓိ ဘာဝနာကို မေးတယ်လို့ ယူရပါတယ်။ အဲဒီ ပြဿနာ၏ အဖြေကိုလဲ အရိယမဂ်သမာဓိဘာဝနာကို ဖြေတယ်လို့ပဲ ယူရပါတယ်။ အဲဒီတော့ အရိယမဂ်သမာဓိ ဆိုတာ တကြိမ်တည်း တခါတည်း ဖြစ်တာမို့ ပွားစေတယ်၊ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်စေတယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြဘို့ ခက်ပါတယ်။

အဋ္ဌကထာမှာတော့ စိတ်တကြိမ်တည်း အတွင်းမှာပင် မှီဝဲခြင်းရော ဖြစ်ပွားစေခြင်းရော အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်းရော ယူရမယ်လို့ ဆိုထားတယ်။ အဲဒီလိုဆိုတော့ ဥပါဒ်ခဏ၌ အာသေဝနာအရ မှီဝဲတယ်လို့ ယူရမှာလို၊ ဋီခဏ၌ ဘာဝနာအရ ပွားစေတယ်လို့ ယူရမှာလို၊ ဘင်ခဏ၌ ဗဟုလီကမ္မံအရ အကြိမ်များစွာပြုတယ်လို့ ယူရမှာလို ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီလို ဆိုတော့ ကျေနပ်ဖို့ သဘောကျဖို့ ခက်ပါတယ်။ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ (၃၄၆)မှာတော့ ဒုတိယမဂ်ဖြင့် မှီဝဲခြင်း၊ တတိယမဂ် ဖြင့် ပွားစေခြင်း၊ စတုတ္ထမဂ်ဖြင့် အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်းကိုယူဘို့ ညွှန်ကြားထားပါတယ်။ အဲဒါကိုတော့ အများက သဘောကျ ဖွယ်ရှိပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့်တော့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ် သမာဓိဖြစ်စဉ်က မှီဝဲခြင်းစသော အရှိန်အဝါကို ယူပြီးတော့ မဂ်ခဏ၌ ဖြစ်ပုံကို ဆိုတယ်လို့ ယူသင်လဲ သင့်တော်လောက်ပါတယ်။

ဝိပဿနာခဏမှာတော့ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ သမ္မပ္ပဓာန် အခြံအရံနှင့်တကွ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး ကြောင့် သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ သမာဓိဟာ အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားလာခဲ့ရတယ်။ သွားတယ်၊ ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာကို ရှုမှတ်တိုင်း ကာယနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်တိုင်း ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်တိုင်း ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ စိတ်ကူးကြံစည်မှုကို ရှုမှတ်တိုင်း စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ စသည် ဖြစ်ခိုက်၌ မြင်တယ်၊ ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ် တိုင်း ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဟာ အားထုတ်မှုဆိုတဲ့ သမ္မပ္ပဓာန် အကူအညီရှိလို့ ဖြစ်နေတာ။ အဲဒီ သမ္မပ္ပဓာန် အခြံအရံနှင့်တကွ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကြောင့် ရှုမိတဲ့ အာရုံတိုင်းမှာ စူးစိုက်တည်ကြည်တဲ့ သမာဓိ ဖြစ်နေတာ။ အဲဒီ သမာဓိ အားကောင်းတဲ့အခါ အရိယမဂ်သမ္မပ္ပဓာန် အခြံအရံနှင့်တကွ အရိယာမဂ် သတိပဋ္ဌာန် ကြောင့် အရိယမဂ် သမာဓိဖြစ်တာ။ အဲဒီ သမ္မပ္ပဓာန်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမာဓိဆိုတဲ့ တရားသုံးပါးဟာ မဂ္ဂရှစ်ပါးထဲက သမ္မာ ဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမ္မာဓိ ဆိုတဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါးဘဲ။

ဒီကနောက် ဆက်ပြီးဟောပြောရမည့် အမေးအဖြေတွေကတော့ အသိခက်တဲ့ အမေးအဖြေတွေပါ။ ဝိသာခသေဋ္ဌေး ကြီးက ဒီလိုဆက်ပြီး မေးပြန်တယ်။

သင်္ခါရ အမေးနှင့် အဖြေ

ကတိပနာယျေ သင်္ခါရာ။

အယျေ အရင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သင်္ခါရာ သင်္ခါရတို့သည်။ ကတိ ပန-အဘယ်မျှ ရှိပါကုန်သနည်းတဲ့။ အဲဒီ အမေးကို ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက ဒီလို ဖြေပါတယ်။

တယောမေ အာဂုသော ဝိသာခ သင်္ခါရာ၊ ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သင်္ခါရာ သင်္ခါရတို့သည်။ ကာယသင်္ခါရော-ကာယသင်္ခါရက တပါး၊ ဝစီသင်္ခါရော-ဝစီသင်္ခါရက တပါး၊ စိတ္တသင်္ခါရော-စိတ္တသင်္ခါရက တပါး၊ ဣတိ ဤသို့အားဖြင့်၊ တယော သုံးပါးတို့ ရှိကြပါ သည်တဲ့။

မေးခွန်းမှာ သင်္ခါရတွေက ဘယ်လောက်ရှိသလဲလို့ သာမညအားဖြင့် မေးထားတယ်။ ဘုရားဟော တရားတော် တွေထဲမှာ (သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ) သင်္ခါရချည်းဘဲလို့ ဒီလိုဟောထားတာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒီ မမြဲတဲ့ သင်္ခါရ ဆင်းရဲတဲ့ သင်္ခါရ ဆိုတာတွေကတော့ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ စသော ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား များကြောင့် ဖြစ်တာတွေမို့ အကြောင်းတရားတွေက ပြုလုပ်ထားတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေလို့ ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒါတွေဟာ ကာမဘဝ-ကာမဘုံ၌ အတွင်းဝင်သော၊ သို့မဟုတ် ရူပဘဝ-ရူပဘုံ၌ အတွင်းဝင်သော၊ သို့မဟုတ် အရူပဘဝ-အရူပဘုံ၌ အတွင်းဝင်သော ရုပ်နာမ်တရားတွေပါ။ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ ဆိုတဲ့ ဘုံသုံးပါးထဲက တရားတွေမို့ အဲဒါတွေကို တေဘူမက တရားတွေလို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဝိပဿနာရှုအပ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေပါ။

နောက်ပြီးတော့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရတွေ ဖြစ်ကြတယ်လို့ ဟောထားတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်မှာလဲ ကာမ ကုသိုလ်ကံ ရူပကုသိုလ်ကံတွေကို ပုညာဘိသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်။ အကုသိုလ်ကံကို အပုညာဘိသင်္ခါရလို့ ဟောထား

တယ်၊ အရူပကုသိုလ်ကို အာနေဉ္ဇာတိသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်ဖြင့်ပြုလုပ်တဲ့ ကာယကံစေတနာကို ကာယသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်၊ နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုတဲ့ ဝစီကံ စေတနာကို ဝစီသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်၊ စိတ်ကူးကြံစည်တဲ့ မနောကံ စေတနာကို စိတ္တသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်၊ အဲဒီတော့ ဘယ်သင်္ခါရမျိုးကို မေးတာပါလိမ့်မလဲလို့ ယုံမှားစရာရှိပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကတော့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ ဖြစ်နေလို့ နိရောဓသမာပတ် အကြောင်း မေးဘို့ရာ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ သင်္ခါရတွေကို မေးကြောင်း ရိပ်မိသဖြင့် သင်္ခါရဆိုတာ ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ လို့ သုံးပါးရှိတယ်လို့ ဖြေကြားပါတယ်၊ အဲဒီတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို ဆက်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။

ကတမော ပနာယျေ ကာယသင်္ခါရော၊ ကတမော
ဝစီသင်္ခါရော၊ ကတမော စိတ္တသင်္ခါရော။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကာယသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဝစီသင်္ခါရော ကတမော-ဝစီသင်္ခါရက အဘယ်ပါနည်း၊ စိတ္တသင်္ခါရော ကတမော-စိတ္တသင်္ခါရက အဘယ်ပါနည်းတဲ့။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အဿာသပဿာသာ အာဂုသော ဝိသာခ ကာယ သင်္ခါရော၊
ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော၊ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဿာသပဿာသာ-ဝင်သက် ထွက်သက် လေတို့သည်၊ ကာယသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရ မည်ပါသည်၊ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့သည်။ ဝစီသင်္ခါရော-ဝစီသင်္ခါရ မည်ပါသည်၊ သညာ စ သညာသည်၎င်း၊ ဝေဒနာ စ ဝေဒနာသည်၎င်း၊ စိတ္တသင်္ခါရော-စိတ္တသင်္ခါရမည်ပါသည်တဲ့။

အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့သင်္ခါရတွေထဲမှာ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတွေကို ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ စိတ္တသင်္ခါရလို့ ဟောထားတာရှိကြောင်း ခုတင်က ပြောခဲ့တယ်၊ ယခု မေးဖြေတဲ့ သင်္ခါရသုံးပါးက အဲဒီ ကံသင်္ခါရတွေနဲ့ အမည်တူပေမဲ့ အရ တရားကိုယ်ချင်းမတူဘူး ကွဲပြားတယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ အရတရားကိုယ်ကို အမှန်အတိုင်း ဖြေကြားစေလိုသောကြောင့် ကာယ သင်္ခါရ ဆိုတာက ဘာလဲစသည်ဖြင့် မေးတာဘဲ၊ အဲဒီ အမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ကာယသင်္ခါရဆိုတာ ဝင်သက် ထွက်သက် လောဘ၊ ဝစီသင်္ခါရဆိုတာ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရဘဲ၊ စိတ္တသင်္ခါရဆိုတာ သညာနဲ့ ဝေဒနာဆိုတဲ့ စေတသိက်တရားတွေဘဲလို့ ဖြေကြားပါတယ်၊ အဲဒီတော့ ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ စိတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

ကသ္မာ ပနာယျေ အဿာသပဿာသာ ကာယ သင်္ခါရော၊
ကသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော၊ ကသ္မာ သညာ စ ဝေဒနာ စ
စိတ္တသင်္ခါရော။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အဿာသပဿာသာ-ဝင်သက် ထွက်သက် လေတို့သည်၊ ကသ္မာ အဘယ်ကြောင့်၊ ကာယ သင်္ခါရော-ကာယသင်္ခါရ မည်ပါသနည်း။ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့သည်၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဝစီသင်္ခါ ရော-ဝစီသင်္ခါရမည်ပါသနည်း။ ဝေဒနာ စ-ဝေဒနာသည်၎င်း၊ သညာစ-သညာသည်၎င်း၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ စိတ္တသင်္ခါ ရော စိတ္တသင်္ခါရမည်ပါသနည်းတဲ့။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အဿာသပဿာသာ ခေါ် အာဂုသော ဝိသာခ ကာယိကာ
ဧတေ ဓမ္မာ ကာယပုဋိဗ္ဗဒ္ဓါ၊ တသ္မာ အဿာသပဿာသာ
ကာယသင်္ခါရော။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် အာဂုသော ဝိသာခ ဝိတက္ကေတွာ
ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာဝါစံ ဘိန္ဒတိ၊ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော။
သညာ စ ဝေဒနာ စ စေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ စိတ္တပုဋိဗ္ဗဒ္ဓါ၊ တသ္မာ
သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တ သင်္ခါရော။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဿာသပဿာသာ-ဝင်သက် ထွက်သက်လေ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ဓမ္မာ ဤတရားတို့သည်၊ ကာယိကာ-ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ကာယပုဋိဗ္ဗဒ္ဓါ ကိုယ်နှင့်စပ်ကုန်၏။ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ အဿာသပဿာသာ-ဝင်သက်ထွက်သက် လေတို့သည်၊ ကာယသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရ မည်ပါသည်။

ဝင်သက် ထွက်သက်ဆိုတဲ့ အသက်ရှုလေ ရှိုက်လေဟာ နှာခေါင်းစသော ကိုယ်နှင့် စပ်နေတယ်။ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ် တယ်။ ဒါကြောင့် ကာယ-ကိုယ်ဖြင့်+သင်္ခါရ-ပြုအပ်တာမို့ ကာယသင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဝင်သက် ထွက်သက် လေကို ကာယသင်္ခါရခေါ်သည်လို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ပုဗ္ဗေ ရှေးကာလ၌၊ ဝိတက္ကတ္တာ-မည်သို့ ပြောဆိုမည်ဟု ကြံစည်၍၊ ဝိစာရေတ္တာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်ကာလ၌၊ ဝါစံစကားကို၊ ဘိန္ဒုတိပြောဆို၏။ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ ဝိတက္ကဝိစာရ- ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့သည်။ ဝစီသင်္ခါရော-ဝစီသင်္ခါရမည်ပါသည်။

ကြံစည်တာကို ဝိတက်လို့ခေါ်တယ်။ ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တာကို ဝိစာရလို့ခေါ်တယ်။ စကားပြောမယ် ဆိုယင် ဘယ်လိုပြောမယ်လို့ ကြံစည်ပြီးမှ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြီးမှ ပြောရတာဘဲ။ အဲဒီလို ကြံစည်သုံးသပ်ပြီးတော့ ဝစီ-ဆိုတဲ့ စကားကို ပြုတတ်-ပြောဆိုတတ်သောကြောင့် ဝစီသင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရကို ဝစီသင်္ခါရခေါ်သည်လို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

သညာ စ-မှတ်သားမှုသညာသည်၎င်း၊ ဝေဒနာ စ-ခံစားမှု ဝေဒနာသည်၎င်း၊ ဧတေ ဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်။ စေတသိကာ-စိတ်၌ မှီ၍ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ္တပုဋ္ဌိဗဒ္ဓါ-စိတ်နှင့်စပ်ကုန်၏။ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ သညာ စသညာသည်၎င်း၊ ဝေဒနာ စ-ဝေဒနာသည်၎င်း၊ စိတ္တသင်္ခါရော-စိတ္တသင်္ခါရမည်ပါသည်။

သညာနှင့် ဝေဒနာဟာ စိတ်နှင့် ပူးတွဲပြီးဖြစ်တဲ့ စေတသိက်တရားဘဲ။ စိတ်နှင့်ယှဉ်လျက် စပ်နေတာဘဲ။ အဲဒီတော့ စိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သည်မည်တာပေါ့။ အဲဒီလို စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သည်မည်သောကြောင့် သညာနှင့် ဝေဒနာကို စိတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါ တယ်။ ဒါကြောင့် သညာနှင့်ဝေဒနာကို စိတ္တသင်္ခါရလို့ မှတ်ထားကြရမယ်။ ဝိတက် ဝိစာရမှတစ်ပါးသော စေတသိက် ဟူသမျှ ဟာလဲ ဒီစိတ္တသင်္ခါရထဲမှာ ပါဝင်တယ်လို့ ယူရမှာဘဲ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အတွင်းဝင်သော (ဝိတက် ဝိစာရမှ တစ်ပါးသော) စေတသိက် ၄၈-ပါးကိုလဲ စိတ္တသင်္ခါရလို့ မှတ်ယူတို့ပါတ်။ ဒါကြောင့် သင်္ခါရယမိုက်ပါဠိမှာ (သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တ သင်္ခါရော၊ ဌပေတွာ ဝိတက္ကဝိစာရေ သဗ္ဗေပိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာ စိတ္တသင်္ခါရောလို့) ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအရာ မှာတော့ နိရောဓသမာပတ်နှင့် စပ်ပြီး မေးမှာဖြစ်တဲ့ အတွက် အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့၏ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နိုင်ချုပ်နိုင်တဲ့ ကုသိုလ် ကြံယာဆိုင်ရာ သညာဝေဒနာနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ စေတသိက် ၃၄-ပါးကိုသာ ယူသင့်ပါတယ်။ ဒီပြဿနာ မေးဖြေကြစဉ်က အဘိဓမ္မာဒေသနာရှိပုံ မရသေးပါဘူး။ သို့ဖြစ်ပါလျက် အလွန်နက်နဲတဲ့ ဒီသင်္ခါရသုံးပါးအကြောင်း ဖြေရှင်းပြတာဟာ အင်မတန် ချီးမွမ်းစရာကောင်းတာပါဘဲ။ ယခုနေအခါ ဝိဇ္ဇကစာပေကျမ်းဂန်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်ထဲကတောင်မှ စာပေကျမ်းဂန် မကြည့်ပဲ ဒီပြဿနာ ဖြေရမယ်ဆိုယင် အလွယ်တကူနဲ့ ဖြေနိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အလွန်များလှမယ် မဟုတ်ပါဘူး။ အဋ္ဌကထာ များမှာလဲ သီလက္ခန္ဓာ စသည်သုံးပါး ဒီသင်္ခါရသုံးပါးနှင့်စပ်ပြီး ဖွင့်ပြတဲ့အခါများမှာ ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်ကိုပဲ ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ အဖြေဟာ အင်မတန်လေးနက် ခိုင်ခံ့ပါတယ်။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက နိရောဓသမာပတ်အကြောင်းကို ဒီလိုမေးပါတယ်။

နိရောဓသမာပတ် အမေး အဖြေ

ကထံ ပနာယျေ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ ဟောတိ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကထံ ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့်၊ သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိ-သညာဝေဒနာ (စသော သိမှုဟူသမျှ) ၏ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်၊ ဝါ-နိရောဓ သမာပတ်သည်၊ ဟောတိ ဖြစ်ပါသနည်းတဲ့။ ဒီပါဠိအနက်က ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး မေးပုံ မူရင်းပါဘဲ။ တရားဟောစဉ်ကတော့ ပါဠိအနက်ကို ရွတ်ပြနေယင် အချိန်ကုန်ရုံမျှသာ ရှိမယ်။ တရားနာသူ ဒကာ ဒကာမအများက နားလည်မှာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ပါဠိအနက်ကို မဖော်ပြပဲ နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်လို ဝင်စားသလဲ၊ စိတ်စတသိက်ဆိုတဲ့ အသိနာမ်တွေ ချုပ်ခြင်းသို့ ဘယ်လို ရောက်ပါသလဲလို့ မေးကြောင်းလောက်သာ ပြဆိုခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို မေးတာကလဲ ဓမ္မဒိန္နာဟာ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားဘူးရဲ့လား၊ အလိုအတိုင်း ပြီးမြောက်အောင် နိုင်နင်းရဲ့လားလို့ သိချင်လို့ မေးတာပါတဲ့။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြား ပါတယ်။

န ခေါ် အာဂုသော ဝိသာခ သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ ဟောတိ “အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇိဿန္တိ ဝါ၊ အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇာမိတိ ဝါ၊ အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇောတိ ဝါ”။ အထ ခွါဿ ပုဗ္ဗေဝ တထာ စိတ္တံ ဘာဝိတံ ဟောတိ၊ ယံ တံ တထတ္တာယ ဥပနေတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ-နိရောဓ သမာပတ်ကို ဝင်စားသော၊ ဘိက္ခုနော ရဟန်းအား၊ (ဒါက ရဟန်းကို ပဓာနပြုပြီး ပြောတာဘဲ၊ ဘိက္ခုနီ ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီး ရဟန်းမှာလဲ နည်းတူပါဘဲ။ အနာဂါမ် လူဝတ်ကြောင်မှာလဲ နည်းတူပါဘဲ။) ဧဝံ န ဟောတိ-ဤသို့သော စိတ် မဖြစ်ပါ။ (စိတ်မဖြစ်ပုံကတော့) အဟံ-ငါသည်။ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ-နိရောဓသမာပတ်သို့၊ သမာပဇ္ဇန္တဿန္တိ ဝါ ရောက်တော့မည်ဟူ၍သော်၎င်း၊ သမာပဇ္ဇာဓိတိ ဝါ-ရောက်နေသည် ဟူ၍သော်၎င်း၊ သမာပဇ္ဇာတိ ဝါရောက်နေပြီ ဟူ၍သော်၎င်း (ဤသို့သောစိတ် မဖြစ်ပါဘူးတဲ့၊ အမှတ် သညာ မရှိတရှိစိတ်ကို နေဝသညာ နာသညာယတနစိတ် ခေါ်တယ်။ အဲဒီစိတ်ချုပ်သွားတဲ့အခါ အသိနာမ်တွေ ချုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသို့ ရောက်တာဘဲ၊ အဲဒီလို ရောက်ရာမှာ အမှတ်သညာ မရှိတရှိ စိတ်ဖြစ်နေဆဲ၌ နိရောဓရောက်တော့မယ်လို့ ဒီလို စိတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူး၊ အဲဒီစိတ်ချုပ်တဲ့အခါ နိရောဓသို့ ရောက်တယ်လို့ ဒီလိုစိတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူး၊ အဲဒီလိုရောက်နေတဲ့အခါ နိရောဓသို့ ရောက်နေပြီလို့ ဒီလိုစိတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူးတဲ့၊ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုနေပါသလဲ ဆိုတော့) အထ ခေါ-စင်စစ်အားဖြင့် သော်ကား၊ အဿ နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားသော ထိုရဟန်းအား၊ ပုဗ္ဗေဝ-မဝင်စားမီ ရှေးအဖို့ကပင်လျှင်၊ တထာ-စိတ် စေတသိက် အသိနာမ် တရားတွေကို ချုပ်စေမည့် ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ စိတ္တံ-ဈာန်စိတ်နှင့် ယင်းဈာန်ကို ရှုသော ဝိပဿနာစိတ်ကို၊ ဘာဝိတံ ဟောတိ-ဖြစ်စေအပ်ခဲ့၏။ ယံ တံ-ယင်းသို့ ဖြစ်စေအပ်သော ထိုစိတ်သည်၊ တထတ္တာယ-ထိုသို့ ရည်ရွယ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်ရန် အလိုငှာ၊ ဥပနေတိ-ဆောင်ပေးပါသည်တဲ့။

ဒီအဖြေပါဠိအနက်ကလဲ သာမာန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သိနားလည်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် တရားဟောစဉ်ကတော့ ဒီပါဠိအနက်တွေကို ရွတ်မပြဘဲ နားလည်လွယ်တဲ့ ဗမာစကား သက်သက်ဖြင့်သာ ပြောဟောခဲ့ပါတယ်။ ပြောဟောပုံကတော့-

ဒီနိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပုံကို ယခုနေအခါမှာ ကိုယ်တိုင် တွေ့ဘို့တော့ မလွယ်ပါဘူး၊ ဗဟုသုတဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ကြည်ညိုဘို့ရာ လောက်ပါတဲ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီနိရောဓသမာပတ်ကို အနာဂါမ်နဲ့ ရဟန္တာ များသာ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကလဲ ရူပဈာန် အရူပဈာန် သမာပတ် ၈-ပါးလုံးကိုလဲ အကုန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဝင်စားနိုင် ပါတယ်။ အဲဒီဈာန် သမာပတ် ရှစ်ပါးလုံးနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နိရောဓသမာပတ် ရောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းစားဓာတ်၏ အရသာကို မျက်မှောက်မှာ ခံစားလိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ ဈာန်ဝင်စားဆိုတာ အဲဒီဈာန်၏ အာရုံကို နှလုံးသွင်းပြီး ဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ စက္ကန့်ပိုင်းနဲ့ဖြစ်စေ၊ မိနစ်ပိုင်းနဲ့ဖြစ်စေ ရည်ရွယ်ချက် ရှိသည့်အတိုင်း အဲဒီဈာန်ဖြစ်ပြီး ချုပ်ပျောက်သွားတဲ့အခါ အဲဒီဈာန်စိတ်ကို အနိစ္စစသော အခြင်းအရာဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုရတယ်။ ယခုယောဂီတွေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ကူးကို ရှုမှတ်ပြီး သိတာမျိုးပါဘဲ။

အဲဒီလို ရှုပြီးတော့ ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ အဲဒီဈာန်စိတ် ဆုံးသွားတဲ့အခါ အဲဒီဒုတိယ ဈာန်စိတ်ကို ဝိပဿနာ ရှုရတယ်။ ထို့အတူပင် တတိယဈာန် ဝင်စားပြီး အဲဒီဈာန်ကိုလဲ ရှုရတယ်။ စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားပြီး အဲဒီဈာန်ကိုလဲ ရှုရတယ်။ ထို့အတူပင် အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန် ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်တို့ကိုလဲ ဝင်စားပြီး ဝိပဿနာရှုရတယ်။ အဲဒါဟာ ဈာန်သမာဓိနဲ့ ဝိပဿနာကို အစုံအစုံ ပွားစေတာပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် အဓိဋ္ဌာန်ပြုစရာကလေး တွေတော့ ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ ယခုတရားနာသူတွေအတွက် မလိုပါဘူး၊ ချန်ထားလိုက်ပါ့မယ်။ နောက်ဆုံးမှာ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ အဲဒီ ဈာန်စိတ်က အိပ်ပျော်ခါနီး၌ မသိတသိ စိတ်မျိုးလိုပင် အလွန် အားနည်းတဲ့ ဈာန်စိတ်ပါဘဲ။ အဲဒီဈာန်စိတ် တကြိမ် နှစ်ကြိမ်မျှ ဖြစ်ပြီးယင် ဘာစိတ်မျှ မဖြစ်တော့ပဲ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း သွားတယ်။ အဲဒါဟာ နိရောဓသမာပတ် ရောက်ပုံပါဘဲ။ အဲဒီနိရောဓသမာပတ် ရောက်နေတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ ဘာအာရုံကိုမျှ မသိဘူး၊ သိတဲ့စိတ် လုံးဝကင်းနေတယ်။ မီးဘေး လက်နက်ဘေးဒဏ်စသော အန္တရာယ်လဲ မသင့်ဘူး။ အချိန်ကာလကတော့ အဓိဋ္ဌာန်ပြု ရည်မှန်းထားတဲ့အတိုင်း မိနစ်ပိုင်းမျှ ဖြစ်စေ၊ နာရီပိုင်းမျှဖြစ်စေ၊ အများဆုံး ခုနစ်ရက်အထိ ရက်ပိုင်းမျှဖြစ်စေ တည်တယ်။ အဲဒီ ရည်မှန်းချက်အချိန် ကုန်သွားတဲ့အခါ အသိစိတ်တွေပြန်ပြီး ဖြစ်မြဲဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါကို နိရောဓသမာပတ် မှ ထလာတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒီလို ထလာပုံကိုလဲ မေးလို့ ဖြေပါလိမ့်ဦးမယ်။ ဒါလောက်ဆိုယင် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပုံကို အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် နားလည်လောက်ပါပြီ။ ဒီကနောက်တော့ အရေးမကြီးရာ၌ ပါဠိလောက်သာ ပြပြီး အနက်တော့ ပြန်မပြတော့ဘူး၊ သိနားလည်လွယ်တဲ့ စကားဖြင့်သာ ပြသွားတော့မယ်။

အဲဒီနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုမေးပြန်တယ်။

သညာဝေဒယိက နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ပနာယျေ
ဘိက္ခုနော ကတမေ ဓမ္မာ ပဌမံ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ယဒိဝါ ကာယသင်္ခါရော ယဒိ
ဝါ ဝစီသင်္ခါရော ယဒိဝါ စိတ္တသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှေးဦးစွာ ကာယသင်္ခါရက ချုပ်သလား၊ သို့မဟုတ် ဝစီသင်္ခါရကချုပ်သလား၊ သို့မဟုတ် စိတ္တသင်္ခါရက ချုပ်သလားလို့ လက်ဦးချုပ်တာကို မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ခေါ အာဂုသော
ဝိသာခ ဘိက္ခုနော ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ ဝစီသင်္ခါရော၊ တတော
ကာယသင်္ခါရော၊ တတော စိတ္တသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒုတိယဈာန်ဝင်စားတဲ့ အချိန်ကစပြီး ဝိတက် ဝိစာရဆိုတဲ့ ဝစီသင်္ခါရ ကင်းခဲ့တယ်။ စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားတဲ့အခါ ဝင်သက်ထွက်သက်လေဆိုတဲ့ ကာယသင်္ခါရကင်းခဲ့တယ်။ နေဝသညာနာသညာ ယတနဈာန် စိတ်ချုပ်တဲ့အခါကျတော့ သညာဝေဒနာဆိုတဲ့ စိတ္တသင်္ခါရချုပ်တယ်။ အဲဒါကို ရည်ပြီးတော့ ရှေးဦးစွာ ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။ အဲဒီနောက် ကာယသင်္ခါရချုပ်တယ်။ အဲဒီကနောင် စိတ္တသင်္ခါရ ချုပ်တယ်လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ (ဒါပေမဲ့ ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ် ဆိုတာကတော့ ဈာန်စိတ် ဖြစ်ခိုက်ကို ရည်ပြီးဆိုတာပါ။ အဲဒီဈာန်စိတ်တွေကို ဝိပဿနာရှုခိုက်မှာတော့ ဝိတက် ဝိစာရ ချုပ်ဖွယ်မရှိပါဘူး။) အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက နိရောဓ သမာပတ်မှ ထပုံကို ဒီလို မေးပါတယ်။

ကထံ ပနာ ယျေ သညာဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ
ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။

အဲဒါဟာ နိရောဓသမာပတ်မှ ဘယ်လို ထသလဲလို့ မေးတာပါ။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြား ပါတယ်။

န ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ သညာဝေဒယိတ
နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ ဟောတိ “အယံ
သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟိဿန္တိ ဝါ၊ အဟံ
သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟာမိတိ ဝါ၊ အဟံ
သညာ ဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတောတိ ဝါ”။ အထ
ခွါဿ ပုဗ္ဗေဝ တထာစိတ္တံ ဘာဝိတံ ဟောတိ၊ ယံ တံ တထတ္ထာယ
ဥပနေတိ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော့မယ်လို့လဲ စိတ်မဖြစ်ဘူး၊ ထတယ်လို့လဲ စိတ်မဖြစ် ဘူး၊ ထခဲ့ပြီးလို့လဲ စိတ်မဖြစ်ဘူး၊ အမှန်စင်စစ်ကတော့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှေးအဖို့ သမာပတ် မဝင်စားမီကပင်လျှင် မည်မျှ ကြာသောအခါ စိတ်ဖြစ်စေမည့် ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန် စိတ်ကူးကို ဖြစ်စေခဲ့၏။ ယင်းသို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုအပ်ခဲ့သည့် အတိုင်း ထိုစိတ်သည် ထိုသို့ ရည်ရွယ်သည့် အတိုင်းဖြစ်ရန် အလို့ငှာ ဆောင်ပေးပါသည်။ ရည်ရွယ်သည့်အတိုင်းပင် စိတ်ဖြစ် ပေါ်လာပါသည်လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ သူ့ပါဠိ အနက်အတိုင်းဆိုယင် နားလည်ဘို့ မလွယ်ပါဘူး။ ဆိုလိုရင်းကတော့ အဓိဋ္ဌာန် ပြုထားတဲ့ အချိန်စေ့တဲ့အခါ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာဂါမ်ဖိုလ်စိတ်က စပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရဟတ္တ ဖိုလ်စိတ်က စပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကနောက်တော့ ဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်စသည်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဒါဟာ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထလာပုံပါ။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက သင်္ခါရသုံးပါး ဖြစ်စဉ်ကို ဒီလိုမေးပါတယ်။

သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ
ပနာယျေ ဘိက္ခုနော ကတမေ ဓမ္မာ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ယဒိ ဝါ
ကာယသင်္ခါရော ယဒိ ဝါ ဝစီသင်္ခါရော ယဒိ ဝါ စိတ္တသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ ဘယ်သင်္ခါရက စပြီး ဖြစ်ပါသလဲ၊ အဲဒီကနောက် ဘယ်သင်္ခါရ ဘယ်သင်္ခါရက ဆက်ဖြစ်ပါသလဲလို့ မေးတာပါ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ခေါ
အာဂုသော ဝိသာခ ဘိက္ခုနော ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တသင်္ခါရော၊ တတော
ကာယသင်္ခါရော၊ တတော ဝစီသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ အနာဂါမ်ဖိုလ်စိတ် သို့မဟုတ် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်က စပြီးဖြစ်တယ်။ အဲဒီစိတ်က စတုတ္ထဈာန်နှင့် ယှဉ်တဲ့စိတ်သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် အသက်ရှူလေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိဘူး။ ဝိတက် ဝိစာရလဲ မပါဘူး။ သညာ ဝေဒနာစသော စေတသိက်များကတော့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စိတ္တသင်္ခါရက ရှေးဦးစွာဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက် ဘဝင်စိတ် ဖြစ်ခိုက်ကစပြီး အသက်ရှူလေ ကာယသင်္ခါရလဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ဝိတက် ဝိစာရ ပါဝင်ပေမဲ့ ပြောဆိုခြင်း ကို မဖြစ် စေတတ်သောကြောင့် ဝစီသင်္ခါရကိုတော့ အဲဒီအခိုက်မှာ ဖြစ်တယ်လို့ မဆိုရသေးဘူး။ အဲဒီကနောက်မှ ဝစီသင်္ခါရလဲ

ဖြစ်တယ်လို့ ဖြေကြားတယ်။ (ဘဝင်စိတ်ခဏ၌ ဝစီသင်္ခါရ ဖြစ်တယ်လို့ မဆိုရသလိုပင် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားရန် ဝိပဿနာ ရှုခိုက်၌လဲ ပြောဆိုမှုကို မပြုသောကြောင့် ဝစီသင်္ခါရချုပ်တယ်လို့ ဖြေဆိုကြောင်း ယူယင် ရှေ့နားပိုင်းက အဖြေလဲ သင့်ဘွယ် ရှိပါတယ်။) အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဖဿ ဖြစ်ပုံကိုလဲ ဒီလိုမေးပါတယ်။

သညာ ဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတံ ပနာ ယျေ
ဘိက္ခူ ကတိ ဖဿာ ဖုသန္တိ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထခါစ၌ ဖဿ ဘယ်နှစ်ပါး ဖြစ်ပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိနတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတံ ခေါ
အာဂုသော ဝိသာခ ဘိက္ခူ တယော ဖဿာ ဖုသန္တိ သုညတော
ဖဿော အနိမိတ္တော ဖဿော အပ္ပဏိဟိတော ဖဿော။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ ဖလသမာပတ်က စပြီးဖြစ်ကြောင်း ခုတင်က ပြောခဲ့ပြီ။ အဲဒီ ဖလသမာပတ်ဟာ ရာဂ စသည်မှ ကင်းဆိတ်သောကြောင့် သုညတလဲမည်တယ်။ ရာဂနိမိတ် စသည် ကင်းသောကြောင့် အနိမိတ္တလဲမည်တယ်။ ရာဂ စသည်ဖြင့် တောင့်တခြင်း ကင်းသောကြောင့် အပ္ပဏိဟိတလဲ မည်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီသမာပတ်ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ ဖဿဟာ လဲ သုညတ၊ အနိမိတ္တ၊ အပ္ပဏိဟိတ မည်တယ်။ သုညတ အနိမိတ္တ အပ္ပဏိဟိတ မည်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ကြောင့်လဲ သုညတ စသည် မည်တယ်။ အဲဒီ သုညတဖဿ၊ အနိမိတ္တဖဿ၊ အပ္ပဏိဟိတဖဿ သုံးပါးကစပြီး ဖြစ်တယ်လို့ ဖြေကြားတာပါဘဲ။ နားလည်လွယ်အောင် ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ ကိလေသာသင်္ခါရ ကင်းဆိတ်တဲ့ သုညတနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး တွေ့ထိရအောင်၊ နိမိတ်ပုံသဏ္ဍာန် ကင်းဆိတ်တဲ့ အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး တွေ့ထိရတယ်။ တောင့်တခြင်း ကင်းတဲ့ အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး တွေ့ထိရတယ်လို့ မှတ်သိရပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် စိတ်ညွတ်ကိုင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုမေးပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတဿ ပနာယျေ
ဘိက္ခုနော ကိနိန္ဒံ စိတ္တံ ဟောတိ ကိံ ပေါဏံ ကိံ ပဗ္ဗာရံ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထခါစ၌ စိတ်ဟာ ဘယ်ကိုညွတ်ကိုင်းနေပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတဿ ခေါ
အာဂုသော ဝိသာခ ဘိက္ခုနော ဝိဝေကနိန္ဒံ စိတ္တံ ဟောတိ
ဝိဝေကပေါဏံ ဝိဝေကပဗ္ဗာရံ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထခါစ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဖြစ်ပျက် ရုပ်နာမ်ခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင် ပြီး အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ဆီကို ညွတ်လျက် ကိုင်းလျက် ရှိုင်းလျက် ရှိနေပါတယ်တဲ့။ အေးမြတဲ့နေရာမှ နေပူထဲ ရောက်သွားယင် အေးမြတဲ့ နေရာဆီကို စိတ်ကညွတ်ကိုင်းပြီး အလေးပြုနေသလိုပင် တနည်းအားဖြင့် အသံတိတ်ဆိတ်တဲ့ နေရာမှ ဆူညံတဲ့ နေရာ ရောက်သွားယင် အသံတိတ်ဆိတ်တဲ့နေရာကို စိတ်က ညွတ်ကိုင်းပြီး အလေးပြုနေသလိုပင်၊ သင်္ခါရဆင်းရဲတွေငြိမ်းရာ နိရောဓသမာပတ်မှ ထလာပြီး မြင်မှု ကြားမှုစသော ဖြစ်ပျက်ဆင်းရဲတွေကို တွေ့နေရတဲ့အခါမှာ သင်္ခါရဆင်းရဲတွေ ကင်းဆိတ် တဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆီကို ညွတ်ကိုင်းပြီး အလေးအမြတ် ပြုနေပါတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် ဖလသမာပတ် နိရောဓသမာပတ်များမှ ထလာတဲ့ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်များက သင်္ခါရဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ဒီလိုရွတ်ဆိုပြီး ချီးကျူးတော်မူကြပါတယ်။

သုသုခံ ဝတ နိဗ္ဗာနံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဒေသိတံ။ အသောကံ
ဝိရဇံ ခေမံ၊ ယတ္ထ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ။

ယတ္ထ အကြင် နိဗ္ဗာန်အရပ်၌၊ ဒုက္ခံ ဆင်းရဲဟူသမျှသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ ချုပ်ငြိမ်းလျက်ရှိ၏။ အသောကံ စိုးရိမ်ဘွယ်မရှိ၍ စိုးရိမ်ခြင်းလဲ ကင်း၏။ ဝိရဇံ ကိလေသာဟူသော မြူအညစ်အကြေးလဲ မရှိ၊ ခေမံ ဘေးရန်ခပ်သိမ်း၏ ငြိမ်းရာလဲဖြစ်၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဒေသိတံ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသော တံ နိဗ္ဗာနံ ထိုနိဗ္ဗာန် အရပ်သည်၊ သုသုခံ ဝတ ဩော်အလွန်ပင် အေးချမ်းသက်သာ ချမ်းသာပါပေစွတကား တဲ့။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီဟာ ဒီနိရောဓသမာပတ် အမေးပြဿနာကို ဖြေစဉ်တုန်းက ရဟန်းပြုပြီးလို့ သိပ်ကြာပုံ မရသေးပါဘူး၊ တလလောက်တောင် ကြာပုံမရသေးပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးသမျှကို ကိုယ်တွေ့ဖြင့် ကျကျနန ဖြေကြားနိုင် ပါတယ်။ အဲဒီ ဒီနိရောဓသမာပတ်ဝင်စားပုံ၊ အဲဒီ သမာပတ်၌ တည်နေပုံ၊ အဲဒီသမာပတ်မှ ထုပ်တွေ့ကို ဖြေရှင်းပြထားတာကို တွေ့ရ ကြားသိရသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ယုံကြည်မှု ကြည်ညိုမှု သဒ္ဓါတရားဟာ အလွန်ပင်တိုးပွားဘွယ် ရှိပါတယ်။ ဘုရားအဆုံးအမကို ကိုယ်တိုင်ကျင့်ယင် ဒီနိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သည်အထိ ကိုယ်တိုင်တွေ့ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိထားလို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ကျကျနန ဖြေရှင်းပြနိုင်တာဘဲလို့ နှလုံးသွင်းပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ ယုံကြည်မှု ကြည်ညိုမှု သဒ္ဓါတရားလဲ ဖြစ်စရာ ကောင်းလှပါပေတယ်။ ယခု တရားနားနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလဲ သဒ္ဓါတရား တိုးပွားပြီး ကြိုးစား ကျင့်သုံး အားထုတ်နိုင်ကြပါစေလို့ ဘုန်းကြီးက ဆုမွန်ကောင်း တောင်းတလိုက်ပါတယ်။

ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အဲဒီ ဒီနိရောဓသမာပတ်ဆိုင်ရာ မေးခွန်း အဖြေများကို နာကြား အားရ သဘောကျပြီးတော့ ဝေဒနာ ဆိုင်ရာကို ဆက်လက်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။

ဝေဒနာ အမေးအဖြေ

ကတိ ပနာယျေ ဝေဒနာ။

ခံစားမှုဝေဒနာက ဘယ်နှစ်ပါး ရှိပါသလဲတဲ့။

တိဿော ခေါ ကုမာ အာဂုသော ဝိသာခ ဝေဒနာ သုခါ
ဝေဒနာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ။

သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာလို့ ဝေဒနာ သုံးပါးရှိကြောင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားပါတယ်။

ကတမာ ပနာယျေ သုခါ ဝေဒနာ-စသည်ဖြင့် သုခဝေဒနာက ဘယ်ဟာလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာက ဘယ်ဟာလဲ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာက ဘယ်ဟာလဲလို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးတယ်။

ယံ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ကာယိကံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ
သုခံ သာတံ ဝေဒယိတံ၊ အယံ သုခါ ဝေဒနာ။ ယံ ခေါ အာဂုသော
ဝိသာခ ကာယိကံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ ဒုက္ခံ အသာတံ ဝေဒယိတံ၊
အယံ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ။ ယံ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ကာယိကံ ဝါ
စေတသိကံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ နေဝ သာတံ နာသာတံ ဝေဒယိတံ၊
အယံ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ။

ကိုယ်ထဲကဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲကဖြစ်စေ ချမ်းသာတဲ့ ကောင်းတဲ့ သာယာဖွယ်ခံစားမှုဟာ သုခဝေဒနာဘဲ၊ ဆင်းရဲတဲ့ မကောင်းဆိုးဝါးတဲ့ မသာယာဘွယ် မလိုချင်ဘွယ် ခံစားမှုဟာ ဒုက္ခဝေဒနာဘဲ၊ သာယာဘွယ်လဲမဟုတ် မသာယာဘွယ်လဲ မဟုတ်တဲ့ မဆိုး မကောင်း အလယ်အလတ် ခံစားမှုဟာ (အဒုက္ခမသုခ ခေါ်တဲ့) ဥပေက္ခာဝေဒနာဘဲ-လို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားပါတယ်။

ဒီဝေဒနာသုံးပါး အကြောင်းကတော့ ယခုရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီတွေမှာ ကိုယ်တိုင်တွေ့သိပြီး ဖြစ်နေလို့ ထင်ရှားနေပါ ပြီ။ ကိုယ်ထဲက ညောင်းတာ၊ ပူတာ၊ နာကျင်တာ၊ ယားတာ၊ ကိုက်ခဲတာ၊ အခဲခက်တာဟာ ကိုယ်ဆင်းရဲတွေ ဒုက္ခဝေဒနာ တွေဘဲ၊ တရားအားထုတ်ခါစမှာ ဆိုယင် အဲဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာတွေကို ရှုမှတ်ရတာက များတတ်တယ်။ အတွေ့အထိ ကောင်းနဲ့ တွေ့ထိရလို့ ကောင်းတာက ကိုယ်ချမ်းသာဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာဘဲ၊ ပူအိုက်နေတဲ့အခါ လေအေး ရေအေးကလေး များနဲ့ တွေ့ထိရယင် ကောင်းတယ်။ အလွန်အေးတဲ့အခါ အနွေးကလေးများနဲ့ တွေ့ထိရယင် ကောင်းတယ်။ နူးညံ့တဲ့ အဝတ် အထည် စသည်နှင့် တွေ့ထိရယင် ကောင်းတယ်။ အဲဒီလို အတွေ့ကောင်းတွေနဲ့ တွေ့ထိရလို့ ကိုယ်ထဲမှာ ကောင်းတာဟာ ကိုယ်ချမ်းသာခေါ်တဲ့ သုခဝေဒနာဘဲ၊ စိတ်ထဲမှာ အာရုံကောင်းတွေကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီး ဝမ်းသာတာက စိတ်ချမ်းသာခေါ်တဲ့ သုခဝေဒနာဘဲ၊ စိတ်ညစ်တယ်၊ ဝမ်းနည်းတယ်၊ ဖိတ်ပူတယ်၊ စိုးရိမ်တယ် စသည်ဖြင့် ပြောရတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲတွေက စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေဘဲ။ အဲဒီလို စိတ်ထဲ ကိုယ်ထဲမှာ အကောင်းအဆိုး မထင်ရှားဘဲ နေသာထိုင်သာရုံမျှ ဖြစ်နေတာက အလယ်အလတ် ခံစားမှုဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာတွေဘဲ၊ စိတ်ထဲ ကိုယ်ထဲမှာ အဲဒီ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာက အဖြစ်များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဥပေက္ခာက ခံစားရတဲ့အနေနဲ့ သိမ်မထင်ရှားဘူး၊ သိမ်မွေ့တယ်၊ အသိခက်တယ်၊ ဒါပေမဲ့ အကောင်းအဆိုး ခံစားမှုတွေကို စူးစိုက်ပြီး ရှုမှတ်နေယင်း ကောင်းတဲ့အနေ ဆိုးတဲ့အနေအားဖြင့် မထင်ရှားတဲ့အခါ အဲဒီ ဥပေက္ခာဝေဒနာ

ဖြစ်နေတာဘဲ၊ ရှုမှတ်နေတဲ့ စိတ်မှာလဲ အမှတ်ကောင်း အသိကောင်း နေတဲ့အခါ ရွှင်လန်းတက်ကြွလျက် ဖြစ်နေတယ်။ အထူးအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ခါစ အနုပိုင်း၌ အဲဒီ ရွှင်လန်းတက်ကြွမှု အလွန်အကဲ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အဲဒါဟာ စိတ်ချမ်းသာမှု သုခဝေဒနာဘဲ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်ပိုင်းနှင့် ဘင်္ဂဉာဏ် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်စသည်တို့ ဖြစ်ဆဲမှာ အများအားဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း မဆိုး မကောင်း အလယ်အလတ်ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ ရှုသိမှု ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒါလောက်ဆိုယင် ဝေဒနာ သုံးပါးအကြောင်း ကောင်းကောင်း နားလည်လောက်ပါပြီ။

သုခါ ပနာယျေ ဝေဒနာ ကိံ သုခါ ကိံ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ
ကိံ သုခါ ကိံ ဒုက္ခာ၊ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ကိံ သုခါကိံ ဒုက္ခာ။

သုခဝေဒနာမှာ ဘယ်လိုချမ်းသာရှိသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်းရဲရှိသလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ဘယ်လိုချမ်းသာရှိသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်းရဲရှိသလဲ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ ဘယ်လိုချမ်းသာရှိသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်းရဲ ရှိသလဲလို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးပါတယ်။

သုခါ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ဝေဒနာ ဌိတိသုခါ
ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဌိတိဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမသုခါ၊
အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဉာဏသုခါ အညဏဒုက္ခာ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါ ဝေဒနာ သုခဝေဒနာသည်။ ဌိတိသုခါ-တည်ရှိနေခြင်းလျှင် ချမ်းသာရှိ၏။ ဝါ တည်ရှိနေခိုက်၌ ချမ်းသာပါသည်။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ ဖောက်ပြန်ကွယ်ပျောက် သွားခြင်းလျှင် ဆင်းရဲရှိ၏။ ဝါ-ကွယ်ပျောက်သွားသောအခါ ဆင်းရဲပါသည်။

သုခ ဝေဒနာဟာ သူရှိနေတုန်း ချမ်းသာတယ်။ သူမရှိယင် ဆင်းရဲတယ်တဲ့။ ကိုယ်ထဲက အတွေ့ကောင်းနဲ့ တွေ့ထိပြီး ချမ်းသာနေတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲမှာ ဝမ်းသာစရာကို အကြောင်းပြုပြီး ရွှင်လန်းဝမ်းသာရနေတဲ့ စိတ်ချမ်းသာဖြစ်စေ အဲဒီ ချမ်းသာသုခရှိနေတုန်း ချမ်းသာတာ ကောင်းတာဘဲ။ အာရုံကောင်းတွေ မရှိလို့ အဲဒီကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာတွေ ကွယ်ပျောက်သွားပြီ မရှိတော့ဘူးဆိုယင် အနေအထိုင်ခက်ပြီး ဆင်းရဲတတ်တာဘဲ။ ဥပမာအားဖြင့် ချစ်ခင်ရင်းနှီးတဲ့ အပေါင်းအဖော်နဲ့ အတူနေရယင် ချမ်းသာတယ်။ အဲဒီ အတူနေအဖော်က တခြားကို ရောက်သွားလို့ ဖြစ်စေ၊ မသင့်မတင့်ဖြစ်ပြီး ကွဲပြားသွားလို့ဖြစ်စေ၊ သေသွားလို့ ဖြစ်စေ အတူမနေရတော့ဘူးဆိုယင် မနေတတ် မထိုင်တတ် ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲတတ်တာဘဲ။ အထူးအားဖြင့် အိမ်ထောင်ဘက် ဇနီးမောင်နှံဟာ အတူနေနေရစဉ်မှာ ချမ်းသာနေတယ်။ မသင့်မတင့်ဖြစ်ပြီး ကွဲသွားလျှင် ဖြစ်စေ၊ သေသွားလျှင် ဖြစ်စေ အင်မတန်ဆင်းရဲတတ်ပါတယ်။ ထို့အတူပင် ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ပြည့်စုံနေယင် ချမ်းသာတယ်။ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားယင်တော့ အကြီးအကျယ် ဆင်းရဲရတော့တာဘဲ။

အဲဒါမျိုးတွေလိုပါဘဲ အမြင်ကောင်း အကြားကောင်းစသည်ကို မြင်နေရ ကြားနေရ နံနေရ စားနေရ ထိတွေ့နေရ ကြုံတွေ့နေရလျှင် ချမ်းသာနေတယ်။ အဲဒီ အမြင်ကောင်းစသည်တွေ မရှိလို့ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာတွေ မရှိတော့ဘဲ ဖြစ်သွားယင် မနေတတ် မထိုင်တတ်ဖြစ်ပြီး အလွန်အမင်း ဆင်းရဲတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သုခဆိုတဲ့ ချမ်းသာဟာ ဌိတိသုခ သူတည်ရှိနေတုန်း ချမ်းသာတယ်။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ-ပြောင်းလဲကွယ်ပျောက်သွားလို့ သူမရှိယင် ဆင်းရဲတယ်လို့ မဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတာပါဘဲ။ အဲဒီတော့ ကိုယ်စိတ်၏ ချမ်းသာမှု ဆိုတာလဲ စင်စစ်ချမ်းသာ မဟုတ်ဘူး၊ စင်စစ်အားမကိုးရဘူး၊ သူမရှိတဲ့ နောက်မှာ သူ့ကို တောင့်တပြီး မနေသာမထိုင်သာ အကြီးအကျယ် ဆင်းရဲပင်ပန်းရတတ်ပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

သုခဝေဒနာဟာ သူရှိနေတုန်း ချမ်းသာသည်။ သူမရှိတော့
ဆင်းရဲသည်။

ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ ဌိတိဒုက္ခာ-တည်ရှိနေခြင်းလျှင် ဆင်းရဲရှိ၏။ ဝါ-တည်ရှိနေခိုက်၌ ဆင်းရဲပါသည်။ ဝိပရိဏာမသုခါ ဖောက်ပြန် ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းလျှင် ချမ်းသာရှိ၏။ ဝါ-သူ ကွယ်ပျောက်သွားလျှင် ချမ်းသာပါသည်တဲ့။

ကိုယ်ထဲမှာ အတွေ့အထိ ဆိုးတွေနဲ့တွေ့ရလို့ ညောင်းခြင်း ပူခြင်း နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း ယားခြင်းစသော ကိုယ်ဆင်းရဲနဲ့ စိတ်ပူခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ပူဆွေးခြင်း စသော စိတ်ဆင်းရဲတွေကတော့ သူတို့ဖြစ်လျက်တည်ရှိနေခိုက်မှာ ဆင်းရဲတယ်။ သူတို့ ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့အခါကျတော့ ချမ်းသာတယ်တဲ့။ ဒါကလဲ ထင်ရှားပါတယ်။ ညောင်းပူ နာကျင်ကိုက်ခဲနေတုန်း ဆင်းရဲတာဘဲ။ အဲဒါတွေပျောက်သွားတော့ ချမ်းသာတာဘဲ။ အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

ဒုက္ခဝေဒနာဟာ သူရှိနေတုန်း ဆင်းရဲသည်။ သူမရှိတော့ ချမ်းသာသည်။

အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ-မဆင်းရဲ မချမ်းသာ အလယ်အလတ် ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်။ ဉာဏသုခါ-သိခြင်းကြောင့် ချမ်းသာ၏။ ဝါ-သိလျှင် ချမ်းသာသည်။ အညာဏဒုက္ခာ-မသိခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲ၏။ ဝါ-မသိလျှင် ဆင်းရဲသည်တဲ့။

ဒီဖြေပြချက်ကို ရှင်းပြဘို့ သိပ်မလွယ်ဘူး။ အဋ္ဌကထာမှာ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို (ဇာနနဘာဝေါ) သိသည်၏ အဖြစ် သိခြင်းက ချမ်းသာသည်။ (အဇာနနဘာဝေါ) မသိခြင်းက ဆင်းရဲသည်လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီမှာ သိခြင်း မသိခြင်း ဆိုတာ ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်း-မသိခြင်းကို ဆိုလိုတာလား။ ရိုးရိုးသိခြင်း မသိခြင်းကို ဆိုလိုတာလားဆိုတာ တိတိကျကျ ပြောဘို့ ခက်တယ်။ ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြထားတာကတော့ “ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိလျှင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည်ဖြစ်ပြီး ချမ်းသာကြောင်း၊ မသိလျှင် ဆင်းရဲကြောင်း ဖွင့်ပြထားတယ်။ တနည်းအားဖြင့် အသိဉာဏ်နှင့် ယှဉ်လျှင် အသိဉာဏ်ကို မှီပြီးဖြစ်လျှင် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာက ချမ်းသာတယ် လိုချင်ဘွယ်ဖြစ်တယ်။ ဉာဏ်နဲ့ မယှဉ်ပဲ မောဟနှင့်ယှဉ်လျှင် မောဟကို မှီပြီး အကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဖြစ်လျှင် ဆင်းရဲကြောင်း” ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒါကတော့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များ သိနားလည်ဘို့ ခက်ပါတယ်။

ဘုန်းကြီး ထင်မြင်သဘောကျတာတော့ “သုခဝေဒနာဟာ တည်ရှိနေတုန်း ချမ်းသာတယ်။ မရှိတော့ ဆင်းရဲတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာဟာ တည်ရှိနေတုန်း ဆင်းရဲတယ်။ မရှိတော့ ချမ်းသာတယ်”လို့ ပြဆိုချက်ဟာ သာမန်လူများလဲ အလွယ်တကူ နားလည်သလိုပင် “ဒီဥပေက္ခာဝေဒနာဟာ သိယင် ချမ်းသာတယ်။ မသိယင် ဆင်းရဲတယ်” ဆိုတာလဲ အများသိလွယ်တဲ့ ပြဆိုချက်ပဲလို့ ထင်ပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ကား ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြစ်နေဆဲမှာ နေသာထိုင်သာရှိနေပုံကို နှလုံးသွင်းမိလို့ သိယင် ချမ်းသာတယ်။ နှလုံးမသွင်းမိလို့ မသိယင်တော့ မကြာမီအတွင်းမှာပဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတွေကို တွေ့ရတတ် သောကြောင့် ဆင်းရဲနေတတ်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီလိုသာ ထင်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ လူတိုင်း နားလည်လွယ်ပါတယ်။ ဋီကာက ဖွင့်ပြထားတဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိယင် ချမ်းသာတယ်။ မသိယင် ဆင်းရဲတယ် ဆိုတာလဲ ဝိပဿနာ မရှုဘူးတဲ့ သူတွေမှာ သိနားလည်ဘို့ ခက်ပါတယ်။ ဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်ယင်, ဉာဏ်ကို မှီပြီး ဖြစ်ယင် ချမ်းသာတယ်။ သို့မဟုတ်ယင် ဆင်းရဲတယ် ဆိုတာလဲ သိဘို့ခက်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ “ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်ခိုက်၌ နေသာထိုင်သာ ရှိနေတာကို သိယင် ချမ်းသာတယ်။ မသိယင် ဆင်းရဲတယ်”လို့ သိလွယ်တာကိုသာ မှတ်ထားကြရပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်ခိုက်၌ နေသာ ထိုင်သာ ရှိနေတာကို သိယင် ချမ်းသာတယ်။ မသိယင် ဆင်းရဲတယ်။

အဲဒီဝေဒနာ သုံးပါးအကြောင်း ဖြေကြားတာကို နားကြားရပြီးတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အဲဒီ ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာ ကိန်းပုံကို ဒီလို မေးပါတယ်။

ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံအမေး အဖြေ

သုခါယ ပနာယျေ ဝေဒနာယ ကိံ အနုသယော အနုသေတိ၊
ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ကိံ အနုသယော အနုသေတိ၊ အဒုက္ခမသုခါယ
ဝေဒနာယ ကိံ အနုသယော အနုသေတိ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သုခါယဝေဒနာယ-သုခဝေဒနာ၌၊ ကိံ အနုသယော အဘယ်အနုသယကိလေသာသည်။ အနုသေတိ ကိန်းပါသနည်း။ ဝါ အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ဖြစ်ရန် အဆင်သင့် ရှိနေပါသနည်း။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဒုက္ခ ဝေဒနာ၌ ကိံ အနုသယော အဘယ်အနုသယကိလေသာသည်။ အနုသေတိ ကိန်းပါသနည်း။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌၊ ကိံ အနုသယော အဘယ်အနုသယ ကိလေသာသည်။ အနုသေတိ ကိန်းပါသနည်း။

သုခဝေဒနာ၌ ဘယ်အနုသယ ကိန်းပါသလဲ။ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ဘယ်အနုသယကိန်းပါသလဲ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ဘယ်အနုသယ ကိန်းပါသလဲလို့ မေးပါတယ်။ ကိန်း ဆိုတာ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်ဖို့ရာ အဆင်သင့် ရှိနေတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သုခါယ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော
အနုသေတိ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတိ၊
အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ သုခဝေဒနာ၌၊ ရာဂါနုသယော ရာဂါနုသယသည်။ အနုသေတိကိန်း၏။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဒုက္ခဝေဒနာ၌၊ ပဋိဃာနုသယော-ပဋိဃာနုသယသည်။ အနုသေတိ-ကိန်း၏။ အဒုက္ခမ သုခါယ ဝေဒနာယဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော အဝိဇ္ဇာနုသယသည်။ အနုသေတိ ကိန်း၏တဲ့။

မြင်လို့ကောင်းတာ ကြားလို့ ကောင်းတာ နံလို့ ကောင်းတာ စားသိလို့ကောင်းတာ ထိတွေ့လို့ကောင်းတာ ကြံသိလို့ ကောင်းတာ ရွှင်လန်း ဝမ်းသာတာ ဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာကို မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီသုခ ဝေဒနာ၌ ရာဂကိန်းတယ်၊ အဲဒီချမ်းသာတာ ကောင်းတာကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး သာယာနှစ်သက် တပ်မက်လိုချင်မှု ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကောင်းစား ချမ်းသာသုခ၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းသည်။

ညောင်းပူ နာကျင်ကိုက်ခဲမှုစသော ကိုယ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှာရော၊ စိတ်ညစ်မှု ဝမ်းနည်းမှု နှလုံးမသာမှုစသော စိတ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခမှာရော၊ မြင်လို့ မကောင်းတာအစရှိတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခမှာရော မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ စိတ်ဆိုးပြစ်မှားတတ်တဲ့ ပဋိဃခေါ် ဒေါသကိန်းတယ်၊ အဲဒီ ဆင်းရဲတာ မကောင်းတာကို ပြန်လည် ဆင်ခြင်ပြီး ပဋိဃခေါ်တဲ့ ဒေါသ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ပဋိဃာနုသယ ကိန်းတယ်လို့ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ဆိုးဝါးဆင်းရဲမှု ဒုက္ခ၌ ပဋိဃာနုသယ ကိန်းသည်။

အဲဒီ ရာဂါနုသယနှင့် ပဋိဃာနုသယ ကိန်းပုံကို ဝိဘင်္ဂပါဠိ (၃၅၃)၌ အကောင်းအဆိုး အာရုံနှစ်မျိုးဖြင့် ဒီလို ပြထား ပါတယ်။

ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ ဧတ္ထ သတ္တာနံ
ရာဂါနုသယော အနုသေတိ။ ယံ လောကေ အပ္ပိယ ရူပံ အသာတရူပံ၊
ဧတ္ထ သတ္တာနံ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတိ။ ဣတိ ဣမေသု ဒွိသု
ဓမ္မေသု အဝိဇ္ဇာ အနုပတိတာ၊ တဒေကဋ္ဌော မာနော စ ဒိဋ္ဌိ စ
ဝိစိကိစ္ဆာ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

လောကေ-လောက၌၊ ယံ ပိယရူပံ သာတရူပံ အကြင် ချစ်ဖွယ်သဘော သာယာဖွယ် သဘောသည်၊ အတ္ထိရှိ၏၊ ဧတ္ထ ဤချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌၊ ရာဂါနုသယော ရာဂါနုသယသည်၊ အနုသေတိ-ကိန်း၏။ လောကေ လောက၌၊ ယံ အပ္ပိယရူပံ အသာတရူပံ-အကြင်မုန်းဖွယ်သဘော မသာယာဖွယ် သဘောသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧတ္ထ-ဤမုန်းဖွယ် မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌၊ ပဋိဃာနုသယော-ပဋိဃာနုသယသည်၊ အနုသေတိကိန်း၏ တဲ့။

ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌ ရာဂ ကိန်းတယ်၊ အဆင်းကောင်း အသံကောင်းစသော အာရုံကောင်းကို မရှု မမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီအာရုံကောင်း၌ ပြန်လည် ဆင်ခြင်ပြီး သာယာနှစ်သက် တပ်မက် လိုချင်မှု ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါလဲ ဆိုကြရမယ်။

ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌ ရာဂါနုသယကိန်းသည်။

နောက်ပြီးတော့ မုန်းဖွယ် မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃခေါ်ဒေါသ ကိန်းတယ်၊ အဆင်းဆိုး အသံဆိုးစသော အာရုံဆိုးကို မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီအာရုံဆိုး၌ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ပဋိဃခေါ်တဲ့ ဒေါသ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို မုန်းဖွယ်မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃာနုသယ ကိန်းတယ် လို့ ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မုန်းဖွယ် မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃာနုသယ ကိန်းသည်။

သုခဝေဒနာ ဆိုတာလဲ ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်းထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်၊ တနည်းအားဖြင့် အာရုံကောင်းကို မှီ၍ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သုခဝေဒနာ၌ ရာဂါနုသယကိန်းတယ် ဆိုတာလဲ အာရုံကောင်း၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတာနှင့် သဘောတူပါဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ ဒုက္ခဝေဒနာဆိုတာလဲ အာရုံဆိုးထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်၊ တနည်းအားဖြင့် အာရုံဆိုးကို မှီ၍ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိဃာနုသယကိန်းတယ် ဆိုတာလဲ အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃာနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတာနှင့် သဘောတူပါဘဲ။

မဆင်းရဲ မချမ်းသာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာကို မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒါကို မြဲတဲ့ အနေချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင် အနေဖြင့် သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာဟာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မဆင်းရဲ မချမ်းသာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းသည်။

ဒါက ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာ နုဿယကိန်းပုံဘဲ။ ခုတင်က ရွတ်ပြခဲ့တဲ့ ဝိဘင်္ဂပါဠိမှာ ပြထားပုံကတော့ ဣတိ- ဤသို့အားဖြင့်၊ ဣမေသု ဒွိသု ဓမ္မေသု-ပြဆိုခဲ့သော ဤအာရုံတရား နှစ်ပါးတို့၌၊ အဝိဇ္ဇာ-မြဲတဲ့အနေ စသည်ဖြင့် သိမှားသော အဝိဇ္ဇာသည်၊ အနုပတိတာ-ရာဂ ဒေါသတို့နှင့် အတူကျရောက်ပါဝင်လျက် ဖြစ်၏-တဲ့၊ ရာဂဒေါသဖြစ်တယ်ဆိုတာ အဝိဇ္ဇာက ချစ်ဖွယ် မုန်းဖွယ်အနေဖြင့် အသိမှားပြီး ဖြစ်တာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဝိဇ္ဇာဟာ ရာဂ ဒေါသ ကိန်းရာ အာရုံကောင်း အာရုံဆိုး နှစ်မျိုးတို့၌ ရာဂဒေါသတို့နှင့် အတူပါဝင်လျက် ကိန်းတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီလိုဆိုတော့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းတယ်ဆိုတာ ဖြေကြားချက်နဲ့ မညီသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ညီအောင်ယူဘို့ လိုပါတယ်။ ဘယ်လိုယူရမလဲ ဆိုယင် ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းတယ် ဆိုတာက ကိလေသာ သုံးပါး သီးသန့်ကိန်းပုံကို ပြတာပါ။ သုခဝေဒနာ၌ ပဓာနဖြစ်တဲ့ ရာဂကိန်းရာမှာလဲ အဝိဇ္ဇာပါတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာ ၌ ပဓာနဖြစ်တဲ့ ပဋိဃကိန်းရာမှာလဲ အဝိဇ္ဇာပါတယ်လို့ပဲ ယူသင့်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လောဘ ဒေါသ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မောဟနှင့် ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်တာချည်းဘဲ။ ဒါကြောင့်ပါဘဲ။ ယခုထုတ်ပြတဲ့ ဝိဘင်္ဂပါဠိမှာတော့ ဥပေက္ခာနှင့် ဆိုတဲ့ အလယ်အလတ်အာရုံကို မထုတ်ပြပဲ အကောင်းအဆိုး အာရုံနှစ်မျိုးကိုသာ ထုတ်ပြထားပေးမယ်လို့ အညံ့စားအာရုံကောင်းနဲ့ အညံ့စား အာရုံဆိုးဟာ ဥပေက္ခာနှင့် ဆိုင်တဲ့ အလယ်အလတ်စား အာရုံပင် ဖြစ်သင့်တယ်လို့ ယူနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် အာရုံက တကယ်မကောင်း၊ တကယ်မဆိုးပေမဲ့ အဲဒါကို တကယ်အာရုံကောင်း၊ တကယ်အာရုံဆိုး အနေဖြင့် သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာကို မှီပြီး ရာဂ, ဒေါသ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အဲဒီလို မကောင်းလှ မဆိုးလှတဲ့ အာရုံ၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်တွဲ လောဘစိတ်မောဟစိတ်စသည် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းတယ်လို့ ယူယင် ဤသုတ်ပါဠိနှင့် ဝိဘင်္ဂပါဠိဟာ မကွဲပြားဘူးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီကနောက် ဝိဘင်္ဂပါဠိမှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ အနုဿယသုံးပါးလဲ အဝိဇ္ဇာနှင့်အတူတကွ ပါဝင်၍ ကိန်းကြောင်းကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

မာနော စ-မာနအနုဿယကိုလည်း၊ တဒေကဋ္ဌော-ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် တည်ရာတူသည်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်အပ်၏။ ဒိဋ္ဌိ စ-ဒိဋ္ဌိကို၎င်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စ-ဝိစိကိစ္ဆာကို၎င်း၊ တဒေကဋ္ဌော-ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် တည်ရာတူသည်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-မှတ်အပ်၏တဲ့။ ဒီစကားဖြင့် မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ အနုဿယကိလေသာ သုံးပါးကိုလဲ အဝိဇ္ဇာကိန်းတဲ့ အာရုံမှာ အတူတကွ ကိန်းတယ်။ အတူတကွ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ သိစေတာပါဘဲ။

မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့အာရုံကို မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီ အာရုံကို မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင်အနေဖြင့် အလွဲအမှားကို အဝိဇ္ဇာက သိသိသွားတယ်။ အဲဒီလို သိမှားတဲ့ အာရုံ၌ မာနလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒိဋ္ဌိလဲဖြစ်နိုင်တယ်။ ဝိစိကိစ္ဆာလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

အနုဿယ ၂-မျိုးနှင့် ပယ်ပုံ ရှင်းပြချက်

ဒီနေရာမှာ အနုဿယ ၂-မျိုးနှင့် ပယ်ပုံကို အများနားလည်အောင် ရှင်းပြပါဦးမယ်။ အနုဿယဆိုတာ အာရမ္မဏာ နုဿယနှင့် သန္တာနာနုဿယလို့ ၂-မျိုးရှိတယ်။ အာရမ္မဏာနုဿယဆိုတာ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်အာရုံကို မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအခြင်းအရာဖြင့် မှန်စွာ မသိလျှင် အဲဒီမသိရသမျှ အာရုံ၌ ကာမရာဂါ နုဿယ ဘဝရာဂါနုဿယ ဆိုတဲ့ ရာဂအနုဿယ ၂-ပါးလဲ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒါကို ကိန်းတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီအမှန်အတိုင်း မသိရတဲ့အာရုံမှာ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင်အနေဖြင့် သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာနုဿယလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီအဝိဇ္ဇာဖြင့် မှားယွင်းစွာသိထားတဲ့ အာရုံမှာ ပဋိဃာနုဿယ မာနာနုဿယ ဒိဋ္ဌာနုဿယ ဝိစိကိစ္ဆာနုဿယဆိုတာတွေလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ကိန်းတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒါဟာအမှန်အတိုင်း မသိရတဲ့အာရုံမှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏာနုဿယ လို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီအာရမ္မဏာနုဿယကို ဝိပဿနာရှုပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပယ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ပယ်နိုင်အောင်လို့ ဝိပဿနာ ရှုနေကြရတာဘဲ။

သန္တာနာနုသယ ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးလို့ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိနေတဲ့ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ ကိလေသာ ၆-ပါးပါဘဲ။ ရာဂဆိုတာက ကာမရာဂါနုသယ ဘဝရာဂါနုသယလို့ ၂-ပါးရှိတယ်။ ဒါကြောင့် အနုသယ (၇)ပါးလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ပုထုဇဉ်မှာဆိုယင် အရိမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးလို့ အဲဒီ အနုသယ (၇)ပါးလုံး အကြောင်း ညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်တာချည်းဘဲ။ ဒါကြောင့် ပုထုဇဉ်သန္တာန်မှာ အဲဒီအနုသယ (၇)ပါးလုံး ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ သောတာပန်မှာတော့ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ကျန်တဲ့ (၅) ပါးသာ ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်က ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ အကြမ်းစာလောက်သာ ပယ်နိုင်တယ်။ အနုစားကတော့ ရှိမြဲရှိနေသေးတာ ဘဲ။ ဒါကြောင့် သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာလဲ အနုသယ (၅) ပါးပင် ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ အနာဂါမိမှာတော့ ကာမရာဂါနဲ့ ဗျာပါဒကို အနာဂါမိမဂ်က ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဘဝရာဂ၊ မာန၊ အဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ ဒီအနုသယ (၃)ပါးသော ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ ရဟန္တာမှာတော့ အနုသယကိလေသာ အားလုံးကို ပယ်ပြီး ဖြစ်နေပြီ။ အခြားကိလေသာတွေလဲ ပယ်ပြီး ဖြစ်နေပြီ။ ဒါကြောင့် ရဟန္တာသန္တာန်မှာတော့ ဘာကိလေသာမျှ မရှိတော့ဘူး။ ကိလေသာ အားလုံးကင်းငြိမ်းနေပြီ။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသောကြောင့် ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်နိုင်သာ ကာမရာဂစသည်ကို သန္တာနာနုသယဟု ခေါ်ရတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသောကြောင့် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်
သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်နိုင်သော ကာမရာဂ စသည်ကို
သန္တာနာနုသယ ခေါ်သည်။

အဲဒီမှာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ကျင့်နေဆဲ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၇)ပါး ပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်မှာတော့ မဂ်စိတ် တကြိမ်တည်း ဖြစ်ခိုက်မို့ ဘာကိလေသာမျှ ဖြစ်နိုင်ခွင့်မရှိပါဘူး။ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိဆိုတဲ့ အောက်ဖလဋ္ဌာန် သုံးပါးတို့ သန္တာန်၌သာ သူတို့ဆိုင်ရာ အနုသယကိလေသာ ၅-ပါး ၃-ပါးတို့ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အရ အဲဒီ အောက်ဖလဋ္ဌာန် သုံးပါးကိုသာ ယူဘို့ပါဘဲ။

အာရမ္မဏာနုသယ ဆိုတာကတော့ အဲဒီ သန္တာနာနုသယထဲက မရှုမိတဲ့အာရုံမှာဖြစ်နိုင်တဲ့ အနုသယ (၇)ပါး၊ (၅)ပါး၊ (၃)ပါး ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေပါဘဲ။ မြင်စဉ်၊ ကြားစဉ်၊ တွေ့သိစဉ်က ကိလေသာ မဖြစ်ခဲ့သေးပေမဲ့ မရှုမမှတ်မိ၍ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိရသေးတဲ့ အာရုံ၌ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုသယလို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မြင်ဆဲစသည်၌ မရှုမိ၍ အမှန်အတိုင်း မသိရသော အာရုံ၌
ဖြစ်နိုင်သော ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုသယခေါ်သည်။

ဒါနဲ့စပ်ပြီး မှတ်သားဖွယ် ကောင်းတဲ့ သီဟိုဠ်က ဝတ္ထုတခုကို ထုတ်ပြရဦးမယ်။ ရဟန်းငယ်တပါးဟာ ကာလဒီဃဝါပီ တံခါးကျောင်းကို သွားပြီး စာသင့်ဘို့ လျှောက်တယ်။ အဲဒီက ဆရာတော်က အဘိညာဉ် ရဟန်တူပါတယ်။ အဲဒီရဟန်းငယ် အကြောင်းကို ဆင်ခြင်ကြည့်တဲ့အခါ ဘေးရန်အန္တရာယ်ဖြစ်မှာကို မြင်တဲ့အတွက် ရွာထဲဆွမ်းခံမသွားယင် လက်ခံမယ်လို့ ပြောတယ်။ ရဟန်းငယ်က မသွားပါဘူးလို့ ဝန်ခံပြီး အဲဒီကျောင်း၌ စာသင်နေတယ်။ စာသင်လို့ ပြီးတဲ့အခါ ကျတော့ ဆရာတော်ကို ရှိခိုးကန်တော့ပြီး ပြန်တဲ့အခါ “ဘာကြောင့်ရွာထဲ ဆွမ်းခံသွားဘို့ ခွင့်မပြုတာ ပါလိမ့်မလဲ။ ယခုတော့ ဒီကျောင်းမှာ နေတုန်း ရွာထဲဆွမ်းခံမသွားဘို့ ဝန်ခံထားတာ ပြီးဆုံးသွားပါပြီ။ ရွာထဲသွားကြည့်လိုက်ဦးမှာဘဲ”လို့ ဆင်ခြင်ပြီး ရွာထဲ ဆွမ်းခံကြွသွားတယ်။ အိမ်တအိမ်ရောက်တဲ့အခါ အမျိုးသမီးကလေးက ဝါဝင်းလှပတဲ့ လှံချည်ကို ဝတ်လျက် အိမ်မှာ ရှိနေတယ်။ အဲဒီရဟန်းငယ်ကို မြင်ရတော့ ချစ်ခင်တပ်မက်တဲ့ ရာဂဖြစ်ပြီးတော့ ယာဂုဆွမ်းကို အဲဒီရဟန်းငယ်၏ သပိတ် ထဲမှာ လောင်းလှူတယ်။ လောင်းလှူပြီးတော့ အလွန်တပ်မက်စွဲလမ်းသောကြောင့် အဲဒီ အမျိုးသမီးကလေးက အိပ်ရာထဲ လှဲအိပ်နေပါသတဲ့။ သူ့ကံအားလျော်စွာ ဖြစ်ရတာနဲ့လဲတူပါတယ်။

အဲဒီတော့ သူ့မိဘများက ဘာကြောင့် ဒီလိုလှဲအိပ်နေတာလဲလို့ မေးကြတယ်။ ဆွမ်းခံကြွလာတဲ့ ဟိုရဟန်း ကလေးကို စွဲလမ်းနေလို့ လှဲအိပ်နေကြောင်း၊ အကယ်၍ အဲဒီရဟန်းကလေးနဲ့ အတူမနေရယင် သေရတော့မည့် အကြောင်း များကို ပြောတယ်။ သမီးကလေးက ဒီတယောက်တည်းရှိတယ်။ အလွန်လဲ အလိုလိုက်ထားတဲ့ သမီးကလေးလဲဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ဖခင် ဒကာကြီးက ဟိုရဟန်းငယ်ထံသွားပြီးတော့ သူ့အိမ်သို့ ဆွမ်းအလှူခံရန် ပြန်ကြွဘို့ လျှောက်တယ်။ ရဟန်းငယ်က မလိုပါဘူးလို့ ငြင်းပယ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒကာကြီးက သူ့သမီးအကြောင်းကိုလဲ ပြောပြပြီးတော့ သူတို့မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာလဲ ပြည့်စုံကြောင်း သမီးကလဲ ဒီတယောက်တည်းသာ ရှိကြောင်း၊ သားကြီးအဖြစ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေလိုကြောင်း များကို ပြောပြပြီး ဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို ရဟန်းငယ်က အဲဒီတုန်းက ချစ်ခင်စွဲလမ်းမှု မရှိသေးသောကြောင့် အလိုမရှိပါဘူးလို့ ငြင်းပယ်ပြီး သူ့အလိုရှိရာ ထွက်ခွါသွားပါသတဲ့။

အဲဒီတော့ မိဘများက သမီးကို ဒီလိုပြောကြားကြတယ်။ ဟိုရဟန်းငယ်ကို ပင့်ခေါ်လို့မရဘူး၊ အခြားလူငယ် တယောက်ကို အလိုရှိရာ ရနိုင်ပါတယ်။ ထပြီး စားသောက်ပါလို့ ချောမော့ပြီးပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအမျိုးသမီးကလေးက ဟိုရဟန်းငယ်ကိုသာ စွဲလမ်းနေတာနဲ့ မစားမသောက်နိုင်ပဲ ဟိုရဟန်းငယ်ကိုသာ စွဲလမ်းနေတာနဲ့ မစားမသောက်နိုင်ပဲ အိပ်ရာထဲမှာ အိပ်မြဲအိပ်နေယင်း ခုနစ်ရက်ကြာတဲ့အခါ သေဆုံးသွားရှာပါရောတဲ့။ သူ့မိဘများက သမီးကို သဂြိုဟ်ပြီးတဲ့အခါ သူဝတ်ထားတဲ့ ထမီအဝါလေးကို ကျောင်းက သံဃာတော်အား လှူလိုက်တယ်။ သံဃာတော်က အပိုင်းပိုင်းဖြတ်ပြီး ဝေလိုက် တယ်။ ဝေလိုက်တယ်။ ဦးပဉ္စင်းကြီးတပါးက အဲဒီမှရလာတဲ့ အဝတ်ပိုင်းကလေးကို ယူလာခဲ့ပြီးတော့ အဲဒီရဟန်းငယ်ထံမှာ ရေစစ်လုပ်ပေးလို့ စေခိုင်းတယ်။ ဘယ်ကရလာပါသလဲလို့ အဲဒီ ရဟန်းငယ်ကမေးတော့ အကျိုးအကြောင်းတွေကို အပြည့်အစုံ ပြောပြတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို ကြားသိရတဲ့အခါ အဲဒီရဟန်းငယ်မှာ “ဒါလောက် ချစ်ခင်တပ်မက်နေတဲ့ အမျိုးသမီးကလေးနဲ့ အတူတကွ မနေထိုင် မပေါင်းသင်းလိုက်ရလေခြင်း”လို့ ကြံတွေးပြီး ရာဂမီးလောင်တာနဲ့ အဲဒီနေရာမှာပင် သေဆုံးသွားရ ရှာပါသတဲ့။ (မူလပံ-ဋ္ဌ ၃-၅၀-၅၁။)

အဲဒီရဟန်းမှာ ပဌမမြင်စဉ်တုန်းကတော့ ချစ်ခင်တပ်မက်တဲ့ ရာဂ မဖြစ်ခဲ့သေးဘူး၊ အမျိုးသမီးကလေး၏ မိဘများက ဆွယ်ပြီး ပြောတာတောင် စိတ်မဝင်စားခဲ့သေးဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက မြင်တာ ကြားတာတွေကို မရှုနိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် မှန်စွာမသိပဲ အဝါရောင်အဝတ်နဲ့ အမျိုးသမီးပုံကလေးကတော့ စိတ်ထဲမှာ စွဲလျက်ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီစွဲမိတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန် ကလေးကို အာရုံပြုပြီး နောက်ဆုံးအချိန်မှာ ရာဂနဲ့ ဒေါမနဿတွေဖြစ်ပြီး သေသည်အထိ ဒုက္ခရောက်သွားရတာဘဲ။ အဲဒါဟာ အာရမ္မဏာ မိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္န-အာရုံကို အထင်အရှား ယူထားဘူးလို့ ကိလေသာဖြစ်နေပြီ ဆိုရတဲ့ အာရမ္မဏာနုဿပါဘဲ။

အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သဗ္ဗာယ န ခေါ အယျေ သုခါယ ဝေဒနာယ ရာဂါနုဿယော
 အနုသေတိ၊ သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုဿယော
 အနုသေတိ၊ သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုဿယော
 အနုသေတိ။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုဿယ ကိန်းပါသလား။ ဒုက္ခဝေဒနာအားလုံး၌ ပဋိဃာနုဿယ ကိန်းပါသလား၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ အားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းပါသလားလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

န ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ သဗ္ဗာယ သုခါယ ဝေဒနာယ
 ရာဂါနုဿယော အနုသေတိ၊ န သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
 ပဋိဃာနုဿယော အနုသေတိ၊ န သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ
 ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုဿယော အနုသေတိ။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုဿယ ကိန်းတာချည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒုက္ခဝေဒနာအားလုံး၌ ပဋိဃာနုဿယ ကိန်းတာချည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ ကိန်းတာချည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူးလို့ ဖြေကြား တာပါဘဲ။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုဿယ ကိန်းတာချည်းတော့ မဟုတ်ဘူးဆိုရာမှာ ဘယ်လို သုခ၌ ကိန်းသလဲ၊ ဘယ်လို သုခ၌ မကိန်းသလဲလို့ စဉ်းစားစရာ မေးစရာရှိပါတယ်။ ထို့အတူပင် ဒုက္ခ ဥပေက္ခာတို့၌လဲ စဉ်းစားစရာ မေးစရာရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးကတော့ သဘောပေါက်နားလည်လို့နဲ့ တူပါတယ်။ အဲဒီလို ထပ်ပြီးမမေးတော့ပါဘူး၊ အဲဒီလို အမေး အဖြေ မရှိပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ န အနုသေတိ-သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုဿယက ကိန်းတာချည်း မဟုတ်ဘူး ဆိုတာကို (န သဗ္ဗာယ သုခါယ ဝေဒနာယ သော အပ္ပဟီနော) သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ထိုရာဂါနုဿယကို မပယ်အပ်သည် မဟုတ်ဘူးလို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီအဖွင့်ဖြင့် သိနားလည်ဘို့ကတော့ ဝိပဿနာရှုပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိပြီးဖြစ်တဲ့ သုခ ဝေဒနာ၌ ထိုရာဂါနုဿယကို ဝယ်ပြီး ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ပိုင်းခြားသိအပ်ပြီးဖြစ်သော သုခဝေဒနာ၌ ရာဂါနုဿယ မကိန်းဘူး ကင်းနေတယ်လို့ သိနားလည်ဘို့ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဋီကာမှာ ဒီလိုတပ်ဆင်ပြီး ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

အပ္ပဟီနောတိ-မပယ်အပ်-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ အပ္ပဟီနဘာဝ မုခေန-မပယ်အပ်သည့်အဖြစ်ကို မျက်နှာပြုသဖြင့်၊ အနုဿယနဋ္ဌ ကိန်းခြင်းအနက်ကို၊ အာဟာပြဆိုပါသည်။ သော စ ထိုမပယ်အပ်သေး၍ ကိန်းသည်ဟု ဆိုရသော အနုဿယ သည်လည်း၊ အပရိညာတဝတ္ထုကော အနိစ္စစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မသိအပ်သော အာရုံလျှင် တည်ရာရှိသည်၊ ပရိညာတေသု- ဝိပဿနာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သောတရားတို့၌၊ ပတိဋ္ဌ တည်ရာကို၊ န လဘတိ မရနိုင်ပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၃-၃၂၉) ၌လဲ ဒီလို ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင် အကြင် သန္တာန်၌၊ ဝိပဿနာယ-ဝိပဿနာဖြင့်၊ အပရိညာတာ-ပိုင်းခြား၍ မသိအပ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုသန္တာန်၌၊ ဥပ္ပါဒတော ပဘူတိ-ဖြစ်ဆဲမှစ၍၊ တေသု ထိုမသိအပ်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၌၊ ဝဇ္ဇမူလံ ကိလေသဇာတံ ဝဋ်၏အမြစ်ဖြစ်သော ကိလေသာအပေါင်းသည်၊ အနုသေတိ ကိန်းသည်တဲ့။

ဒီဝိသုဒ္ဓိမဂ်စကားဖြင့် သိစေလိုရင်းကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မရှုမသိရသေးတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၌ အနုသယကိလေသာ ကိန်းသည်။ သိရတဲ့တရားတို့၌ မကိန်းဘူးလို့ သိစေလိုရင်းပါဘဲ။ အဲဒီတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုသိရသောဝေဒနာ၌ ရာဂါနုသယ စသည် မကိန်းဘူးလို့ သိနားလည်ဘို့ပါဘဲ။

ယခု ဒီမှာ ဖောင်းတာ ပိန်တာမှ စပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့ထိုင်း သိတိုင်း ရှုမှတ်နေကြရတာဟာ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာသမျှ တရားတွေကို အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တဟု အမှန်အတိုင်းသိပြီး အဲဒီရုပ်နာမ်တွေမှာ ရာဂါနုသယ စသည်တွေ မကိန်းအောင် မဖြစ်နိုင်အောင် ရှုမှတ်နေကြရတာဘဲ။ အထူးအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာအနုသယတွေ ကင်းအောင် ရှုမှတ်နေကြရတာဘဲ။ အမှတ်အသိအထူးကောင်းတဲ့အခါ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိနဲ့ဝိစိကိစ္ဆာအနုသယတွေ အလွန်အားနည်းသွားမယ်၊ အဲဒီအခါ သောတာပတ္တိမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး အဲဒီဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာဟာဖြစ်နိုင်ခွင့် လုံးဝကင်းသွားမယ်၊ အပါယ်လေးပါး ကျရောက်စေနိုင်တဲ့ ကာမရာဂစသည်တွေလဲ ကင်းသွားမယ်၊ ဒါကြောင့် သောတာပန်ဟာ အပါယ်လေးပါးမှ လုံးဝလွတ်မြောက်သွားတာဘဲ။

သောတာပန်က ဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ အကြမ်းစားတွေ အားနည်းပြီး သကဒါဂါမိမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာမယ်၊ အဲဒီအခါ အကြမ်းစား ကာမရာဂ စသည်တွေ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားမယ်။ သကဒါဂါမိက ဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒအနုစားတွေလဲ အားနည်းပြီးအနာဂါမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာမယ်၊ အဲဒီတော့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒဟာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခွင့်မရှိတော့ပဲ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားမယ်၊ အနာဂါမိဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ အရဟတ္တမဂ် ဖြစ်ပေါ် လာတော့ ဘဝရာဂ မာန အဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ အနုသယတွေရော အဟိရိက အနောတ္တပ္ပစသော ကျန်ကိလေသာတွေရော အကုန်လုံး ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားမယ်၊ အဲဒီလို ကိလေသာတွေ လုံးဝ ကင်းငြိမ်းတဲ့ ရဟန္တာ ဖြစ်အောင် ရှုမှတ် အားထုတ်နေကြရတာဘဲ။ ကိလေသာတွေ လုံးဝကင်းငြိမ်း ယင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းလဲ ငြိမ်းတော့တာဘဲ။

ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အနုသယ ကိန်းပုံကို မေးပြီးတော့ အဲဒီအနုသယ ပယ်ပုံကိုလဲ ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

အနုသယပယ်ပုံ အမေး အဖြေ

သုခါယ ပနာယျ ဝေဒနာယ ကိံ ပဟာတဗ္ဗံ၊ ဒုက္ခာယ
ဝေဒနာယ ကိံ ပဟာတဗ္ဗံ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ ကိံ
ပဟာတဗ္ဗံ။

အယျေ အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ သုခဝေဒနာ၌။ ကိံ အဘယ် ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗံ ပယ်အပ်ပါ သနည်း။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဒုက္ခဝေဒနာ၌။ ကိံ အဘယ်ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗံ-ပယ်အပ်ပါသနည်း။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌။ ကိံ အဘယ်ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗံ ပယ်အပ်ပါသနည်းတဲ့။

သုခဝေဒနာ၌ ဘယ်ကိလေသာကို ပယ်အပ်ပါသလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌ ဘယ်ကိလေသာကို ပယ်အပ်ပါ သလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရ်က ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

သုခါယ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော
ပဟာတဗ္ဗော၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊
အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ သုခဝေဒနာ၌၊ ရာဂါနုသယော ရာဂအနုသယ ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗော-ပယ်အပ်ပါသည်။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ-ဒုက္ခဝေဒနာ၌၊ ပဋိဃာနုသယော-ပဋိဃာနုသယ ခေါ်သည့် ဒေါသကိလေသာကို ပဟာတဗ္ဗော ပယ်အပ်ပါသည်။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ-ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော အဝိဇ္ဇာနုသယခေါ်သည့် မောဟကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗော-ပယ်အပ် ပါသည်တဲ့။

ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာမှာ မရှုမသိနိုင်ယင် လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်သာယာတဲ့ ရာဂါနုသယက ကိန်းတယ်၊ ဖြစ်ခွင့်ရှိနေတယ်၊ သုခဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိနေယင်တော့ အဲဒီဝေဒနာမှာ ရာဂဖြစ်ခွင့် မရှိပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ကင်းငြိမ်းအောင် သုခဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ အဲဒီသုခ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ အဆင်းကောင်း အသံကောင်းစသော ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံ၌လဲ အဲဒီရာဂ ဖြစ်ခွင့် မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတာဘဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိဇာနုသယ ခေါ်တဲ့ ဒေါသ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်လို့လဲ ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒုက္ခ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ အဆင်းဆိုး အသံဆိုးစသည်၌လဲ ဒေါသ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတာဘဲ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ခေါ်တဲ့ မသိမှု သိမှားမှု မောဟ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ် လို့လဲ ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒီအဝိဇ္ဇာ မောဟကတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ၌ ဖြစ်နိုင်တာချည်းဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒွါရ ဖ-ပါးက ပေါ်လာသမျှ တရားတွေကိုလဲ ရှုမှတ်ပြီး ဒီမောဟကို ပယ်ရတာပါဘဲ၊ ယခု ဒီသုတ်မှာ သုခ၌ ရာဂါနုသယ ဒုက္ခ၌ ပဋိဇာနုသယ၊ ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကိန်းတယ်၊ အဲဒီကိန်းတဲ့ အနုသယကိုသာ ပယ်အပ်တယ်လို့ တပါးစီသာ ကိန်းပုံနှင့် ပယ်ပုံကို ပြဆိုထားတာတော့ ပဓာနအားဖြင့် ကိန်းတာပယ်ပုံကို ပြဆိုထားတာဘဲ၊ အပ္ပဓာနအားဖြင့်တော့ ရာဂကိန်းရာ ဖြစ်တဲ့ သုခမှာရော၊ ပဋိဇာကိန်းရာဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခမှာရော အဝိဇ္ဇာလဲ ကိန်းတယ်၊ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာကိုလဲ ပယ်ရတာပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် ကိန်းပုံကို အပြည့်အစုံ ပြတဲ့ အဘိဓမ္မာပိဋက ယမကပါဠိမှာ (သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု ဓမ္မေသု ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ-လို့) သက္ကာယမည်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးလုံးတို့၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကိန်းကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒီဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကိန်းရာ တရားကိုလဲ ထို့အတူပင် ပြဆိုထားပါတယ်။

ဝေဒနာသုံးပါး၌ အနုသယသုံးပါး ပဓာနအားဖြင့် အသီးသီးကိန်းပုံနှင့် ပယ်ပုံအဖြေကို ကြားနာပြီးတော့ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သဗ္ဗာယ န ခေါ အယျေ သုခါယ ဝေဒနာယ ရာဂါ
 နုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
 ပဋိဇာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ
 အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော။

သုခဝေဒနာ အားလုံး၌ ရာဂါနုသယကို ပယ်အပ်ပါသလား၊ ဒုက္ခဝေဒနာအားလုံး၌ ပဋိဇာနုသယကို ပယ်အပ်ပါ သလား၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်အပ်ပါသလားလို့ မေးတာပါဘဲ၊ ဆိုလိုတာကတော့ သုခဒုက္ခ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာသုံးပါးလုံး၌ အသီးအသီး ကိန်းနေတဲ့ ရာဂ ပဋိဇာ အဝိဇ္ဇာရှိနေယင် အဲဒီ အနုသယတွေကို ပယ်ရမှာ ချည်းပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီဝေဒနာ သုံးပါးလုံး၌ ပယ်သင့်တဲ့ အနုသယရှိပြီး အဲဒီဝေဒနာသုံးပါးလုံး၌ အနုသယကို ပယ်ရတာချည်း ပါဘဲလားလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

န ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ သဗ္ဗာယ သုခါယ ဝေဒနာယ
 ရာဂါနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ န သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
 ပဋိဇာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ န သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ
 ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာ နုသယော ပဟာတဗ္ဗော။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုသယကို ပယ်အပ်သည်ချည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ (မပယ်အပ်တာလဲ ရှိတယ်လို့ ဆိုလိုပါ တယ်)၊ ဒုက္ခဝေဒနာ အားလုံး၌ ပဋိဇာနုသယကို ပယ်အပ်သည်ချည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်အပ်သည်ချည်း မဟုတ်ပါဘူးလို့ ဖြေကြားတာပါဘဲ၊ ဒါဖြင့် မပယ်ရတာက ဘယ်လိုပါလဲလို့ မေးစရာ ရှိတဲ့အတွက် အဲဒါကို ဆက်လက်ပြီး ဒီလို ဖော်ပြပါတယ်။

ဣဓာဂုသော ဝိသာခ ဘိက္ခူ ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇ
 အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ
 ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ ရာဂံ တေန ပဗေတိ၊ န တတ္ထ
 ရာဂါနုသယော အနုသေတိ။

ဒီပြဆိုချက်ကတော့ သုတနည်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် နားလည်ဘို့ မလွယ်ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အာရုံပြုကြရ ကြည်ညိုကြ ရအောင် အနက်ပြန်ပြီးတော့ ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကိုလဲ ရှင်းပြပါဦးမယ်။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ (ထေရီမက ပြောပြချက် ဆိုတော့ ဘိက္ခုနီ-ရဟန်းမိန်းမသည်လို့ ဖော်ပြသင့်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ ဘိက္ခု ရဟန်းဆိုတာက မြင့်မြတ်

ပြဇာန်းတဲ့အတွက် ဘိက္ခု-လို့ပဲ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။) ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ-လိုချင်စရာ ကာမအာရုံနှင့် လိုချင်မှု ကာမ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ သာလျှင်၊ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-ကာမအလိုမှ တပါးသော နီဝရဏ အကုသိုလ် တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ သာလျှင်၊ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ကြံစည်မှု ဝိတက်နှင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှု ဝိစာရ ပါရှိသော၊ (ဈာန်သို့-၌ စပ်) ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ နီဝရဏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည် ပီတိနှင့် သုခလည်း ပါရှိသော၊ ပဌမံ ဈာန်- ပဌမ ဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ-ကပ်ရောက်၍ နေ၏။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်က ရဟန်းဟာ ပဌမဈာန်သို့ ဝင်ရောက်နေပါတယ်တဲ့၊ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားနေတယ်လို့ ဆိုတာပါ ဘဲ။ ဈာန်ဝင်စားဆိုတာ အဲဒီဈာန်၏ အာရုံကို အာရုံပြုလျက် အဲဒီဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ပဌမဈာန်၏ အာရုံ ဆိုတာက မြေပုံသဏ္ဍာန် ပထဝီကသိုဏ်း နိမိတ်စသော ကသိုဏ်းအာရုံ ၁၀-ပါးထဲက တပါးပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဖူးဖူး ရောင်တဲ့ သူသေကောင်စသော အသုဘအာရုံ ၁-ပါးထဲက တပါးပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အာနာပါနခေါ်တဲ့ ဝင်လေထွက်လေ အာရုံနိမိတ်လဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆံပင် မွေးညှင်းစသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသ အာရုံတွေထဲက တပါးပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ချမ်းသာ ပါစေ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းတဲ့ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါပညတ် အာရုံလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ စပြီး အားထုတ်ခါစကတော့ ပထဝီ ပထဝီ မြေ မြေစသည်ဖြင့် မပြတ်နှလုံးသွင်းနေရတယ်။ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆိုယင်လဲ ဝင်လေ ထွက်လေကို အမြဲရှုနေရတယ်။ သမာဓိအား မရှိသေးခင်တော့ ကာမအာရုံစသည်ကို ကြံတဲ့စိတ်လဲ ဖြစ်တတ် သေးတယ်။ အဲဒီလို အကုသိုလ်စိတ်အကြံကို ပယ်ရှားပြီး ရှုနေကျ ကသိုဏ်းအာရုံ ဝင်လေထွက်လေ အာရုံစသည်ကိုသာ မပြတ်ရှုနေရတယ်။

အဲဒီလို ရှုနေလို့ သမာဓိ အားရှိလာတဲ့ အခါကျတော့ တခြားတပါးသို့ ထွက်သွားတဲ့ စိတ်ကူးရယ်လို့မရှိတော့ပဲ နှလုံးသွင်းတဲ့ ရှုတဲ့ စိတ်ချည်း မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဈာန်သို့ ရောက်ခါနီး အင်အားကောင်းတဲ့ ဥပစာရသမာဓိဘဲ။ ဥပစာရဈာန်လို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ အဲဒီဥပစာရ သမာဓိက အားပြည့်တဲ့ အခါကျတော့ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတဲ့ အင်္ဂါငါးပါးရှိတဲ့ ဈာန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ ပဌမ အစဆုံးဖြစ်တဲ့ ဈာန်ဖြစ်သောကြောင့် ပဌမဈာန်လို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီ ဈာန် ဖြစ်ခါနီး ဥပစာရသမာဓိ အခိုက်အတန့် ကတည်းက ကာမအလိုဆန္ဒ စသော နီဝရဏ အကုသိုလ်တွေ ကင်းလာခဲ့တယ်။ ဈာန်စိတ်ရပ်စဲသွားတဲ့နောက်လဲ အဲဒီ နီဝရဏအကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ပေါ်ပဲ ကင်းနေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဈာန်ကို (ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ လို့) ချီးမွမ်းပြဆိုထားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ဈာန်မှာ ဝိတက်စသော အင်္ဂါလေးပါးလဲ ထူးထူးခြားခြား ပါဝင်နေသောကြောင့် (သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-လို့လဲ) ချီးမွမ်းပြဆိုထား တယ်။ ဈာန်-ဈာန်ဆိုတာ အာရုံတခုတည်း၌ စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုလျက် အာရုံပြုနေတဲ့ သမာဓိအထူးဘဲ။ အဲဒီဈာန်ကို ရထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အဲဒီဈာန်စိတ်ဖြင့် သူ့အာရုံကိုသာ အာရုံပြုပြီး ငါးမိနစ် ဆယ်မိနစ် နာရီဝက် တနာရီစသည် မပြတ်တည်ငြိမ် ပြီးတော့လဲ နေနိုင်တယ်။ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွတဲ့ ပီတိကလဲ လွန်လွန်ကဲကဲ ဖြစ်နေတယ်။ စိတ်ရွှင်လန်း ချမ်းသာမှုသုခကလဲ လွန်လွန်ကဲကဲ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီ ဈာန်စိတ်ကြောင့် ကိုယ်မှာလဲပေါ့ပါးပြီး အလွန်ပင် နေကောင်း ထိုင်ကောင်း ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဈာန်၌ သာယာနှစ်သက် တပ်မက်မှုဟာ အများအားဖြင့် ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီပြဆိုချက်မှာ ရည်ရွယ်အပ်တဲ့ ဘိက္ခု ရဟန်းဆိုတာ ကတော့ ဈာန်စိတ် ရပ်စဲသွားတဲ့အခါ အဲဒီဈာန်ကို ဝိပဿနာရှုပြီး အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်သွားတယ်။ (အဋ္ဌကထာမှာတော့ အနာဂါမိမဂ် ရောက်ကြောင်းသာ ပြဆိုထားတယ်။ အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမရာဂကိုသာ ပယ်နိုင်တယ်။ ရူပဘဝအရူပဘဝနှင့် စပ်ဆိုင်တဲ့ ဘဝရာဂကိုတော့ မပယ်နိုင်သေးဘူး။ ဒါကြောင့် ဈာန်၌ တပ်မက်တဲ့ ရာဂကင်း မကင်း စဉ်းစားစရာရှိပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ် ရောက်တယ် ဆိုယင်တော့ အဲဒီလို စဉ်းစားစရာ မရှိပါဘူး။ ဘဝရာဂလဲ ကင်းနေပြီမို့ ဈာန်၌ တပ်မက်တဲ့ရာဂ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။) အဲဒီလို အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ရောက်သွားတော့ ကာမရာဂရော ဘဝရာဂရော လုံးဝကင်းသွားတယ်။ ဈာန်၏အခြားမဲ့၌လဲ ဈာန်ကို တပ်မက်မှု ဖြစ်ခွင့်မရှိဘူး။ အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ရာဂလုံးဝကင်းသွားတာကလဲ အခြေခံဖြစ်တဲ့ အဲဒီဈာန်ကို မှီပြီး ဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် ကင်းတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဈာန်ကပင် အရဟတ္တမဂ်၏ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပြီးတော့ ရာဂကို ပယ်ရာရောက်တယ်။ အဲဒီတော့ ဈာန်၌ ရာဂဖြစ်ခွင့် မရှိတဲ့အတွက် အဲဒီဈာန်၌ ပါဝင်တဲ့ သုခဝေဒနာမှာ ရာဂါနုဿ ကို ဝိပဿနာဖြင့် ပယ်စရာမလိုတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ပဌမဈာန်သုခ၌ ရာဂါနုဿကို ပယ်အပ်သည်မဟုတ်ဘူး-လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ သူ့ရည်ရွယ်ချက်အား လျော်စွာ ဖွင့်ပြတာပါဘဲ။ အဲဒီလို အနက်သဘောကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့ တေန အရဟတ္တမဂ် ရရန် အခြေခံဖြစ်သော ထိုပဌမဈာန်ဖြင့်၊ ရာဂရာဂကို၊ ပဇယောတိ-ပယ်၏။ တတ္ထ-အရဟတ္တမဂ်အနီး၌ အခြေခံအဖြစ် ဝင်စားခဲ့သော ထိုပဌမဈာန်၌၊ ရာဂါနုဿယော ရာဂါနုဿသည်၊ န အနုသေတိ-မကိန်းပါ။ ဝါ မကိန်းလို့ မပယ်အပ်တော့ပါ-လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ သိနားလည်ရန် အလွန်ခက်တဲ့ ဖြေကြားချက်ပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး ကတော့ အနာဂါမိမို့ အလွယ်တကူ သိနားလည်ပြီး သဘောကျသွားပုံရပါတယ်။ ဒါက ရာဂါနုဿ မပယ်အပ်ပုံ ရှင်းပြချက် ပဲ။ ပဋိဃာနုဿ မပယ်အပ်ပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ရှင်းပြပါတယ်။

ဣဓဂုသော ဝိသာခ ဘိက္ခု ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ “ကုဒါဿု နာမာဟံ တဒါယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရိဿာမိ၊ ယဒရိယာ ဧတရဟိ အာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရန္တိ”တိ။ ဣတိ အနတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပယတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပိဟာပုစ္စယာ ဒေါမနဿံ၊ ပဋိဗံ တေန ပဇောတိ၊ န တတ္ထ ပဋိဗာနသယော အနုသေတိ။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခုရဟန်းသည်၊ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ-ဤသို့ ဆင်ခြင်တောင့်တ၏။ (ဘယ်လို ဆင်ခြင်သလဲ ဆိုတော့) အရိယာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဧတရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ယံ အာယတနံ အကြင် တည်ရာမှီရာ တရားမြတ်ကို ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဝါ ရောက်၍ ဝိဟရန္တိနေကြကုန်၏။ အဟံ-ငါသည်၊ တံ အာယတနံ-ထိုတည်ရာ မှီရာတရားမြတ်ကို၊ ကုဒါဿု နာမ ဘယ်အခါကျမှ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဝါ-ရောက်၍၊ ဝိဟရိဿာမိ ဣတိ နေရပါမည်နည်းဟု ဆင်ခြင်တောင့်တ၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ အနတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော လွတ်မြောက်ရေး (အရိယဖိုလ်) တရားတို့၌၊ ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပယတော-တောင့်တခြင်းကို ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပိဟာပုစ္စယာ တောင့်တမှုဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-နှလုံးမသာခြင်း -ဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်ပေါ်သည်တို့။

အရိယမဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို တလအတွင်း သို့မဟုတ် နှစ်လ သုံးလအတွင်း စသည်၌ ရလိမ့်မယ်လို့ မြော်လင့်ပြီး တရားအားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မြော်လင့်တဲ့ ရက်ရောက်လို့ မဂ်ဖိုလ်ကို မရသေးယင် သူများတွေတော့ ရကြတယ်၊ ငါ့မှာ တော့ မရသေးဘူး၊ ရမှ ရပါတော့မလား စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး နှလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်တတ်တယ်။ အဲဒီ ဒေါမနဿဆိုတာ ပဋိဗာနသယ၏ ကိန်းရာ ဒုက္ခဝေဒနာဘဲ၊ ဒါပေမယ်လို့ တရားထူးရရေးကို စွဲမှီပြီး ဖြစ်တဲ့ ဒီလို ဒေါမနဿကတော့ ပယ်အပ်တဲ့ တရားမဟုတ်ဘူး၊ မှီဝဲအပ်တဲ့တရားဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို မှီဝဲအပ်တဲ့ တရားဖြစ်ကြောင်း သက္ကပဉ္စ သုတ်မှာ ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ ဒေါမနဿကိုမှီပြီး ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို ရသွားယင် အဲဒီဒေါမနဿ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ဆိုင်တဲ့ ပဋိဗာနသယကို ပယ်ပြီး ဖြစ်သွားတော့တာဘဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဒေါမနဿ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိဗာနသယ မကိန်းဘူး၊ မကိန်းတော့ အဲဒီ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိဗာနသယကို ပယ်ရန်မလိုဘူး၊ မပယ်ရတော့ဘူး၊ အဲဒီ အကြောင်းကို ဒီလိုဆက်ပြီး ရှင်းပြထားပါတယ်။

တေန အရိယဖိုလ်ကို မရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ထိုဒေါမနဿဖြင့်၊ ပဋိဗံ-ပဋိဗာနသယ ဆိုတဲ့ ဒေါသကို၊ ပဇောတိ-ပယ်၏၊ ကင်းစေ၏၊ တတ္ထ-ထိုဒေါမနဿ၌၊ ပဋိဗာနသယော-ပဋိဗာနသယသည်၊ န အနုသေတိ-မကိန်းပေ၊ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပေတဲ့။

အဲဒီမှာ ဒေါမနဿဖြင့် ပဋိဗာကို ပယ်တယ် ဆိုတာက ရည်ရွယ်ချက်အရဖြင့် ပြောတာပါဘဲ၊ ဒေါမနဿကတော့ အကုသိုလ်ကို မပယ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ တရားထူးရရေးနှင့် စပ်ပြီး ဖြစ်တဲ့ ဒေါမနဿကို မှီပြီး ကြိုးစားအားထုတ်သောအားဖြင့် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ် စသည်ကို ရတယ်။ အဲဒီလို ရတဲ့ အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပဋိဗာကို ပယ်တာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ ဒေါမနဿ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ရတဲ့မဂ်က ပယ်တာမို့ ဒေါမနဿက ပယ်တယ်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒီလို တရားထူးရပုံကို အဋ္ဌကထာ၌ အာလိန္ဒက ကျောင်းမှာနေတဲ့ မဟာဗုဿ ဒေဝမထေရ်၏ ဝတ္ထုဖြင့် ပြထားပါတယ်။ အဲဒီမထေရ်မှာ သူ၏ရည်ရွယ်ချက် အတိုင်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရလို့ ဝါကျွတ်တဲ့အခါ ပဝါရဏာပြုတိုင်း မျက်ရည်ကျရသည်အထိ နှလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်ရပါသတဲ့။ ၁၉-နှစ်မြောက် ပဝါရဏာရက် တိုင်အောင် ဝမ်းနည်းခဲ့ရပါသတဲ့။ အနှစ် ၂၀-မြောက်ကျမှ ရဟန္တာ ဖြစ်သွား ပါတဲ့။

အဲဒီ မဟာဗုဿဒေဝ မထေရ် တရားအားထုတ်ပုံကိုတော့ မူလပဏ္ဍာသ သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဋ္ဌကထာမှာ ဒီလို ပြဆို ထားပါတယ်။ အဲဒီမထေရ်ဟာ ၁၉-နှစ် ပတ်လုံး ဂတပစ္စာဂတိကဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်နေပါသတဲ့။ ဂတပစ္စာဂတိကဝတ်ဆိုတာ ဆွမ်းခံအသွားရော အပြန်ရော (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ) စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ ဒေသနာနှင့်အညီ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း သတိဖြင့် မလစ်မလပ်ရအောင် မပြတ်ရှုလျက် သွားပြန်နေတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ယခု ဒီမှာ ယောဂီများဟာ ခြေထောက် ကြွတိုင်း လှမ်းတိုင်း ချတိုင်း ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ မပြတ်ရှုမှတ်နေတာမျိုးပါဘဲ။ အဲဒီမထေရ် ရှုမှတ်ပုံ ထူးတာကတော့ မရှုမှတ်ပဲနဲ့ အမှတ်လွတ်လာခဲ့ယင် အဲဒီအမှတ် လွတ်လာခဲ့ရာ အစပိုင်းသို့ ပြန်သွားပြီး မပြတ်မှတ်သွား သတဲ့။ အမှတ် လွတ်လာခဲ့တိုင်း ပြန်ပြန်သွားပြီး မပြတ်မှတ်ပြီး သွားသွားနေပါသတဲ့။ အဲဒီလို သွားချည်ပြန်ချည် အကြိမ် များစွာ ပြုလုပ်နေတာကို မြင်ရတဲ့လူတွေက “ဒီမထေရ်က အဖန်ဖန်ပြန်သွားပြီး ပြန်ပြန်လာတာဟာ ဘာကြောင့်ပါလိမ့်မလဲ။ မျက်စိလည်လို့များလား၊ သို့မဟုတ် တခုခု မေ့ကျန်နေရစ်လို့များလေးလို့ အချင်းချင်း ပြောကြပါသတဲ့။ အဲဒီလို သူများ ပြောတာကို ဂရုမစိုက်ပဲ (ကမ္မဋ္ဌာနယုတ္တစိတ္တေနေဝ သမဏမဓမ္မံ ကရောန္တော) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ဖြင့်သာလျှင် ရှုမှတ်မှု ရဟန်းတရားကို ပြုလုပ်အားထုတ်လျက် အနှစ် ၂၀-အတွင်း၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သွားပါသတဲ့။ ဒီဝတ္ထု ပြဆိုချက်ဟာ သီလက္ခန္ဓ် အဋ္ဌကထာ (နာ ၁၇၀) မှာလဲ ရှိပါတယ်။ သုတ်မဟာဝါ သက္ကပဉ္စသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာမှာလဲ အလားတူဖြစ်တဲ့ မဟာသီဝမထေရ် ဝတ္ထုကို ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ မထေရ်မှာတော့ အနှစ် ၃၀-မြောက် ပဝါရဏာနေ့ အထိ

ဒေါမနဿ ဖြစ်ရပြီးနောက် အဲဒီ အနစ် ၃၀-မြောက် ပဝါရဏာနေ့မှာပဲ ရဟန်းနှစ်သွားကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒီ ဝတ္ထုကို သက္ကပဋသုတ် တရားတော် စာအုပ် (နာ ၁၆၉) မှ စပြီး ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။

ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ မပယ်အပ်တာရှိပုံကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ရှင်းပြတယ်။

ဣဓာဝုသော ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာ သတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ အဝိဇ္ဇေ တေန ပဗောတိ၊ န တတ္ထ အဝိဇ္ဇာနုဿယော အနုသေတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ပုဗ္ဗေဝ စတုတ္ထဈာန်သို့ မရောက်မီ ရှေးအဖို့ကပင်လျှင် သုခဿ စပဟာနာ-ကိုယ်ချမ်းသာ ဟူသော သုခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-သုခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ (ဒီမှာ ပဟာန-ပယ်ဆိုတာဟာ ဖြစ်ခွင့်မရှိလို့ မဖြစ်ပဲ ကင်းတာကို ဆိုတာပါဘဲ) ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဟူသော ဒုက္ခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ဒုက္ခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ-စိတ်ချမ်းသာ ဟူသော သောမနဿနှင့် စိတ်ဆင်းရဲဟူသော ဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်းကင်းခြင်းကြောင့်၊ (ဒီဝေဒနာလေးပါး ကင်းတာကို ပြတာကတော့ စတုတ္ထဈာန်၌ ဥပေက္ခာသာ ရှိကြောင်း ထင်ရှားစေတာပါဘဲ) အဒုက္ခမသုခံ-ဒုက္ခလဲမရှိ သုခလဲမရှိသော၊ ဝါ ဥပေက္ခာသာ ရှိသော၊ (စတုတ္ထဈာန်သို့-၌ စပ်၍ယူ) ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိံ-ဥပေက္ခာကြောင့် သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသော၊ စတုတ္ထံ ဈာနံ-စတုတ္ထဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇေရောက်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏ တဲ့။

ဆိုလိုရင်း အတိုချုပ်ကတော့-စတုတ္ထဈာန် ဝင်ရောက်နေတယ်လို့ ဆိုလိုရင်းပါဘဲ။ ဝင်ရောက်တယ် ဆိုတာကလဲ အဲဒီဈာန်၏အာရုံကို နှလုံးသွင်းပြီး အဲဒီဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ဈာန်လေးမျိုးထဲက အမြင့်ဆုံးဖြစ်တဲ့ စတုတ္ထ ဈာန်ကို ဝင်စားနေပါတယ်တဲ့။ အဲဒီဈာန်မှာ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ ဆိုတဲ့ ဝေဒနာ လေးပါးမရှိဘူး။ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာသာရှိတယ်။ အဲဒီ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ကိန်းနေကျဖြစ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာနုဿယလဲ မကိန်းပဲ ကင်းနေပုံကို ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုပါတယ်။

တေန-အရဟတ္တမဂ်ရရန် အခြေခံဖြစ်သော ထိုစတုတ္ထဈာန်ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇေ အဝိဇ္ဇာကို၊ ပဗောတိ ပယ်၏။ တတ္ထ-အရဟတ္တမဂ်၏ အနီးကပ် အခြေခံဖြစ်သော ထိုစတုတ္ထဈာန်၌၊ ဝါ-ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ ပါဝင်သော ဥပေက္ခာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုဿယော အဝိဇ္ဇာနုဿယသည်၊ န အနုသေတိ မကိန်းပါ ဖြစ်ခွင့်မရှိပါ။ ဝါ-ဖြစ်ခွင့်မရှိလို့ ထိုဈာန်၌ ထိုအဝိဇ္ဇာကို မပယ်အပ်တော့ပါဘဲ။

အဲဒီ စတုတ္ထဈာန်မှာ ပါဝင်တဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာနုဿယကို မပယ်အပ်ဘူးလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဒါက ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ ရည်ရွယ်ချက်အရ ဟောထားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို ရည်ရွယ်ချက်အရမဟုတ်ပဲ သာမန်ဆိုယင်တော့ ဥပေက္ခာဝေဒနာဟူသမျှ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယကိန်းသည်ချည်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ပယ်အပ်သည်ချည်းသာ ဖြစ်ကြောင်း အဘိဓမ္မာဒေသနာအရ မှတ်ယူရပါတယ်။ သာသနာပက ရသေ့တွေမှာ မိမိတို့ရထားတဲ့ ဈာန်များ၌ ရာဂါနုဿယ အဝိဇ္ဇာနုဿယတွေ ကိန်းနေတာချည်းပါဘဲ။ သာသနာတွင်း၌လဲ အရိယမဂ်ဖိုလ် မရောက်တဲ့ ဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အဲဒီဈာန်တွေ၌ ရာဂါနုဿယစသည်တွေ ကိန်းနေတာချည်း ပါဘဲ။ အရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် သုနက္ခတ္တတို့ ဆိုတာ ဈာန်တွင်မကဘူး။ အဘိညာဉ်တွေတောင် အချို့ကိုရနေကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တွေကိုတောင် ပြောဆိုနေကြတော့ သူတို့ရထားတဲ့ ဈာန်များ၌ အနုဿယမျိုးစုံ ကိန်းနေကြောင်း ထင်ရှား ပါတယ်။ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဗြဟ္မာ့ဘုံရောက်ကြတယ် ဆိုရာ၌လဲ အဲဒီဗြဟ္မာ့ဘုံရောက်ကြောင်း ဈာန်၌ အနုဿယ မကင်းသေးကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီတော့ သာမန်အနေအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန် ဥပေက္ခာ၌လဲ အဝိဇ္ဇာနုဿယ မကင်းသေးကြောင်း၊ အဲဒီအနုဿယကို ပယ်အပ်ကြောင်းလဲ ထင်ရှားနေပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ရည်ရွယ်ချက်အရအားဖြင့်တော့ စတုတ္ထဈာန်ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယမကင်းလို့ အဲဒီ ဥပေက္ခာ၌ အနုဿယကို ပယ်ရန်မလိုဘူး။ မပယ်ရဘူးလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ရည်ရွယ်ချက်က ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ အရဟတ္တမဂ် ရောက်အောင် အားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဖြစ်တဲ့ ရဟန်းဟာ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားတယ်။ အဲဒီဈာန်မှ ထပြီး ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ အဲဒီ စတုတ္ထဈာန် ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် အဲဒီစတုတ္ထဈာန် ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယကို ပယ်ရန်မလိုတော့ပါဘူး။ အဝိဇ္ဇာနုဿယကို စင်စစ်ပယ်တာကတော့ အရဟတ္တမဂ်က ပယ်တာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အခြေခံဖြစ်တဲ့ စတုတ္ထဈာန်၏ အထောက် အပံ့နှင့်လဲ မကင်းလို့ စတုတ္ထဈာန်ဥပေက္ခာက ပယ်တယ်လို့လဲ ရည်ရွယ်ချက်အားဖြင့် ဆိုရတာပါဘဲ။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်ကိုင်းကို ဓားဖြင့် ခုတ်ဖြတ်ရာမှာ ဓားအသွားဖြင့်သာ ခုတ်ဖြတ်တာဘဲ။ ဓားရိုးဖြင့် ခုတ်ဖြတ်တာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဓားရိုးအကူအညီဖြင့် ခုတ်ဖြတ်ရသောကြောင့် ရည်ရွယ်ချက်အားဖြင့် ပြောယင် ဓားရိုးဖြင့် ခုတ်ဖြတ်တယ်လို့လဲ ပြောနိုင်ပါ

တယ်၊ အဲဒါလိုပါဘဲ။ ဒါလောက်ဆိုယင် လိုရင်းကိုတော့ နားလည်လောက် ပါပြီ၊ ဒါပေမဲ့ စတုတ္ထဈာန်၏ ဂုဏ်တွေကို ရှေ့ပိုင်းက ချီးကျူးပြထားတာတွေလဲ ပြောရဦးမယ်။

ဒီမှာ ဝိပဿနာရှုနေကြတဲ့ ယောဂီတွေထဲက တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဈာန်သဘောတွေလဲ တွေ့နေကြတာရှိတယ်။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ယခု ပြောပြမည့် ဈာန်အကြောင်းအရာတွေကို အလွယ်တကူနဲ့ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို မတွေ့ဘူးတဲ့ သူတွေကတော့ နားလည်ဘို့ မလွယ်လှဘူး၊ သိမ်မွေ့နက်နဲတဲ့ သဘောတွေပါဘဲ။ စတုတ္ထဈာန် မရောက်ခင်ကပင် သုခနဲ့ ဒုက္ခ ပယ်ခဲ့ပြီ ကင်းခဲ့ပြီတဲ့၊ သောမနဿနဲ့ ဒေါမနဿလဲ ချုပ်ခဲ့ ကင်းခဲ့ပြီတဲ့။ အဲဒီစကားဖြင့် သုခဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဆိုတဲ့ ဝေဒနာလေးပါးဟာ ဒီစတုတ္ထ ဈာန်မှာမရှိကြောင်း ဖော်ပြတာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ ဒီစတုတ္ထဈာန်၌ ကိုယ်ထဲမှာ အာရုံဆိုးနဲ့ တွေ့ထိပြီး အခံခက်တဲ့ ဆင်းရဲဆိုတဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာလဲ မရှိဘူး၊ အာရုံကောင်းနဲ့ တွေ့ထိပြီး ကောင်းတဲ့ ချမ်းသာ သုခဝေဒနာလဲ မရှိဘူး၊ စိတ်နှလုံးမသာတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿလဲမရှိဘူး၊ ရွှင်လန်းဝမ်းသာတဲ့ စိတ်ချမ်းသာသော မနဿလဲ မရှိဘူး၊ အဲဒါတွေဟာ ဘယ်တော့က ကင်းလာခဲ့တာလဲဆိုတော့-

ညောင်းမှု၊ ပူမှု၊ နာကျင်ကိုက်ခဲမှု၊ ယားမှုစသော ကိုယ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာဟာ ပဌမဈာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်ကစပြီး ကင်းလာခဲ့တယ်။ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿ ဝေဒနာလဲ အဲဒီ ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်မှာမရှိပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ သမာဓိက သိပ်အားမကောင်းသေးတဲ့အတွက် စိတ်မချမ်းသာစရာ အကြောင်းပေါ်လာယင် အဲဒီ ဒေါမနဿကတော့ ဖြစ်နိုင် သေးတယ်။ ဘယ်ကျမှ သူက ကောင်းကောင်း ကင်းသလဲဆိုတော့ ဒုတိယဈာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်ကျမှ အဲဒီ ဒေါမနဿက ကင်းရှင်းသွားတယ်။ အဲဒီ အခါကစပြီး စိတ်နှလုံးမသာမှု စိတ်ဆင်းရဲဒေါမနဿဟာ လုံးဝကင်းရှင်းလာခဲ့တယ်။ ကိုယ်ထဲက ချမ်းသာမှု သုခဝေဒနာကတော့ တတိယဈာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်က စပြီး ကင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဥပစာသမာဓိ မဖြစ်ခင်ကတော့ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွမှု ပီတိက မကင်းသေးဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီပီတိကြောင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ် ကောင်းတွေ မှီပြီး ကိုယ်ထဲမှာ အတွေ့ကောင်းရှိနေလို့ အထူးကောင်းတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာက ရှိနေသေးတာဘဲ။ ပီတိကင်းတဲ့ တတိယဈာန်ရအောင် အားထုတ်နေယင်း အားကောင်းတဲ့ ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါကျတော့ ပီတိလဲကင်းသွားလို့ အဲဒီကိုယ်ချမ်းသာသုခလဲ ကင်းသွားခဲ့တယ်။ စိတ်ရွှင်လန်း ဝမ်းသာမှု သောမနဿ ဆိုတာကတော့ စတုတ္ထဈာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်ကစပြီး ကင်းလာခဲ့တယ်။ စတုတ္ထဈာန်ဆိုတာက သုခနှင့် မယှဉ်ဘူး၊ ဥပေက္ခာနှင့်သာယှဉ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီစတုတ္ထဈာန်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတဲ့ ဥပစာသမာဓိကတည်းက သုခဆိုတဲ့ သောမနဿနှင့် မယှဉ်ပဲ ဥပေက္ခာ နှင့်သာ ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်လာခဲ့ရတယ်။ အနည်းဆုံး သုံးလေးပီထိလောက် သုခ ကင်းပြီး ဥပေက္ခာနှင့်သာ ယှဉ်လျက် ဖြစ်ခဲ့ ရတယ်။

ဒါကြောင့် ရှေးအဖို့ကပင် သုခနှင့်ဒုက္ခလဲ ပယ်ခဲ့တယ် ကင်းခဲ့တယ်၊ သောမနဿနှင့် ဒေါမနဿလဲ ချုပ်ခဲ့ ကင်းခဲ့တယ်လို့ ပြထားတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပုံပြင်က ပါဠိနည်းအရ အမြတ်ကို ရှေ့ထားပြီးပြတာဘဲ။ တကယ် ချုပ်ကင်းတဲ့ အစဉ်အားဖြင့် ဆိုယင်တော့ ကိုယ်ဆင်းရဲဒုက္ခက စပြီးကင်းခဲ့တယ်။ ဒုတိယ ဈာန်အနီးကျတော့ စိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿ ကင်းခဲ့တယ်။ တတိယဈာန်အနီးကျတော့ ကိုယ်ချမ်းသာ သုခ ကင်းခဲ့တယ်။ စတုတ္ထဈာန် အနီးကျတော့ သောမနဿဆိုတဲ့ စိတ်ရွှင်လန်းချမ်းသာမှု သုခလဲ ကင်းခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် စတုတ္ထဈာန်ဖြစ်ခိုက်၌ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲလဲ မရှိဘူး၊ ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာလဲ မရှိဘူး၊ မဆင်းရဲ မချမ်းသာ အလယ်အလတ် ဥပေက္ခာဝေဒနာသာရှိတယ်။ မကောင်း မဆိုး ရိုးရိုး နေသာထိုင်သာမျှသာ ထင်ရှားနေတယ်။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့ ဈာန် ၄-ပါးထဲက ပဌမဈာန်မှာ အာရုံကိုကြံမှု ပီတိကလဲပါသည်။ အာရုံကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှ ပီတိကလဲ ပါသည်။ နှစ်သိမ့်အားရလျက် တက်ကြွဝမ်းမြောက်မှု ပီတိကလဲပါသည်။ စိတ်ရွှင်လန်းချမ်းသာမှု သုခလဲပါသည်။ အာရုံ၌ စူးစိုက်သက်ဝင်မှု ဧကဂ္ဂတာလဲ ပါသည်။ အဲဒါကို အတိုချုပ်မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ် ၂-ခု စီထားတယ်။ အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ကြံစည် စဉ်းစား၊ နှစ်သိမ့်ပွား၊ ကောင်းစား ချမ်းသာသည်။

ရှုရာရာတွင်၊ စူးစိုက်ဝင်၊ ငါးအပ် ပဈာန်မည်။

ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာအမှန်ကို ရှုသိသော လက္ခဏာပန်ဇ္ဈာန်ခေါ် ဝိပဿနာ၌လဲ အမှတ်အထူးကောင်း လာသည်မှ စ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု သုံးသပ်ဆင်ခြင်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ်အထိ အဲဒီဈာန်အင်္ဂါငါးပါးကို ထင်ရှား တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ ရှုရမည့်အာရုံကို ကြံစည်မှုလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီ အာရုံကို စဉ်းစားသုံးသပ်မှုလဲ ထင်ရှားတယ်။ အမှတ် အထူးကောင်းတဲ့အခါ ဝမ်းမြောက်မှုရော စိတ်ရွှင်လန်း ဝမ်းသာမှုရော ထင်ရှားတယ်။ စိတ်ကတခြားသို့ မထွက်ပဲ မပျံလွင့်ပဲ ရှုရာ ရှုရာ အာရုံ၌သာ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်တည်နေတဲ့ ဧကဂ္ဂတာခေါ် သမာဓိလဲ ထင်ရှားတယ်။

ဒုတိယဈာန်ဆိုတဲ့ သမထဈာန်မှာတော့ ဝိတက်နှင့်ဝိစာရမပါတော့ဘူး။ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ ဈာန်အင်္ဂါ သုံးပါးသာ ပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဝမ်းမြောက်မှု ပီတိက အထူးထင်ရှားတယ်။ သုခလဲ အယင်ကထက် ပိုပြီး ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါ လဲ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ ဆိုကြရမယ်။

(၂) နှစ်သိမ့် ချမ်းသာ၊ စူးစိုက်တာ၊ သုံးဖြာ ဒု-ဈာန်မည်။

ဝိပဿနာဈာန်မှာလဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အနုပိုင်းမှာ ပီတိနဲ့ သုခဟာ အထူးထင်ရှားတာဘဲ။ ပီတိထင်ရှားပုံကတော့ တကိုယ်လုံး တစိမ့်စိမ့် တငြိမ့်ငြိမ့်နဲ့ ဖြစ်ပြီးတော့လဲ ထင်ရှားတယ်။ တကိုယ်လုံး ပေါ့ပါး တက်ကြွပြီးတော့လဲ ထင်ရှားတတ် တယ်။ အလွန်အကဲ ဝမ်းမြောက်ပြီးတော့လဲ ထင်ရှားတယ်။ သုခလဲ အလွန်အကဲ ချမ်းသာရွှင်ပျူပြီး ထင်ရှားတယ်။ ဘယ်တော့ ကမှ ဒီလိုချမ်းသာကို မတွေ့ဘူး ဘူးလို့တောင် ပြောတတ်ကြသေးတယ်။

တတိယဈာန်ဆိုတဲ့ သမထဈာန်မှာတော့ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွတဲ့ ပီတိ မပါတော့ဘဲ စိတ်ရွှင်လန်း ချမ်းသာမှု သုခက အလွန်အကဲဖြစ်နေတယ်။ သမာဓိကလဲ ပိုပြီးကောင်းလာတယ်။ အဲဒီ သုခနဲ့ ဧကဂ္ဂတာ ၂-ပါးကို တတိယဈာန်လို့ ခေါ်ရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ချမ်းသာမှုနှင့်၊ စူးစိုက်လင်း၊ သုံးဆင့် ဈာန်ခေါ်သည်။

ဝိပဿနာမှာလဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်ပိုင်း၌ အဲဒီသုခဟာ ပိုပြီး ထင်ရှားတယ်။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဝမ်းမြောက် တက်ကြွခြင်း မရှိပဲ တည်ငြိမ်လျက် ချမ်းသာနေတာကို ထင်ရှားတွေ့ရတယ်။

သမထ စတုတ္ထဈာန်ကျတော့ ရှေ့နားပိုင်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သုခသောမနဿဆိုတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာနှင့် စိတ်ချမ်းသာတောင် မထင်ရှားတော့ပဲ မဆိုးမကောင်း အလယ်အလတ် ငြိမ်ငြိမ်သက်သက်နဲ့ နေသာရုံမျှဖြစ်နေတဲ့ ဥပေက္ခာ သာပါတယ်။ အဲဒီ ဥပေက္ခာနဲ့ ဧကဂ္ဂတာကို စတုတ္ထဈာန်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) ဥပေက္ခာနှင့်၊ စူးစိုက်လင်း၊ လေးဆင့် ဈာန်ခေါ်သည်။

ဝိပဿနာမှာတော့ ဒီဥပေက္ခာနှင့် ဧကဂ္ဂတာဟာ ဘင်္ဂဉာဏ်ကစပြီး ထင်ရှားတတ်တယ်။ အထူးအားဖြင့် သင်္ခါ ရုပေက္ခာဉာဏ်၌ ပိုပြီးထင်ရှားပါတယ်။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်နေခိုက်မှာ ကိုယ်ထဲက ဆင်းရဲ ဆိုတာကတော့ လုံးလုံးကင်း နေပါတယ်။ မူလက ချောင်းဆိုးခြင်းစသော ရောဂါရှိနေတောင်မှ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်နေတဲ့အခါ အဲဒီရောဂါ လုံးလုံး မပေါ်လာဘဲ ကင်းနေတယ်။ တချို့မှာဆိုယင် ဆေးနဲ့ကုလို့ မပျောက်နိုင်တဲ့ ရောဂါတောင် လုံးလုံးပျောက်ကင်းပြီး ကျန်းမာ သွားတာလဲ တော်တော်များများ ရှိပါတယ်။ စိတ်ဆင်းရဲဒေါသမနဿ ဆိုတာလဲ အဲဒီဉာဏ်ရောက်နေခိုက်မှာ ကင်းနေတာဘဲ။ စိတ်ညစ်စရာ အာရုံနဲ့ ကြားရတွေ့ရပေမဲ့ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ အဲဒီ စိတ်ဆင်းရဲဟာ လုံးဝကင်းသွားတာဘဲ။ နေကောင်းထိုင်သာ ဖြစ်နေပေမယ့်လို့ ကိုယ်ချမ်းသာဆိုတာလဲ အဲဒီဉာဏ်ဖြစ်နေခိုက်မှာ မထင်ရှားပဲ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ ရွှင်လန်းဝမ်းသာမှုလဲ ကင်းပြီး အေးငြိမ်းနေတတ်ပါတယ်။ မဆိုးမကောင်း အလယ်အလတ်ဖြစ်လျက် ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ဥပေက္ခာမျှသာ အထူးထင်ရှား နေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ကောင်းကောင်းဖြစ်ဘူးတဲ့ သူဆိုယင် စတုတ္ထဈာန်၌ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ သုခ သောမနဿဆိုတဲ့ ဝေဒနာ ၄-ပါးကင်းပြီး အလယ်အလတ်ဥပေက္ခာမျှ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကို ကိုယ်တွေ့ သင်္ခါရုပေက္ခာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တဲ့ သဘောပေါက်ပုံကို ပါဠိအနက်နဲ့ တိုက်ဆိုင်ပြီး အာရုံပြုကြရအောင် ပါဠိအနက်ကို ထပ်မံပြီး ရွတ်ဆိုပြပါဦးမယ်။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ပုဗ္ဗေ-စတုတ္ထဈာန်သို့ မရောက်မီ ရှေးအဖို့ကပင်လျှင်၊ သုခဿ စ ပဟာနာ-ကိုယ်ချမ်းသာဟူသော သုခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-သုခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ-ကိုယ်ဆင်းရဲဟူသော ဒုက္ခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ဒုက္ခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ-စိတ်ချမ်းသာ သောမနဿနှင့် စိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်းကင်းခြင်း ကြောင့်၊ အဒုက္ခမသုခံ-ဒုက္ခလဲမရှိ သုခလဲမရှိသော၊ (ပ) စတုတ္ထံ ဈာန်-စတုတ္ထဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပန္ဇ-ရောက်၍၊ ဝိဟရတိ- နေ၏ တဲ့။

အဲဒီ စတုတ္ထဈာန်ဖြစ်နေခိုက်မှာ အသက်ရှူလေလဲ မရှိပဲကင်းနေတယ်။ အဲဒါကိုတော့ ဒီပါဠိမှာ ပြမထားဘူး။ အခြား ပါဠိမှာတော့ ထင်ရှားပြထားပါတယ်။ ရှေ့နားတုန်းက နိရောဓသမာပတ်ရောက်ခါနီး၌ ကာယသင်္ခါရ-က ရှေးဦးစွာ ချုပ်တယ် လို့ ဆိုတာဟာ ဒီစတုတ္ထဈာန်၏ အစွမ်းကြောင့် အသက်ရှူ လေချုပ်ကင်းတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီ ထဲကလဲ အမှတ်အထူးကောင်းနေဆဲမှာ အသက်ရှူလေ ကင်းနေတာကို တချို့က ထင်ရှားတွေ့ကြရပါတယ်။ ဘေးက လူတွေက

ကြည့်တော့လဲ အသက်ရှုလေကို မတွေ့ရပဲ ကင်းနေကြောင်း ထင်ရှားသိကြရပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီစတုတ္ထဈာန်၏ ချီးမွမ်းဖွယ်ဂုဏ်တစ်ခုကို “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ-ဥပေက္ခာကြောင့်ဖြစ်သော အမှတ်ရမှု-သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းလဲ ရှိသည်” လို့လဲ ပြဆိုထားပါတယ်။

အဲဒီ ဥပေက္ခာကတော့ ဝေဒနာဥပေက္ခာ မဟုတ်ဘူး၊ အတူဖြစ်ဖက် တရားတွေကို ညီမျှအောင် ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ သဘောတရားဘဲ။ အဲဒါကို တကြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်လို့လဲ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ တကြမဇ္ဈတ္တဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက သဒ္ဓါနဲ့ ပညာကိုလဲ ညီမျှစေတယ်။ ဝီရိယနဲ့ သမာဓိကိုလဲ ညီမျှစေတယ်။ ဘယ်လိုညီမျှစေတာလဲ ဆိုတော့-တချို့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သဒ္ဓါဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှုက လွန်ကဲနေတယ်။ ဟုတ်၊ မဟုတ်၊ သင့် မသင့် ဘာမျှ မဆင်ခြင်ပဲ မျက်စိ မှိတ်ပြီး ယုံကြည်နေတယ်။ အဲဒီတော့ ဆင်ခြင်ဉာဏ် ယုတ်လျော့ အားနည်းနေတာပေါ့။ ဘာသာရေးနှင့်စပ်ပြီး အသင့်ယုတ္တိမရှိပဲ စွဲလမ်းနေကြတာဟာ အဲဒီ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ လွန်ကဲနေလို့ပါဘဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမည်ခံ အချို့က ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်နေတဲ့ အယူကို အဟုတ် အမှန်အနေဖြင့် လက်ခံစွဲလမ်းနေကြတာလဲ ဒီယုံကြည်မှု လွန်ကဲပြီး ဆင်ခြင်ဉာဏ်အားနည်းနေလို့ပါဘဲ။ အဲဒီလို မယုံသင့်တာကို ယုံတာကတော့ ကုသိုလ်သဒ္ဓါတရားတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မိစ္ဆာအဓိမောက္ခခေါ်တဲ့ မှားယွင်းစွာ ယုံကြည် ဆုံးဖြတ်မှုပါဘဲ။ ဘုရား တရား သံဃာအစစ်အမှန်၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါက အလွန်အကဲဖြစ်နေယင်လဲ အသိပညာဘက်က အားလျော့နေတတ်တာဘဲ။

စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ ဉာဏ်က လွန်ကဲနေယင်လဲ ယုံသင့်တာကို မယုံပဲ ရှိနေတတ်တယ်။ ဗဟုသုတကို မှီပြီး ဆင်ခြင်ဉာဏ် လွန်ကဲနေယင် တရားအားထုတ်ပုံ နည်းမှန်ကိုလဲ မယုံပဲရှိနေတတ်တယ်။ မယုံလို့ လုံးလုံးအားမထုတ်ပဲ နေတာလဲ ရှိတယ်။ အားထုတ်တောင်မှ ရိုရိုသေသေအားမထုတ်ပဲ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုတွေများနေတာနဲ့ သမာဓိမဖြစ်ပဲ ရှိနေတတ် တယ်။ သမာဓိမဖြစ်တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်လဲ မဖြစ်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်။ ဒီမှာ တရားအားထုတ်တဲ့သူတွေက အစပိုင်းမှာ အဲဒီလို ယုံယုံကြည်ကြည် အားမထုတ်လို့ သမာဓိဉာဏ် မဖြစ်ပဲ အချိန်ကုန်နေတာလဲ ရှိတယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့မှ ကောင်းကောင်း အားထုတ်ပြီး သမာဓိဉာဏ်ဖြစ်လာလို့ အစပိုင်းက ဆင်ခြင်နေခဲ့တာ မှားကြောင်းသဘောပေါက်ကြတယ်။

ဒါကြောင့် အဲဒီ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါနှင့် ဆင်ခြင်မှု အသိဉာဏ် ညီမျှစေဖို့ လိုပါတယ်။ ဘုရားဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ရိုရိုသေသေရှုမှတ် အားထုတ်နေယင် ယခုဖော်ပြခဲ့တဲ့ တကြမဇ္ဈတ္တတာခေါ် ဥပေက္ခာက အားရှိပြီးတော့ အဲဒီ သဒ္ဓါနှင့် ပညာကို အချင်းချင်း မယုတ်မလွန် ညီမျှစေပါတယ်။ အဲဒီလို ညီမျှတဲ့အခါ ဉာဏ်အထူးတရားထူးတွေ ဖြစ်ပေါ် လာတာဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ အားထုတ်မှု ဝီရိယ လွန်ကဲနေတဲ့အခါ စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိ အားလျော့နေတယ်။ ဝိပဿနာ ရှုခါစ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မြင်မှု ကြားမှုစသော ရှုစရာတွေများစွာကို လိုက်ပြီး ရှုမှတ်နေယင် ကြောင့်ကြစိုက်မှုက လွန်ကဲနေတယ်။ အဲဒီတော့ ရှုမှတ်တဲ့အာရုံမှာ စိတ်က ကောင်းကောင်းမတည်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်။ အာရုံတခုကို ရှုနေရင်း အခြားအာရုံကို ရှုဘို့ ကြောင့်ကြစိုက်နေတယ်။ အဲဒီအာရုံကို ရှုနေရင်းလဲ အခြားအာရုံဆီကို စိတ်ကရောက်သွားပြန်တယ်။ ဒီပုံ ဒီနည်းဖြင့် ရှုနေဆဲ အာရုံ၌ ကောင်းကောင်းမစူးစိုက်ပဲ မကပ်ပဲ ပျံ့လွင့်နေတတ်တယ်။ အဲဒီလို ပျံ့လွင့်နေတော့ သမာဓိအားလျော့နေတာပေါ့။ သမာဓိအား မရှိတော့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာလဲ မဖြစ်ဘူး။

အာရုံတခုတည်း၌သာ စူးစိုက်ပြီး ရှုနေယင်လဲ ကြောင့်ကြမပြုရသောကြောင့် ဝီရိယက အားလျော့နေတတ်တယ်။ အဲဒီလို ကြောင့်ကြစိုက်မှု အားထုတ်မှု ဝီရိယက အားနည်းနေတော့ သမာဓိလွန်ကဲပြီး ထိန်မိဒ္ဓ ဆိုတဲ့ ထိုင်းမှိုင်းပျင်းရိမှု ဝင်ရောက်လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို ဆိုတော့ သမာဓိအစစ် မဖြစ်သောကြောင့် ဝိပဿနာပညာလဲ မဖြစ်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်။

ဒါကြောင့် ဝီရိယနှင့်သမာဓိလဲ ညီမျှဖို့ လိုပါတယ်။ အဲဒီလို ညီမျှအောင် အာရုံတွေများစွာကိုလဲ အားထုတ်စဉ် မရှုပဲ၊ တအာရုံထဲကိုလဲ မရှုပဲ အနည်းဆုံး အာရုံနှစ်မျိုးလောက်တော့ ရှုဖို့ လိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ထိုင်တယ် ထိတယ်လို့ ဒီနှစ်မျိုးက စပြီးတော့ဖြစ်စေ၊ ဝမ်းဗိုက်၏ ဖောင်းမှု ပိန်မှုကို ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ဒီနှစ်မျိုးက စပြီးတော့ဖြစ်စေ ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြား နေတာပါဘဲ။

အဲဒီလို ရှုမှတ်လို့ တကြမဇ္ဈတ္တတာဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက အားရှိလာတဲ့အခါ အလွန်လဲကြောင့်ကြ မစိုက်ရပဲ ကြောင့်ကြစိုက်မှုလဲ လုံးလုံးမကင်းပဲ သူ့အရှိန်နဲ့သူ့ အမှတ်ကောင်းလာတယ်။ အဲဒီအခါ ရှုမှတ်ရတာလဲ မပင်ပန်းပဲ အမှတ် အသိက ကောင်းလာတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါ အလွန်ကြောင့်ကြမစိုက်ရပဲ အမှတ်အသိ ကောင်းတာဟာ ထင်ရှားလာတယ်။ အဲဒါဟာ တကြမဇ္ဈတ္တတာ ထင်ရှားလာတာဘဲ။ ပေးလျှာတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ်၊ သီလဆောက်တည်တဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘုရားရှိခိုးတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ်၊ တရားနားတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ် ကုသိုလ်အမှုကို ပြုတဲ့အခါတိုင်း ဒီတကြမဇ္ဈတ္တတာ ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက ပါတာချည်းဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို သာမန်ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အခါမှာတော့ အဲဒီ ဥပေက္ခာက မထင်ရှားဘူး။ စာတတ်ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလဲ အဲဒီ ဥပေက္ခာကို ထင်ရှားမတွေ့ကြရဘူး။ စာပေကျမ်းဂန်အရ မှတ်သားပြီး ပြောဟောနေကြ

ရတာဘဲ။ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်အရ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်နေတဲ့သူမှာ စာမတတ်ပေမဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်တဲ့ အခါ ဒီအညီအမျှရှုတဲ့ ဥပေက္ခာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရတာဘဲ။

သင်္ခါရပေက္ခာ၏ ညီမျှမှုဂုဏ် ၃-ပါး

ဒါပေမဲ့ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ ပိုပြီး ထင်ရှားတယ်။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရောက်နေတဲ့ သူဟာ ဖောင်းတာ ပိန်းတာက စပြီးတော့ ဖြစ်စေ၊ ထင်ခြားတဲ့ အခြားအာရုံက စပြီးဖြစ်စေ ရှုမှတ်နေယင် အစပိုင်း လေးငါးဆယ်ချက်လောက်သာ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီကနေတော့ အထူးလဲ ကြောင့်ကြစိုက်ရဘူး၊ ကြောင့်ကြစိုက်မှု လုံးလုံးကင်းနေတာ လဲ မဟုတ်ဘူး၊ အမှတ်အသိကလေးတွေ တခုပြီးတခု သူ့အရှိန်နဲ့သူ ဖြစ်ပြီး သွားနေတယ်။ အဲဒါဟာ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ ညီမျှမှု ဂုဏ်သုံးပါးထဲက တပါးပါဘဲ။ အဲဒီဂုဏ်သုံးပါးထဲမှာ-

ဘယဉ္စ နန္ဒိဉ္စ ဝိပုဟာယ သင်္ခါရေသု ဥဒါသိနော-လို့ ပြဆိုထားတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်အညီ “ကြောက်၊ နှစ်သက်ခြင်း ကင်းရှင်းပေသည်”လို့ ရှစ်လုံးဖွဲ့ တပိုဒ်စီထားတယ်။ ဘယဉာဏ်စသည်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ကြောက်ဖွယ်ထင်ခဲ့တယ်။ အပြစ်မြင်ခဲ့ တယ်။ ငြီးငွေ့ခဲ့တယ်။ စွန့်လွှတ်ချင်ခဲ့တယ်။ စွန့်လွှတ်နိုင်အောင် ဆက်လက်ပြီး အထူးအားထုတ်ခဲ့တယ်။ အဲဒါတွေဟာ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ အကုန်ကင်းသွားတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ထူးခြားတဲ့အသိဉာဏ် စသည် တွေကို နှစ်သက်ခဲ့တယ်။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်တဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီအလွန် အကဲနှစ်သက်ခြင်းလဲ ကင်းသွားတယ်။ အဲဒါကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့ “ဘယဉ္စ-ကြောက်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝါ-ကြောက်ခြင်းအပြစ်မြင်ခြင်း စသည်ကို၎င်း၊ နန္ဒိဉ္စ-နှစ်သက် ခြင်းကို၎င်း၊ ဝိပုဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝါ-ကင်းရှင်းစေ၍၊ သင်္ခါရေသု-မြင်မှု ကြားမှုစသော ထင်ပေါ်လာသမျှ သင်္ခါရတို့၌၊ ဥဒါသိနော-မချစ်မမုန်း အညီအမျှ ရှုလျက်ရှိပါသည်” လို့ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

ကြောက်၊ နှစ်သက်ခြင်း ကင်းရှင်းပေသည်။

အညီအမျှရှုပုံ နောက်တခုကတော့-နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော ဥပေက္ခာကော ဝိဟရတိ သတော သမ္မဇာနောလို့ ဟောထားတဲ့ အရိယာဝါသ တရားတော်ထဲက ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာ ဖြစ်ပုံပါဘဲ။ အဲဒါကို ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီလို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ။

အာရုံကောင်းနဲ့ အဆိုး ချမ်းသာနဲ့ ဆင်းရဲကို ညီတူညီမျှ ရှုပါတယ်။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်နေတဲ့အခါ ချမ်းသာနဲ့ ဆင်းရဲဖြစ်ဖြစ်၊ အာရုံအကောင်းနဲ့ အဆိုးဖြစ်ဖြစ် သိရုံ သိရုံမျှ ညီတူညာတူပဲ ရှုသွားတာကို ထင်ရှားတွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒသဂုံတ္တရပါဠိ (နာ ၂၈၀)မှာ ဒီလို ဟောထားပါတယ်။

ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော
ယောတိ န ဒုမ္မနော၊ ဥပေက္ခာကော ဝိဟရတိ သတော သမ္မဇာနော။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခုရဟန်းသည်၊ စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ ရူပံ အဆင်းကို၊ ဒိသွာ- မြင်ပြီး၍၊ (မြင်ပြီး၍ တဲ့နော်၊ မမြင်ရတာတွေကို ဆင်ခြင်ပြီး ရှုရတာမဟုတ်ဘူး၊ မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုသိဘို့ လိုပါတယ်။ အဲဒီလို မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိယင် အဲဒီမြင်ရတာနဲ့ စပ်ပြီး ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ငြိမ်းတယ်။ အဲဒီလို ကိလေသာငြိမ်းအောင် ဝိပဿနာရှုရတယ် ဆိုတာကို ခိုင်မြဲစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။) နေဝ သုမနော ဟောတိ- ရွှင်လန်းဝမ်းသာတာလဲ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့၊ (ဘယ်လိုအာရုံကောင်းတွေကို မြင်ရပေမဲ့ ဝမ်းမသာပါဘူးတဲ့) န ဒုမ္မနော နှလုံးမသာတာ စိတ်ဆင်းရဲတာလဲ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့၊ (ဘယ်လိုအာရုံဆိုးတွေကို မြင်ရပေမဲ့ နှလုံးမသာပဲ မဖြစ်ပါဘူးတဲ့။ ဒါဖြင့် ဘယ်လို ဖြစ်နေပါသလဲဆိုတော့) ဥပေက္ခာ ဝိဟရတိ-သိရုံသိရုံမျှ အလယ်အလတ်အညီအမျှ ရှုနေပါတယ်တဲ့။ (ဘာကြောင့် ဒီလို ဖြစ်ရပါသလဲဆိုတော့) သတော-အမှတ်ရလျက်၊ သမ္မဇာနော-မှန်စွာသိနေလို့ပါတဲ့။ မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း အမှတ်ရပြီး ဖြစ်ပျက်သွားတယ်။ မမြဲဘူး စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိသိနေလို့ ဘယ်လို အဆင်းကောင်းမြင် ရပေမဲ့ ဝမ်းသာခြင်း မဖြစ်ဘူး၊ ဘယ်လိုအဆင်းဆိုးကို မြင်ရပေမဲ့ စိတ်မချမ်းသာခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်း မဖြစ်ဘူး၊ သိရုံ သိရုံ အညီအမျှ ရှုနေနိုင်ပါ တယ်တဲ့။ အဲဒီပါဠိအရ ဆောင်ပုဒ် ၃-ခုစီထားတယ်။ ဆိုကြပါမယ်။

အဆင်းမြင်ရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
ဝမ်းသာမဖက်၊ စိတ်မပျက်၊ ရှုလျက် လျစ်လျူနေ။
ရဟန္တာအသွင်၊ ယောဂီရင်၊ ရှုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပေ။

အဲဒီလို လျှစ်လျူရှုနေနိုင်တာက ရဟန္တာ၏ ဂုဏ်ဘဲ။ ဒါပေမဲ့ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မပြတ်ရှုနေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရောက်တဲ့အခါ အဲဒီလျှစ်လျူရှုနိုင်တဲ့ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါတယ်တဲ့။ ထို့အတူပင် ကြားရာစသည်မှာလဲ ရှုမှတ်ပြီး လျှစ်လျူရှုနိုင်ပုံကို--

သောတေန သဒ္ဓံ သုတွာ-နားဖြင့် အသံကို ကြားပြီး၍ .....။ ယာနေန ဂန္ဓံ ယာယိတွာ-နာခေါင်းဖြင့် အနံ့ကို နံပြီး၍ .....။ ဇိဝါယ ရသံ သာယိတွာ လျှာဖြင့် အရသာကို စားသိပြီး၍.....။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ-ကိုယ်ဖြင့် တွေ့ထိစရာကို တွေ့ထိပြီး၍ .....။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယစိတ်ဖြင့် သဘောအာရုံကို သိပြီး၍ ..... စသည်ဖြင့် ဟောထားပါတယ်။ အဲဒီ ကြားရတာ စသည်နှင့် ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်များကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

အသံကြားရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
အနံ့နံရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
အရသာ သိရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
အတွေ့ ထိရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
သဘော သိရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
ဝမ်းသာမဖက်၊ စိတ်မပျက်၊ ရှုလျက် လျှစ်လျူနေ။
ရဟန္တာအသွင်၊ ယောဂီရှင်၊ ရှုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပေ။

အဲဒါဟာ “ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ” ဆိုတဲ့ အညီအမျှ ရှုမှုဂုဏ်နှင့် ထပ်တူပါဘဲ။ တတိယဂုဏ်ကတော့-

သင်္ခါရဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တံ ဟုတွာ သင်္ခါရရုပ်နာမ်တို့ကို စူးစမ်းစိစစ်ခြင်း၌ အလယ်အလတ်လျှစ်လျူရှုခြင်း သဘောရှိပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိရုံသိမျှသာ ဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နှင့်ရော၊ သင်္ခါရေသု ဝိယ တေသံ ဝိစိနနေပိ ဥဒါသိနံ ဟုတွာ-ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၌ လျှစ်လျူရှုသကဲ့သို့ ယင်းတို့ကို ရှုတဲ့ ဝိပဿနာ၌လဲ လျှစ်လျူရှုလျက် ရှိနေပါတယ်လို့ ဖွင့်ပြတဲ့ မဟာဋီကာနှင့်ရောအညီပင် “ရှုသိမှုဖြစ်အောင် အထူးကြောင့်ကြမစိုက်ရပဲ လျှစ်လျူရှုနေတယ်” ဆိုတဲ့ ညီမျှမှု ဂုဏ်တခုပါဘဲ။ အဲဒါကို ရေး ၂-ပုဒ်နဲ့တွဲပြီး ဆိုကြရမယ်။

ကြောက်၊ နှစ်သက်ခြင်း ကင်းရှင်းပေသည်၊
ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ၊
ကြောင့်ကြမပြု မှတ်ရှုလွယ်သည်၊
သင်္ခါရ ညီမျှ ဂုဏ် သုံးမည်။

ယခု ပြောခဲ့တာဟာ တကြမဇ္ဈတ္တတာ ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက တွဲဘက်တရားတွေကို ညီမျှစေပုံပါဘဲ။ အဲဒီ ဥပေက္ခာကြောင့် အမှတ်ရမှုသတိဟာ အပြည့်အစုံစင်ကြယ်နေပါတယ်တဲ့။ အဲဒါကို သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရောက်တဲ့ ယောဂီ တွေက မိမိတို့၏ ကိုယ်တွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြီး ကောင်းကောင်းသဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါလောက်ဆိုရင် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်ရောက်အောင် အားထုတ်ဘူးတဲ့ ယောဂီများဟာ မိမိတို့၏ ဝိပဿနာဉာဏ်အတွေ့နဲ့ နီးနှောပြီး သမထဈာန် များ၏ ဖြစ်ပုံကို နားလည်လောက်ပါပြီ။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ဖြေကြားချက်ကတော့ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ အဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားပြီး ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့် တဆက်တည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရောက်သွားယင် အဲဒီအခြေခံ စတုတ္ထဈာန်ထဲက ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် အဲဒီ ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာ နုသယကို မပယ်အပ်တော့ပါဘူးလို့ သိစေတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာကို၊ တေန-ထိုစတုတ္ထဈာန်ဖြင့်၊ ဝါ-ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ ပါဝင်သော ဥပေက္ခာဖြင့်၊ ပဇာတိ-အရဟတ္တမဂ်ရောက်ရန် အခြေခံအဖြစ်နှင့် ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် ပယ်၏ ကင်းစေပါ၏။ တတ္ထ-ထိုဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယော-အဝိဇ္ဇာနုသယသည်၊ န အနုသေတိ-မကိန်းပါ၊ ဝါ-မကိန်းသောကြောင့် မပယ်အပ်ပါလို့ နိဂုံးချုပ်ပြီး ဖြေကြားထားတာပါဘဲ။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ပုံတူတွေကို ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

ပုံတူ အမေးအဖြေ

သုခါယ ပနာယျ ဝေဒနာယ ကိံ ပဋိဘာဂေါ။

အယျ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ-သုခဝေဒနာ၏၊ ပဋိဘာဂေါ-ပုံတူတရားကား၊ ကိံ ပန-အဘယ်ပါနည်း။

သုခဝေဒနာနှင့် ပုံတူတရားက ဘယ်ဟာပါလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

သုခါယ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိဘာဂေါ။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ-သုခဝေဒနာ၏၊ ပဋိဘာဂေါ ပုံတူ တရားသည်။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ-ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်ပါသည်တဲ့။

ပဋိဘာဂ-ပုဒ်ကို တူသောအဖို့-တူသော အဖို့ရှိသည်အတူ ဟူ၍လဲ ပြန်ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအမေး အဖြေတွေမှာတော့ အဆင်တူ-အသွင်တူ-အခြင်းအရာ သဘောတူ မဟုတ်ပဲ တမျိုးတမည်တူတာတွေကလဲ ပါနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် တမျိုးတမည်တူတယ်ဆိုတဲ့ အနက် ပေါ်လွင်စေရန် စင်ပြိုင်ပုံတူလို့လဲ ပြန်ထိုက်ပါတယ်။ သုခဝေဒနာက နှစ်သက်စရာကောင်းသလိုပင် ဒုက္ခဝေဒနာက မနှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပြီး စင်ပြိုင်အနေဖြင့် တူတာဘဲ။ တောင်ကြီးက အထက်သို့ မြင့်တက်နေသလို ချောက်ကြီးက အောက်သို့ နိမ့်ကျသောအားဖြင့် စင်ပြိုင်တူနေတာဘဲ။ အဲဒီလို တနည်းတဖုံ တမျိုးတမည် အားဖြင့် သုခ-ချမ်းသာနှင့် ဒုက္ခဆင်းရဲဟာ စင်ပြိုင်တူနေတဲ့ သဘောဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

အဲဒီကနောက် ဒုက္ခဝေဒနာ၏ ပဋိဘာဂ စင်ပြိုင်ပုံတူက ဘာလဲလို့ မေးတယ်။ အဲဒါကို ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် စင်ပြိုင်ပုံတူဟာ သုခဝေဒနာပါဘဲလို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီကနောက် အဒုက္ခမသုခ မဆင်းရဲ မချမ်းသာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၏ ပဋိဘာဂ-ပုံတူက ဘာလဲလို့ မေးတယ်။ အဝိဇ္ဇာခေါ်တဲ့ မောဟပါဘဲလို့ ဖြေတယ်။ သုခနှင့် ဒုက္ခက ထင်ရှားတယ် သိလွယ်တယ်။ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာက မထင်ရှားဘူး၊ အသိခက်တယ်။ အဲဒါကိုလဲ လောဘနှင့် ဒေါသ-က ထင်ရှားတယ် သိလွယ်တယ်။ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟဆိုတာက မထင်ရှားဘူး အသိခက်တယ်။ လောဘနှင့် ဒေါသ ထင်ရှားပုံကတော့ နှစ်သက်လိုချင် ချစ်ခင်တဲ့လောဘ ဖြစ်ယင် ကိုယ်တိုင်လဲ သိရတယ်။ လောဘအလိုလိုက်ပြီး ပြီးတာ ပြောတာ ပြုလုပ်တာကို မြင်ရ ကြားရသဖြင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေကလဲ ထင်ရှားသိရတယ်။ ဒေါသ ဖြစ်ယင်တော့ ပိုပြီး ထင်ရှားသိရတာဘဲ။ မျက်နှာပျက်တာ စကားကြမ်း ပြောဆိုတာ အဲဒီလိုဟာတွေကို မြင်ရ ကြားရသဖြင့် အဲဒီလို စိတ်ဆိုးနေတယ် ဆိုတာ အများက ထင်ရှားသိရတယ်။ မောဟ ဆိုတာကို တွေဝေတာလို့ အနက်ပြန်ထားကြတယ်။ အဲဒါကို ဘယ်လိုတွေဝေတာလို့ သိနားလည်ဘို့ ခက်ပါတယ်။ အဝိဇ္ဇာကို မသိတာလို့ အနက်ပြန်ထားကြတယ်။ အဲဒါလဲ သိနားလည်ဘို့ ခက်တာဘဲ။ မသိဆိုတာ ရုပ်နာမ်တရားတွေ၏ မမြဲတဲ့ သဘောဆင်းရဲတဲ့ သဘော အတ္တမဟုတ်တဲ့ အနတ္တသဘော မတင့်တယ်တဲ့ အသုဘသဘောဆိုတဲ့ အမှန်ကို မသိဘဲ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့ ကောင်းတဲ့အနေ အတ္တကောင် အနေဖြင့် အလွဲအမှား သိတာကို အဝိဇ္ဇာလို့ ဆိုတာဘဲ။ မောဟ-တွေဝေတယ် ဆိုတာကလဲ မမြဲ ဆင်းရဲ အတ္တကောင်မဟုတ် မတင့်တယ်ဘူး ဆိုတဲ့အမှန်ကို မသိပဲ အလွဲအမှား သိနေတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟ-က ဝိပဿနာ မရှုနိုင်တဲ့ သူတွေမှာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း မြဲတဲ့အနေစသည်ဖြင့် အလွဲအမှားသိလျက် အမြဲဖြစ်နေတာဘဲ။ အဲဒါကို အဝိဇ္ဇာလို့ မောဟလို့ သိဘို့ရာ အလွန်ခက်ပါတယ်။ လိုချင်နှစ်သက်မှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းလဲ ဒီအဝိဇ္ဇာ၊ မောဟပါတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ လိုချင်နှစ်သက်မှုကသာ ထင်ရှားတယ်။ မသိမှု အဝိဇ္ဇာကတော့ မထင်ရှားဘူး။ စိတ်ဆိုးတဲ့ အခါလဲ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟပါတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ စိတ်ဆိုးမှု ဒေါသကသာ ထင်ရှားတယ်။ အဝိဇ္ဇာကတော့ မထင်ရှားဘူး။ ဒါကြောင့် မထင်ရှားလို့ အသိခက်တဲ့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် မထင်ရှားလို့ အသိခက်တဲ့ အဝိဇ္ဇာဟာ မထင်ရှားခြင်း၊ အသိခက်ခြင်း အရအားဖြင့် ပုံတူဖြစ်ကြောင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတာပါဘဲ။

အဲဒီကနောက် အဝိဇ္ဇာက ဘာနှင့်တူသလဲ ဆိုတဲ့ အမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အဝိဇ္ဇာယ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ဝိဇ္ဇာ ပဋိဘာဂေါ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဝိဇ္ဇာယ အဝိဇ္ဇာ၏။ ပဋိဘာဂေါ-စင်ပြိုင်ပုံတူတရားသည်။ ဝိဇ္ဇာ-ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားကို အမှန်တိုင်းမသိပဲ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင်အနေ တင့်တယ်တဲ့ အနေဖြင့် အလွဲအမှားကို သိသိနေတာက အဝိဇ္ဇာဘဲ။ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာနဲ့ စင်ပြိုင်ပုံတူ တရားကတော့ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ ဉာဏ်ပညာပါဘဲတဲ့။ တူပုံကတော့ အမှောင်နဲ့ အလင်းရောင်ဟာ ဆန့်ကျင်ဖက် အနေဖြင့် တူနေတာမျိုးပါဘဲ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်၌ မရှုမမှတ်နိုင်တဲ့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် စသည်ဖြင့် အလွဲအမှားကို သိနေကြသလိုပင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်၌ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီတွေကတော့ သမာဓိဉာဏ် အားကောင်းတဲ့အခါ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကို တွေ့ပြီး မမြဲတာချည်းဘဲ ဆင်းရဲချည်းဘဲ အတ္တမဟုတ်တဲ့ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တ သဘောတရားမျှချည်းဘဲ မတင့်တယ်တာချည်းဘဲ လို့ အမှန်အတိုင်း သိသိနေကြတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိဇ္ဇာ ခေါ်တဲ့ ဉာဏ်ပညာဘဲ။ ယခု ဒီမှာ ရှုမှတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဟာ အဲဒီလို အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြစ်အောင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်၌ မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး အားထုတ်နေကြရတာဘဲ။

အဲဒီ အမှန်သိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှားသိ အဝိဇ္ဇာဟာ ကင်းငြိမ်း ကင်းငြိမ်း သွားတာဘဲ။ အဲဒါဟာ အလင်းရောင်ပေါ်လာတိုင်း အမှောင်ပျောက်ပျောက်သွားတာမျိုးပါဘဲ။ အဲဒါက ဝိပဿနာ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် အာရမ္မဏာနုဿ ခေါ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာကင်းငြိမ်းပုံပါဘဲ။ အဲဒီ ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာဉာဏ်က ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ပေါ် လာတယ်။ အဲဒီ မဂ်ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ပြီး အမှားသိအဝိဇ္ဇာကို အမြစ်ပြတ်ပယ်ရှင်းသွားတယ်။ အဲဒီအရိယမဂ် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ရအောင်လဲ အားထုတ် နေကြရတာဘဲ။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ အမှန်သိဝိဇ္ဇာဟာ အလွဲအမှား သိနေတဲ့ အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် စင်ပြိုင်ပုံတူပါဘဲလို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတာပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ ပုံတူက ဘာလဲလို့ မေးပြန်တယ်။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

ဝိဇ္ဇာယ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ ဝိမုတ္တိ ပဋိဘာဂေါ။

အာဂုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဝိဇ္ဇာယ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏။ ပဋိဘာဂေါ-ပုံတူတရားသည်။ ဝိမုတ္တိ-ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အရိယဖိုလ်ဖြစ်ပါသည်။ ဝိဇ္ဇာဆိုတာက အမြတ်ဆုံးအနေဖြင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်တယ်။ ဝိမုတ္တိ ဆိုတာကတော့ အဲဒီအရိယမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ အရိယဖိုလ်တရားဘဲ။ ဒီအရိယမဂ်နှင့် အရိယဖိုလ် ဆိုတာကတော့ အားလုံး သဘောတူပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။

ဝိမုတ္တိယာ ပနာယျေ ကိံ ပဋိဘာဂေါ။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ဝိမုတ္တိယာ လွတ်မြောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အရိယဖိုလ်၏။ ပဋိဘာဂေါ ပုံတူတရားကား၊ ကိံ ပန-အဘယ်ပါနည်းတဲ့။

အရိယဖိုလ်နှင့် တူတဲ့တရားက ဘယ်ဟာပါလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

ဝိမုတ္တိယာ ခေါ အာဂုသော ဝိသာခ နိဗ္ဗာန် ပဋိဘာဂေါ။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဝိမုတ္တိယာ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အရိယဖိုလ်၏။ ပဋိဘာဂေါ-ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ပုံချင်းတူသော တရားသည်။ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိမုတ္တိခေါ်တဲ့ အရိယဖိုလ်နှင့် အမြင့်အမြတ် အနေအားဖြင့် သဘောတူတဲ့တရားက အဲဒီအရိယဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားပါဘဲတဲ့။ တူပုံကတော့ အာသဝေါ ကိလသာတို့၏ အာရုံအဖြစ်မှ ကင်းလွတ်သည့် အနေအားဖြင့်လဲ သဘောတူ တယ်။ အာသဝေါ ကိလသာတွေက အရိယဖိုလ်ကိုလဲ အာရုံမပြုနိုင်ဘူး၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ အာရုံမပြုနိုင်ဘူး၊ တနည်းအားဖြင့် ပြောရလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်ရှိတဲ့ ရဟန္တာသန္တာန်မှာလဲ အာသဝေါ ကိလသာတွေ လုံးဝကင်းနေတယ်။ ဒါကြောင့် ရဟန္တာကို အာသဝေါ ကိလသာတို့မှ လုံးဝလွတ်မြောက်နေတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာကလဲ အဲဒီ အာသဝေါ ကိလသာတွေ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းနေတဲ့ သဘောဘဲ။ အဲဒီလို အာသဝေါကင်းသည့် အနေဖြင့်လဲ ဝိမုတ္တိနဲ့ နိဗ္ဗာန်ဟာ သဘောတူတယ်။ အရိယဖိုလ် လဲ လောကကို ကျော်လွန်နေတဲ့ လောကုတ္တရာဘဲ။ နိဗ္ဗာန်ကလဲ လောကုတ္တရာဘဲ။ ဒီလိုလဲ သဘောတူနေတယ်။ အရိယဖိုလ် ကလဲ ကုသိုလ်မဟုတ် အကုသိုလ်မဟုတ်တဲ့ အဗျာကတဘဲ။ နိဗ္ဗာန်ကလဲ အဗျာကတဘဲ။ ဒီလို အဗျာကတ တရားအဖြစ်ဖြင့်လဲ သဘောတူပါတယ်တဲ့။ အဋ္ဌကထာက ပြဆိုထားတာပါဘဲ။ ဒီအဗျာကတ အဖြစ်ချင်းတူတယ် ဆိုတာကတော့ ဂုဏ်မမြောက် ပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဗျာကတတရားထဲမှာ ဂုဏ်မမြောက်တဲ့ ရုပ်တရားတွေလဲပါတယ်။ ယုတ်ညံ့တဲ့ အကုသိုလ်၏

အကျိုး အညံ့အဖျင်းတွေလဲပါတယ်။ ငရဲ တိရစ္ဆာန်ပြိတ္တာ အသုရကာယ် သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်က ရုပ်တွေ ဝိပါက်တွေလဲ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဗျာကတအဖြစ်ချင်း တူတယ်ဆိုတာကတော့ ဂုဏ်မမြောက်ပါဘူး။

အရိယဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန် သဘောကွဲလွဲပုံဘက်က ဆင်ခြင်ကြည့်ယင် သဘောမတူတာတွေလဲ ရှိပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ အရိယဖိုလ် ဆိုတာက ပြုပြင်အပ်တဲ့ သင်္ခတတရားဘဲ။ နိဗ္ဗာန်ကတော့ မပြုပြင်အပ်တဲ့ အသင်္ခတတရားဘဲ။ နောက်ပြီး တော့ အရိယဖိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တဲ့ သာရမ္မဏတရားဘဲ။ နိဗ္ဗာန်က အာရုံမပြုတတ်တဲ့ အနာရမ္မဏတရားဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အရိယဖိုလ်ဆိုတာက ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းရှိတဲ့ အနိစ္စတရားဘဲ။ နိဗ္ဗာန်က နိစ္စ ဝေဒနာ တရားဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အရိယဖိုလ်ဆိုတာက နာမ်ခန္ဓာလေးပါဘဲ။ နိဗ္ဗာန်က ခန္ဓာမှ အလွတ်တရားဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အရိယဖိုလ်ဆိုတာက အရိယ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ အဇ္ဈတ္တိကတရားဘဲ။ နိဗ္ဗာန်က ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်မှ အလွတ်အပြင်ပ ဗဟိဒ္ဓတရားဘဲ။ ဒီလိုစိစစ် ကြည့်ယင်တော့ အရိယဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဟာ သဘောမတူပဲ ကွဲပြားနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမြင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ အနာသဝ တရား လောကုတ္တရာတရား ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေး အဆုံးသတ်တရားအဖြစ်ဖြင့် သဘောတူသောကြောင့် ဝိမုတ္တိနှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ပဋိဘာဂ ပုံတူအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုတယ်လို့ မှတ်သားကြသိပါဘဲ။ ကဲနောက်ဆုံး ပဋိဘာဂ အမေးအဖြေကို အတိုချုပ် မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

အရိယဖိုလ်- ဝိမုတ္တိနှင့်တူတာ ဘယ်တရားပါလဲ။

အရိယဖိုလ်- ဝိမုတ္တိနှင့် တူတာ နိဗ္ဗာန် တရားပင်ဖြစ်သည်။

ဝိမုတ္တိနှင့်တူသော နိဗ္ဗာန်တရားလို့ ဖြေကြားချက်ကို နာကြားရပြီးတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုမေးပြန်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာနဿ ပနာယျေ ကိံ ပဋိဘာဂေါ။

အယျ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ ပဋိဘာဂေါ-တူသော အဖိုရိုသော ပုံတူတရားကား၊ ကိံ ပန အဘယ်ပါနည်းတဲ့။

နိဗ္ဗာန်နှင့် တူတဲ့တရားက ဘယ်ဟာပါလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒီတော့ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက မမေးသင့်တာကို မေးတယ် ဆိုပြီး ဒီလိုပယ်ချလိုက်ပါတယ်။

အစ္စယာသိ အာဂုသော ဝိသာခ ပဉ္စံ၊ နာသက္ခိပဉ္စာနံ ပရိယန္တံ
ဂဟေတုံ၊ နိဗ္ဗာနောဂဓံ ဟိ အာဂုသော ဝိသာခ ဗြဟ္မစရိယံ
နိဗ္ဗာနပရာယနံ နိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ။ အာကင်္ခမာနော စ တံ
အာဂုသော ဝိသာခ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာသိ၊
ယထာ စ တေ ဘဂဝါ ဗျာကရောတိ၊ တထာ နံ ဓာရေယျာသိ။

အာဂုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ တံ သင်သည်။ ပဉ္စံ-မေးသင့်မေးထိုက်သော မေးခွန်းပြဿနာကို၊ အစ္စယာသိ ကျော်လွန်သွားပြီ၊ ပဉ္စာနံ-ပြဿနာတို့၏၊ ပရိယန္တံ-အဆုံးကို၊ ဂဟေတုံ-ယူခြင်းငှါ၊ ဝါ-အဆုံးသတ်ရန်၊ နာသက္ခိ- မစွမ်းနိုင်ပဲ ရှိလေပြီတဲ့။ မေးသင့်တာ လောက်သာ မမေးပဲ မမေးသင့်တာကို မေးလို့ မေးသင့်တာကို ကျော်လွန်သွားပြီလို့ ဆိုပြီး ပယ်ချလိုက်တာဘဲ။ ဘာကြောင့် မမေးသင့်ပါသလဲလို့ဆိုတော့-

ဟိ-မမေးသင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကတော့၊ အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခရေ၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မဂ္ဂင် ရှစ်ဖြာ ဘုရားသာသနာ ဟူသော အကျင့်မြတ်သည်။ နိဗ္ဗာနောဂဓံ-နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ရောက်၏။ ဝါ-နိဗ္ဗာန်လျှင် သက်ရောက်ရာရှိ၏။ နိဗ္ဗာနပရာယနံ နိဗ္ဗာန်လျှင် လားရောက်ရာ တည်ရာ ရှိ၏။ နိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ-နိဗ္ဗာန်လျှင် အပြီး အဆုံးသတ် ရှိ၏။ တသ္မာ- ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်လျှင် သက်ရောက်ရာ တည်ရာအဆုံးသတ် ရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် သဘောတူတရားကို မမေးသင့်ခြင်း ဖြစ်ပါ သည်တဲ့။ မြတ်စွာဘုရား၏ သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ မဂ္ဂရှစ်ဖြာ အဆုံးအမ သာသနာဟာ နိဗ္ဗာန်မှာ အဆုံးသတ်တာပဲ။ နိဗ္ဗာန်ဟာ လမ်းဆုံးပဲ၊ အမြင့်အမြတ်ဆုံးပဲ၊ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့်တူတဲ့ တရားလဲ မရှိဘူး။ နိဗ္ဗာန်ထက် မြင့်မြတ်တဲ့ တရား မရှိကြောင်းကိုတော့ အထူးပြောစရာ မလိုတော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် သဘောတူတဲ့တရားကို မမေးသင့်ပဲနဲ့ မေးတယ် လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

အာဂုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခရေ၊ စ-ဆက်ပြီး ညွှန်ကြားပါဦးမယ်၊ တံ-အသင် သေဋ္ဌေးကြီးသည်၊ အာကင်္ခမာနော-ယခု ဖြေကြားပုံကို အားမရသေး၍ မေးလိုပါသေးလျှင်၊ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ-မြတ်စွာဘုရားကိုချဉ်းကပ်၍၊

ဧတံ အတ္ထံ-ယခုမေးခဲ့သော အနက်အကြောင်းအရာကို၊ ပုစ္ဆေယျာသိ-မေးပါလေတော့။ စသည်ပြင်လဲ၊ တေ အသင် သေဋ္ဌေးကြီးအား၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားရှင်က၊ ယထာဗျာကရေတိ၊ တထာ-ဖြေကြားတော်မူသည့်အတိုင်း၊ နံ-ထိုမေးအပ် သော အနက်အကြောင်းအရာကို၊ ဓာရေယျာသိ မှတ်ယူပါလေတော့တဲ့၊ ယခု ဖြေကြားတာကို အားမရသေးလို့ရှိယင် မြတ်စွာ ဘုရားထံ သွားပြီး မေးလျှောက်ပါ၊ မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားလိုက်သည့် အတိုင်းပင် မှတ်ယူပါလေတော့လို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက နိဂုံးချုပ်စကားကို ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။

ဒီသုတ်၏ အမည်နှင့် ရာပြဆိုချက်

ဒီသုတ်မှာ သက္ကာယအဖြေစသည်ကို နာကြားရပြီး သိလိုသောအနက်ကို သိရ၍ သဘောကျသဖြင့် ဝိမုတ္တိ၏ ပုံတူ တရားက ဘာလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းအထိ မေးသင့်တာကို တခုပြီးတခု အဆင့်ဆင့် မေးလာခဲ့တယ်။ အဲဒီလို အဆင့်ဆင့်မေး၍ အဆင့်ဆင့် ဖြေကြားတဲ့ စကားရပ်ကို **ဝေဒလ္လ**လို့ ခေါ်တယ်။ အရှင်မဟာ ကောဠိကမထေရ်က မေးလို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်က ဖြေကြားထားတဲ့ တရားစကားတွေကိုလဲ ဝေဒလ္လသုတ်လို့ အမည်ပေးထားတယ်။ အဲဒီသုတ်က ဒီစူဠဝေဒလ္လ သုတ်ထက် ကြီးကျယ်လို့ မဟာဝေဒလ္လသုတ် အမည်ပေးပြီး ဒီသုတ်က အဲဒီသုတ်အောက်ငယ်လို့ **စူဠဝေဒလ္လ**လို့ အမည်ပေး ထားတာပါ။ အမည်ပေးပုံကတော့ ဝေဒံ အသိဉာဏ်ကို၊ တုဋ္ဌိ နှစ်သိမ့်အားရသဘောကျခြင်းကို၊ နိဿိတံ-မိ၍ဖြစ်သည်။ ဣတိ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဝေဒလ္လံ-ဝေဒလ္လ မည်ပါသည်တဲ့၊ စူဠဝေဒလ္လဆိုတော့ ဝေဒလ္လသုတ်ငယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့။ ဒါပါ။

ဘုရားထံ၌ လျှောက်ထားပုံ

ဓမ္မဒိန္နာထေရီက နိဗ္ဗာန်ကို ကျော်လွန်ပြီး မမေးသင့်တာမေးတယ်လို့ အပြစ်တင်ရာမှာ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မသိ နားမလည်လို့ မေးတာတော့ ဟုတ်ပုံမရပါဘူး။ သူကလဲ အနာဂါမ်ဆိုတော့ နိဗ္ဗာန်အမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း သိနားလည်နေမှာပါ ဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလို ကျော်လွန်ပြီး မေးတာကတော့ ဉာဏ်စမ်းတဲ့အနေဖြင့် မေးတာနဲ့ တူပါတယ်။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒါယကာ သေဋ္ဌေးကြီးဟာ ကျော်လွန်ပြီးမေးတယ် မမေးသင့်တာ မေးတယ်လို့ ပြန်ကြားလိုက်တော့ သူကလဲ အဲဒီပြန်ကြားချက်ကို လက်ခံပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဘုရားထံသွားမေးဘို့ ညွှန်ကြားလိုက်တဲ့အတိုင်း ဘုရားထံ သွားပြီးတော့ လျှောက်ထား ပါတယ်။ အဲဒီအကြောင်းအရာတွေကို သင်္ဂါယနာတင်စဉ်က ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

အထ ခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဝိသာခေါ ဥပါသကော-ဝိသာခ မည်သော ဥပါသကာသည်။ ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘာသိတံ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားပြောပြအပ်သော စကားကို၊ အဘိနန္ဒိတွာ-နှစ်သက်သဘောကျပြီး၍၊ အနုမောဒိတွာ- ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာပြုပြီး၍၊ ဥဋ္ဌာယာသနာ ထိုင်နေရာမှ ထပြီးလျှင်၊ ဓမ္မဒိန္နံ ဘိက္ခုနိ အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာကို၊ အဘိဝါ ဒေတွာ-ရိုသေစွာရှိခိုးပြီး၍၊ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ-အလေးအမြတ်ပြုပြီး၍၊ ယေန ဘဂဝါ၊ တေနပသင်္ကမိ မြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူရာသို့ ချဉ်းကပ်သွားလေသည်။ ဥပသင်္ကမိတွာ ချဉ်းကပ်သွားရောက်ပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရိုသေစွာရှိခိုးပြီးလျှင်၊ ဧကမန္တံ နိဿိဒိ-သင့်လျော်သော တနေရာ၌ ထိုင်နေလေသည်။ ဧကမန္တံ နိဿိဒေ ခေါ- သင့်လျော်သော တနေရာ၌ ထိုင်နေပြီးလျှင် ဝိသာခေါ ဥပါသကော ဝိသာခမည်သော ဥပါသကာသည်။ ယာဝတကော အဟောသိ ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပေါ။ တံ သဗ္ဗံအမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီနှင့် အတူပြောဆိုခဲ့ မေးဖြေခဲ့သော ထိုတရားစကား အားလုံးကို၊ ဘဂဝတော မြတ်စွာဘုရားအား၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ထားလေပြီတဲ့။

အတိုချုပ် သိစေလိုတာကတော့-ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးဟာ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ ဖြေကြားပြောပြတဲ့ စကားများကို နှစ်သက် လက်ခံပြီး သာဓုခေါ်တယ်။ သာဓုခေါ်ပြီးတော့ ဓမ္မဒိန္နာကို ရိုသေစွာရှိခိုးပြီး မြတ်စွာဘုရားထံသို့ လာခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုးပြီးတော့ မနီးမဝေးသင့်လျော်တဲ့ နေရာမှာ ထိုင်နေပြီး ဘုရားတပည့်တော်က ဓမ္မဒိန္နာကို ဒီလိုဒီလို မေးခဲ့ပါတယ်။ သူက ဒီလိုဒီလို ဖြေကြားလိုက်ပါတယ်လို့ မေးပုံဖြေပုံတွေ အားလုံးတင်ပြ လျှောက်ထားပါတယ်လို့ သိစေလိုတာပါ။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဒီလို မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရား၏ ချီးကျူး မိန့်ကြားတော်မူပုံ

ပဏ္ဍိတာ ဝိသာခ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ၊ မဟာပညာ ဝိသာခ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ၊ မံ စေပိ တံ ဝိသာခ ဧတေ မတ္တံ ပုစ္ဆေယျာသိ၊ အဟမ္မိ တံ ဧဝံမေဝံ ဗျာကရေယျံ၊ ယထာ တံ ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနီယာ ဗျာကတံ၊ ဧသော စေဝေတဿ အတ္ထော၊ ဧဝံ နံ ဓာရေဟိတိ။

ဝိသာခ-ဒကာ ဝိသာခ၊ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ-အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာသည်၊ ပဏ္ဍိတာ ပညာရှိ ဖြစ်ပေသည်။ ..... မဟာပညာ ကြီးကျယ်သည့်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပေသည်။ ဝိသာခ ဒကာ ဝိသာခ၊ တံ-သင်သည်၊ ဧတံ အတ္တံ-သက္ကာယ စသော ဤအနက်သဘောကို၊ မံပိ-ငါဘုရားကို သော်လဲ၊ စေ ပုစ္ဆေယျာသိ-အကယ်၍ မေးငြားအံ့၊ အဟမ္မိ-ငါဘုရားကလဲ၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝံ မေဝံ (ဓမ္မဒိန္နာ ဖြေသည့်အတိုင်း) ဤအတူပင်လျှင်၊ ဗျာကရေယျံ-ဖြေကြားရာပါသည်၊ ဝါ-ဖြေကြား ရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ (ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့) ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနီယာ အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာသည်၊ ဗျာကတံ ယထာ ဖြေကြားအပ်သကဲ့သို့ပင်တည်း၊ ဝါ-ဖြေကြားအပ်သလိုပင် ဖြေကြားရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ (ငါဘုရားကလဲ ဒီအတိုင်း ဖြေရမှာဘဲလို့ မိန့်ကြားပြီး အတည်ပြုချက်ဖြင့် ဓမ္မဒိန္နာ၏ အဖြေအားလုံးဟာ ဘုရားဟောပင် မည်ကြောင်း အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့-မင်းချင်းမတ်များ၏ စီရင်ချက် စာရွက်စာတမ်းများဟာ မင်းက လက်မှတ်ထိုး အတည်ပြုလိုက်ယင် မင်း၏စီရင်ချက် ဖြစ်သွားသလိုပါဘဲတဲ့။ ဒါကြောင့် ဒီသုတ်ထဲက စကားရပ်များကို အဋ္ဌကထာ ဆရာများကလဲ ဘုရားစကားလိုပင် အခိုင်အမာ သာဓကအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြသွားကြတာပါတဲ့။)

ဧသော ဧဝံ-ဤဓမ္မဒိန္နာ၏ အဖြေသည်ပင်လျှင်၊ ဧတဿ အသင်ဝိသာခမေးသော ဤပြဿနာအပေါင်း၏၊ အတ္ထော စ မှန်ကန်သည့် အနက်လဲ ဖြစ်ပါသည်။ (စ-သဒ္ဒါကို သမုစ္စည်း အနက်အဖြစ်ဖြင့် ပြန်သည်) နံ ထိုဖြေကြားသည့်အနက်ကို၊ ဧဝံ ဧဝံ-ဤသို့သာလျှင်၊ (ဧဝံ-လိုက်၍ ယှဉ်စေသည်) ဓာရေဟိ စ မှတ်လဲ မှတ်ပါလေ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ကြားတော် မူပါသည်။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုံ

နောက်ကာလ တချိန်ကျတော့ ဒီစုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ်၌ ဖြေကြားပုံကိုပင် အကြောင်းပြုပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဓမ္မဒိန္နာထေရီကို ပရိသတ်လေးပါးမျက်မှောက်၌ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ဒီလို ချီးကျူးတော်မူပါတယ်။

ဧတာဒဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဓမ္မကထိကာနံ၊
ယဒိဒံ ဓမ္မဒိန္နာ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ယဒိဒံယာ အယံ ဓမ္မဒိန္နာ-အကြင် ဓမ္မဒိန္နာသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧတံ ဧသော ဤဓမ္မဒိန္နာသည်၊ မမ သာဝိကာနံ ငါဘုရား၏ တပည့်မဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မကထိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဓမ္မကထိက ဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ဝါ-တရားဟော ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးသမီး ရဟန်းတို့တွင်၊ အဂ္ဂံ-အဂ္ဂါ-အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပါပေသည်တဲ့။

အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မကထိကထဲမှာ ဓမ္မဒိန္နာကို တရားဟော အကောင်းအမြတ်ဆုံး ဖြစ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် က ချီးကျူးပြီး ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ပေးတော်မူတာပါဘဲ။ အဲဒီ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ထူးကို ရခြင်း၏ အကြောင်းကတော့ လွန်ခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရ ဘုရားလက်ထက်တော်မှာ ဟံသာဝတီမြို့၌ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ အလောင်းလျာဟာ သူတပါး၏ အစေခံ သာမန်အမျိုးသမီး ဖြစ်ခဲ့တယ်၊ မိမိ၏ ဆံပင်များကို ရောင်းပြီး ရတဲ့ငွေဖြင့် ဝယ်ယူ၍ အဂ္ဂသာဝက ဖြစ်တော်မူသော သုဇာတမထေရ်မြတ်အား လှူဒါန်းပြီး ဓမ္မကထိက ဧတဒဂ်ဂုဏ်ထူးဆုကို တောင်းခဲ့တယ်၊ အဲဒီဘဝက အသက်အတိုင်းနေ၍ သေတဲ့အခါ နတ်ပြည်လောက၌ ဖြစ်ခဲ့တယ်၊ အဲဒီကနောက်လဲ ကမ္ဘာတသိန်းနီးပါး ကာလပတ်လုံး လူ့ပြည် နတ်ပြည်များမှာချည်း ဖြစ်လျက် ကျင်လည်လာခဲ့တယ်။ လွန်ခဲ့သော ၉၂-ကမ္ဘာထက်က ဖုဿမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်မှာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဆွမ်းကပ်လှူဒါန်းကြတဲ့ မင်းသားအရာရှိကြီး သုံးဦးက ဆွမ်းကပ်လှူရေးအတွက် တာဝန်ပေးထားသော ဘဏ္ဍာစိုးမင်းကြီး၏ ဇနီးဖြစ်ခဲ့တယ်၊ အဲဒီတုန်းကလဲ သဒ္ဓါတရား အလွန်ကောင်းသဖြင့် တခုလှူပါလို့ ဆိုရာမှာ ၂-ခု လှူသည်အထိ ကုသိုလ်ပွားစေခဲ့တယ်။

အဲဒီကနောက်လဲ ၉၂-ကမ္ဘာပတ်လုံး လူ့ပြည် နတ်ပြည်များမှာချည်း ဖြစ်လာခဲ့တယ်၊ ဤကမ္ဘာ၌ တတိယအကြိမ် ပွင့်တော်မူသော ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်၌ ကာသိတိုင်းပြည်ရှင် ကိကီမည်သော ဘုရင်မင်းကြီး၏ သမီးတော် (၇) ယောက်ထဲမှာ ၆-ယောက်မြောက် သုဓမ္မာဆိုတဲ့ သမီးတော်ဖြစ်ခဲ့တယ်၊ အဲဒီ သမီးတော် (၇)ယောက်လုံးဟာ ဘုရားသာသနာတော်ကို အလွန်ကြည်ညိုပြီး ရဟန်း ပြုလိုကြသောကြောင့် ခမည်းတော် ကိကီမင်းကြီးထံ ရဟန်းပြုဘို့

ခွင့်တောင်းကြတယ်။ မင်းကြီးက ခွင့်မပြုလို့ အဲဒီဘဝတုန်းက အဲဒီသမီးတော် (၇) ယောက်လုံး လူဝတ်နဲ့ပဲ တရားတော်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြရတယ်။ အနှစ်နှစ်သောင်း အသက်တမ်းကာလပတ်လုံး အိမ်ထောင်မပြုကြပဲ ဗြဟ္မစရိယ အကျင့်ကို ကျင့်ခဲ့ကြ တယ်။ အဲဒီတုန်းက ပဌမသမီးတော် သမဏီ ဆိုတာက ယခုရောတမ ဘုရားလက်ထက်မှာ ပဌမအဂ္ဂသာဝိကာ ဆိုတဲ့ ခေမာထေရီ ဖြစ်လာတယ်။ သမဏဂုတ္တာ ဆိုတဲ့ ဒုတိယသမီးတော်ကတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဆိုတဲ့ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝိကာ ဖြစ်လာတယ်။ ဘိက္ခုနီဆိုတဲ့ တတိယသမီးတော်ကတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ပဋ္ဌာစာရာ ဆိုတဲ့ ဝိနည်းဆောင် ဧတဒဂ်ထေရီ ဖြစ်လာတယ်။ ဘိက္ခုဒါယိကာ ဆိုတဲ့ စတုတ္ထသမီးတော် ကတော့ ယခုဘုရား လက်ထက်မှာ ကုဏ္ဍလကေသီဆိုတဲ့ ခိပ္ပါဘိညာ ဧတဒဂ်ထေရီ ဖြစ်လာတယ်။ ဓမ္မာဆိုတဲ့ ပဉ္စမသမီးတော်ကတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ကိသာဂေါမတီ ဆိုတဲ့ သင်္ကန်းခေါင်းပါးရာ ဧတဒဂ်ထေရီဖြစ်လာတယ်။ သံဃဒါယိကာဆိုတဲ့ သတ္တမသမီးတော်ကတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါ ဖြစ်လာတယ်။

ခြောက်ယောက်မြောက် သုဓမ္မာ ဆိုတဲ့ သမီးတော်ကလဲ အဲဒီတုန်းက ဗြဟ္မစရိယအကျင့်ကို အသက်တမ်းပြည့် အနှစ် နှစ်သောင်း ကာလပတ်လုံး ကျင့်ခဲ့ပြီးတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်အနီးအထိ လူပြည် နတ်ပြည်မှာချည်း ကျင်လည် လာခဲ့တယ်။ ယခု ဘုရားမပွင့်မီကပင် ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ သေဋ္ဌေးသမီးဖြစ်ပြီး အရွယ်ရောက်တဲ့အခါ ဝိသာခဆိုတဲ့သေဋ္ဌေးသားနှင့် လက်ထက်ပြီး သေဋ္ဌေးကတော် အဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လာရင်း ရှေ့နားက ပြောပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အသက် ၃၀-ကျော်လောက်မှာ ဘိက္ခုနီပြုပြီး ရဟန္တာထေရီမ ဖြစ်လာခဲ့တာပါ။ ဒီစုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ်မှာ ရှိသည့်အတိုင်း ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီး၏ အမေးကို ကျနစွာ ဖြေရှင်းပြတယ်။ အဲဒါကို အကြောင်းပြုပြီး ရှေးက ဆုတောင်းခဲ့တဲ့ ဓမ္မကထိက ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို မြတ်စွာဘုရားက ချီးကျူးပေးတော်မူတာပါ။

ဒီပြင်လဲ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကို မြတ်စွာဘုရားက ချီးကျူးတော်မူသေးကြောင်း အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာမှာ ဒီလို ပြထားပါ သေးတယ်။

သတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ စသ ဝစနံ သုတ္တာ-ထိုဝိသာခသေဋ္ဌေး၏ လျှောက်ထားသည့် စကားကို ကြားရပြီး လျှင်၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ စိတာယ-သမီးဖြစ်သော ဓမ္မဒိန္နာအား၊ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နသု ခန္ဓေသု-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့၌၊ တဏှာ-နှစ်သက်သာယာ ဆာလောင်တောင့်တမှု တဏှာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့ပေ၊ ဣတိ ဝတ္တာ ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဓမ္မပဒေ-ဓမ္မပဒကျမ်း၌ သင်္ဂါယနာတင်ထားသော၊ ဣမံ ဂါထံ ဤဂါထာကို၊ ဝါ-

ယဿ ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ၊
မဇ္ဈေ စ နတ္ထိံ ကိဉ္ဇနံ။
အကိဉ္ဇနံ အနာဒါနံ၊
တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဟူသော ဤဂါထာကို၊ အာဟ-ဟောပြတော် မူပါသည်တဲ့။

အဲဒီဂါထာ၏ အနက်ကတော့--

ယဿ-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပုရေ စ ရှေးကလွန်ခဲ့ပြီး အတိတ်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၌၎င်း၊ ပစ္ဆာ စ၊ နောက်ကာလဆိုင်ရာ အနာဂတ်ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ၌၎င်း၊ မဇ္ဈေ စ-အလယ်ပိုင်း ဖြစ်ဆဲရှိဆဲ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၌၎င်း၊ ကိဉ္ဇနံ-သာယာတောင့်တ ကြောင့်ကြမှုတဏှာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အကိဉ္ဇနံ-သာယာတောင့်တကြောင့်ကြမှု တဏှာကင်းသော၊ အနာဒါနံ-တွယ်တာ နှစ်ခြိုက် သိမ်းပိုက်ခံယူလိုခြင်း မရှိသော၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဗြာဟ္မဏံ မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဟူ၍၊ အဟံ ဗြူမိ-ငါက ပြောဆိုပါသည်တဲ့။

ဒီစုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ်၌ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်နှင့်အညီ တိကျမှန်ကန်စွာ ဖြေကြားချက်များကို အမှီပြုပြီး မိမိတို့လဲ ထိုအတူပင် ဘုရားအလိုတော် အတိုင်းတိကျမှန်ကန်စွာ သိရအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြတို့ပါ။ အထူးအားဖြင့် အမျိုးသမီးများက မိမိတို့နှင့် အမျိုးတူဖြစ်တဲ့ ထေရီ၏ ဖြေကြားချက်များကို နှစ်သက်အားရ သဘောကျ ပြီးတော့ ငါတို့လဲ ဒီလိုသိနိုင်မှာပဲလို့ ယုံကြည်စိတ်ချလျက် အထူးအားထုတ်သွားကြတို့ပါ။

ဒီစုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်ကို ၁၃၂၆-ခုနှစ် ပဌမ ဝါဆိုလဆန်း (၈) ရက်နေ့က စပြီးဟောခဲ့တယ်။ အခွင့်သင့်တဲ့ သီတင်းသုံးနေတိုင်း ဆက်လက်ပြီးဟောခဲ့တယ်။ ဝါခေါင်လကွယ်နေ့၌ (၁၁) ကြိမ်မြောက်ဟော၍ အပြီးသတ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ (၁၁) ကြိမ်ဟောစဉ်ကို တိုက်ပရိုက်ဖြင့် စာမျက်နှာ ၄၀၀-ကျော် ရိုက်နှိပ်ထားတယ်။ ယခု ဒီစာမူချောမှာတော့ ကျမ်းစာအုပ်

မကြီးလွန်းစေချင်သောကြောင့် ချုံး၍ ရိုက်သဖြင့် စာမျက်နှာ ၁၀၇-မျှဖြင့် အဆုံးသတ်လိုက်တယ်။ မူလဟောစဉ်က ပတ္တနာဖြင့် အပြီးသတ်လိုက်ပါတော့မည်။

ဤစူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်ကို ရိုသေစွာ နာယူမှတ်သားကြရသော ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ကံ စေတနာ၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် တရားနာ ပရိသတ်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည် ဤသုတ္တန်တရားတော်၌ ပါဝင်သော သစ္စာလေးပါးမှ စ၍ သိသင့်သိထိုက်သော တရားတို့ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် ကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြသည် ဖြစ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ် အရိယမဂ်ဉာဏ် အစဉ်တို့ဖြင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းတို့၏ ကင်းငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာမြတ်ကို လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

စူဠဝေဒလ္လသုတ်တရားတော် ဤတွင်ပြီး၏။

(၂၆. ၁၀. ၇၈)